گسترش صنعت معدن تجارت
روزنامه صبح ایران
فعلا منفک
یکشنبه ۱۲ مردادماه ۱۳۹۳ • ۶ شوال ۱۴۳۵ • ۳ آگوست ۲۰۱۴ • سال هفتم دوره جدید شماره ۵ • پیاپی ۱۳۲۳ • ۳۲ صفحه • قیمت: ۱۰۰۰ تومان

انتقاد نعمت‌زاده از آمارهای نادرست

اشتغال ۲/۵ میلیونی عوام‌فریبی آشکار بود

۴

عابد فتاحی
عضو کمیسیون بهداشت مجلس:

تجمیع بیمه‌ها تنها راه تحقق عدالت در سلامت است

۱۳

گزارشی از مبادلات همراه مسافر

چمدان‌هایی که تجارت می‌کنند

- نگاهی به تجارت چمدانی به کشورهای CIS
- صنعتی که با تجارت چمدانی ضربه ببیند ارزش ندارد
- بیشترین حجم واردات چمدانی مربوط به «پوشاک و پارچه» است

۷

سخنگوی ایمیدرو خبر داد:

برگزاری بزرگ‌ترین اجلاس معدن و صنایع معدنی آسیا در ۲۴ و ۲۵ آذر ۹۳

۵

اولویت‌های بخش صنعت چیست؟

۳

ورود سومین قطب خودروسازی به صنعت خودرو جدی شد

۴

به دستور وزیر صنعت صورت گرفت:

تعلیق عوارض صادراتی تا پایان سال

۵

متن دومین بسته دولت برای خروج غیرتورمی از رکود

۱۵

صرافی‌های شیک میلیاردی تا ارزفروش‌های کف بازار

۲۱

اعلام فرمول جدید قیمت‌گذاری خودرو تا ۲۲ مرداد

۲۶

وجود رقیب، یک فرصت طلایی است

ناصر بزرگمهر
مدیر مسئول

۲

تنوع در اقلیم جغرافیایی، جاذبه مهم گردشگری در ایران

اسماعیل کهرم
مشاور رییس سازمان محیط زیست

۲۲

دلایل ایجاد تورم و هزینه‌های آن

دکتر حیدر مستخدمین حسینی
معاون مالی اقتصادی ایدرو

۲۴

توسعه اقتصادی زیر چتر مناطق آزاد

علی‌اصغر مونسان
رییس هیات مدیره و مدیرعامل
سازمان منطقه آزاد کیش

۲۵

تجارت آزاد پشت دروازه‌های بین‌الملل

عاطفه خسروی
دبیر سرویس تجارت

۲۵

یادداشت مدیرمسئول

وجود رقیب، یک فرصت طلایی است

ناصر بزرگمهر
مدیر مسئول
management@smtnews.ir

به نام او که هر چه بخواهد همان می شود

در قدیم، در بازارهای سنتی که هنوز نمونه آن فراوان است صدها زرگر، کنار یکدیگر مغازه‌های طلافروشی یک‌نبش و دونبش تاسیس می‌کردند و هیچ‌کس هم آزرده‌خاطر نمی‌شد.

راسته کفاش‌ها، راسته بنکدارها، چهارسوق قالی‌فروش‌ها، خیابان خرازها، محله داروفروش‌ها و ده‌ها شغل دیگر، هنوز در همین بازار سنتی تهران، ناصرخسرو، سبزه‌میدان خودنمایی می‌کنند. صدها مغازه لوازم یدکی اتومبیل در چراغ‌برق و کت و شلواری‌ها در باب‌همایون گرد هم آمده‌اند و هیچ‌کس هم نان دیگری را کم نمی‌کند. هر کدام مشتری خودشان را دارند و هر کدام تلاش می‌کنند تا جنس بهتر یا متفاوت‌تری ارائه کنند.

تا دیروز بسیاری از مشاغل، کنار یکدیگر قرار می‌گرفتند و کسی هم فضای کار دیگری را تنگ‌تر نمی‌کرد و همه کاسب‌ها حبیب خدا بودند... حالا یکباره با تغییر فرهنگ‌ها و کوچک شدن دل‌ها، فرهنگ کاسبی هم تغییر ماهیت داده است.

یک کارخانه‌ای در یک محل تاسیس می‌شود، کارخانه قبلی شروع به کارشکنی و سنگ‌اندازی و توطئه در هر جایی که دستش برسد می‌کند.

مغازه‌ای در یک محل متولد می‌شود، رستورانی تاسیس می‌گردد، میوه‌فروشی شروع به کار می‌کند و بعد از گذشت مدتی با رشد جمعیت و توسعه جغرافیای محل، افراد دیگری مغازه دیگر، رستوران دیگر، میوه‌فروشی دیگر، سوپری دیگر تاسیس می‌کنند و در ابتدا هر کدام از تازه‌واردها، مدت‌ها نیرو و توانشان را صرف خنثی کردن توطئه‌های رقیب قبلی می‌کنند. چرا؟

توطئه چرا؟

سوال اصلی همین نگرش توطئه در هر مورد کوچک و بزرگ است که این روزها گریبانگیر فرهنگ جامعه شده است.

وجود رقیب در بازارهای اقتصادی، فرهنگی، علمی، اجتماعی و حتی سیاسی، نه‌تنها نباید کسی را برنجاند و باب دشمنی و توطئه را بگشاید، بلکه باید از رقیب استقبال کرد.

رقیب این امکان را برای ما به وجود می‌آورد که بتوانیم خود را در حیطه مقایسه قرار دهیم و راهی مطلوب‌تر را در پیش بگیریم. بدون شک، مشتری‌مداری، ایجاد فضای زیباتر، ارائه جنس بهتر و صدها نکته ظریف دیگر، می‌تواند به هر تولیدکننده یا عرضه‌کننده هر محصولی، این امکان را بدهد که وضعیت بهتری نسبت به دیگری داشته باشد.

متاسفانه این روزها در همه حوزه‌های زندگی به جای رقابت سالم و لذت از پیشرفت‌های دیگری، به فکر ایجاد مشکل و سنگ‌اندازی در حوزه کار دیگران می‌افتیم، به جای اینکه نیرو و توان خودمان را بیشتر کنیم و از رشد دیگران درس بگیریم، کار و زندگی خود را رها می‌کنیم و دنبال توطئه برای این و آن می‌رویم.

در حوزه مسائل اجتماعی و سیاسی می‌گویند، حتی از کسانی که گاهی با شما هم‌عقیده نیستند، استقبال کنید، درست است که افراد هم‌عقیده به شما آرامش می‌دهند، اما افرادی که مخالف عقیده شما هستند، در عوض به شما دانش خواهند داد.

رقیب را در هر حوزه‌ای احترام کنیم. اطمینان داشته باشیم حضور یک نشریه دیگر، می‌تواند مغازه ما را هم رونق ببخشد. جهان امروز، دنیای بزرگی است، برای همه کسانی که دل به کار بسته‌اند، فرصت و امکان حضور وجود دارد. به فرهنگ گذشته خود برگردیم و از دکانی که کنار دکان ما برپا شده است نهراسیم به فرض اگر روزنامه ما خواندنی یا خریدنی باشد، حتما ما می‌مانیم و خریده می‌شویم و خوانده می‌شویم.

دیپلماسی

تعهدات امریکا در تمدید تفاهم‌نامه ژنو

پرداخت قسط اول گام دوم توافق هسته‌ای

گروه آینه: مذاکرات وین ۶ که قرار بود تا ۲۹ تیر دستیابی به توافق نهایی را بین ایران و ۱+۵ به همراه داشته باشد، با توافق طرفین تمدید شد. ایران و کشورهای ۱+۵ تصمیم گرفتند توافقات مندرج در گام نخست (توافق ژنو) را به مدت ۴ ماه تمدید کنند. بر این اساس امریکا متعهد شد که مبلغ ۲میلیارد و ۸۰۰ میلیون دلار دیگر از دارایی‌های مسدودشده ایران را آزاد کند و در اجرای موثرتر لغو تحریم‌های بیمه، شرایطی را متقبل شود. در واقع در وین ۶ مذاکرات فشرده‌ای درخصوص شرایط و چگونگی این تمدید صورت گرفت و در نهایت سندی یک صفحه‌ای به‌صورت غیررسمی (non-paper) آماده شد که طی آن طرفین نحوه تمدید دوره گام اول توافق ژنو را مشخص کردند.

روایت صمت از رویدادهای خبری هفته

موشک‌های صدهزار دلاری علیه هزار دلاری

گروه آینه: صورت‌بندی قدرت در جهان مدام تغییر می‌کند، تمام رویدادها را از این منظر می‌توان فهمید و به تحلیل نشست، هجوم ارتش اسرائیل به غزه پیامدی غافلگیرکننده برای این کشور داشت. برانگیختگی افکار عمومی جهان علیه این کشور هزینه‌ای که به صورت تاریخی از نظام سیاسی حاکم بر این کشور وصول خواهد شد، ولی بی‌اعتباری و ناتوانی ارتش اسراییل برای حذف نیروی موشکی حماس و دیگر گروه‌های جهادی به این زودی از یادها نخواهد رفت.

یک یادداشت‌نویس اسرائیلی یادآور می‌شود برای نابودی هر موشک هزار دلاری ۱۰۰ هزار دلار اسرائیل هزینه می‌کند و در همین جنگ اخیر ۵۰ میلیون دلار هزینه روی دست خزانه اسرائیل گذاشت. شاید طنز تاریخی باشد. سامانه گنبد آهنین بیشتر منابع مالی را به تاراج می‌برد تا به کار نابودی موشک‌های فلسطینی بیاید، چراکه همین موشک‌ها با عبور هرازگاهی‌شان کل زندگی اسرائیلی‌ها را مختل کرده است. داعش در عراق و سوریه در غیاب توجه رسانه‌های جهانی ضمن کشتار مردم و نابودی میراث فرهنگی تاریخی لحظه‌به‌لحظه توحش را به مرزهای باورناپذیری می‌رساند. این گروه محکوم به نابودی برای تغییر نقشه منطقه بر آمد و روزی که تاریخ مصرف‌اش به اتمام برسد، از صحنه تسلط آشکار به خفا خواهد لغزید و مثل فرانکشتین علیه سازندگان‌اش خواهد شورید. تجربه القاعده، طالبان و... به‌خوبی این تقدیر تاریخی را به اثبات می‌رساند. جنگ در اوکراین همچنان ادامه دارد و سقوط یک هواپیمای غیرنظامی و کشته شدن همه مسافرانش نه‌تنها آتش منازعه را خاموش نکرد، بلکه بر حدت آن افزود، به طوری‌که یک مقام ارشد انگلیسی پیشنهاد کرد برای تلافی سقوط هواپیما و تنبیه پوتین میزبانی جام‌جهانی فوتبال سال ۲۰۱۸ از روسیه پس گرفته شود. «نیک‌کلیگ» معاون نخست‌وزیر انگلیس در این مورد به روزنامه ساندی تایمز گفت: روسیه باید میزبانی جام جهانی ۲۰۱۸ فوتبال را از دست بدهد. همزمان با ادامه درگیری‌های سنگین میان ارتش اوکراین و جدایی‌طلبان طرفدار روسیه، هلند اعزام یک نیروی نظامی بین‌المللی برای حفاظت از منطقه سقوط هواپیمای مسافربری خطوط هوایی مالزی را رد کرد. پایان رمضان و برگزاری نماز عید فطر اتفاقی بود که هفته قبل را نشانه‌دار کرد و مردم روزه‌دار فرصت یافتند که تعطیلات چند روزشان را در مسافرت باشند. هیات وزیران هم در هفته‌ای که گذشت با سرعت مشغول بررسی بسته رفع خروج از رکود اقتصادی است که تاثیرات پر دامنه در زندگی مردم گذاشته است، آن هم در حالی که تورم بالای ۲۵ درصد هنوز از توان مالی مردم بیرون است. مسعود نیلی، مشاور اقتصادی رئیس‌جمهوری با صراحت می‌گوید: حتی اگر تحریم هم نمی‌شدیم، باز هم امروز دچار رکود تورمی می‌شدیم حل مشکل رکود بسیار سخت‌تر از تورم است. مقایسه سال ۹۲ با ۸۴ نشان می‌دهد که نرخ ارز آزاد در این مدت ۳/۵ برابر، پایه پولی ۵/۸ برابر و شاخص قیمت ۴/۵ برابر شده، اما تولید فقط ۲۰ درصد افزایش یافته است: امسال وضعیت اقتصادی بهتر از سال قبل خواهد شد، اما نباید انتظار معجزه داشته باشیم. رشد نقدینگی در خرداد ماه امسال ۲۷ درصد نسبت به مدت مشابه سال قبل افزایش یافته است که رقم بالایی محسوب می‌شود.

نامه ۱۷۰ جامعه شناس ایرانی به بان‌کی‌مون

۱۷۰جامعه‌شناس ایرانی در محکومیت تجاوز به حقوق انسانی مردم غزه خطاب به بان‌کی‌مون دبیرکل سازمان ملل متحد نامه‌ای منتشر کردند. در بخشی از این نامه آمده است: جناب آقای بان‌کی‌مون!

ما جامعه‌شناسان و پژوهشگران اجتماعی ایرانی که مدافع جهان و جوامعی عاری از خشونت، هرگونه نژادپرستی و هرگونه کاربرد زور در منازعات سیاسی هستیم، شما را در مقام یک انسان و به‌عنوان دبیرکل سازمان ملل متحد خطاب قرار می‌دهیم و سوال می‌کنیم که آستانه تحمل این سازمان در برابر کشتاری که به سنگدلانه‌ترین شکل ممکن انجام می‌شود تا چه حد است و اساسا ناکامی این نهاد جهانی در مداخله اثربخش به‌منظور جلوگیری از جنایت علیه بشریت و نسل‌کشی و قطع فوری آن را چگونه می‌توان توجیه کرد؟

• هنرمندان ایران به مردم غزه خون اهدا کردند

جمعی از اهالی سینما برای اهدای خون به مردم جنگ‌زده غزه در پایگاه مرکزی انتقال خون تهران حاضر شدند.

از صبح روز گذشته با هماهنگی انجمن سینمای جوانان ایران، جمعی از اهالی و مدیران سینما با حضور در پایگاه مرکزی انتقال خون تهران، خون خود را به کودکان و جنگ‌زدگان غزه که این روزها تحت حملات وحشیانه رژیم صهیونیستی هستند، اهدا کردند. در میان این هنرمندان و مدیران حجت‌الله ایوبی، اصغر فرهادی، محمدرضا فرجی، بهمن حبشی، سیدمحسن هاشمی، دانش اقباشاوی، حسن پورشیرازی، افسانه بایگان، حبیب ایل‌بیگی، فرید فرخنده‌کیش، محمدرضا شفیعی، هادی مقدم‌دوست و... حضور داشتند.

• بیانیه روشنفکران در مورد حملات اسرائیل

پیش از این نیز جمعی از روشنفکران، فعالان اجتماعی و هنرمندان ایرانی در مورد حملات اسرائیل به مردم فلسطین بیانیه‌ای صادر کرده بودند. در بخشی از این بیانیه آمده بود: ما حملات سبعانه و مکرر دولت اسرائیل به مردم فلسطین را محکوم و از مبارزات مردم فلسطین برای آزادی و حفظ خانه و کاشانه خود دفاع می‌کنیم. این مبارزات همواره الهام‌بخش و یاری‌گر مردم جهان برای مبارزه با استبداد بوده است. ما به مردم فلسطین معصوم اعلام می‌کنیم که دل ما با آنهاست، ما در کنار آنانیم، کشتگان آنها نه فقط کشتگان ما، بلکه کشتگان تمامی مردم آزادیخواه جهانند. ما از مردم تمامی جهان می‌خواهیم که سکوت نکنند، انزجار خود را از این سلاخی‌های عریان ابراز کنند و به مردم فلسطین برای کسب آزادی و حفظ خانه و کاشانه و دفاع از وقار انسانی خود یاری رسانند.

این بیانیه را افرادی چون یوسف اباذری، سارا شریعتی، سوسن شریعتی، احسان شریعتی، مراد فرهادپور، ناصر فکوهی، الهه کولایی و محمد مالجو امضا کردند.

دستور اشتغالی رییس‌جمهوری به ربیعی و نوبخت

وزارت کار به تکاپو افتاد

گروه آینه: دولت یازدهم که بر سر کار آمد، ۲ ماموریت ویژه را در اولویت برنامه‌های خود قرار داد. ماموریت اول حل مسئله هسته‌ای و فعال کردن دیپلماسی سازنده برای بهبود روابط جمهوری اسلامی ایران بود. ماموریت دوم به نوعی با ماموریت اول پیوند می‌خورد؛ چراکه دستیابی به توافق هسته‌ای خودش رفع تحریم‌ها و گشایش‌های اقتصادی را به دنبال داشت. با این حال در اقتصاد داخلی هم دولت گام‌هایی را برداشت که مهار تورم قدم اول در این مسیر بود. چندی پیش هم بسته پیشنهادی دولت برای خروج غیرتورمی از رکود منتشر شد. اما شاید یکی دیگر از موضوعات مهم پیش روی هر دولتی، بحث اشتغال و میزان بیکاری در کشور باشد. دولت یازدهم گویا عزم خود را در این زمینه هم جزم کرده است. عزمی که فعلا در آغاز است و باید دید راهکارهای دولت در مقام عمل چه اندازه می‌تواند مشکلات اشتغال را کاهش دهد و سایه سنگین بیکاری را از سر کشور بردارد.

▣ ماموریت وزارت کار و معاونت برنامه‌ریزی

رییس‌جمهوری به‌تازگی به وزارت کار و معاونت برنامه‌ریزی دستور داده است تا سازوکاری اندیشیده شود و با استفاده از تمامی ظرفیت‌های دستگاه‌ها به سمت مهار بیکاری حرکت شود. وزارت کار هم به‌تازگی بسته‌ای مشتمل بر بیش از ۵۰ راهکار عملیاتی در زمینه اشتغالزایی را با عنوان «تکاپو» ارائه کرده که مشتمل بر سهم دستگاه‌ها از اشتغالزایی و تشکیل ستادهای استانی برای شناسایی فرصت‌های محلی اشتغالزایی در کشور است. به گزارش مهر، در دستورات جدید روحانی در مورد اشتغالزایی آمده است: با اجرای بسته سیاستی خروج از رکود و آغاز رونق اقتصادی، به‌طور طبیعی سطح اشتغال در کشور افزایش خواهد یافت، اما در کنار تنظیم و اجرای سیاست‌هایی در سطح اقتصاد کلان، باید در سطح خرد نیز اقدامات لازم در حمایت از بنگاه‌ها و به‌خصوص بنگاه‌های کوچک و متوسط و کمک به توسعه فعالیت‌های تولیدی مورد پیگیری جدی قرار گیرد. رییس‌جمهوری با تاکید بر اینکه از این طریق می‌توان امیدوار بود با عنایت الهی در سال‌های ۹۳ و ۹۴ مشکل بیکاری به ویژه در میان جوانان تحصیلکرده تقلیل یابد، از وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی و معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی خواسته است که برای حل مشکل بیکاری و توسعه اشتغال مولد از همه امکانات دستگاه‌های اجرایی و توان کارشناسی کشور و نیز توانایی علمی استادان دانشگاهی استفاده کنند. در جلسات اخیر دولتمردان بخش‌هایی از نسخه اشتغالزایی دولت توسط معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی ریاست‌جمهوری و وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی رونمایی شده است. در این گزارش‌ها سهم اشتغال بخش‌های مختلف اقتصادی کشور، سیاست‌های بازار کار و بهبود فضای کسب‌وکار مطرح و میزان اشتغالزایی مستقیم و غیرمستقیم در هر یک از بخش‌ها پیش‌بینی شده است. همچنین براساس طرح جدید وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی برای توسعه کسب‌وکار و اشتغال پایدار (طرح تکاپو) مقرر شده است با تشکیل ستادهایی در هر استان و حمایت از فعالیت‌های تولیدی خاص در محل و بازارسازی و بازاریابی برای آنها، نسبت به تقویت و توسعه کسب و کارهای محلی و افزایش سطح اشتغال و درآمدزایی در مناطق مختلف کشور اقدام شود.

▣ ۷میلیون‌نفر، سهم صنعت از اشتغال

این وزارتخانه انتظار دارد از طریق به‌کارگیری ظرفیت‌های موجود کشور و همچنین شناسایی نقاط ضعف بازار کار مشکل بیکاری را حل کند. طبق آخرین گزارش مرکز آمار ایران، در حال حاضر تعداد بیکاران کشور ۲ میلیون و ۵۳۰ هزار نفر است که از این تعداد ۱میلیون و ۷۷۲ هزار نفر مرد و ۷۵۷ هزار نفر نیز زن هستند. همچنین ۱میلیون و ۵۷۸ هزار نفر از کل بیکاران فعلی کشور را جوانان ۱۵ تا ۲۹ ساله تشکیل داده است. مجموع شاغلان کشور نیز هم‌اکنون ۲۳ میلیون و ۶۳۷ هزارنفر است اما تعداد افراد در سن کار کشور بیش از ۶۳ میلیون نفر است؛ بنابراین در شرایط فعلی ۴۰ میلیون نفر از جمعیت در سن کار کشور عملا نقشی در جریان اقتصاد کشور ندارند و به‌لحاظ معیشتی به ۲۳ میلیون شاغل وابسته هستند. سهم اشتغالزایی بخش کشاورزی نسبت به سال‌های گذشته کاهش یافته و به حدود ۴ میلیون و ۱۴۰ هزار نفر رسیده است. صنعت اشتغال ۶میلیون و ۹۷۵ هزار نفر و بخش خدمات نیز اشتغال حدود ۱۰ میلیون نفر را تامین می‌کند. با وجود تمامی اقدامات و ادعاهای مطرح شده از زمان روی کارآمدن دولت‌های نهم و دهم در سال ۸۴ تاکنون، نرخ بیکاری کشور به‌ویژه در مورد فارغ‌التحصیلان دانشگاهی و زنان بالا و در حد بحران است. بیکاری جوانان ۱۵ تا ۲۴ ساله کشور ۲۴/۸درصد و نرخ بیکاری جوانان ۱۵ تا ۲۹ ساله نیز ۲۲/۲درصد است که نشان‌دهنده بحرانی بودن بیکاری در این گروه سنی جویای کار است.

نگاه

از ب-ز تا م-م

جهانبخش پاک‌نژاد: ادبیات ژورنالیستی ما ایرانیان پر از نام‌های مخفف است؛ گویا روزنامه نگاران ایرانی یا به دلیل احساس خطر درخصوص مشکل شکایت قضایی یا ایجاد فضایی برای فروش بهتر رسانه متبوع خود، علاقه ویژه‌ای به استفاده از این نام‌ها برای متهمان دارند. به لطف دولت مهرورزی و پرونده‌های بی‌شماری که در زمان این دولت به وجود آمد هر ماه رسانه‌ها یک خوراک جدید با نامی به همین شکل پیدا می‌کردند. از دادگاه جنجالی م- ا بگیرید تا در آخر که نام ب-ز در مجلس مطرح شد و عملا باعث درگیری لفظی میان رئیس جمهوری وقت و رئیس مجلس شد.

با روی کار آمدن دولت تدبیر و امید از تعداد این نام‌های مستعار بسیار کم شد. تنها نام مطرحی که به این روش در رسانه‌ها می‌گشت ب - ز یا همان بابک زنجانی بود؛ این فرد هم رفیق گرمابه و گلستان دولتی بود که رییس جمهورش آن را پاک دست‌ترین دولت خوانده بود. رسانه‌های اصلاح طلب هم دست بالا را گرفته بودند و دائما روی این موضوع و همچنین پیگیری ماجرای اختلاس ۳هزار میلیارد تومانی تاکید داشتند. در نخستین روزهای اولین زمستان دولت تدبیر و امید، به نظر می‌رسید همه چیز به سود این رسانه‌ها در حرکت است و همه اصحاب اصلاح طلب رسانه منتظر بودند که تلاش آنها برای پیگیری قانونی ماجرای بابک زنجانی به نتیجه برسد. حتی برخی روزنامه‌نگاران گزارش‌های خود را درباره ماجرای بابک زنجانی نوشته بودند تا به محض دریافت خبر دستگیری این میلیاردر جوان آن را منتشر کنند. به ویژه آن که بعد از ماجرای دستگیری رضا ضراب و رسوایی‌هایی که در ترکیه رخ داده بود ،کار بابک زنجانی پایان یافته به نظر می‌رسید و در عین حال، این دستگیری در عمل باعث زیرسوال رفتن هر چه بیشتر رییس جمهوری می‌شد که از بابک زنجانی حمایت کرده بود. بالاخره این دستگیری در نهم دی ماه ۱۳۹۲ صورت گرفت، روزی که به دلیل چند تعطیلی پشت سر هم، رسانه‌ها عملا به تعطیلات رفته بودند. اما تنها ۲۴ ساعت قبل از دستگیری، حرکت‌های جدیدی از سوی رسانه‌های اصولگرا آغاز شد. این رسانه‌ها خبر از رانت بزرگ ۶۵۰ میلیون یورویی در دولت تدبیر و امید دادند. تسنیم اولین خبرگزاری بود که روز قبل از دستگیری بابک زنجانی نوشت: در ۲۹ آبان ۱۳۹۲، بانک مرکزی به شرکتی خصوصی به نام «بازرگانی سپید استوار آسیا» اجازه داده تا کالاهایی را بدون پرداخت معادل ریالی آن به بانک مرکزی وارد کشور کند. به نظر می‌آمد این خبر نیز شایعه‌ای باشد که امروز نقل و فردا به دست فراموشی سپرده می‌شود، اما خبرگزاری مشرق با درج گزارشی مشابه این خبر، این اتفاق را با دستور رئیس جمهوری به معاون اولش مبنی بر مبارزه با رانت‌خواری متناقض دانست و مدعی شد، در دولت روحانی هم ویژه‌خواری در حال رخ دادن است. هفته بعد از تعطیلات، تیتر یک اکثر روزنامه‌ها ماجرای دستگیری بابک زنجانی بود. میلیاردر جوان این بار به سربالایی اوین رسیده بود. اما بعضی رسانه‌ها، نام مخفف جدیدی یافته که به جای «ب - ز» به آن پرداخته و بنویسند: بعد از رسوایی ۳ هزار میلیارد تومانی شرکت آریا و مه آفرید و جنجال‌های بابک زنجانی این بار نوبت «م - م» صاحب چند کارخانه بزرگ روغن کشی است و مدعی شدند که در این دولت هم ویژه‌خواری ادامه دارد و همان داستان خبرگزاری، این بار با ذکر کارخانه‌های شخصی با نام «م – م» که اکثر این کارخانه‌ها در کرمانشاه واقع شده است، دوباره مطرح شد. برای کسانی که با رسانه آشنا هستند، این نکته که اولین بار ادعای رانت ۶۵۰ میلیون یورویی در ۲۹ آبان۱۳۹۲ مطرح شد اما ماجرا درست روز قبل از دستگیری بابک زنجانی رسانه‌ای شد مسئله‌ای عادی نیست.

روند ادعاها درخصوص رانت ۶۵۰ میلیون یورویی همیشه روندی سینوسی را طی کرده است. نزدیک بودن زمان بر سر زبان افتادن این ماجرا با فسادهای مالی دولت قبل همیشه برای اصحاب رسانه جای سوال بوده است. برای مثال آقای توکلی یک نشست خبری درباره ماجرای رانت ۶۵۰ میلیون یورویی برگزار می‌کند و تنها ۳-۲ روز بعد مه آفرید امیر خسروی اعدام می‌شود. در این شرایط وقتی انتظار می‌رفت بسیاری از صحبت‌ها به سمت فساد مالی در دولت دهم اختصاص یابد، در عمل بسیاری از خبرها به سمت ادعای رانت ۶۵۰ میلیون یورویی معطوف می‌شود. واقعیت این است که تاریخ دروغ نمی‌گوید. این عادت سیاستمداران است که با یک واقعه خبری ساختگی، خبری مهم‌تر را تحت الشعاع قرار دهند. اگر شخصی زمان‌ها را در کنار یکدیگر قرار دهد به خوبی می‌تواند متوجه مسائل پشت پرده این جنجال‌های رسانه‌ای شود. به حمدالله گزارش دیوان محاسبات بسیاری از واقعیت‌ها را درخصوص این جنجال رسانه‌ای مطرح کرد اما برخی دوستان کماکان بر سر ادعای خود مانده‌اند و بر طبل رانت خواری در دولت تدبیر و امید می‌کوبند.

یادداشت

آزادی در فضای کسب‌وکار، تابعی از سیاست

ابوالفضل روغنی

رییس سندیکای تولیدکنندگان چوب و کاغذ

مشکلات صنعت بسیار عمیق است. باید فضای کسب‌وکار کشور با رونق یا توسعه سرمایه‌گذاری در صنعت بهبود یابد. این موارد یک مجموعه هستند و به عوامل متعددی بستگی دارند. رفع مشکلات صنعت و صنعتی شدن به فضای سیاسی کشور بسیار مرتبط است. در واقع در تمام دنیا آنچه که موجب صنعتی شدن و پیشرفت کشورهاست، آزادی در فضای کسب‌وکار است که آن نیز تابعی از آزادی‌های سیاسی در کشور محسوب می‌شود. اقتصاد نیز کاملا تابعی از سیاست است.

ایران به سبب وجود تحریم‌های بین‌المللی به خودی خود مشکلات جدی را پیش رو دارد. همین وجود تحریم‌ها کافی است تا صنعت ایران نتواند روی پای خود بایستد. نداشتن سوئیفت‌های بانکی که بتوانیم پول خود را انتقال دهیم، پول‌هایی که با هزینه بالا به کشورهای دیگر منتقل می‌شود، دریافت نکردن آن یا گم شدن پول‌ها، نفروختن قطعات یدکی و ماشین‌آلات، همه و همه عاملی هستند که فضای کسب‌وکار کشور را متشنج می‌کنند. به عنوان مثال در صنعت کاغذ، بیشتر تجهیزات خارجی است و باید وارد کشور شود. با شرایط موجود هزینه‌ای که برای آن صرف می‌شود بسیار بالاست و امکان رقابت با کشورهای اروپایی و آسیایی را نخواهیم داشت. همه دولت‌ها بدون استثنا برای رفع موانع تولید اقدام کرده‌اند و برای برون‌رفت از فضای نامساعد کسب‌وکار و فراهم کردن شرایط مطلوب برای رسیدن به رشد صنعتی، استراتژی‌هایی را تنظیم کرده‌اند.

هر کدام هم از دیدگاه و سلایق خود با توجه به شرایط موجود در دولت‌های مربوطه برنامه‌هایی را در پیش گرفتند. اما باید یک استراتژی کلی برای صنعت کشور وجود داشته باشد که با روی کار آمدن دولت‌ها و تفاوت نگاه آنها رویکردها تغییری نکند و صنعت رو به جلو پیش رود. این استراتژی باید انعطاف بالایی داشته باشد تا بتواند با تغییر دولت‌ها و شرایط موجود خود را تطبیق دهد.

بحث اقتصاد مقاومتی به همین بازمی‌گردد. مقاوم‌سازی اقتصاد به این معناست که اقتصاد در هر تنگنا و در هر شرایطی بتواند از پس خود برآید. این امر زمانی میسر می‌شود که وابستگی اقتصاد کشور به نفت کاهش یابد.

از طرفی کاهش وابستگی به تامین مواد اولیه از کشورهای دیگر نیز باید در اولویت قرار گیرد. به طور یقین قطع این ارتباط غیرممکن است و همه کشورهای جهان به یکدیگر نیازمندند. ما به عنوان کشوری که در نواحی متوسط قرار داریم به کشورهای قدرتمند اقتصادی نیازمندیم. این مسئله به روابط خارجی و برون‌کشوری ایران بازمی‌گردد که مهم‌ترین مانع تولیدی کشور در حال حاضر در همین زمینه است.

آزادسازی اقتصاد یا همان هدفمند کردن یارانه‌ها جراحی بزرگ اقتصادی است و از نشانه‌های اقتصادی کشور این است که به یارانه نیازی نداشته باشد. اما این روند در کشور به درستی اجرایی نشد. قرار بود از افزایش قیمت حامل‌های انرژی، به صنعت کمک شود، اما چنین نشد. بنابراین در این مقوله باید کارهای دیگری همچون اصلاح نظام گمرکی، تعرفه‌ای، بانکی و قوانین کار نیز صورت گیرد زیرا تمامی این‌ها می‌توانند مشکلات کشور را برطرف کنند. بانک‌ها مشکلات زیادی را برای تولید به وجود آورده‌اند و تبدیل به بنگاه‌هایی شدند که تنها به سود خود اندیشیده و تولید را از پا درآورده‌اند.

از سویی در بخش گمرک، کم‌اظهاری یا بیش‌اظهاری مشکلات جدی به وجود آورده است که قوانین جدی برای کنترل آن وجود ندارد. همچنین قوانین مانع و ناکارآمدی است که دست و پای صنعتگران را می‌بندند. به عنوان مثال صنعتگری می‌خواهد قطعه‌ای را برای تعمیر به اروپا بفرستد، باید حتما نزد گمرک سپرده‌گذاری کرده و این اطمینان را بدهد که این قطعه را به کشور برمی‌گرداند. این در حالی است که قطعه متعلق به صنعتگر است و خود برای آن تصمیم می‌گیرد! که لازم است این قوانین اصلاح شود. از سویی قانون کار نیز باید مورد اصلاح قرار گیرد. درا ین قانون حقوق کارگر و کارفرما هر دو باید رعایت شود. قانون در حال حاضر نه به نفع کارگر است و نه به نفع کارفرماست. در حالی که از ابتدای انقلاب تاکید شده است که باید این قانون اصلاح شود اما همچنان اشکال دارد. نیروی کار خود عاملی است که عرضه می‌شود که متناسب با آن عرضه باید هزینه پرداخت شود. اما در حال حاضر چنین نیست و باید برای این موارد چاره‌ای اندیشیده شود.

انتقاد نعمت‌زاده از آمارهای نادرست دولت احمدی‌نژاد

اشتغال ۲/۵ میلیونی عوام‌فریبی آشکار بود

وزیر صنعت، معدن و تجارت با بیان اینکه شناسایی سفته‌بازان و کسانی که از سیستم بانکی پول مفت گرفته‌اند در دستور کار دولت قرار دارد، گفت: در ۸ سال کار دولت سابق، عوام‌فریبی آشکار و آمار دروغ درباره اشتغال ارائه شد.

محمدرضا نعمت‌زاده با بیان اینکه دولت پیشین در ایجاد اشتغال و محاسبات مربوط به آن عوام‌فریبی کرده و آمار دروغ ارائه داده، گفت: در سال ۹۱ حدود ۳۶ درصد رشد منفی اشتغال در کشور وجود داشت در حالی که دولت وقت مدعی شد در همان سال برای ۲/۵ میلیون نفر ایجاد اشتغال کرده است. نعمت‌زاده ادامه داد: وقتی که رشد اقتصاد، صنعت و مسکن در یک کشور منفی باشد، ایجاد اشتغال ۲/۵ میلیون نفر عوام‌فریبی آشکار است. وزیر صنعت، معدن و تجارت افزود: دولت تدبیر و امید برای بهبود وضعیت اقتصاد کشور در ابتدا سیاست کاهش تورم را اتخاذ کرد و در مدت یک‌سال میزان تورم را از ۴۰ درصد به ۲۵ درصد فعلی و میزان رشد اقتصادی را از منهای ۶ درصد به منهای ۲ درصد رسانید. نعمت‌زاده تاکید کرد: در طراحی سیاست‌های خروج از رکود ۴ مساله اصلی تا سال ۹۵ در کشور رخ خواهد داد که امسال بحث تسهیلات بانکی به تولیدکنندگان و تعریف تقاضا برای کالا از داخل و خارج از کشور بررسی و اصلاح می‌شود و در سال آینده مساله تحریم‌های اقتصادی و سرمایه‌گذاری در بخش تولید مورد بررسی قرار می‌گیرد تا به نتیجه مطلوب در اقتصاد دست یابیم.

وزیر صنعت، معدن و تجارت ادامه داد: اکنون بانک‌ها آمار ۸۰۰ هزار میلیارد ریال معوقه بانکی از سوی تسهیلات‌بگیران را اعلام می‌کنند که ۱۵ درصد این معوقات مربوط به بخش تولید و باقی آنها سفته‌بازی است، از این‌رو شناسایی سفته‌بازان و کسانی را که پول مُفت گرفته‌اند در دستور کار قرار دادیم تا سرمایه بانک‌ها بازگردد.

ادامه همکاری‌های بخش خصوصی و مجلس برای شناسایی قوانین مزاحم

اولویت‌های بخش صنعت چیست؟

شکوفه حبیب‌زاده- گروه صنعت: بخش تولید در کشور در سال‌های اخیر با مشکلات فراوانی روبه‌رو بود و به سبب فضای اقتصادی نامساعد، بسیاری از فعالان این حوزه به حاشیه رانده شدند. به گفته فعالان این بخش از مهم‌ترین مشکلات تولید، قوانین بازدارنده‌ای است که از آن به‌عنوان «قوانین مزاحم» یاد می‌کنند. قوانینی از جمله بهره‌های بالای بانکی، تعرفه‌های گمرکی، مالیات بر تولید، نبود امنیت در فضای کسب و کار و ... که نیاز بررسی دقیق از سوی مسئولان برای رفع آنها کاملا حس می‌شود. برای بررسی این مسئله بارها بر همکاری مسئولان برای به حرکت درآوردن چرخ صنعت و رفع این قوانین تاکید شده و اقداماتی هرچند ناکامل نیز صورت گرفته است. نماینده قوه مقننه در کمیته ماده ۷۶ در گفت‌وگو با صمت اظهار کرد: رونق فضای کسب‌وکار که دولت باید بخش اعظم فعالیت‌های خود را به آن معطوف کند به نوعی اصلی‌ترین کار اقتصادی دولت و مجلس است ، اگر این رونق اتفاق بیفتد بسیاری از مشکلات کشور ازجمله بیکاری مرتفع خواهد شد. در این راستا نیازمند اقدامات متعددی هستیم و حتی در این رابطه قوانین جامعی نیز وجود دارد. مهرداد بذرپاش گفت: در زمان دولت قبل، مجلس قوانین جامع کسب‌وکار را به تصویب رساند اما هنوز اجرایی نشده است. قوانین دیگری نیز در این حوزه مانند قانون جامع نظام صنفی چندماه پیش در مجلس تصویب شد. اصلاح قانون مالیاتی کشور نیز در دستورکار قرارگرفت که در آن بخش‌هایی از قوانین مالیاتی اصلاح شد و قوانینی از این جنس که نقش قوانین مادر را برای فضای کسب‌وکار ایفا می‌کنند، در مجلس تصویب شده که با این روند نیازمند قانون‌گذاری جدیدی نیستیم. وی با اشاره به اقداماتی که باید در این رابطه صورت گیرد، اظهار کرد: اگر دولت در جایی ببیند که بخشی از قانون یا آیین‌نامه مخل حوزه تولید و سرمایه‌گذاری است و با حذف آن، از قاچاق نیز جلوگیری می‌شود و در کنار آن سهم جدی از سرانه تولید داخل نیز افزایش می‌یابد، باید این فضا شناسایی شود و از محل‌های مربوط به خود نیز پیگیری شود.

▣ دولت لایحه‌ای برای اصلاح قوانین مزاحم نداده است

این نماینده مجلس ادامه داد: اگر نیاز به اصلاح این قوانین است دولت با تنظیم لایحه می‌تواند برای تغییر آن اقدام کند اما تا به امروز دولت در این زمینه اقدامی نکرده است و اگر در آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های دولت اشکالی وجود دارد، می‌تواند از طریق هیات‌وزیران برای اصلاح آن اقدام کند. بذرپاش گفت: از سویی اگر مشکلات قضایی در این رابطه وجود دارد، کمیته ماده ۷۶ قانون برنامه پنجم توسعه این موضوع را از طریق ۲ نماینده خود که در این کمیته حضور دارند، پیگیری می‌کند و اگر مشکل موجود مرتبط با دستورالعمل‌های جاری و اجرایی باشد، ۲نماینده قوه مجریه مسئول رسیدگی آن خواهند بود. این کمیته با حضور اتاق اصناف و تعاون یک فضای همفکری بین قوای مختلف را به وجود آورده است. در واقع یک محمل قانونی فراگیر با حضور بخش‌های مختلف کشور به نام کمیته ماده ۷۶ ایجاد شده است. وی با اشاره به کنترل قاچاق کالا و ارز به‌عنوان یکی از قوانین مزاحم اظهار کرد: موضوع دیگر، کنترل قاچاق در کشور است. رقم قاچاق کالا در کشور رقم قابل‌توجهی است. هرچه میزان این رقم کاهش یابد، اشتغال افزایش خواهد یافت و ارز از کشور کمتر خارج خواهد شد و احتمال به خطر افتادن سلامت مردم نیز کمتر می‌شود. ما باید از قوانینی که مانع قاچاق کالا در کشور می‌شود حمایت کنیم، اما در این خصوص کمتر اهتمام ورزیده شده است. به نظر می‌رسد که باید از طرح شبنم و ایران‌کد حمایت بیشتری می‌شد و اگر اصلاحی نیاز داشت، انجام می‌شد.

▣ مالیات حلقه مفقوده درآمدهای دولت

بذرپاش ،قوانین مالیاتی را یکی از مسائلی که در این کمیته مورد بررسی قرار گرفت برشمرد و بیان کرد: موضوع بعدی اصلاح قوانین مالیاتی کشور است که بخش زیادی از آن در مجلس صورت پذیرفته است. درآمد مالیاتی کشور بیش از ۵۰هزار میلیارد تومان است که طبق برآوردهای فعالان اقتصادی کشور این عدد تا ۲برابر نیز می‌تواند افزایش پیدا کند. نه اینکه میزان مالیات را بیفزاییم بلکه از طریق دریافت مالیات از کسب‌وکارهایی که مالیات نمی‌پردازند، می‌توان این درآمد را به شرط شفاف‌سازی در قوانین افزایش داد. وی افزود: در حال حاضر بسیاری از صنوف و کسب‌وکارهایی که به پرداخت مالیات اقدام نمی‌کردند راهی به‌جز پرداخت مالیات ندارند. فاز بعدی این است که دولت در مسیر کسب درآمدهای مالیاتی از کسب‌وکارهای مختلف و بنگاه‌هایی که مالیات نمی‌پردازند اقدام کند تا دولت هم درآمد بهتری داشته باشد و گردش اقتصادی کشور نیز بهتر شده و رونق تولید و کسب‌وکار نیز اتفاق بیفتد. در حوزه مالیاتی نیز می‌توانیم بخش زیادی از اقتصاد را مقاومتی‌تر و در برابر شوک‌های ناشی از اقدامات بیرونی آن را ایمن‌تر کنیم و سرمایه‌های ناشی از انرژی کشور را ذخیره کرده و برای امور زیربنایی کشور استفاده کنیم و در عین حال در مسیر کشورهای توسعه‌یافته گام برداریم.

▣ سنگ‌اندازی قوانین تامین اجتماعی برای تولید

بذرپاش بیان کرد: قوانین مربوط به تامین اجتماعی نیز در بسیاری از مواقع موجب آزار و اذیت فعالان صنعتی و تولیدکنندگان می‌شود که در کمیته ماده ۷۶ در این مورد اقدام کرده‌ایم و اصلاحاتی نیز در برخی از آیین‌نامه‌ها صورت داده‌ایم. بسیاری از اعلامیه‌هایی که از سوی کارفرماها اعلام می‌شود و با بی‌مهری تامین اجتماعی مواجه می‌شد و بسیاری از فعالان فضای کسب‌وکار را متضرر می‌کرد و آنها را به این تصمیم می‌رساند که عطای تولید را به لقایش ببخشند که در حال اصلاح است. وی ادامه داد: در این کمیته این موارد به صورت جدی مورد بررسی قرار گرفته است. متاسفانه بسیاری از این موارد به رویه‌ای داخلی سازمان تامین اجتماعی بازمی‌گردد که این مسئله نیز مورد پیگیری قرار گرفته است.

وی در پاسخ به اینکه با تمامی این فعالیت‌هایی که در کمیته ماده ۷۶ صورت گرفته اما همچنان فعالان حوزه صنعت ناراضی‌اند و قوانین دولتی را در بخش صنعت و تولید منسجم نمی‌دانند، گفت: در حالی که با اجرایی شدن هدفمندی یارانه‌ها قیمت‌ها به‌صورت بسیار محسوسی از حقوق و دستمزدها گرفته تا مصارف انرژی و مواد اولیه و کالاهای وارداتی افزایش یافته است، قیمت نهایی تولیدکنندگان نیز افزایش یافته است. این مسئله به این بازمی‌گردد که این افزایش قیمت باید از طریق یارانه به بخش تولید پوشش داده می‌شد که این مسئله در حال حاضر صورت نمی‌گیرد و بنگاه‌ها بدون نظارت به‌دنبال افزایش قیمت هستند.

▣ اولویت بررسی قوانین در کمیته ماده ۷۶ با بخش خصوصی

بهروز نعمتی دیگر عضو کمیته ماده ۷۶ نیز در گفت‌وگو با صمت اظهار کرد: کمیته ماده ۷۶ موارد متعددی را پیگیری می‌کند و هر یک هفته در میان مشکلات حوزه صنعت و تولید مورد بحث و بررسی قرار می‌گیرد و اگر در این رابطه نیاز به لایحه و طرح یا اصلاح بخشنامه‌هاست، اقدامات لازم صورت می‌پذیرد. ا همچنان از سوی بخش خصوصی به قوانین مزاحم پابرجاست، افزود: دبیرخانه این کمیته متعلق به بخش خصوصی است و دستور جلسات را خود اتاق بازرگانی برعهده می‌گیرد، بنابراین مسائلی که که مطرح می‌شود طبق اولویت‌های این بخش است. ظرفیت این کمیته برای اصلاح قوانین بالاست و در بخش تولید بسیار اثرگذار خواهد بود. وی درخصوص قوانین مربوط به سود بانکی گفت: نرخ سود بانکی تا به امروز در مذاکرات مطرح نشده و به نظر می‌رسد اولویت‌های بخش صنعت که از سوی اتاق بازرگانی مطرح شده هنوز به نرخ سود بانکی نرسیده است.

روزنامه صمت در این زمینه برای گفت‌وگو با نمایندگان بخش خصوصی به‌ویژه رییس اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران که به‌عنوان رییس این کمیته به‌شمار می‌رود بارها دست به اقدام زد اما متاسفانه فعالان این حوزه حاضر به اظهارنظر در این خصوص نشدند و حتی مسئولان روابط عمومی این نهاد بخش خصوصی نیز به صراحت اعلام کرده که توانایی کمکی در این خصوص نخواهند داشت. این در حالی است که احمد پورفلاح، عضو همین کمیته پیش از این گفته بود که قوانین مزاحم در شهریورماه سال گذشته به‌طور رسمی اعلام خواهد شد اما این اتفاق تا لحظه نگارش این گزارش انجام نشده و معلوم نیست که توجیه این مسئله از سوی فعالان این بخش چه می‌تواند باشد!

روی خط خبر

▣ شاتا ـ در ۳ ماه نخست امسال بالغ بر ۱۴هزار و ۱۷۷میلیارد ریال سرمایه‌گذاری صنعتی در کشور صورت گرفته است که نسبت به ۳ ماه نخست سال گذشته رشد ۶/۲۷ درصدی را نشان می‌دهد. در بهار سال گذشته بالغ بر ۱۱ هزار و ۱۱۰ میلیارد ریال سرمایه‌گذاری صنعتی در کشور انجام شد، اما در مدت مشابه امسال ۶۸۶ فقره پروانه بهره‌برداری صنعتی صادر شد که در مقایسه با ۳ ماه نخست سال گذشته که این میزان بالغ بر ۵۴۵ فقره بوده، رشد ۹/۲۵ درصدی را تجربه کرده است. براساس این گزارش؛ در ۳ ماهه نخست امسال از ناحیه صدور پروانه‌های بهره‌برداری صنعتی برای ۱۰ هزار و ۸۳۷ نفر اشتغال ایجاد شده است.

▣ شاتا ـ علی یزدانی، معاون توسعه مدیریت، منابع و امور استان‌های وزارت صنعت، معدن و تجارت با بیان اینکه بیشترین مسئولیت خروج کشور از رکود اقتصادی بر عهده این وزارتخانه است، گفت: تحقق و عمل به سازوکارهای اقتصاد مقاومتی قطعا منجر به بهبود شرایط اقتصادی کشور خواهد شد.

▣ شاتا ـ در ۳ ماه امسال تولید لاستیک خودرو با رشد ۲/۷ درصدی نسبت به ۳ ماه نخست سال ۹۲به مرز ۵۵ هزار و ۴۰۰ تن رسید این در حالیست که تولید این محصول در مدت مشابه سال گذشته به ۵۱ هزار و ۶۰۰ تن رسیده بود. همچنین در دوره مورد بررسی محصول پتروشیمی LAB به میزان ۳۳ هزار و ۴۰۰ تن تولید شده بود.

▣ ایسنا ـ عبدالحمید قدیمی، دبیر انجمن صنفی کارخانه‌های صنعت ریخته‌گری درباره بسته خروج غیرتورمی از رکود دولت گفت: اجرایی شدن این بسته مهم‌تر از مفاد آن است. در گذشته نیز قوانین و بسته‌های خوبی از سوی دولت‌ها ارائه شدند، اما عملا هیچ یک به مرحله اجرا نرسیدند. وی با اشاره به اینکه گشایش ال‌سی ۳۰ درصدی یکی از وعده‌های دولت یازدهم در ابتدای روی کار آمدن بود، گفت: متاسفانه این وعده به دلایل مختلف عملیاتی نشد.

گپ

دلار ارزان‌قیمت برای واردات، مهم‌ترین چالش تولید

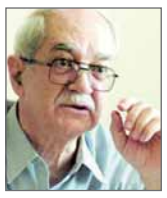

بنفشه بینش- چالش‌های بیشمار تولید، صنعت را از پای درآورده است. به گفته کارشناسان علاوه بر قوانین ناکارآمد، وضعیت اقتصادی کشور نیز در این زمینه بی‌تاثیر نیست. در این رابطه با ابراهیم رزاقی، استاد بازنشسته دانشگاه تهران و اقتصاددان به گفت‌وگو نشستیم. رزاقی در سخنان خود علاوه بر نبود قوانین کارآمد در کشور، دلار ارزان‌قیمت برای واردات را عاملی برای زمین خوردن صنعت می‌داند. این گفت‌وگو را در ادامه می‌خوانید:

◉ مهم‌ترین چالش صنعت و تولید در کشور چیست؟

مهم‌ترین مسئله‌ای که صنعت را دچار مشکل کرده است نه قوانین ناکافی و افزایش نرخ سود صندوق توسعه و بانک‌ها، بلکه پرداخت دلار ارزان‌قیمت برای واردات است. تولید داخل به‌دلیل اینکه تورم کشور بسیار بالاست، توان تحمل شرایط را ندارد و تحت‌تاثیر فشار تورم، قدرت رقابت با کالای وارداتی را از دست می‌دهد و زمین می‌خورد. دومین مسئله وجود فعالیت‌هایی چون دلالی، بازرگانی داخلی، واردات، فعالیت‌های احتکاری و ... است، زیرا این امر باعث می‌شود تا سوداگر هرچه سریع‌تر به سود آسان برسد و دیگر تمایلی برای تولید نداشته باشد. مورد سوم نیز به مالیات نگرفتن از فعالیت‌هایی با سود بالا و در عین حال دریافت مالیات از تولیدکننده‌ها بازمی‌گردد که سرنوشت تولیدکنندگان را نیز تحت‌الشعاع خود قرار می‌دهد.

◉ به نظر شما تجارت و واردات است که تولید را به حاشیه رانده است؟

نه‌تنها واردات بلکه موارد متعددی هستند که به تولید کشور آسیب می‌رسانند. یکی از موارد به این بازمی‌گردد که برخی از تولیدکنندگان خود واسطه‌اند و واردکننده قطعات و مواد اولیه از خارج از مرزها هستند و تنها نقش مونتاژکننده را برعهده دارند. به این ترتیب سرمایه‌ها در تولید تمرکز نمی‌شود که بگوییم قدرت تولیدی داشته و توان دفاع از خود را هم دارد. در واقع تولیدکنندگان در کشور فعالیت دوجانبه و دوزیستی دارند. هم فعالیت‌های تولیدی دارند و هم فعالیت‌های دلالی.

◉ در رابطه با فعالیت‌های دوزیستی که به آن اشاره دارید، کمی بیشتر توضیح دهید.

فعالیت‌های دوزیستی به این معناست که تولیدکنندگان هم دستی در تولید دارند و هم از طریق دلالی و واسطه‌گری سعی در سوددهی برای مجموعه خود دارند. از طرفی دولت هم خود به این واسطه‌گری‌ها دامن می‌زند. تولیدکننده از تولید خود سود نمی‌کند و از آنجا که یک سرمایه‌دار است به ناچار وارد فعالیت‌هایی می‌شود که سود خود را از آنجا تامین کند. تولید کشور قابل رقابت با رقبای خارجی خود نیست و برای اینکه بتواند به فعالیت خود با همان زیر ۳۰ تا ۵۰درصد ظرفیت کار کند، از این راه سود کسب می‌کند و سرمایه خود را برای فعالیت‌های تولیدی وارد این بخش می‌کنند. یکی از دلایلی که افراد از بانک‌ها برای تولید وام می‌گیرند به این بازمی‌گردد که کارخانه برای تولیدکنندگان سودآور نیست و با این وام صاحب سرمایه می‌شوند و سپس وارد فعالیت‌های دلالی با سود بالا شده و سود حاصل را برای کار تولیدی خود هزینه می‌کنند. در واقع تولید وسیله‌ای شده است برای پوشش فعالیت‌های دلالی در کشور. البته این مسائلی که بیان شد برای همه یکسان نیست و نمی‌توان آن را به همه تولیدکنندگان نسبت داد. متاسفانه در کشور صادرات مواد خام داریم که کمکی به تولید نمی‌کند. سیاست‌های اقتصادی موجود امکان انتقال سرمایه‌های داخلی را به خارج از کشور آسان می‌کند. به‌طوری‌که به سادگی برای کسانی که سرمایه‌ها را از کشور خارج می‌کنند، یارانه تعلق می‌گیرد، در حالی‌که اگر به درستی عمل شود می‌توان مواد معدنی و مواد خام کشور را با صنایع تبدیلی از مواد اولیه و کالای نهایی تبدیل کرد. اتفاقی که در حال حاضر در کشور به وقوع نمی‌پیوندد.

نظر گاه

توقیف اموال بنگاه‌های تولیدی ادامه دارد

در حالی که چندی پیش بانک‌ها در حرکتی ضرب‌الاجل اقدام به توقیف اموال بنگاه‌های تولیدی دارای بدهی معوق کردند نایب‌رییس اتاق بازرگانی تهران با انتقاد شدید از این عملکرد بانک‌ها گفت: تنها ۱۰درصد از مجموع معوقات بانکی به تولیدکنندگان کشور تعلق دارد. محمدرضا بهرامن درباره توقیف اموال و دارایی‌های واحدهای تولیدی که دارای معوقه هستند، اظهار کرد: به هرحال بانک‌ها می‌توانند در وصول مطالبات خود اقداماتی انجام دهند اما توقیف اموال واحدهای تولیدی قابل پذیرش نیست. درحال حاضر اموال ۱۵۰ بنگاه تولیدی در کشور از سوی بانک‌ها توقیف شده و این روند همچنان ادامه دارد.

گپ و گفت

کیفیت الفبای رقابتی شدن

دانیال درویش-گروه صنعت: اگرچه ساختار بازارهای جهانی متشکل از محصولات همه کشورها و محصول تولید شده در کشور مرجع بوده، اما به‌دلیل روی آوردن مصرف‌کننده به محصولات دیگر کشورها، توازن این دو بازار همواره با مشکلاتی همراه بوده است. در این خصوص خبرنگار صمت به گفت‌وگو با کمال‌الدین پیرموذن عضو کمیسیون صنایع و معادن مجلس نشسته‌است که در ادامه آن را می‌خوانیم.

آیا با ایجاد شرایط فعالیت خودروساز سوم، بازار خودروی ایران رقابتی خواهد شد؟

با توجه به اینکه بازار خودروی ایران انحصاری بوده هیچ رقابتی در آن صورت نمی‌گیرد. بر این اساس می‌بینیم در بحث قیمت‌گذاری تنها با افزایش قیمت روبه‌رو بودیم و افزایش کیفیت نادیده گرفته شد. از این رو باید در نظر داشت تا زمانی که واردات خودروهای همسان محصولات داخلی از نظر قیمتی در سایه تعرفه‌های گمرکی بالا وارد بازار ایران نشوند، بازار خودروی ایران رقابتی نخواهد شد یا این‌که باید ورود خودروهای خارجی را به بازار ایران با برداشتن دیوار ورود خودروسازان خارجی تسهیل کرد.

آیا تولید خودرو با هزینه کمتر و عرضه آن به بازار با توجه به شرایط ویژه منطقه آزاد چابهار روی بازار خودروی داخلی‌ها تاثیر منفی خواهد گذاشت؟

با نگاهی به بازارهای روز دنیا می‌توان دید که افزایش رقابت در بازار و جذب سرمایه‌گذاری هر دو در کنار هم به نفع مصرف‌کننده و صنعتگر بوده است. در حال حاضر تولید برخی خودروها از سوی خودروسازان به ۲ دهه پیش برمی‌گردد و کیفیت خودروهای ساخت داخل با خودروهای خارجی هماهنگی ندارد. این باعث می‌شود با ورود خودروهای با کیفیت خارجی تولیدکنندگان ما نیز تلاش برای همگامی با بازارهای جهانی را تسریع بخشند.

دلیل اینکه از سال ۹۰ تاکنون ورود خودروساز سوم به عرصه تولید خودرو به تعویق افتاد، چیست؟

این اتفاق به‌دلیل عملکرد ضعیف دولت قبل پدید آمد که به هیچ‌وجه همسو با صنعت و تولید نبوده است و به جای تخصیص منابع مالی به چرخه تولید و صنعت، آن را به حوزه واردات خودروهای لوکس و محصولاتی که بازار واسطه‌گری را فعال‌تر می‌کند، سرازیر شد.

ورود سومین قطب خودروسازی به صنعت خودرو جدی شد

رقیبی برای پایان انحصار

حسین علیزاده- گروه صنعت: سال‌هاست که نام برخی خودروهای داخلی همراه ما بوده به دلیل تکرار محصولات ۲ دهه پیش خودروسازان داخلی لذت نوستالوژیک بودن این خودروها را از ما گرفته است. اگرچه از دهه ۸۰ و با ورود خودروهای وارداتی، خیابان‌ها رنگ و لعابی به خود گرفتند اما مصرف‌کننده قشر کم‌درآمد و متوسط ایرانی همواره مجبور به استفاده از خودروهایی بوده که تنوع و کیفیت در آن به انتها رسیده و جای پیشرفت دیگری نداشت. به هر حال خودروسازان ما طی سال‌های گذشته سعی کرده‌اند تا در سایه تعامل با خودروسازان خارجی سبد محصولات خود را رنگین‌تر کنند اما خریداران با توجه به مقایسه حال حاضر خودروهای داخلی و خودروهای متوسط خارجی، حداقل خواسته خود را تنوع در تولید خودروسازان داخلی به همراه قیمت مناسب در کنار کیفیت بالا می‌دانند. از سویی برخی کارشناسان معتقدند، بازار خودرو در ایران انحصاری بوده و راه‌حل آن ورود خودروساز دیگری با توان ساخت محصولاتی به مراتب متنوع‌تر در کنار کیفیت بالا و قیمتی در خور محصول تولیدشده خواهد بود. اگرچه تولد خودروسازی دیگر می‌تواند تا حدی شکست انحصار در بازار خودرو را در پی داشته و بازاری رقابتی در کنار خودروهایی جدید با کیفیت و خدمات پس از فروش بالایی به همراه داشته باشد اما باید توجه داشت ورود این تازه‌وارد، خالی از دردسر نخواهد بود. از سوی دیگر، باید دید که آیا محصولات خودروساز سوم با محصولات دیگر خودروسازان متفاوت خواهد بود و در سایه جذابیت‌های سرمایه‌گذاری در مناطق آزاد، تولیدات خودروسازان دیگر را تحت‌الشعاع قرار خواهد داد یا اینکه همان خودروها را با کمی تغییر ظاهری تولید و به بازار عرضه خواهد کرد. اما به تازگی مشاور رئیس‌جمهوری از دستور ویژه روحانی برای راه‌اندازی قطب سوم خودروسازی در مناطق آزاد کشور خبر داده و گفت: نظر رئیس‌جمهور راه‌اندازی منطقه‌ای برای تولید خودروهایی رقابتی در کیفیت و قیمت است که بر این اساس، بخش خصوصی با خودروسازان بزرگ دنیا وارد مذاکره شده است. علی‌اکبر ترکان گفت: نظر رئیس‌جمهور این است که خودروسازها باید در فضای رقابتی کار کنند و کیفیت و قیمت خودرو براساس رقابت اصلاح شود و بر همین اساس، بر این باور است که چنانچه غیر از ۲ گروه فعلی، خودروسازی قدرتمند با گرایشی صادراتی در مناطق آزاد کشور متولد شود، موجب منافع مصرف‌کننده و ارتقای صنایع داخلی خواهد شد. با این حال ورود خودروساز سوم مشکلاتی را دربر خواهد داشت که یکی از مشکلات پیش‌روی آن را می‌توان جانمایی آن نام برد تا جایی‌که عضو هیات‌رئیسه مجلس در این خصوص گفته است: تصمیم‌گیری‌ها در این خصوص باید براساس آمایش سرزمینی کشور و اظهارات مبتنی بر برنامه‌ریزی و کار کارشناسی صورت گیرد. سیدشریف حسینی درخصوص اینکه آیا ایجاد یکی از بزرگ‌ترین سایت‌های تولید خودرو آسیا در منطقه آزاد چابهار منطقی است؟ گفت: همواره مسئولان به‌دنبال آن هستند که در چارچوب‌های صنعت، پلتفرم‌های جدید وارد کشور کنند، اما اینکه کجا واقع شود بستگی به آمایش سرزمینی داشته و این تصمیم‌گیری باید به نوعی باشد که هزینه قیمت تمام‌شده را افزایش ندهد.

ما استقبال می‌کنیم

مشاور انجمن خودروسازان ایران در گفت‌وگو با خبرنگار صمت درخصوص ورود خودروسازی دیگر به باشگاه خودروسازان ایران گفت: بیشتر خودروسازانی که با هدف تاسیس و تولید تیراژ بالا پا به عرصه تولید گذاشتند و محصولات خود را وارد بازار کردند، امروز با تیراژ پایین و به‌صورت فول مونتاژ مشغول فعالیت هستند که تولید این خودروسازان ارزش‌افزوده قابل‌توجهی به همراه نداشته و به اقتصاد کمک چندانی نمی‌کند. داوود میرخانی‌رشتی با بیان اینکه تیراژ حدود ۲۰۰هزار خودرو می‌تواند برای خودروساز مقرون به صرفه باشد، تصریح کرد: این امر می‌تواند شرایط رقابتی شدن بازار را فراهم کند و ما نیز از حضور این خودروساز در میان دیگر تولیدکنندگان استقبال خواهیم کرد. وی با اشاره به اینکه شرایط سرمایه‌گذاری در منطقه ویژه چابهار به‌طور حتم رصد شده است، در عین حال آن را بدون اشکال ندانست و عنوان کرد: موانعی همچون ایجاد زیرساخت برای اسکان نیروی کار و بالا بودن دستمزد نیروی متخصص و هزینه‌بر بودن آن می‌تواند قیمت تمام‌شده محصول را بالا ببرد که برای تولیدکننده به‌صرفه نخواهد بود.

جذابیت بازار با رقابتی شدن

عضو هیات علمی دانشگاه علامه طباطبایی نیز در گفت‌وگو با خبرنگار صمت معتقد است: برای ایجاد یک سایت تولید خودرو علاوه بر جانمایی و برنامه‌ریزی تولید و عرضه باید زمان زیادی را صرف زیرساخت‌ها و تاسیس کارخانه خودروسازی کرد. امرالله امینی با اشاره به این مطلب که علاوه بر موارد ذکر شده تامین نیروی انسانی نیز می‌تواند مشکل‌ساز باشد، گفت: انتقال نیروی کار متخصص به چابهار که برای این منظور انتخاب شده سخت بوده و در سطوح تخصصی نمی‌توان از نیروی کار بومی بهره گرفت. وی عوامل دیگری همچون دور بودن از بازار مصرف و نبود زیرساخت‌های لازم برای ایجاد یک سایت خودروسازی را از موانع دیگر دانست و تصریح کرد: اگرچه ممکن است هدف خودروساز سوم وارد کردن قطعات و مونتاژ آن باشد اما نباید فراموش کرد که ساخت این قطعات در داخل به مراتب ارزان‌تر بوده و این فرآیند تولید به صرفه نخواهد بود. اگرچه وجود قطب سوم بزرگی همسان با دو خودروساز بزرگ کشور می‌تواند بازار رقابتی به‌وجود آورده که در سایه آن کیفیت محصولات تولیدی خودروسازان نیز افزایش پیدا کند اما به هر ترتیب نمی‌توان این نکته را نادیده گرفت که حضور وارداتی‌هایی که هم کلاس خودروهای داخلی‌ساز بوده با کاهش تعرفه‌ها بازار خودرو را جذاب‌تر خواهد کرد. با این حال باید منتظر بود و دید که تولد سومین خودروساز تا چه اندازه شش‌های بازار خودرو را پر از هوای تازه کرده و به آن طراوت می‌بخشد.

روی خط خبر

سایپا نیوز- محمدعلی قادری، معاون بازاریابی و فروش گروه خودروسازی سایپا مبنای قیمت‌گذاری خودرو در کشور را شورای‌عالی رقابت دانست و گفت: پس از برگزاری جلسات مکرر با شورای رقابت، قیمت‌های جدید مصوب شد که بر این اساس همه قیمت‌های اعلام شده تحت نظارت و تائید شورای رقابت بوده و در راستای حمایت از تولید و مصرف‌کننده است. وی تصریح کرد: اعمال تورم بخشی سال گذشته توسط شورای رقابت بر قیمت نهایی خودروها در جهت تحت پوشش قرار دادن بخشی از افزایش هزینه‌های تولیدی بوده و نظر به ماهیت اقتصادی شرکت سایپا، افزایش قیمت خودرو امری اجتناب‌ناپذیر است.

خبر خودرو- سیدمحمد بیاتیان، عضو کمیسیون صنایع و معادن مجلس با اشاره به اینکه در حال حاضر موضوع کاهش قیمت خودرو مطرح نیست، گفت: اتفاقی که در نتیجه جلسه کمیسیون صنایع و معادن و شورای رقابت افتاد، بررسی دوباره قیمت خودرو بود و فعلا موضوع کاهش قیمت خودرو مطرح نیست و در صورتی که در جریان بررسی، به این نتیجه رسیدیم که قیمت خودرو باید کاهش یابد، به‌طور قطع کاهش قیمت خودرو صورت خواهد گرفت.

عصرخودرو- بعد از مذاکرات طولانی واردکنندگان خودرو و پلیس راهور ناجا فعالان بازار خودروهای وارداتی از شماره‌گذاری خودروهای مدل سال ۲۰۱۵ توسط پلیس خبر دادند. خودروهای بسیاری از مدل سال ۲۰۱۵ میلادی مدت‌هاست وارد کشور شده که پلیس سرانجام با آغاز شماره‌گذاری این خودروها موافقت کرد و قبل از شروع تعطیلات عید سعید فطر شماره‌گذاری این خودروها آغاز شده است. مصطفی وحیدزاده مدیرعامل سایپایدک گفت: مشتریان گروه سایپا می‌توانند کارت امداد ۲۴۷ را با ۲۵ درصد تخفیف ویژه تابستان از طریق نمایندگی‌های مجاز سایپاو عاملان فروش قطعه در سراسر کشور خریداری کنند.

صمت- خودروی خورشیدی «هاوین۲» که توسط دانشگاه آزاد اسلامی قزوین و با حمایت‌های مالی بانک صادرات ایران در مسابقات رکورد پیست circuit of the Americas شهر آستین در تگزاس امریکا شرکت کرده بود رکورد مسابقات را شکست. در مسابقات جهانی خودروهای خورشیدی که در شهر آستین در ایالت تگزاس امریکا برگزار شد تیم «هاوین۲» به‌عنوان تنها نماینده ایران در این مسابقات توانست یک دوره پیست circuit of the Americas را با زمان ۴ دقیقه و ۵۶ ثانیه طی کند که این زمان برای یک خودروی خورشیدی رکورد محسوب می‌شود.

خبر روز

رییس هیات عامل ایمیدرو خبر داد؛

گشایش اعتبار پنجمین طرح فولاد استانی

گروه معدن – معاون وزیر و رییس هیات عامل ایمیدرو از فعال شدن خط اعتباری طرح فولاد میانه (واقع در استان آذربایجان شرقی) به‌عنوان پنجمین طرح فولاد استانی خبر داد.

به گزارش روابط‌عمومی سازمان توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی ایران، دکتر مهدی کرباسیان با اعلام این مطلب اظهار کرد: طرح فولاد میانه به‌عنوان یکی از طرح‌های فولادی ایمیدرو، پیش از این از سوی طرف چینی گشایش اعتبار شده اما فعال نشده بود که خوشبختانه با رایزنی‌های صورت گرفته، این امر نیز میسر شد.

وی ادامه داد: طرح فولاد میانه به‌عنوان یکی از طرح‌های پیشرو فولاد استانی، در مجموع ۵۰ درصد پیشرفت فیزیکی دارد که تلاش می‌شود واحد آهن اسفنجی این طرح تا پایان سال ۹۳ و واحد فولادسازی آن در اوایل سال ۹۵ به مرحله بهره‌برداری برسد.

رییس هیات عامل ایمیدرو خاطرنشان کرد: اردیبهشت امسال در راستای اجرای اصل ۴۴ قانون اساسی مبنی بر واگذاری طرح‌ها و شرکت‌های دولتی به بخش خصوصی، در مزایده صورت گرفته از سوی سازمان خصوصی‌سازی، گروه مالی ملت برنده فروش ۱۰۰ درصد سهام شرکت فولاد آذربایجان و ۶۵ درصد سهام طرح فولاد میانه شد.

بنا به این گزارش، طرح‌های فولاد استانی هر کدام به ظرفیت سالانه ۸۰۰هزار تن و قابل افزایش تا یک میلیون تن است که با بهره‌برداری از آنها، برای ۷ هزار نفر به‌طور مستقیم و ۳۵هزار نفر به‌طور غیرمستقیم فرصت اشتغال فراهم می‌شود. همچنین با راه اندازی طرح های فولادی ظرفیت فولاد کشور حدود ۷ میلیون تن افزایش خواهد یافت که این موضوع زمینه دستیابی به تولید ۵۵ میلیون تنی را در افق ۱۴۰۴ فراهم خواهد کرد.

سازمان توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی ایران قرار است بهره‌برداری از توده‌های معدنی ۵ و ۶ معدن سنگ‌آهن گل‌گهر (مجموع ذخیره ۹۶ میلیون تن) را در قالب «مزایده واگذاری عملیات استخراج و فروش» به بخش خصوصی واگذار کند. این اقدام در چارچوب سیاست‌های اصل۴۴ و خط‌مشی دولت برای خصوصی‌سازی فعالیت‌های معدنی انجام می‌شود.

به دستور نعمت‌زاده صورت گرفت:

تعلیق عوارض صادراتی تا پایان سال

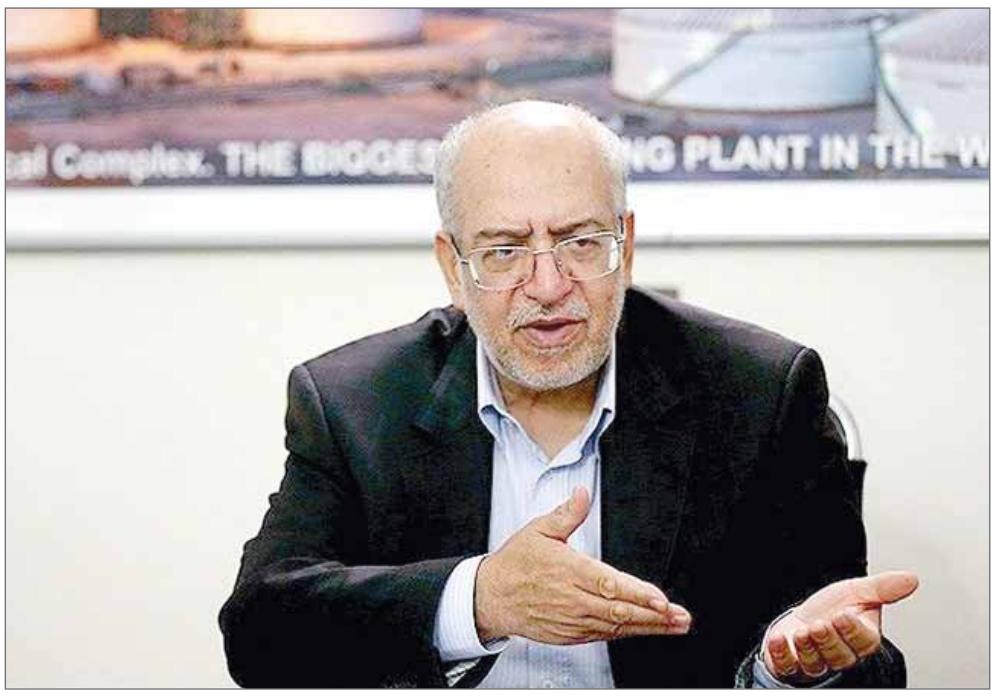

نرگس قیصری- گروه معدن: بالاخره پس از چند ماه کش‌وقوس بر سر اخذ عوارض صادراتی از ۲۴ قلم کالا، در جلسه‌ای که با حضور محمدرضا نعمت‌زاده وزیر صنعت، معدن و تجارت، خسرو تاج قائم‌مقام وزیر و اعضای کمیسیون صنایع و معادن مجلس شورای اسلامی و تعدادی از فعالان معدنی به منظور رسیدگی و تعیین وضعیت اخذ عوارض روی ۲۴ قلم کالای صادراتی در محل اتاق ایران برگزار شد، مقرر گردید تا پرداخت عوارض تا پایان سال ۹۳ به تعویق بیفتد. در واقع موضوع اخذ عوارض صادراتی از کالاهای معدنی به اوایل سال‌جاری برمی‌گردد، در آن زمان وزیر صنعت، معدن و تجارت با هدف جلوگیری از صادرات و خام‌فروشی مواد معدنی در نامه‌ای از هیات دولت خواست تا روی ۲۴ قلم کالا که عمده آنها را محصولات معدنی تشکیل می‌دادند عوارض صادراتی تعیین کند، عوارضی که از ۱۰ تا ۱۰۰ درصد را شامل می‌شد. این اقدام وزیر با واکنش‌های زیادی از سوی فعالان معدنی مواجه شد، به‌طوری‌که این گروه معتقد بودند، اخذ عوارض صادراتی با توجه به رکود حاکم بر بازارهای جهانی و داخلی تعطیلی معادن کوچک مقیاس را به همراه خواهد داشت.

نارضایتی معدنکاران بخش خصوصی در حالی ادامه داشت که در چند هفته گذشته برخی زمزمه‌ها از موافقت شورای اقتصاد با پرداخت درصدی از عوارض مورد نظر وزیر خبر می‌داد. البته این زمزمه‌ها در حد شایعه باقی ماند و آخرین اخبار منتشرشده حاکی از موافقت وزیر با به تعویق افتادن عوارض صادراتی تا پایان سال‌جاری است؛ موضوعی که به نظر می‌رسد پس از چند ماه کش‌وقوس بالاخره با پیروزی نسبی فعالان بخش خصوصی به‌طور موقت پایان یافته تا معدنکاران خود را برای پرداخت عوارض از سال ۹۴ آماده کنند. در این رابطه محمدرضا بهرامن نایب‌رییس خانه معدن ایران به صمت می‌گوید: لایحه مطرح شده از سوی وزارت صنعت، معدن و تجارت تا به امروز فقط در حد یک پیشنهاد بوده و در اختیار شورای اقتصاد قرار گرفته است.

وزارت صنعت، معدن و تجارت توانایی لازم برای بررسی شرایط حاکم و همچنین وضعیت تولید مواد معدنی را دارد و می‌تواند با ایجاد تعامل بین تشکل‌های این حوزه نسبت به تغییر رقم پیشنهادی در شورای اقتصاد اقدام کند

بهرامن خاطرنشان کرد: برخلاف شایعات مطرح شده شورای اقتصاد در زمینه میزان عوارض صادراتی تصمیمی نگرفته و این طرح تاکنون به تصویب نرسیده است.

وی با اشاره به روند قیمت‌ها در بازار جهانی و شرایط نامطلوب حاکم بر بخش معادن در ایران، گفت: وضع کردن تعرفه‌های مناسب در شرایط موجود می‌تواند مانند یک ابزار به کمک تولید آمده و به رشد و توسعه اقتصادی کمک شایانی کند.

وی به این نکته اشاره کرد که با تقویت معادن فعال در کشور می‌توان ضمن تامین نیاز صنایع داخلی، زمینه صادرات مازاد تولید مواد معدنی را فراهم کرد تا با ارزآوری شاهد پیشرفت و توسعه صنایع معدنی باشیم.

بهرامن در ادامه درخصوص مباحث مطرح شده در جلسه وزیر با فعالان معدنی گفت: از آنجایی که بازار جهانی در شرایط رکود قرار داشته و قیمت مواد معدنی نیز در وضعیت ناامنی قرار دارد از وزارتخانه به‌عنوان متولی این بخش خواسته شد تا با تعریف کردن یک استراتژی جدید و برنامه‌ریزی کارشناسانه به بهبود اوضاع و همچنین تسریع روند تولید کمک کند. وی گفت: در این جلسه وزیر صنعت، معدن و تجارت به فعالان معدنی اعلام کرد که در صورت تصویب عوارض ۲۰ درصدی روی سنگ‌آهن تا پایان سال ۹۳ این قانون اجرایی نخواهد شد. این در حالی است که در شرایط کنونی حتی با تعیین عوارض ۱۰ درصدی نیز بازار با چالشی بزرگ روبه‌رو خواهد شد.

نایب‌رییس خانه معدن ایران با عنوان اینکه تعداد زیادی از معادن از طریق صادرات محصولات معدنی امرار معاش می‌کنند، گفت: افزایش نرخ عوارض صادراتی مواد معدنی ضمن توقف فعالیت معادن موجبات از بین رفتن فرصت‌های شغلی بسیاری را در این بخش فراهم خواهد کرد.

بهرامن در پاسخ به اینکه آیا امکان تغییر میزان عوارض صادراتی سنگ‌آهن در سال آینده وجود دارد، اظهارکرد: نقش شورای اقتصاد در تعیین میزان عوارض قابل انکار نیست اما از آنجایی که وزارت صنعت، معدن و تجارت توانایی لازم برای بررسی شرایط حاکم روی معادن و همچنین وضعیت تولید مواد معدنی را دارد و می‌تواند با ایجاد تعامل بین تشکل‌های این حوزه نسبت به تغییر رقم پیشنهادی در شورای اقتصاد اقدام کند.

یادداشت

کیمیای خاک

بهروز برنا
معاون اکتشاف سازمان زمین‌شناسی

در دنیای امروز صنایع الکترونیک و فناوری‌های پیشرفته نیازمند ذخایر استراتژیکی همچون خاک‌های نادر بوده و به جرات می‌توان گفت در صورت نبود این ماده معدنی با مشکلات فراوانی روبه‌رو خواهند شد.

یکی از صنایعی که نیاز مبرم به خاک نادر در آن احساس می‌شود صنایع الکترونیک است. خاک‌های معدنی که مجموعه‌ای از ۱۷ عنصر بوده، و به‌خاطر ویژگی‌های منحصربه‌فردی همچون داشتن آلیاژهای مخصوص و رنگدانه‌های با دوام و ثبات بالا و همچنین خاصیت مغناطیسی در تولید ساخت اشعه لیزر، تلفن همراه، صفحه لپ‌تاپ، صنایع سبز و... مورد استفاده قرار می‌گیرند. نکته حائز اهمیت این است که عمده مصرف خاک‌های معدنی در ساخت ریزتراشه‌ها و سنسورهای حساس بوده و نقش بسزایی در صنعت الکترونیک و خودرو ایفا می‌کند ضمن آنکه در صنعت شیشه‌سازی و همچنین تولید سرامیک نیز مورد استفاده قرار می‌گیرد. با توجه به اینکه صنعت الکترونیک روز به روز در حال گسترش بوده و ذخایر خاک نادر معدنی به‌عنوان یکی از ارکان اصلی صنعت الکترونیک رو به اتمام است، در این راستا علوم زمین‌شناسی به کمک معدنکاران آمد و با انجام تحقیقات روی رسوبات کف دریا متوجه شدند که می‌توان این ماده معدنی کمیاب را از آن استخراج کرد. اقیانوس‌های آرام، اطلس و هند از جمله آب‌های آزادی هستند که به‌خاطر داشتن ظرفیت لازم هم‌اکنون مورد اکتشاف قرار گرفته‌اند.

در دنیا نیز بیش از ۵۴ کشور در عرصه تولید خاک‌های نادر معدنی فعالیت دارند اما در راس آنها کشور چین است که در آینده نه‌چندان دور تبدیل به بزرگ‌ترین قدرت دنیا خواهد شد. با توجه به اینکه ایران نیز دارای منابع معدنی فراوانی بوده و به‌عنوان ۱۰ کشور قدرتمند معدنی دنیا مطرح است، سازمان اکتشاف و زمین‌شناسی فعالیت گسترده‌ای را در زمینه اکتشاف مواد نادر خاکی آغاز کرده و با دعوت از کارشناسان چینی از نظرات و راهکارهای آنان در جهت رسیدن به اهداف خود بهره می‌برد. البته می‌توان به این نکته اشاره کرد که زمین‌هایی که دارای خاک نادر و معدنی کمیاب هستند بیشتر در مناطق گرم و خشک کشور همچون یزد قرار گرفته و پلاسرکه از کانی‌های مقاوم عناصر فلزی با وزن بالا بوده و در ساخت تیتانیوم و زیرکونیوم مورد استفاده قرار می‌گیرد در خاک نادر این منطقه یافت شده که بالغ بر ۳۴ میلیون تن تخمین زده شده است. همچنین وجود خاک معدنی حاوی فسفات آذرین در گجستان بافق وچادرملو نشان از آن دارد که خاک‌های معدنی نیز همچون دیگر مواد کانی به وفور موجود بوده اما از نگاه کاوشگران معدنی به دور مانده و نیازمند آن است تا با سرمایه‌گذاری روی این ماده کانی ارزشمند به پیشرفت کشور در صنعت الکترونیک کمک کرده و از وارد کردن خاک بیگانگان به سرزمین خود دوری جوییم.

خریداری برای سیمان وجود ندارد

مژگان بابایی- گروه معدن- حدود ۲۰ روز پیش بود که پس از کش‌وقوس فراوان بالاخره افزایش قیمت سیمان تصویب شد. موضوع افزایش قیمت سیمان به ابتدای سال‌جاری و همزمان با اجرای فاز دوم هدفمندی یارانه‌ها برمی‌گردد. در آن زمان و به‌دلیل افزایش قیمت حامل‌های انرژی و هزینه‌های حمل‌ونقل سیمانی‌ها قیمت‌های خود را تا ۲۵درصد افزایش دادند. این روند افزایشی که به سایر کالاها و خدمات نیز تسری یافته بود با واکنش دولت همراه شد، به‌گونه‌ای‌که از تمامی انجمن‌ها و تشکل‌های صنفی و صنعتی خواست تا برای همراهی دولت در اجرای فاز دوم هدفمندی افزایش قیمت‌های خود را تا پایان خردادماه به تعویق بیندازند. حال از زمان درخواست دولت بیش از ۲۰روز گذشته و سیمانی‌ها نیز در ابتدای تیرماه بالاخره با جلب رضایت سازمان حمایت افزایش ۱۴ تا ۲۲درصدی را روی انواع سیمان اعمال نمودند. افزایش قیمتی که به عقیده برخی از فعالان این حوزه به رونق تولید و خروج بازار از رکود خواهد انجامید و به عقیده برخی دیگر به‌دلیل عدم وجود تقاضا در بازار به رکود بیشتر دامن خواهد زد. حال به سراغ افراد فعال در این حوزه رفتیم تا وضعیت بازار پس از افزایش قیمت این محصول را جویا شویم.

دبیر انجمن صنفی کارفرمایان سیمان درباره وضعیت تولید سیمان پس از افزایش قیمت، گفت: خوشبختانه در ۲ماه اخیر میزان تولید سیمان افزایش یافته است.

عبدالرضا شیخان ادامه داد: پس از تصویب افزایش قیمت‌ها هر تن سیمان ۱۶هزار تومان افزایش یافت اما از آنجایی‌که بازار قبل از افزایش قیمت خود را پیدا کرده و کمی رونق یافته بود در نتیجه این تصمیم، تاثیر منفی را بر بازار شاهد نبوده‌ایم.

وی در پاسخ به اینکه برخی از افراد معتقدند، بعد از افزایش قیمت سیمان حجم تقاضای خرید کاهش پیدا کرده، تصریح کرد: کاهش مصرف به‌دلیل ماه رمضان و کاهش ساخت‌وساز است که این موضوع هر ساله تکرار می‌شود.

به گفته شیخان؛ در سه ماه ابتدایی سال صادرات سیمان با افزایش ۱تا۲درصدی روبه‌رو شد که این موضوع نشان می‌دهد افزایش قیمت تولیدکنندگان را به سمت صادرات سوق داده است.

دبیر انجمن صنفی کارفرمایان سیمان با بیان اینکه پس از افزایش قیمت بازار سرمایه تغییر زیادی نداشته، اظهار کرد: افزایش قیمت از افت شدید جلوگیری کرده و در برخی موارد تولیدکنندگان با سود خوبی مواجه شده‌اند.

بازار حالت رقابتی به خود گرفته

اما از سویی دیگر برخی فعالان حوزه سیمان معتقدند؛ پس از افزایش قیمت، قیمت تمام‌شده واحدهای تولیدی افزایش یافته که در نتیجه بازار حالت رقابتی به خود گرفته است، اما میزان تقاضا برای خرید سیمان بسیار کم است.

مدیرعامل سیمان لارستان با بیان این موضوع، گفت: افزایش قیمت مشکلات زیادی برای صنعت سیمان ایجاد کرده، هرچند تولید سیمان در کشور افزایش یافته اما بازار مصرف این محصول به تناسب تولید رشد نداشته است. علیرضا میرسپاسی افزود: افزایش قیمت در معادن، کرایه حمل‌ونقل، حقوق دولتی و... باعث افزایش قیمت تمام‌شده برای تولیدکنندگان سیمان شده است، در نتیجه بهتر بود به جای افزایش قیمت، تصمیمی برای کاهش قیمت تمام‌شده گرفته می‌شد.

وی با اشاره به وضعیت کنونی عراق تصریح کرد: با توجه به اتفاقات اخیر در این کشور بازار صادرات شرایط مطلوبی ندارد.

میرسپاسی با بیان اینکه تولید سیمان در سال نزدیک به ۷۰میلیون تن است، ادامه داد: با توجه به رکود بازار ساخت‌وساز در کشور بخشی از سیمان تولید شده قابلیت فروش نداشته و در نتیجه هر چقدر هم که قیمت سیمان افزایش یابد خریداری در بازار موجود نیست و این مشکلی است که امروزه صنعت سیمان را درگیر خود کرده است.

حال باید منتظر ماند و مشاهده کرد تا پس از پایان ماه رمضان و تحرک در بازار ساخت‌وساز چه تغییری در وضعیت تولید این محصول ایجاد می‌شود.

سخنگوی ایمیدرو خبر داد:

برگزاری بزرگ‌ترین اجلاس معدن و صنایع معدنی آسیا

گروه معدن – سخنگوی سازمان توسعه و نوسازی معادن وصنایع معدنی ایران (ایمیدرو) گفت: اجلاس معدن و صنایع معدنی ایران (IMIS) به‌عنوان یکی از بزرگ‌ترین عرصه‌ها در زمینه سرمایه‌گذاری، همکاری اقتصادی و تجاری در منطقه آسیا آذرماه امسال در تهران برگزار می‌شود. یعقوب مشفق اظهار کرد: براساس برنامه‌ریزی صورت گرفته، اجلاس بین‌المللی معدن و صنایع معدنی ایران با محوریت توسعه و سرمایه‌گذاری طی روزهای ۲۴ و ۲۵ آذر سال‌جاری در تهران برپا خواهد شد. وی خاطرنشان کرد: ایران در جایگاه ۱۰ کشور برتر جهان از نظر ذخایر معدنی جای گرفته و در منطقه از این نظر رتبه اول را دارد. مشفق با بیان اینکه برپایه آمار منتشره، میزان مواد معدنی استخراج شده از ۵هزار و ۴۰۰ معدن فعال کشور در سال ۹۲ به ۴۲۰ میلیون تن رسید، گفت: مطابق پیش‌بینی به عمل آمده در سال پایانی برنامه پنجم توسعه (۱۳۹۴) میزان مواد معدنی استخراجی به ۵۷۰ میلیون تن خواهد رسید. سخنگوی ایمیدرو افزود: قرار است حوزه‌های مختلف زنجیره اکتشاف تا فرآوری محصولات معدنی، متالورژی، تجهیزات و ماشین‌آلات، صنایع پایین‌دستی و صنایع وابسته، خدمات پشتیبانی، شناسایی و معرفی فرصت‌های سرمایه‌گذاری، توسعه فناوری، آموزش و پژوهش‌های کاربردی، بهبود وضعیت ایمنی، بهداشت و محیط‌زیست و ... در اجلاس معدن و صنایع معدنی ایران مورد توجه قرار گیرد.

وی یادآور شد: آذرماه سال گذشته براساس تفاهمنامه امضا شده میان سازمان‌های ایمیدرو، زمین‌شناسی و اکتشافات معدنی کشور به همراه معاون امور معادن و صنایع معدنی وزارت صنعت، معدن و تجارت ۱۱ هزار و ۵۰۰ کیلومتر مربع از محدوده اکتشافی سنگان در استان خراسان رضوی مورد عملیات ژئوفیزیک هوایی و ۵۰هزار کیلومتر مربع مورد اکتشافات زمینی قرار می‌گیرد.

واگذاری زغال‌سنگ خمرود و کک‌سازی زرند به بخش خصوصی

گروه معدن: بسته سرمایه‌گذاری «طرح تجهیز معدن زغال‌سنگ خمرود» همراه با کارخانه کک‌سازی زرند به بخش خصوصی ارائه می‌شود. به گزارش روابط‌عمومی سازمان توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی ایران(ایمیدرو)، این طرح به‌صورت بسته‌ای از سرمایه‌گذاری تدوین شده شامل «آماده‌سازی، تجهیز و استخراج زغال‌سنگ خام از معدن خمرود و تبدیل آن به کنسانتره» و «تولید کک در کارخانه کک‌سازی زرند» است. سازمان توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی ایران این برنامه را در راستای اصل۴۴ قانون اساسی، سیاست‌های کلان خصوصی‌سازی دولت و استفاده از توان شرکت‌های داخلی به اجرا می‌گذارد. همچنین افزایش تولید زغال‌سنگ و کک با هدف تامین بخشی از نیاز کارخانه‌های تولید فولاد به روش کوره بلند انجام می‌شود که در برنامه چشم‌انداز پیش‌بینی شده است. معدن زغال‌سنگ خمرود که از ۳۸میلیون تن ذخیره برخوردار است با هدف تولید ۷۵۰ هزار تن زغال‌سنگ خام و تبدیل آن به ۴۰۰ هزار تن کنسانتره زغال‌سنگ طراحی شده است. همچنین کارخانه کک‌سازی زرند نیز که در این بسته سرمایه‌گذاری قرار دارد سالانه از ظرفیت تولید ۴۰۰ هزار تن کک برخوردار است. معدن زغال‌سنگ خمرود و کارخانه کک‌سازی در محدوده استان کرمان واقع شده‌اند.

روی خط خبر

نعمت‌زاده در حاشیه بازدید از مجتمع فولاد تربت‌حیدریه به فعالان معدنی نوید داد:

تامین مواد اولیه پروژه‌هایی که سریع‌تر احداث شوند

گروه معدن: وزیر صنعت، معدن و تجارت در بازدید از پروژه صنعتی مجتمع بزرگ فولاد در بخش جلگه رخ شهرستان تربت‌حیدریه از تامین مواد اولیه پروژه‌های معدن‌کارانی خبر داد که بتوانند هر چه سریع‌تر پروژه‌های در حال احداث خود را به اتمام برسانند.محمدرضا نعمت‌زاده در این بازدید گفت: رویکرد وزارت صنعت، معدن و تجارت بررسی و حل مشکلات پروژه‌های صنعتی و معدنی در کشور است.

وی با اشاره به موانع پیش روی مجتمع فولاد تربت‌حیدریه، اظهار کرد: سعی می‌شود دولت در جهت رفع ال‌سی این مجتمع در تهران اقدامات لازم را انجام دهد.لازم به ذکر است وزیر صنعت، معدن و تجارت همچنین از معادن سنگ آهن منطقه سنگان خواف و همچنین برخی از پروژه‌های صنعتی در استان خراسان رضوی دیدار کرد. در این مراسم مجید رضوی مدیر عامل مجتمع فولاد جلگه رخ تربت‌حیدریه نیز گفت: این مجتمع بزرگترین پروژه صنعتی شرق کشور است که ظرفیت تولید یک میلیون و ۴۰۰ هزار تن ورق فولاد در سال را خواهد داشت.وی با عنوان اینکه برای اجرای این پروژه تاکنون ۵۰۰ میلیارد ریال از سوی سرمایه‌گذاران هزینه شده گفت: با راه‌اندازی این مجتمع برای ۲ هزار و ۸۰۰ نفر به طور مستقیم و ۱۵ هزار نفر به طور غیرمستقیم فرصت شغلی ایجاد خواهد شد.

همچنین در حاشیه بازدید نعمت‌زاده از معادن سنگ آهن سنگان راضیه علیرضایی رئیس سازمان صنعت، معدن و تجارت خراسان رضوی نیز گفت: در معدن بزرگ سنگ‌آهن سنگان خواف، دو مدل آهن وجود دارد. یک مدل سنگ‌آهن پلاسری در این معادن وجود دارد که در سطح قرار دارد و نوع دیگر ذخایر آهنی است که در عمق بیشتری قرار گرفته است.وی بیان کرد: معادن سنگ‌آهن سنگان با ذخیره قطعی زمین‌شناسی ۱/۲ میلیارد تنی یکی از بزرگترین ذخایر سنگ‌آهن کشور به شمار می‌آید و این معادن از ۳ناحیه معدنی غربی، مرکزی و شرقی تشکیل شده که به کلی زیر پوشش مدیریت مجتمع سنگ‌آهن سنگان است. وی میزان استخراج از معادن به صورت سالانه را حدود ۷میلیون تن عنوان کرد و گفت: این میزان استخراج در چشم‌انداز توسعه این مجتمع در ۵ سال آینده باید به ۴۰میلیون تن برسد تا نیاز واحدهای کنسانتره موجود در سنگان را تامین کند.

علیرضایی همچنین به احداث کارخانه کنسانتره سنگ‌آهن سنگان به ظرفیت تولید ۲/۶ میلیون تن در سال اشاره کرد و گفت: این کارخانه که بزرگترین خط تولید کنسانتره کشور به شمار می‌آید در کمتر از ۳۰ ماه راه‌اندازی شد که در نوع خود یک رکورد محسوب می‌شود.

صدرنا از واگذاری معادن گزارش می‌دهد؛

حق‌الارض مانعی برای بلوکه شدن محدوده اکتشافی

حامدشایگان- گروه معدن: با وجود اینکه حدود هزار معدن غیرفعال کشور دارای پروانه اکتشاف و قابل بهره‌برداری هستند برخی از معدنکاران به جای استفاده از ظرفیت‌های تولید تنها به خریدوفروش پروانه اکتشاف اقدام کرده‌اند و این در حالی است که براساس قانون معادن هرگونه معامله و خرید و فروش پروانه‌های اکتشاف از سوی سرمایه‌گذار تنها یکبار امکانپذیر بوده تا در صورتی‌که مطابق طرح بهره‌برداری پیش نرفت ادامه پروژه به متخصصان این حوزه از سوی دولت واگذار شود. این خرید و فروش پروانه در شرایطی ادامه دارد که براساس ماده ۶ قانون معادن، هر فرد برای اکتشاف یک محدوده با توجه به نوع ماده معدنی موظف به پرداخت هزینه سالانه به ازای هر کیلومترمربع است. این قانون حق‌الارض است که به گفته کارشناسان یک عامل بازدارنده برای خرید و فروش پروانه و غیرفعال ماندن معادن است. در واقع موضوع خرید و فروش پروانه محدوده‌های معدنی در حالی به کسب‌وکاری پرسود تبدیل شده که ظرفیت اکتشاف آنها بدون استفاده مانده است. فعالان معدنی معتقدند، دلالان این عرصه با استفاده از خلأ قانونی در گذشته با سایه انداختن بر محدوده‌های بکر معدنی فرصت هرگونه سرمایه‌گذاری و فعالیت متخصصان این حوزه را سلب کرده و با فروش محدوده‌ها با قیمت‌های گزاف سودهای کلانی به جیب می‌زنند. البته با آغاز فعالیت دولت یازدهم وزیر کهنه‌کار صنعت، معدن و تجارت با آگاهی از وضعیت نه‌چندان مطلوب محدوده‌های معدنی قوانین و بخشنامه‌های جدیدی را به مرحله اجرا گذاشته که براساس آن ثبت محدوده معدنی بیش از ۲ سال در تملک افراد بدون آنکه اکتشاف در آن صورت گرفته باشد امکانپذیر نبوده و پروانه اکتشافی تمامی محدوده‌های معدنی که تا پیش از این به‌صورت سالانه از سوی افراد تمدید می‌شد در پایان سال دوم ابطال شده و تمدید مجدد آن نیاز به پرداخت هزینه حق الارض در حق دولت دارد. موضوعی که هم‌اکنون کسب‌وکار دلالان محدوده‌های معدنی را از رونق انداخته و به نظر می‌رسد زمینه سرمایه‌گذاری متخصصان این عرصه را فراهم آورد.

خرید و فروش محدوده اکتشافی غیرقانونی است

معاون اکتشافی سازمان زمین‌شناسی با اشاره به غیرقانونی بودن فروش پروانه اکتشاف می‌گوید: مواد معدنی در کشور ظرفیت خوبی در توسعه اقتصادی و خروج از رکود دارد که سرمایه‌گذاران بخش خصوصی با کامل کردن حلقه‌های اکتشاف و استخراج علاوه بر کسب درآمد، اشتغالزایی را به ارمغان می‌آورند. اما چندسالی است در سرمایه‌گذاری معادن شاهد خرید و فروش غیرقانونی سند پروانه اکتشاف محدوده‌ها هستیم که بیشتر مربوط به رانت‌خواران حوزه معادن است. بهروز برنا در توضیح معایب نقل و انتقالات محدوده‌های اکتشافی می‌گوید: معادن با شناسایی و اکتشاف ارزش‌گذاری می‌شوند و از طرف دیگر ارزش‌افزوده معادن بیشتر در بخش فرآوری آن است که با واگذاری محدوده فرصت درآمدزایی را از دست می‌دهیم زیرا برخی از مواد معدنی پس از مدتی منسوخ و مواد جدید جایگزین آن می‌شود. به گفته یک کارشناس معدن؛ واگذاری محدوده اکتشافی از زمان دولت دهم آغاز شد و بدون اینکه محدوده از نظر کمی و کیفی مورد ارزیابی قرار بگیرد به مزایده گذاشته می‌شد. عزیز میرزائیان درباره واگذاری محدوده اکتشافی می‌گوید: زمانی این واگذاری منطقی است که محدوده از نظر نوع ماده معدنی، میزان ذخایر و... مشخص باشد گرچه دولت برای حمایت از سرمایه‌گذاران یکبار واگذاری را مجاز دانسته اما این باعث سودجویی برخی افراد شده و آنها ثبت یک محدوده را تنها برای خرید و فروش انجام می‌دهند که از نظر عرفی نیز درست نیست.

براساس ماده ۶قانون معادن، هر فرد برای اکتشاف یک محدوده براساس نوع ماده معدنی موظف به پرداخت هزینه سالانه به ازای هر کیلومتر مربع است که این هزینه عاملی بازدارنده برای غیرفعال شدن معادن است

کاهش رانت و خرید و فروش محدوده‌های اکتشافی

طاهر احمدی‌نژاد عضو خانه معدن ایران در خصوص نقل و انتقالات معدنی و اخذ حق‌الارض می‌گوید: تا زمانی که یک محدوده گواهی کشف نگیرد معدن نیست و اگر در قانون برای سند حق اکتشاف نقل و انتقال در نظر گرفته شده تنها برای حمایت از سرمایه‌گذار است تا درصورتی‌که توانایی اکتشاف نداشت به فرد دیگری واگذار کند. واگذاری محدوده پس از اجرایی نشدن طرح اکتشاف از دست به دست شدن سند اکتشاف جلوگیری می‌کند.

همچنین «بهروز برنا» در این خصوص می‌گوید: برخی افراد با تمدید پروانه اکتشاف به‌دنبال یافتن سرمایه‌گذار هستند تا محدوده را با قیمتی گزاف به وی بفروشند. از این رو با افزایش حق‌الارض اکتشاف می‌توان از رانت در معادن جلوگیری کرد. حتی اگر زمان واگذاری برای معادن غیرفعال به ۶ ماه برسد، می‌تواند اثر بازدارندگی خرید و فروش محدوده‌ها را بیشتر کند.

ملاک تعیین قیمت در واگذاری معادن

احودی‌نژاد معتقد؛ است اگر سرمایه‌گذار در اکتشاف محدوده هزینه‌ای انجام داده پس از واگذاری به خریدار جدید میزان هزینه وی برگشت خواهد داده شد زیرا برای تبدیل شدن یک محدوده به معدن واقعی نیاز به نصب تجهیزات و هزینه برای نمونه‌برداری ماده معدنی از نظر حجم، شکل و... است.

برنا با تایید این موضوع می‌گوید: در طرح اکتشاف تمام مراحل عملیات اجرایی و میزان هزینه‌ها مشخص است به همین دلیل پس از واگذاری معدن به سرمایه‌گذار جدید می‌توان هزینه را برآورد کرد.

زمانی واگذاری یک محدوده منطقی است که عیار مواد معدنی، میزان ذخیره، روش استخراج و... تعیین شود تا فرد خریدار برآوردی از محدوده داشته و سرمایه‌گذاری به نتیجه برسد، گرچه خیلی از معادنی که غیرفعال هستند به‌دلیل کاهش ذخیره و شرایط بد اقتصادی است.

یادداشت

سنگ بلورینی که تنها در ۱۶ کشور یافت می‌شود

هوشنگ گودرزی
رییس سندیکای آلومینیوم ایران

بوکسیت به‌عنوان یکی از سنگ‌های معدنی پرکاربرد در تولید آلومینیوم شناخته شده است. این سنگ معدنی که ذخایر آن در سطوح کم‌عمق زمین یافت می‌شود نیازمند شرایط خاص استخراج بوده به گونه‌ای که با قرارگیری در معرض هوا و فرآوری به ماده اولیه مورد نیاز تولید آلومینیوم تبدیل می‌شود. در واقع سنگ بوکسیت ماده‌ای مرکب از بلورها و سنگ‌ریزه‌های بسیار بوده که از ۳ هیدروکسیدآلومینیوم، شامل گیبسیت، بوهمیت و دیاسپور تشکیل شده و از آن به‌نام اکسید آلومینیوم آبدار یاد می‌کنند.

بیش از ۹۰ درصد بوکسیت تولیدشده دنیا در ساخت آلومینیوم مورد استفاده قرار می‌گیرد و این درحالی است که تنها ۱۶ کشور در دنیا ازجمله ایران، آمریکا، گینه، استرالیا، ویتنام، هند، جامائیکا، برزیل، غنا، چین، یونان، سورینام، سریلانکا، قزاقستان، ونزوئلا و روسیه از ذخایر این ماده معدنی برخوردار بوده و قابلیت فرآوری آن را دارند.

در تولید آلومینیوم در ابتدا باید سنگ بوکسیت طی عملیاتی به پودر آلومینا تبدیل شده تا قابلیت استفاده در ساخت آلومینیوم را پیدا کند. این در حالی است که تولید آلومینیوم باکیفیت به‌کارگیری بوکسیت مرغوب را طلب می‌کند که از ویژگی‌های آن برخورداری از حداقل ۵۰ درصد آلومینیوم و کمتر از ۶ درصد سیلیس است.

هر چند در کشور ما تولید آلومینیوم متناسب با میزان ذخایر و مواد اولیه موجود در کشور نیست اما باید توجه داشت که تولید بوکسیت در کشور به‌دلیل نبود سرمایه‌گذاری و همچنین در اختیار نداشتن فناوری‌های نوین استخراج و فرآوری تولید این ماده محدود به یک معدن شده و این در حالیست که حجم تولیدات نیز تنها کفاف نیمی از اندک آلومینیوم تولیدی کشور را داشته و کارخانه‌ها برای تامین مواد اولیه خود به واردات بوکسیت وابسته‌اند، در این رابطه باید توجه داشت که در صنایع آلومینیوم‌سازی به‌ازای تولید هر ۱۰۰۰تن آلومینیوم به ۲۰۰۰ تن سنگ بوکسیت نیاز بوده و از این ۲۰۰۰ تن سنگ بوکسیت تنها ۱۰۰۰تن پودر آلومینا تولید می‌شود.

شهرستان جاجرم در خراسان‌جنوبی که بیشترین تولید سنگ بوکسیت را در کشور به خود اختصاص می‌دهد، سالانه تنها ۲۴۰هزار تن از بوکسیت مورد نیاز برای صنعت آلومینیوم‌سازی را تولید می‌کند و ۵۰۰ هزار تن بوکسیت مورد نیاز کشور از طریق واردات تامین می‌شود.

از آنجایی‌که ایران یک کشور ۴ فصل بوده و یکی از شرایط پیدایش سنگ بوکسیت وجود آب‌وهوای گرم در منطقه است، با برنامه‌ریزی و همچنین سرمایه‌گذاری در مناطقی که استعداد پرورش و تولید این سنگ کانی با ارزش را دارند می‌توان گام بزرگی در راستای پیشرفت صنعت آلومینیوم‌سازی برداشت و علاوه بر سودآوری از خروج منابع مالی کشور جلوگیری کرد.

کارشناسان در گفت‌وگو با صدرنا بررسی کردند؛

عوامل موثر در کاهش ارزش صادرات محصولات معدنی

گروه معدن: بررسی آمار منتشر شده از سوی مرکز آمار کشور نشان می‌دهد در سال ۱۳۹۱ حدود ۳۴۰هزار و ۴۶۱ تن مواد معدنی به ارزش ۱۰۱میلیارد و ۲۱۰میلیون ریال تولید شده که از این میزان حدود ۵هزار و ۴۱۶ تن مواد معدنی به ارزش ۶۱۱میلیون دلار به‌صورت مستقیم از کشور خارج شده است. همچنین در سال ۱۳۹۰ نیز حدود ۵هزار و ۲۸۶ تن مواد معدنی به ارزش بیش از ۸۸۸میلیون دلار صادر شده که بررسی میزان صادرات این سال‌ها نشان می‌دهد که در سال ۱۳۹۱ با وجودی‌که حجم صادرات مواد معدنی افزایش ۲/۵درصدی را نسبت به سال قبل خود در پی داشته اما از لحاظ ارزش مالی کاهش بیش از ۳۱/۲درصدی را متحمل شده است. در واقع ارزش مالی صادرات مواد معدنی در سال ۱۳۹۱ در حالی کاهش بیش از ۳۱درصدی را متحمل شده که کارشناسان معتقدند، علت کاهش ارزش مالی صادرات مواد معدنی را باید در عوامل مختلفی همچون کاهش قیمت محصولات معدنی به‌ویژه سنگ‌آهن در بازارهای جهانی، صدور بخشنامه‌های متعدد در زمینه افزایش حقوق دولتی و اخذ عوارض صادراتی و مهم‌ترین عامل، کاهش چشمگیر ارزش پول کشور جست‌وجو کرد. ۳عاملی که دست به دست هم داده و سهم معادن را در تولید ناخالص ملی به کمتر از ۱ درصد کاهش داده است. در این رابطه محسن بهرامی‌ارض‌اقدس، استاد دانشگاه و مشاور معاون اجرایی رییس‌جمهوری به صدرنا می‌گوید: افزایش یا کاهش میزان حجم و ارزش صادراتی محصولات معدنی موضوع پیچیده‌ای است که تغییرات آن به عوامل زیادی بستگی دارد. متغیرهایی همچون قیمت جهانی، اوضاع سیاسی و اقتصادی کشورهای موثر در بازار مواد معدنی و همچنین قوانین و مقررات حاکم بر نظام گمرکی کشور که نقش تعیین‌کننده‌ای در میزان آمار صادراتی محصولات معدنی خواهد داشت.

وی افزود: در بخش صادرات محصولات معدنی سنگ‌آهن با ۴۰ تا ۵۰میلیون تن صادرات بیشترین حجم را به خود اختصاص داده، این در حالی است که هم‌اکنون قیمت در بازار جهانی سنگ‌آهن به شدت تنزل کرده است. از سوی دیگر سیاست‌های دولت چین به‌عنوان بزرگ‌ترین و اصلی‌ترین متقاضی خرید سنگ‌آهن کشور نیز بر میزان حجم صادراتی این محصول نقش تعیین‌کننده‌ای دارد.

این استاد دانشگاه همچنین تغییرات بازار جهانی فولاد را از دیگر عوامل موثر در صادرات محصولات معدنی دانست و گفت: از آنجایی‌که سنگ‌آهن به عنوان اصلی‌ترین ماده اولیه تولید فولاد مطرح است تغییرات حاکم بر بازار جهانی فولاد که ممکن است در نتیجه کاهش بودجه عمرانی کشورهای توسعه‌یافته و در حال توسعه صورت گیرد نیز بر روند صادرات این محصول تاثیر مستقیم داشته، به‌گونه‌ای‌که همزمان با مشکلات اقتصادی حاکم بر کشورهای اروپایی و امریکا مصرف سنگ‌آهن نیز به‌طور چشمگیری کاهش پیدا کرد.

بهرامی در پاسخ به اینکه آیا تعیین عوارض صادراتی نیز بر کاهش حجم صادرات محصولات معدنی همچون سنگ‌آهن تاثیر خواهد گذاشت، تصریح کرد: اینکه صادرات یک بخش از محصولات معدنی کاهش یابد اما همان محصول در داخل کشور به کار گرفته شود موضوع اشتباهی نیست و ممکن است در نتیجه تصمیم دولت در اخذ عوارض صادراتی شاهد کاهش صادرات در برخی از مواد معدنی باشیم.

وی ادامه داد: البته باید توجه داشت که این تصمیم برای جلوگیری از خام‌فروشی اتخاذ شده و در نتیجه آن ضمن تشویق معادن به ایجاد ارزش‌افزوده زمینه لازم برای بهره‌برداری از طرح‌های فولادی که در دولت گذشته پایه‌گذاری شده، فراهم خواهد شد.

آمارها قابل استناد نیست

در حالی‌که بهرامی دلیل اصلی کاهش ارزش صادراتی محصولات معدنی را نسبت به افزایش حجم صادراتی در متغیرهای بین‌المللی همچون قیمت و اقتصاد جهانی فولاد جست‌وجو می‌کند، اما کامران وکیل دبیر اتحادیه تولیدکنندگان و صادرکنندگان محصولات معدنی ایران در گفت‌وگو با صدرنا معتقد است: آمارهای منتشرشده از سوی مرکز آمار قابل استناد نبوده و در برخی از مواقع نبود تعریفی مشخص از محصولات معدنی باعث شده تا آمارهای منتشرشده با واقعیت متفاوت باشد. وی با عنوان اینکه در سال ۱۳۹۱ اکثر صنایع با مشکل افزایش ناگهانی نرخ ارز دست و پنجه نرم می‌کردند، گفت: افزایش ۳برابری نرخ ارز در سال ۱۳۹۱ موجبات افزایش درآمد ریالی صادرکنندگان را به همین میزان فراهم آورد. با این افزایش درآمدی بسیاری از صادرکنندگان محصولات معدنی برای خارج کردن دیگر رقبا از بازار اقدام به پایین آوردن قیمت‌ها و در نتیجه ارزان‌فروشی کرده که این موضوع نیز بر کاهش ارزش صادراتی محصولات معدنی تاثیر بسزایی داشته است. وکیل همچنین افزایش حقوق دولتی را در کاهش این آمار موثر دانست و افزود: هم‌اکنون اکثر معادن کشور از ارائه آمار واقعی تولیدات خود سرباز زده و برای کاهش هزینه‌های خود که در نتیجه افزایش حقوق ایجاد شده میزان تولید خود را کمتر از مقدار واقعی اعلام می‌کنند. وی ادامه داد: به نظر می‌رسد دولت در صورتی‌که قصد دارد سهم معادن و صنایع معدنی را در تولید ناخالص کشور افزایش دهد باید نسبت به اصلاح قوانین اقدام کرده و مطالبات قانونی خود را براساس محاسبات کارشناسی‌شده دریافت کند.

دریچه

نگاهی به تجارت چمدانی به کشورهای CIS

مریم طالبی دلیر
کارشناس بازرگانی

مرزنشینان ایران در کنار سایر انواع مبادلات تجاری با کشورهای همجوار، تجارت محدود و کوچک دیگری را نیز در گمرکات مرزی صورت می‌دهند که محدود به اقلام کالایی خاصی بوده و به آن «تجارت چمدانی» می‌گویند.

با وجود اینکه تجارت چمدانی سهم اندکی از کل صادرات کشور را به خود اختصاص می‌دهد، اما از مزایایی برخوردار است که در رونق اقتصادی کشور بی‌تاثیر نیست.

تجارت چمدانی در مناطق مرزی کشور که از بسترهای مناسب اشتغال محروم و دارای نرخ بیکاری بالایی هستند با ایجاد زمینه‌های اشتغال تا حد قابل قبولی نرخ بیکاری را کاهش می‌دهد و نقش مهمی را در جذب سرمایه‌گذاران ایفامی‌کند.

این نوع تجارت در سال‌های اخیر روند صعودی داشته و در مناطق شمال، شمال‌شرق و شمال‌غربی که دروازه همکاری تجاری ایران با کشورهای CIS است، روند رو به رشدی را تجربه کرده است.

CIS متشکل از کشورهای استقلال یافته اتحاد جماهیر شوروی سابق است که پس از فروپاشی شوروی سابق، توسط روسیه، بلاروس و اوکراین تاسیس شد. کمی بعد از تاسیس این سازمان، سران ۹ جمهوری تازه استقلال یافته دیگر شوروی سابق (آذربایجان، قزاقستان، قرقیزستان، ارمنستان، مولداوی، تاجیکستان، ازبکستان، گرجستان و ترکمنستان) به این موافقتنامه پیوستند.

نگاهی به آمار تجارت چمدانی در ۳ سال گذشته گواهی بر این مدعاست که تجارت چمدانی اگرچه فراز و فرودهایی را در ماه‌های مختلف سال داشته اما همواره در مجموع یک سال، روند صعودی را طی کرده است، به طوری که از ۸۰ میلیون دلار در سال ۹۱ به رقم ۱۰۱ میلیون دلار در سال ۹۲ رسیده است.

این آمار در ۳ ماهه نخست سال ۹۱ به رقم ۱۸ میلیون دلار و در مدت مشابه سال ۹۲ نزدیک به ۲۰ میلیون دلار ارزش‌گذاری شد.

در ۳ ماه نخست سال جاری اگرچه آمار و ارقام تجارت چمدانی با کاهش ۴/۵۷ درصدی مواجه شد و به رقم ۱۹ میلیون و ۲۷ هزار دلار رسید، اما پیش‌بینی می‌شود با توجه به اقدامات اقتصادی دولت تا پایان سال مجموع تجارت چمدانی ایران بیش از مدت مشابه سال قبل از خود باشد.

یکی از دلایل این امر، فراهم شدن زیرساخت‌های لازم و طرح‌های مربوط به ساماندهی طرح تجارت چمدانی است که از سال‌ها پیش در بازارچه‌های مرزی ایجاد شد تا وضعیت معیشت مرزنشینان را تغییر دهد. امید می‌رود با اقدامات در دست انجام در این عرصه، علاوه بر تحقق هدف اصلی این طرح، صادرات کشور در این مناطق محروم، رونق یابد و زمینه‌های اشتغال و افزایش سرمایه‌گذاری خارجی در این مناطق فراهم شود.

تجارت خارجی

تراز بازرگانی خارجی ایران در ۵ ماه نخست سال ۲۰۱۴

تراز بازرگانی خارجی ایران بدون احتساب صادرات نفت خام و میعانات گازی در ۵ ماه نخست سال ۲۰۱۴ میلادی کسری ۱۰میلیارد و ۴۳۵ میلیون دلاری را تجربه کرده که این رقم در مدت مشابه سال قبل ۵ میلیارد و ۵۵۱ میلیون دلار بود. ارزش واردات در این مدت ۶۳/۸ درصد از ارزش کل مبادلات خارجی کشور را تشکیل داده که این نسبت در مدت مشابه سال گذشته ۵۸/۷۷ درصد بود. به گزارش خبرگزاری خبرآنلاین و براساس آماری که دفتر فناوری اطلاعات و ارتباطات گمرک جمهوری اسلامی ایران منتشر کرده، ایران از میان ۱۶۸ کشور طرف معامله در مدت مذکور تراز بازرگانی با ۷۹ کشور مثبت دارد. در این میان ۵ کشور طرف معامله با بیشترین تراز مثبت به شرح جدول زیر است: براساس این گزارش مبادلات بازرگانی با عراق با اختصاص ۴۷/۹۸ درصد از سهم تراز مثبت بازرگانی بیشترین سود را برای ایران داشته و امارات متحده عربی نیز با اختصاص ۴۸/۳۰ درصد از سهم تراز منفی بیشترین سود را از تجارت با ایران به‌دست آورده است.

گزارش صدا از مبادلات همراه مسافر

چمدان‌هایی که تجارت می‌کنند

زهرا طهرانی- نزدیک مرز که بشوی، ماشین‌های خارجی که عمدتا ترکیه‌ای هستند را می‌بینی که صندوقشان پر از کالاهای ایرانی است و در حال خروج از کشوراند. ماشین‌هایی که اکثرا پر شده‌اند از مواد خوراکی، نوشابه و میوه. به این نوع تجارت خرد و کوچک که معمولا در حد صندوق عقب یک ماشین و یا چند چمدان باراست،«تجارت چمدانی» گفته می‌شود. البته در تعریف دیگر تجارت چمدانی به یکی از ساده‌ترین روش‌های صادرات و واردات و حمل‌ونقل کالا به همراه مسافر، می‌گویند که باوجود کوچک بودن نسبت به تجارت کلان کشورها سالانه چندین هزار دلار ارزآوری دارند.

بخشی از تجارت کشور «چمدانی» انجام می‌شود، این اصطلاح گمرکی مبادلات محدود در گمرکات مرزی مستقر در شمال شرق و شمال غرب کشور است که علاوه بر مبادلات تجاری ایران با کشورهای عضو CIS، از طریق مرزنشینان این مناطق با مرزنشینان کشورهای همسایه صورت می‌گیرد و شامل کالاهای خاص می‌شود.

۲۰۵ هزار دلار تجارت چمدانی

براساس گزارش صدا ، جدیدترین گزارش گمرک ایران در بهار امسال حاکی از صادرات حدود ۱۹ میلیون و ۲۷ هزار دلار و در هر روز به‌طور متوسط ۲۰۵ هزار دلار کالا از طریق تجارت چمدانی از گمرکات مرزی به کشورهای CIS است که این امر تنها در حدود ۰/۲۶ درصد از ارزش کل صادرات کشور را تشکیل می‌دهد. بنابراین مقایسه ارزش صادرات در مدت زمان مورد نظر حاکی از کاهش ۴/۵۷درصدی ارزش تجارت چمدانی طی ۳ ماهه نخست سال ۱۳۹۳ نسبت به مدت مشابه سال گذشته است. به گواه آمار در ۳ ماه سال ۹۲ حدود ۱۹ میلیون و ۹۳۸ هزار دلار کالا از این طریق صادر شده است.

از آستارا تا اینچه برون

در ۳ ماه سال ۹۳ گمرک آستارا با اختصاص ۵میلیون و ۴۵۶ هزار دلار معادل ۲۸/۶۸ درصد از ارزش کل تجارت چمدانی رتبه اول را به خود اختصاص داده است. گمرک جلفا هم با اختصاص ۳میلیون و ۳۸۶ هزار دلار معادل ۱۷/۸ درصد از ارزش تجارت چمدانی در رتبه دوم قرار گرفته و گمرک بیله سوار با اختصاص ۲ میلیون و ۴۸۵ هزار دلار برابر ۱۳/۰۶ درصد از ارزش تجارت چمدانی رتبه سوم را به خود اختصاص داده است. براین اساس در مدت مشابه سال قبل گمرک باجگیران، آستارا و پلدشت به ترتیب رتبه‌های اول تا سوم را به خود اختصاص داده بودند.

کسب‌وکار مهم برای مرزنشینان

هرچند این نوع تجارت به‌دلیل حجم کوچک بی‌اهمیت و پیش پاافتاده به نظر می‌رسد، اما واقعیت آن است که «تجارت چمدانی» بخش مهمی از کسب‌وکار مرزنشینان ایران را شامل می‌شود.

به اعتقاد برخی کارشناسان دولت می‌تواند با راه‌اندازی بازارچه‌های مرزی، نیروهای جوان مرزنشین را به کار در بازارچه‌ها تشویق کند و با این کار علاوه بر ایجاد اشتغال و کسب درآمد امنیت را هم برای این مناطق به همراه بیاورد.

براساس این گزارش، در حال حاضر بیشترین میزان تجارت چمدانی کشور از ۱۰ بازارچه مرزی در شمال شرقی، شمال غربی و شمال کشور انجام می‌شود که با کشورهای «مشترک‌المنافع» همسایه هستند و ۱۷ بازارچه مرزی دیگر از نظر تجارت چمدانی چندان فعال محسوب نمی‌شوند و یا با محدودیت‌های گمرکی و دولتی برای تجارت چمدانی روبه‌رو هستند. براساس آمار گمرک سال گذشته ۱۰۱ میلیون و ۴۶۹ هزار دلار و در هر روز به طور متوسط ۲۷۷ هزار دلار کالا از طریق تجارت چمدانی از گمرکات مرزی به کشورهای CIS وارد شده است که این امر تنها در حدود ۳۲ صدم درصد از ارزش کل صادرات کشور را تشکیل می‌دهد.

به نام سوغاتی به کام...

در حال حاضر تجارت چمدانی فقط شامل صادرات می‌شود و وارداتی از این نوع نداریم. کالاهایی که در چمدان‌های مسافران وارد کشور می‌شود، کالای همراه مسافر نام می‌گیرد و قانون و ضوابط مشخصی دارد که هر مسافر می‌تواند تا سقف معینی کالا وارد کشور کند.

شاید صادرات چمدانی نشانه منفی برای اقتصاد و تجارت کشور نداشته باشد اما در این بین، واردات از نوع چمدانی که به کالاهای همراه مسافر شناخته می‌شود، معمولا غیررسمی و بدون پرداخت تعرفه انجام می‌گیرد که می‌تواند در اقتصاد بازار تاثیر بسزایی داشته باشد. چون عموما به‌عنوان سوغاتی وارد کشور می‌شود.

به گفته مشاورعالی رییس‌کل گمرک، در حال حاضردر بحث تجارت چمدانی، بیشتر صادرات مطرح است تا واردات. به عبارت دیگر کالاهایی که وارد کشور می‌شود کالاهای مسافری نام دارد و با تجارت چمدانی متفاوت است.

سیدمحمود بهشتیان در گفت‌وگو با صدا با بیان اینکه هر مسافری برای واردکردن کالا تا سقف ۸۰دلار، از پرداخت حقوق و عوارض معاف است، تصریح کرد: زمانی که تعداد تردد مسافران زیاد می‌شود حجم واردات از نوع همراه مسافر هم افزایش می‌یابد.

به گفته وی ما مسافر واقعی نداریم و بیشتر افراد به دلیل وارد کردن کالای همراه، مسافرت می‌کنند و کالا وارد کشور می‌کنند. در واقع از ۳۲ میلیون نفری که طبق اعلام گمرک، در سال تردد مسافر داریم بخش اعظم آن درگیر همین واردات کالای همراه مسافر هستند.

بهشتیان ادامه داد: در سال صادرات چمدانی از کشور به حدود ۱۵۰ میلیون دلار می‌رسد که به نفع صادرات غیرنفتی کشور خواهد بود. این نوع تجارت بیشتر در آذربایجان و آستاراصورت می گیرد.

مشاورعالی رییس‌کل گمرک گفت: براساس قانون افراد می‌توانند به مناطق آزاد و ویژه بروند و کالا بخرند و وارد کشور کنند که همان تجارت همراه مسافر نامیده می‌شود.به گفته وی میزان حجم واردات چمدانی توسط مسافر مشخص نیست چون تعداد و حجم این واردات بسیار بالاست. ضمن اینکه آبادانی برخی از مناطق آزاد هم به‌دلیل همین مسائل و تردد بالای مسافر بوده است.

«پوشاک»،عمده کالای وارداتی

«پوشاک و پارچه» بیشترین حجم واردات چمدانی را به خود اختصاص داده است. به نحوی که بسیاری از افراد به‌عنوان مسافر به خارج از کشور سفر می‌کنند و مجموعه‌ای از پوشاک را برای عرضه در ایران وارد کشور می‌کنند که عمدتا هم در مزون‌ها و سالن‌های ویژه به نمایش در می‌آیند.

در همین زمینه، دبیر اتحادیه تولیدکنندگان و صادرکنندگان پوشاک معتقد است: مبلغ بسیار هنگفتی متعلق به واردات چمدانی پوشاک به کشور است. مهدی یکتا تصریح کرد که «این حجم بالای واردات چمدانی پوشاک و پارچه که رقم مشخصی از آن هم در دست نیست بدون پرداخت تعرفه به ایران وارد می‌شود.» این در حالی است که تعرفه ورود پوشاک به کشور ۱۰۰ درصد است. وی می‌افزاید: «رکود در بازار فروش و تولید هم مشکل دیگری است که این امر را افزایش می‌دهد چراکه با توجه به رشد ۳۰ درصدی هزینه‌های سربار تولید امسال نسبت به سال گذشته تولیدی نیست که تقاضایی هم باشد.»

مهدی یکتا، دبیر اتحادیه تولیدکنندگان و صادرکنندگان پوشاک:
بیشترین حجم واردات چمدانی مربوط به «پوشاک و پارچه» است. این حجم بالای واردات چمدانی پوشاک و پارچه که رقم مشخصی از آن هم در دست نیست بدون پرداخت تعرفه وارد می‌شود.

محمود بهشتیان، مشاور رییس‌کل گمرک:
صادرات چمدانی از کشور به حدود ۱۵۰ میلیون دلار می‌رسد که به نفع صادرات غیرنفتی کشور خواهد بود. این نوع تجارت بیشتر در آذربایجان و آستارا صورت می گیرد.

گپ و گفت

صنعتی که با تجارت چمدانی ضربه ببیند ارزش ندارد

تجارت چمدانی با واردات کالا آن هم از طریق مسافر متفاوت است، چراکه کالایی که در چمدان‌های مسافران وارد کشور می‌شود به نسبت تجارت چمدانی در مناطق مرزنشین اصلا قابل مقایسه نیست.

این در حالی است که به اعتقاد برخی از صاحبنظران، کالاهای وارد شده توسط برخی افراد که به‌عنوان سوغاتی وارد کشور می‌شود به بازار و صنعت کشور ضربه می‌زند اما علیرضا حائری، عضو هیات‌مدیره صنایع نساجی کشور این گفته را رد می‌کند، زیرا معتقد است: اگر این مسائل کوچک که در دنیا متعارف است به صنعت ما آسیب بزند، دیگر نمی‌توان نام صنعت بر آن گذاشت. گپ‌وگفت صدا با وی را در ادامه می‌خوانید.

آیا واردات همراه مسافر رسمی با تجارت چمدانی متفاوت است؟

بله. به وارداتی که توسط مسافران انجام می‌گیرد تجارت چمدانی نمی‌گویند. تجارت چمدانی جزو تسهیلاتی است که دولت برای مرزنشینان تعریف کرده است؛ به نحوی که ایران تعرفه‌های دوجانبه‌ای با کشورهای همسایه دارد و شهرهای مرزی را هم تعریف کرده است. در این صورت بازرگانان و تجار آن منطقه در شعاع مشخصی می‌توانند با مراجعه به ادارات بازرگانی کارت بگیرند و با حجم معینی بدون پرداخت حقوق و عوارض گمرکی هم کالا وارد کشور کنند و هم صادر ،یعنی مبادلات تهاتری.

بیشتر این نوع تجارت‌ها پارچه و پوشاک است، آیا این موضوع به صنعت ما ضربه نمی‌زند؟

تجارت چمدانی نسبت به واردات همراه مسافر حجم قابل توجهی دارد. هر مسافری که به کشور خارجی می‌رود و وارد کشور می‌شود، می‌تواند تا ۲۰ کیلو بار وارد ایران کند که بخشی ازآن سوغاتی است و بخشی دیگر هم وسایل مورد نیاز. حال اگر قرار باشد این مسائل کوچک حال و روز صنعت را تحت تاثیر قرار دهد، باید فاتحه آن صنعت را خواند.

در دنیا این نوع مراوده و تجارت، شایع و مرزها هم باز است، اما صنعت نساجی در کشورهای دیگر استوار و محکم است و با کالای همراه مسافر محدود آسیب نمی‌بیند. اگر صنعت ما آنقدر لرزان است که با ورود کالاهای محدود همراه مسافر ضربه می‌خورد اسمش صنعت نیست. مگر ما در سال چه تعداد مسافر داریم؟

برخی از این افراد پوشاک و پارچه برای ارائه در مزون‌ها را وارد می‌کنند، ارزیابی شما از این موضوع چیست؟

در مزون و بوتیک‌ها کالاهایی عرضه می‌شود که در ایران یا تولید نمی‌شود یا با کمبود مواجه است. اصل هم بر این است که کالایی که در کشوری وجود ندارد، وارد شود اما اگر این اتفاق نیفتد یا کاهش شدید به‌وجود می‌آید یا قیمت ها به شدت بالا می‌رود. به‌عنوان نمونه ایران به ۱میلیارد و ۴۰۰ میلیون متر مربع پارچه برای مصرف داخل نیاز دارد اما تولید داخل کشور به ۱میلیارد نمی‌رسد، پس این میزان باید از طریق واردات رسمی، قاچاق یا کالاهای همراه مسافر تامین شود. در غیر این‌صورت اگر جلوی ورود ۵۰۰ میلیون متر گرفته شود، از آن جایی که بازار داخل توان جایگزینی ندارد قیمت‌ها بیش از حد تصور بالا خواهد رفت.

پس شما این نظریه که صنعت ما با ورود کالا از طریق مسافر یا تجارت چمدانی ضربه می‌بیند را قبول ندارید.

خیر. اینها همه شعار است. به‌عنوان مثال، ترکیه که ۳۰میلیون گردشگر در سال دارد باید تا الان نابود شده باشد. اما به گونه‌ای عمل کرده است که نه‌تنها مسافران کالایی وارد نمی کنند بلکه کالا هم از کشور خارج می‌کنند. ما هم باید بازار را به جایی برسانیم که مسافری کالا وارد کشور نکند، بلکه از ایران کالا خارج کند و صنعت‌مان آنقدر قوی و مستحکم باشد تا با چنین مسائل کوچکی آسیب نبیند.

تک خبر

«روز ایران» در نمایشگاه فرش چین

آیین ویژه روز ایران در نمایشگاه تخصصی فرش دستباف در شینینگ چین برگزار خواهد شد. سرپرست مرکز ملی فرش ایران اظهار کرد: در یازدهمین نمایشگاه تخصصی فرش شینینگ، علاوه بر تولیدکنندگان و صادرکنندگان فرش دستباف کشور، شاهد برگزاری آیینی ویژه با نام «روز ایران» خواهیم بود. به گزارش روابط عمومی مرکز ملی فرش، حمید کارگر افزود: این نمایشگاه هر سال با حضور کشورهای تولیدکننده فرش در شهر شینینگ چین برگزار می‌شود و امسال نیز کشورهای ایران، هند، پاکستان، چین، افغانستان، نپال، ترکیه، قزاقستان و ترکمنستان در این رویداد مشارکت دارند. وی با اشاره به آمارهای صادراتی فرش دستباف گفت: برپایه آمار گمرک ایران در ۳ ماهه نخست امسال بیش از ۱۹ تن فرش دستباف به ارزش بیش از ۳ میلیون دلار به کشور چین صادر شده و این کشور در رتبه پنجم خریداران فرش ایران قرار گرفته است.

کوتاه از تجارت

روابط عمومی سازمان توسعه تجارت - به‌تازگی هیات عالی‌رتبه تجاری و اقتصادی ایتالیا به تهران آمدند و با مسئولان سازمان توسعه تجارت دیدار داشتند. رئیس سازمان توسعه تجارت ایران با اشاره به قدمت روابط تجاری تهران و رم، ایتالیا را به سرمایه‌گذاری در ایران برای احیای جایگاه پیشین خود دعوت کرد و گفت: قانون سرمایه‌گذاری در ایران به‌ویژه در مناطق آزاد و ویژه اقتصادی دارای مزایای بالایی است.

روابط عمومی گمرک - گمرک بازرگان دوبانده می‌شود. با رایزنی‌های رئیس کل گمرک ایران با همتای ترک، مسیر ورود و خروج کالا به گمرکات بازرگان ـ گوربلاغ تا یک ماه آینده دو بانده می‌شود.

تسنیم - گمرک چین از مبادلات ۲۶/۸ میلیارد دلاری ایران و چین در ۶ ماه نخست ۲۰۱۴ خبر داد و اعلام کرد، واردات ایران از چین در این مدت رشد قابل توجه ۱۲۲ درصدی داشته است.

مهر - مرکز پژوهش‌های مجلس با بررسی روند تولیدو تجارت برنج در ایران، اعلام کرد: در حال حاضر واردات برنج به کشور ۲ برابر میزان نیاز مصرف داخلی است. ایران با واردات بیش از ۱ میلیون تن برنج در سال‌های اخیر، پس از کشورهای فیلیپین، نیجریه و عربستان سعودی در رده چهارم واردات برنج جهان قرار گرفته است.

روابط عمومی گمرک ایران - گمرک جمهوری اسلامی ایران بسته حمایتی صادرات را در راستای سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی جهت اجرا به گمرکات سراسر کشور ابلاغ کرد. این بسته حمایتی شامل ۲۰ نوع تسهیلات گمرکی است که در راستای سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی برای واحدهای تولیدی و حمایت ویژه از صادرات در نظر گرفته شده است.

روابط عمومی سازمان توسعه تجارت ایران - «گونار پالسن» سفیر اکردیته جدید ایسلند در تهران در دیدار با ولی‌الله افخمی‌راد رئیس سازمان توسعه تجارت بر تمایل کشورش برای توسعه همکاری‌های تجاری با تهران تاکید کرد. افخمی‌راد اظهار کرد: ظرفیت‌های دو کشور برای توسعه روابط بالاست.

ایرنا - ایران واردات چای و برنج باسماتی از هند را همزمان با شروع سال مالی جاری به میزان چشمگیری کاهش داده است.

شاتا- مدیریت بازرسی و نظارت سازمان صنعت، معدن و تجارت استان تهران با بیان اینکه در ماه مبارک رمضان بیش از ۷هزار پرونده تخلفات صنفی تشکیل شده است، گفت: واحدهای نانوایی در استان تهران بیشترین میزان تخلفات در ماه مبارک رمضان را داشته‌اند.

ویژه

بهزادیان به اتاق بازگشت

صمت - بالاخره بعد از ۸سال، کارت بازرگانی رییس اسبق اتاق بازرگانی تهران صادر شد. محمدرضا بهزادیان که زمانی به‌عنوان سردسته گروه تحول‌خواهان اتاق موفق شده بود کرسی ریاست اتاق بازرگانی تهران را به دست آورد، ۸ سال پیش به خاطر شکایت دبیر کل اتاق بازرگانی تهران و هیات رییسه این اتاق، استیضاح و با ۴۰ رای برکنار شد. رقمی که به گفته او غیرواقعی بوده است.

به گزارش خبرنگار صمت موضوع شکایت دبیر و هیات‌رییسه اتاق تهران، اعزام هیات‌های تجاری به کشورهای دیگر بود! به گفته بهزادیان، پس از برکناری‌اش قرار شد شورای‌عالی نظارت به موضوع رسیدگی کند ولی این شورا از اوایل دولت نهم تا اواخر دولت دهم حاضر به تشکیل هیچ جلسه‌ای نشد تا شکایت وی رسیدگی نشود اما بالاخره این جلسه بهمن‌ماه ۹۱ برگزار و حکم بر صدور کارت داده شد اما به دلیل خودداری رییس وقت اتاق بازرگانی ایران این کارت در یک سال و ۸ ماه پیش صادر نشد. او در جلسه‌ای که به همین مناسبت تشکیل شده بود به مسائل مختلفی پرداخت که در ادامه بخشی از آن را می‌خوانید.

برای کنار گذاشتنم تبانی کردند

استیضاح امری خوب است و من موافق آن هستم اما زمانی که مرا استیضاح کردند به ۴۰ امضا احتیاج بود تا برکنار شوم و جالب اینجاست من با ۴۰ امضا برکنار شدم! اتاق بازرگانی هیچ‌گاه نام ۴۰ امضاکننده را اعلام نکرد، چراکه این تعداد رای نداشتند ولی با تبانی با دولت احمدی‌نژاد این کار را انجام دادند! در ۸ سال گذشته تخلفات زیادی در کشور رخ داده اما کمیته انضباطی هیچ گاه حاضر به ورود به این مسائل نشد.

امیرمنصور آریا یا بابک زنجانی در چند سال گذشته بزرگ‌ترین متخلفان اقتصادی بودند اما آیا کارت بازرگانی شرکت‌های آنها باطل شد و کمیته انضباطی به این موضوع ورود کرد؟ این تنها معطوف به این افراد نیست.

هزاران متخلف دیگری در دولت قبلی وجود داشت اما اتاق بازرگانی ورود نکرد و متاسفانه آقایان در اتاق بازرگانی از متخلفان حمایت کردند و کمیته انضباطی اتاق بازرگانی تنها به وسیله‌ای برای خارج کردن رقبا از اتاق تبدیل شده است.

اتاق به اندازه احمدی‌نژاد مقصر است

در ۸ سال گذشته، قرار بود که اتاق بازرگانی حامی بخش خصوصی باشد که این وظیفه را به درستی ایفا نکرد.

در این ۸ سال حدود هزار نفر به‌عنوان هیات نمایندگان اتاق بازرگانی ایران انتخاب شدند اما کمتر از ۵ نفر حاضر شدند در جلسه هیات نمایندگان نام من را بیاورند، در حالی که آنها قانونا حق داشتند مصوبه بنویسند و این موضوع را پیگیری کنند.

ما همواره به دنبال اتاق عاری از رانت هستیم، در حالی که اکنون عده‌ای انتخاب می‌شوند که به هیات‌رییسه رانت می‌دهند و هیات‌رییسه به آنها رانت می‌دهد و همگی به دنبال نفع شخصی بنگاه‌هایشان هستند.

همان‌قدر که در رکود و بحران فعلی اقتصادی، دولت احمدی‌نژاد مقصر بوده، اتاق بازرگانی نیز با سکوت خود مقصر محسوب می‌شود. آنها به دلیل حفظ کرسی، همکاری و سکوت کردند و این روشی غلط بود.

تریبون

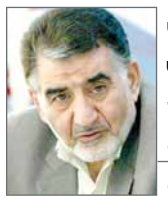

بانک‌ها به جای شرکت‌داری به بخش خصوصی وام دهند

یحیی آل اسحاق

رییس اتاق بازرگانی تهران

خروج بانک‌ها از بنگاه‌داری می‌تواند به تقویت بخش خصوصی کمک کند، البته نباید فراموش کرد که بر اساس استاندارد بانک‌های جهانی بانک‌ها حق دارند به نسبتی مشخص سرمایه خود را در قالب املاک و اوراق بخرند، اما این میزان در مورد بانک‌های ما بسیار بالاست.

بخشنامه رییس‌کل بانک مرکزی برای خروج بانک‌ها از بنگاه‌داری نشان می‌دهد که عزم دولت برای اجرای این بند جدی است. این ایراد به بانک‌ها وارد است که باوجود اقدامات محدودی که برای ارائه تسهیلات دارند، رقیب بخش خصوصی شده‌اند و رسما بخش خصوصی به‌ویژه بخش متوسط و کوچک کمتر از این تسهیلات بهره‌مند می‌شوند و به نظر می‌رسد، تصمیمات اخیر بانک مرکزی برای ترمیم این مسئله باشد.

مشکل اینجاست که منابع بانک‌ها متناسب با عطش و تقاضای موجود تسهیلات ریالی نیست. از طرفی سیاست اقتصادی دولت برای کنترل تورم اجازه نمی‌دهد، پایه پولی و نقدینگی در کشور رشد کند. از طرف دیگر منابع و سرمایه بانک‌ها محدود است.

نگاهی به کارنامه دولت در راه تثبیت قیمت ها

رمضان در آرامش گذشت

چند روزی می‌شود که ماه مبارک رمضان به پایان رسیده است. ماهی که افزایش قیمت کالاهای خوراکی جزء جدا نشدنی آن است و سال‌هاست که دولت‌ها برای مبارزه با آن، طرح‌های مختلفی را اجرا می‌کنند.

«نمایشگاه طرح ضیافت ماه مبارک رمضان» یکی از همان طرح‌هایی است که دولت یازدهم در ادامه سیاست دولت قبلی اجرایی کرد تا قیمت اقلام خوراکی بازار را کنترل کند و اجازه ندهد افزایش میزان تقاضا سبب بالا رفتن قیمت‌ها شود.

سال گذشته این طرح با مشارکت اتاق‌های اصناف و با هماهنگی‌های مرکز اصناف برگزار شد و امسال هم این همکاری ادامه داشت.

براساس برنامه‌ریزی‌ها، قرار بود اقلامی همچون برنج، انواع حبوبات، شیرینی، گوشت و مرغ، قند و شکر، چای و قهوه، عسل و خرما، خشکبار، کالای اساسی، مواد شوینده و بهداشتی و لوازم آشپزخانه با تخفیف ۱۵ تا ۴۰ درصد زیرقیمت عرضه شود. بازرسان هر روز برای بررسی شرایط بازار قیمت‌ها و کیفیت اقلام را کنترل کنند. اما نکته اصلی اینجاست که این طرح تا چه حد موفق بوده و آیا دولت یازدهم توانسته دومین طرح اجرایی‌اش در کنترل قیمت بازارها را به خوبی برگزار کند.

بازار زیر ذره‌بین

طبق آماری که از قیمت اقلام در ماه رمضان منتشر شده، برخی از کالاها بدون تغییر و برخی دیگر افزایش داشته‌اند. میوه و سبزیجات جزو دسته‌ای از خوراکی‌هایی هستند که با شروع ماه رمضان قیمت‌هایشان کاهش پیدا کرده است. حسین مهاجران، رییس اتحادیه میوه و سبزی تهران در گفت‌وگو با صمت کاهش قیمت‌ها را تایید کرده و می‌گوید: «با شروع ماه رمضان، قیمت میوه و سبزیجات ۲۰ تا ۲۵ درصد کاهش داشته است و این امر کاملا طبیعی است، چرا که میزان مجالس و مهمانی به شدت کاهش پیدا می‌کنند و سطح تقاضا کم می‌شود.»

مهاجران در حالی معتقد است که قیمت میوه و سبزیجات کاهش داشته که در چند هفته گذشته بارها از تفاوت قیمت این اقلام در بازارهای تهران صحبت شده است، حتی قیمت میوه در برخی از میدان‌ها به شدت افزایش داشته است. او در این‌باره می‌گوید: «حضور دلال‌ها سبب چنین نوساناتی شده اما این مشکل، ساختاری است و مربوط به ماه رمضان نیست. یعنی دلال‌بازی‌های این صنف همچنان وجود دارد اما در رمضان به‌طور کلی بازار میوه و سبزیجات با کاهش روبه‌رو بوده است.»

او در رابطه با برگزاری بازارچه‌های طرح ضیافت و تاثیر آن بر بازار می‌گوید: «در این بازارچه‌ها میوه توزیع نشده اما در کل نمی‌توان به همین راحتی تاثیر آن را روی بازار بررسی کرد. من معتقدم که این بازارچه‌ها به دلیل آسیب دیده بودن اقلامی که ارائه شده، ارزان‌تر از بازار قیمت‌گذاری شده‌اند. برای مثال در این نمایشگاه‌ها قصاب گوشت بره ۱/۵ساله را توزیع نمی‌کند و مرغی هم که فروخته می‌شود، کشتار تهران نیست.»

> با در نظر گرفتن افزایش و کاهش قیمت کالاهای اساسی که در طرح ضیافت ماه رمضان اتفاق افتاده، می‌شود تا حدی دولت یازدهم را در اجرایی کردن آن، موفق دانست

تثبیت قیمت‌ها؛ رکود یا نظارت

با در نظر گرفتن افزایش و کاهش قیمت کالاهای اساسی که در طرح ضیافت ماه رمضان اتفاق افتاده، می‌شود تا حدی دولت یازدهم را در اجرایی کردن آن، موفق دانست. اما براساس نظریه برخی از کارشناسان کاهش قیمت‌ها به خاطر سیاست‌های دولت نبوده است. آنها معتقدند رکود در بازار سبب شده تا قیمت‌ها تثبیت شود. اما نگاهی به کارنامه دولت روحانی و برگزاری نمایشگاه شب عید نشان می‌دهد که او و مردان کابینه‌اش توانسته‌اند حداقل جلوی ۵۰ درصد از افزایش‌های قیمت را بگیرند. مقایسه قیمت‌ها و کیفیت محصولات توزیع شده در دولت قبل با دولت یازدهم، تفاوت چشمگیری دارد، چرا که در طول ماه مبارک رمضان سال ۹۱ قیمت کالاهای اساسی ازجمله لبنیات و گوشت بیش از ۲برابر بوده است.

از این ماه تا آن ماه!

آمارهای بانک مرکزی، از نرخ کالاهای خوراکی نشان می‌دهد که تغییرات اندکی در قیمت اقلام خوراکی نسبت به سال گذشته وجود دارد و حتی برخی گروه‌ها با کاهش قیمت مواجه شده‌اند. این در حالی است که طبق گزارش‌هایی که بانک مرکزی منتشر کرده سال گذشته، بیشتر اقلام خوراکی افزایش بالای ۱۰۰ درصدی نسبت به سال ماقبل تجربه کرده بودند. طبق اعلام اتحادیه فروشندگان گوشت، گوشت گوسفند با یک درصد کاهش قیمت و با کیفیت بسیار خوب با قیمت ۲۷هزار و ۵۰۰ تا ۲۸ هزار و ۵۰۰ تومان و گوشت تازه گوساله با قیمت ۲۸ هزار و ۵۰۰ تومان در بازار عرضه شده است. خندان‌رو می‌گوید: برای ماه رمضان واردات گوشت از خارج کم شد و هیچ‌گونه مشکلی در مورد عرضه گوشت وجود نداشت، چراکه شرکت پشتیبانی امور دام ذخایر کافی در مورد گوشت قرمز و مرغ انجام داده بود.

خوراکی‌ها	قیمت طرح ضیافت	قیمت بازار
گوشت گوساله (ران) بسته‌بندی	۲۲۰۰۰	حدود ۲۶۰۰۰
گوشت گوساله (راسته) بسته‌بندی	۲۳۸۰۰	۷۰۰۰۲
گوشت چرخ کرده مخلوط	۱۸۶۰۰	۲۴۵۰۰
گوشت گوساله مخلوط	۲۰۵۰۰	۲۶۰۰۰
سردست گوساله	۲۲۰۰۰	۲۵۰۰۰
گوشت گوسفند تازه (ران) بسته بندی	۲۲۵۰۰	۲۷۵۰۰
گوشت گوسفند سردست	۲۲۰۰۰	۲۶۰۰۰
راسته با استخوان	۱۸۰۰۰	۲۲۰۰۰
گوشت گردن	۱۷۰۰۰	۲۱۰۰۰
گوشت گوساله منجمد	۱۶۹۰۰	۲۴۰۰۰
گوشت گوساله گردن منجمد	۱۶۲۰۰	۲۰۰۰۰
گوشت گوساله سردست منجمد	۱۶۷۰۰	۲۱۰۰۰
نخود فلهای	۳۲۰۰	۳۷۰۰
نخود بسته‌بندی	۳۳۰۰	۳۵۰۰
عدس فلهای	۳۴۵۰	۳۵۰۰
عدس بسته‌بندی	۳۵۰۰	۳۵۰۰
شکر فلهای	۱۵۰۰	۲۰۰۰
شکر بسته‌بندی	۱۷۰۰	۲۰۰۰
برنج سفید آپاچی	۲۴۰۰	۲۵۰۰
برنج تایلندی	۱۹۰۰	۲۱۰۰
برنج هندی دانه کوتاه	۱۷۰۰	۲۰۰۰
تخم مرغ (کیلویی)	۳۷۰۰	-

صادرات خرما ۱۵ درصد افزایش یافت

سال گذشته ایران در صادرات خرما در رتبه هفتم جهانی قرار داشت، اما به دلیل کاهش رتبه در تولید به نظر می‌رسید میزان صادرات این محصول کاهش داشته باشد، اما آمار گمرک گویای عکس این موضوع است و از افزایش بیش از ۱۵ درصدی صادرات خرما در بهار امسال خبر می‌دهد. طبق آمار گمرک در سه ماه نخست امسال معادل ۱۹ هزار و ۱۰۰ تن خرما به ارزش ۳۷ میلیون دلار به کشورهای مختلف صادر شده که نسبت به فصل بهار سال گذشته بیش از ۱۵ درصد از نظر وزنی و ارزشی افزایش داشته است. قیمت متوسط صادرات هر کیلوگرم خرمای مضافتی تازه یا خشک کرده در بهار امسال ۱/۹ دلار بوده که با احتساب نرخ متوسط حدود ۳۰۰۰ تومانی دلار در این بازه زمانی به ۵۷۰۰ تومان می‌رسد. همچنین صادرات انواع دیگر خرما به صورت تازه یا خشک کرده که قیمت آن متفاوت بوده و دارای تعرفه صادراتی جداگانه‌ای است نیز روند افزایشی را در بهار امسال تجربه کرده است، چرا که در این مدت ۱۶ هزار و ۳۰۰ تن خرما (به غیر از خرمای مضافتی) به ارزش ۱۸ میلیون و ۴۰۰ هزار دلار به کشورهای مختلف صادر شده است که این میزان صادرات از نظر وزنی ۶۱/۷۵ درصد و از نظر ارزشی ۸۲/۰۵ درصد افزایش داشته است.

البته قیمت متوسط هر کیلوگرم از این ارقام خرما ۱/۱ دلار معادل ۳۳۰۰ تومان است که می‌توان گفت یکی از دلایل افزایش ارزش صادرات این رقم خرما افزایش قیمت متوسط صادراتی هر کیلوگرم از این محصول به میزان ۱/۱ دلار (حدود ۳۰۰ تومان) است. اما در این میان موسوی، دبیرکل انجمن خرمای ایران معتقد است: صادرات خرما نسبت به سال گذشته کاهش یافته و علت این کاهش وجود تورم داخلی قیمت تمام شده خرما و قابل رقابت نبودن با سایر کشورهاست. وی می‌گوید با توجه به این‌که در ۲۵ سال گذشته هزینه باغداری بسیار افزایش یافته، می‌توان گفت این افزایش هزینه‌ها در بخش آب، برق و حمل‌ونقل موجب شده قیمت هزینه‌های داخلی ۱۰۰برابر شود.

قاچاق، صنف پارچه‌فروشان را فلج کرد

امیر قدیمی‌نیا، رییس اتحادیه بنکداران و طاقه فروش تهران از ریزش بیش از حد اعضای این صنف خبرداد و گفت: در ۴ سال گذشته بیش از ۴۰۰۰ عضو صنف بنکداران و طاقه‌فروش تهران با ورود بی‌رویه پوشاک قاچاق و بی‌کیفیت چینی که قیمت به نسبت ارزان‌تری از تولید داخلی دارند، واحدهای صنفی خود را اجاره یا تغییر کاربری داده‌اند. او می‌گوید: ورود بی‌رویه پوشاک، تاثیر بسزایی بر صنعت نساجی گذاشته و باعث شده این صنعت که روزگاری اشتغال‌زایی بالایی داشته روبه نابودی رود. در حالی که برای رونق کسب و کار و تولید، درخواست کاهش تعرفه واردات مواد اولیه پوشاک را ارائه کردیم، تعرفه پارچه‌های رنگی ۲برابر شد و در کنار آن اگر کارخانه‌های تولیدی با تمام ظرفیت مشغول کار باشند ۱۰ درصد نیاز داخلی کشور تامین خواهد شد.

قدیمی‌نیا با بیان این که تولید کارخانجات نساجی جوابگوی نیاز تولید پوشاک کشور نیست، گفت: ۲۰درصد نیاز پوشاک کشور از طریق واردات که از مبادی قانونی انجام می‌شود و ۷۰ درصد آن از طریق قاچاق، تامین می‌شود. با توجه به افزایش قیمت دلار و تعرفه گمرکی، قیمت پارچه آنچنان افزایش قیمت نداشته و موضوع نشات گرفته از کاهش حجم تقاضا برای خرید پارچه است. در کنار کاهش تقاضا برای خرید پارچه و پوشاک داخلی، افزایش تقاضا برای خرید محصولات وارداتی و محصولاتی که قیمت آنها از پوشاک تولید داخل ارزان‌تر است بر روند فعلی بازار بی‌تاثیر نبوده است. رییس اتحادیه بنکداران و طاقه‌فروش تهران در ادامه گفت: سازمان امور مالیاتی حجم اعظم اعضای صنف را به عنوان بنکدار می‌شناسد و این موضوع باعث شده مالیات‌های بسیار بالایی برای اعضا در نظر گرفته شود که این موضوع ریزش و تعطیلی واحدهای صنفی بسیاری را در این صنف به همراه داشته است. در حالی برای فروش پارچه مالیات بر ارزش افزوده محاسبه شده که هیچ تغییر و تحولی بر محصول از تولید و واردات تا لحظه فروش به مشتری رخ نمی‌دهد که ارزش افزوده‌ای در بر داشته باشد.

گپ و گفت

ثبات بازار اثر طرح ضیافت را از بین برد

علی فاضلی

رییس اتاق اصناف تهران

ماه میهمانی خدا تمام شده است و بررسی‌ها درخصوص میزان موفقیت دولت در اجرای طرح ضیافت شروع می‌شود. بررسی قیمت‌هایی که قرار بود در قالب طرح ضیافت و با برنامه‌ریزی‌های دولت تا حد امکان ثابت بماند تا موفقیت دیگری در کارنامه دولت برای «طرح کنترل قیمت‌ها در بازار» به ثبت برسد.

«نمایشگاه‌های ضیافت ماه رمضان»، طرحی بود که از سوی دولت در طول ماه مبارک و با همین هدف برگزار شد. بازارچه‌هایی که در ۴ نقطه پایتخت میزبان مردم بودند تا اقلام اساسی سفره‌های افطار را در اختیار شهروندان قرار دهند. بررسی موفقیت‌آمیز بودن طرح «نمایشگاه‌های ضیافت ماه رمضان» معیار مناسبی است برای سنجیدن کارنامه دولت. بر همین اساس گفت‌وگویی با علی فاضلی، رییس اتاق اصناف تهران که با همراهی وزارت صنعت، معدن و تجارت برگزارکننده این دوره از نمایشگاه‌ها بوده است، داشته‌ایم که در ادامه می‌خوانید.

براساس سیاست دولت، برگزاری نمایشگاه‌های طرح ضیافت ماه رمضان برای کنترل و تثبیت قیمت‌های بازار بود. از نظر شما که برگزارکننده این بازارچه‌ها بودید، چقدر این طرح موفق بوده است؟

براساس برنامه‌ریزی‌های صورت گرفته، برگزاری این نمایشگاه‌ها دقیقا برای همین موضوع بود. اما جای خوشحالی دارد که بگویم تاثیر بازارچه‌های امسال آنقدر زیاد نبوده است! چراکه بازار به‌خودی خود، بازار بسیار آرامی بوده و از ثبات نسبی قیمت‌ها برخوردار است. بر همین اساس است که می‌گویم طرح ضیافت اثر زیادی بر روی بازار نداشت. معتقدم که ماه رمضان امسال نیازی به برگزاری چنین نمایشگاه‌هایی نداشت.

البته نباید تعامل خوب بین اصناف و دولت را در این موفقیت نادیده گرفت. این تعامل سبب شد که نه تنشی در رابطه با افزایش قیمت‌ها به وجود بیاید و نه کالای خاصی بیش از حد نیاز در بازار ارائه شود.

اما براساس گزارشات میدانی، قیمت بعضی از اقلام مثل لبنیات، مرغ، برنج و... افزایش داشته است.

این افزایش حداقل در مورد مواد غذایی پروتئینی صدق نمی‌کند. اما بحث لبنیات بحث کاملا جدایی است؛ چراکه این محصولات خارج از طرح ضیافت بوده است. گویا حضور نیافتن این بخش با توجه به تعاملی که بین دولت و صنف لبنیات انجام گرفت، بوده است. برای همین چون این محصولات در حوزه ما نبوده من در موردش اظهارنظری نمی‌کنم.

برگزارکننده این دوره از نمایشگاه‌های طرح ضیافت، اصناف و وزارت صنعت، معدن و تجارت بوده است. از این همکاری راضی بودید؟

متاسفانه هر سال این نمایشگاه‌ها در مکان‌هایی برگزار می‌شود که فاقد هر گونه امکانات است و ما اصلا راضی نیستیم؛ چراکه محل برگزاری این نمایشگاه‌ها در شان مردم و اصناف نیست. اما در هر حال کاری بود که باید انجام می‌شد و از آنجایی هم که فضای دیگری برای انتخاب نبود نمی‌توانستیم کاری انجام دهیم. اما به هدفی که از برپایی این نمایشگاه‌ها دنبال می‌کردیم رسیده‌ایم.

در ادامه صحبت‌های شما که ثبات قیمت‌های بازار را کلید موفقیت نمایشگاه‌های طرح ضیافت می‌دانید، عده‌ای از کارشناسان معتقدند که رکود در بازار سبب شده است قیمت‌ها ثابت بمانند. آیا این نظر را تایید می‌کنید؟

اصلا چنین نبوده است و قبول ندارم که بازار رکود دارد. چطور می‌شود در بازار خوراکی رکود ایجاد شود؟

رکودی که از آن صحبت می‌شود به‌دلیل پایین آمدن قدرت خرید مردم است.

خیر موافق نیستم، چراکه این اقلام با همین قیمت‌ها و بعضا بیشتر از قیمت‌های فعلی در سال‌های گذشته فروخته شده است.

بازار

مرغ کیلویی ۷۰۰۰ تومان شد

مهدی یوسف‌خانی، رئیس اتحادیه فروشندگان پرنده و ماهی تهران می‌گوید به دلیل بالا رفتن میزان تقاضا قیمت مرغ افزایش یافته است. او گفت: با پایان یافتن ماه رمضان تقاضا برای خرید مرغ افزایش می‌یابد که با توجه به روش قیمت‌گذاری مرغ مبنی بر عرضه و تقاضا، قیمت مرغ نیز افزایش می‌یابد.

او تاکید کرد: مرغ در روز جاری کیلویی ۷۰۰۰ تومان عرضه می‌شود که در حال حاضر هیچ کمبود و تغییر کیفیت در عرضه گوشت مرغ رخ نداده است.

یوسف‌خانی با بیان این که کشتار مرغ زیر نظر کارشناسان وزارت بهداشت انجام می‌گیرد، گفت: نظارت و بازرسی در رابطه با فروش مرغ با شدت پیگیری می‌شود، اما همچنان شاهد کم‌فروشی و خوراندن آب به لاشه مرغ هستیم که اکثرا توسط واحدهای بدون پروانه کسب صورت می‌گیرد.

گپ و گفت

شرایط لرزان و بی‌ثبات نیروی کار کاهش دارایی‌های نامحسوس

گروه اقتصاد کلان: اخیرا معاون آموزش، پژوهش و فناوری وزیر صنعت، معدن و تجارت علی‌اصغر توفیق در همایش تجلیل از صنعت‌گران نمونه استان قزوین، اظهار کرد: دارایی‌های دنیا بین کشورها در ۳ رده پیشرفته، متوسط و عقب‌افتاده تقسیم می‌شود. از این بین سهم کشورهای پیشرفته از دارایی‌های نامشروط ۷۰درصد و سهم کشورهای متوسط نیز ۵۰درصد است. سهم ایران از دارایی‌های نامشروط کمتر از ۲۰درصد است.

دارایی کل دنیا ۷۰۸ هزار میلیارد دلار است که شامل دارایی‌های فیزیکی، منابع طبیعی و نامشروط است که ۵۰درصد این حجم دارایی جهان نامحسوس است و شمارش نمی‌شود. منظور از دارایی‌های نامحسوس علم و دانش، نیروی انسانی و برندها هستند. نیروی انسانی و علم و دانش که مهم‌ترین موارد از دارایی‌های نامحسوس (دارایی نامشروط) هستند در مدل‌های مختلف رشد اقتصادی به‌عنوان عامل رشد در کشورهای پیشرفته شناسایی شده‌اند. بسیار طبیعی است که سهم این دارایی‌ها از دارایی کل کشورهای پیشرفته نزدیک به ۷۰درصد باشد. جای بسی خوشحالی است که به این دارایی‌ها اشاره شده و مورد توجه قرار گرفته‌اند. برای بررسی و تحلیل این موضوع به سراغ زهرا کریمی، هیات علمی دانشگاه مازندران رفتیم و گفت‌وگویی را در این خصوص با وی تنظیم کردیم:

◉ نظر شما درباره دارایی‌های نامحسوس و جایگاه آن در اقتصاد دنیا چیست؟

دارایی‌های نامحسوس دارایی‌های غیرفیزیکی هستند که لمس نمی‌شوند و قطعا بالاترین سهم دارایی‌ها در کشورهای پیشرفته دنیا، دارایی‌های نامحسوس هستند. در واقع هرچه کشوری پیشرفته‌تر باشد سهم دارایی‌های نامحسوس آن بیشتر است.

◉ چرا در ایران سهم دارایی‌های نامحسوس این‌قدر پایین است؟

بخش خصوصی ما سرمایه‌گذاری جدی را روی تحقیق و توسعه انجام نمی‌دهد. روی آموزش نیروی انسانی متمرکز نیست و سرمایه‌گذاری نمی‌کند. مهم‌ترین علت این موضوع فضای کسب‌وکار است. بخش خصوصی ما نگاه می‌کند ببیند کدام بخش در اقتصاد، بالاترین سودآوری را دارد و به سمت تولید در آن بخش متمایل می‌شود.

◉ چه راهکاری برای افزایش دارایی‌های نامحسوس در اقتصاد وجود دارد؟

اگر سرمایه‌گذاری‌ها روی بخش‌های بلندمدت متمرکز شود، بستر رشد برای دارایی‌های نامحسوس فراهم می‌شود. بنگاه‌هایی که فکر می‌کنند بازارهای بزرگ صادراتی برای آنها وجود دارد، شروع به تحقیق و توسعه می‌کنند و این باعث می‌شود که علم و دانش تولید شود که این علم و دانش جزو دارایی‌های نامحسوس است. یکی از عواملی که منجر به افزایش دارایی‌های نامحسوس می‌شود، این است که تولیدکننده بداند با یک بازار پررونق روبه‌رو است اگر بازار کساد باشد و رونق اقتصادی نباشد تولیدکننده به سمت تحقیق و توسعه نمی‌رود.

◉ با توجه به اینکه زمینه مطالعاتی شما در بازار کار ایران متمرکز است، می‌شود در رابطه با نیروی انسانی بیشتر توضیح دهید، وضعیت کشور ما چگونه است؟

نیروی کار دارای وضعیت بی‌ثبات و لرزانی است. دیگر تولیدکنندگان قراردادهای بلندمدت با نیروی کار نمی‌بندند و حتی قراردادهای ۳ ماهه رواج یافته است. وقتی شرایط این‌قدر بی‌ثبات و لرزان باشد کارفرما تمایلی به سرمایه‌گذاری روی آموزش نیروی کار موقت ندارد. ساختار نیروی کار ما به سمت نیروی کار ساده و بی‌تخصص پیش می‌رود. اینجاست که یکی از مهم‌ترین علت‌های سهم پایین دارایی‌های نامحسوس را باید بازار نیروی کار دانست که بخش خصوصی را به سمت آموزش نیروی کار متخصص پیش نمی‌برد. فعالیت‌های سودآور معمولا کوتاه‌مدت و مبادلاتی است.

◉ معاون وزیر در خصوص نیروی انسانی هم گفته‌اند، در گذشته افراد بیکار و جویای کار از سطح تحصیلات پایینی برخوردار بودند اما امروز افراد بیکار جامعه ما فارغ‌التحصیلان مقاطع لیسانس، فوق‌لیسانس و حتی دکترا هستند. نظر شما در این خصوص چیست؟

بیکاری عمیق و گسترده‌ای در کشور فراگیر شده است، چراکه بین صنعت و دانشگاه ارتباطی برقرار نیست. یکی دیگر از عوامل سهم پایین دارایی‌های نامحسوس را باید فضای دانشگاه‌ها و فضای آموزشی دانست. عملا در دانشگاه‌های ما تحرک زیادی وجود ندارد. اکثر مقالات تولیدشده صرفا برای طی مراحل بوروکراسی آموزشی است و دیگر ارزش علمی ندارد.

افزایش اشتغال در گرو سیاست‌ها و عملکردهای دولت است

بیکاری؛ از شیرینی آمار تا تلخی واقعیت

سمیرا کرمی - گروه اقتصاد کلان: برای پی بردن به عمق بیکاری در کشور نیاز به راه دوری نیست، کافی است به اطراف خود نگاه مختصری بیندازیم تا با خیل کسانی که در جست‌وجوی کار هستند، روبه‌رو شویم. نرخ واقعی بیکاری در ایران به حدود ۴۰درصد می‌رسد اما آمار و ارقام بیکاری را بین ۱۰ تا ۱۵درصد اعلام می کنند. ریشه این اختلاف در تعریف بیکاری است. از یک طرف کاهش بیکاری و توسعه فعالیت‌های شغلی، از مهم‌ترین اهداف اقتصاد کلان در کشور ماست و از طرف دیگر، بیکاری کابوس نسلی است که به سختی به تحصیلات عالیه رسیده است. اشتغال آرزویی است که دستیابی به آن برای خیلی‌ها محال شده است. همواره یکی از اهداف کلان توسعه در اغلب کشورها، ازجمله کشور ما، کاهش بیکاری و توسعه فعالیت‌های شغلی است. بهره‌برداری کامل و مناسب از منابع انسانی هر کشور باید به‌عنوان یکی از اهداف راهبردی توسعه در نظر گرفته شود. بیکاری، حال یکی از نامطلوب‌ترین پدیده‌های اقتصادی و اجتماعی است که پیامدهای منفی و ناگواری را در زمینه‌های مختلف به‌دنبال دارد و به‌عنوان یک پدیده مخرب اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی مطرح است و رفع آن همواره، ازجمله دغدغه‌های اساسی برنامه‌ریزان بوده است. نرخ بیکاری در کشور ما رقم بالایی را نسبت به کشورهای توسعه‌یافته و بیشتر کشورهای در حال توسعه دارد و دلیل آن رشد روزافزون جمعیت و افزایش عرضه نیروی کار است که پایین بودن ظرفیت‌های تولید به بیکاری بیشتر دامن زده است. نرخ بیکاری یکی از شاخص‌های مهم هر اقتصادی است که نشان‌دهنده وضعیت تولید، اشتغال و درآمد مردم است.

▣ ظرفیت بالای تولید، اشتغال ضعیف

حسین راغفر، عضو هیات علمی دانشگاه الزهرا در گفت‌وگو با خبرنگار صمت درخصوص وضعیت اشتغال کشور بیان کرد: ظرفیت‌های ایجاد اشتغال در کشور بسیار بالا هستند اما باید این ظرفیت‌های فوق‌العاده بالا، فعال شوند تا امکان حل مشکل بیکاری فراهم شود. عمده مسئله بیکاری در اقتصاد کشور ما، به سرمایه‌گذاری برمی‌گردد و سرمایه‌گذاری هم توسط بخش خصوصی انجام می‌گیرد. برای اینکه کسب‌وکار کشور به نحوی اصلاح شود باید بخش خصوصی رغبت به سرمایه‌گذاری داشته باشد که در شرایط کنونی اقتصاد ما، این پدیده رخ نمی‌دهد.

▣ انحصار، تحدید اشتغال

این مشاور سابق وزیر رفاه در ادامه افزود: فضای کسب‌وکار در کشور ما انحصاری است. حضور نهادهای غیر مرتبط با اقتصاد در چند سال اخیر منجر به ایجاد انحصار در بخش عظیمی از صنعت شده است، به‌طوری‌که بسیاری از فعالیت‌های تولیدی توسط این نهادها به‌صورت اختصاصی در آمده است.

این انحصارها به شکلی صورت گرفته است که در نهایت این نوع فعالیت‌ها امتیازهایی کسب کرده‌اند. انحصار و امتیاز موانعی جدی بر راه فعالیت‌های تولیدی اقتصادی است. وی اظهار کرد: دیگر اعتباری به بخش خصوصی واقعی نیست و اگر قرار است تخصیص ارز صورت گیرد به یک رانت خاص و فقط

> فضای کسب‌وکار در کشور ما انحصاری است. حضور نهادهای نظامی و انتظامی در چند سال اخیر منجر به ایجاد انحصار در بخش عظیمی از صنعت شده است

به فعالیت‌های تولیدی خاصی اختصاص می‌یابد یا در مثال دیگر اقداماتی که برای استفاده از تسهیلات دولتی وجود دارد، با امتیاز و رانت صورت می‌گیرد. این مسائل باعث می‌شود که رقابتی بین بنگاه‌های تولیدی خصوصی و غیرخصوصی به وجود نمی‌آید و اینها منجر به کاهش انگیزه سرمایه‌گذاران و فعالان این حوزه‌ها و دلسردی آنها می‌شود. دلسردی تولیدکنندگان، منجر به عقب کشیدن تولیدکنندگان و صنعتگران می‌شود که به بیکاری و بحران اشتغال دامن خواهد زد. با عقب کشیدن تولیدکنندگان، امکان سرمایه‌گذاری از بین می‌رود و فعالان بخش خصوصی حاضر نمی‌شوند سرمایه‌گذاری کنند و اشتغال آسیب جدی می‌بینند.

▣ راهکارهای افزایش اشتغال

این اقتصاددان درخصوص راهکارهای افزایش اشتغال در وضعیت کنونی اقتصاد گفت: اصلاح کسب‌وکار و حذف فضای انحصاری در فعالیت‌های سودآور که در جامعه اقتصادی ما شکل گرفته، مهم‌ترین راهکار رفع مشکلات است.

وی معتقد است: دولت می‌تواند در بخشی از مصارف خود صرفه‌جویی کند، مثلا در مبلغ یارانه ۴۲هزار و ۳۰۰میلیارد ریال آن اتلاف می‌شد اما حالا ۴۰هزار میلیارد تومان شده است. متاسفانه دولت برنامه‌ای برای حمایت از تولید و افزایش اشتغال ندارد. مثلا دولت می‌تواند از محل یارانه‌ها برنامه‌های صرفه‌جویی در مخارج خود داشته باشد با این هدف که منابع صرفه‌جویی شده را صرف حمایت از تولید کند.

▣ کارآیی پایین نیروی کار، متهم کردن قربانی است

راغفر درخصوص پایین بودن بهره‌وری نیروی کار در ایران بیان کرد: بهره‌وری نیروی کار در ایران از درجه پایین اهمیتی برخوردار است و باید بیشتر به سیاست‌های کلان و حمایت‌های غیرصحیح دولت از صنایع خاص توجه کرد. در واقع پایین خواندن بهره‌وری نیروی کار، یک جور متهم کردن قربانی است. نیروی کار در وضعیت کنونی اقتصاد قربانی شرایط تولیدی کشور است و بخش عظیمی از نیروی کار متخصص و کارآ برای دستمزد بالاتر و در خور کار خویش، مجبور به مهاجرت شده‌اند.

▣ اصلاح نظام دستمزدی

این عضو هیات علمی دانشگاه الزهرا در ادامه افزود: تا وقتی که دستمزد نیروی کار با دستمزدهای جهانی متناسب نشود فرار سرمایه انسانی خواهیم داشت و بخش عظیمی از نیروی کار متخصص در جست‌وجوی کار با دستمزد کارآ به خارج از کشور مهاجرت می‌کند.

▣ دستمزد شرافتمندانه

راغفر درخصوص تعاریف متفاوت از بیکاری بیان کرد: تعریف بیکاری در ایران در واقع تعریف بیکاری مطلق است و هرگز کسی که مثلا یک ساعت در هفته کار کرده است را نمی‌توان شاغل دانست، باید اقتصاد کشور ما به تعاریف استاندارد جهانی از اشتغال و بیکاری نزدیک شود. الان دیگر در دنیا بحث دستمزد شرافتمندانه مطرح است. یعنی دستمزدی که در حد یک زندگی آبرومندانه و شرافتمندانه برای نیروی کار باشد، در حالی که در ایران هرگز به چنین مقوله‌ای توجه نمی‌شود و صیانت و کرامت انسانی در بسیاری از مشاغل و

> در واقع پایین خواندن بهره‌وری نیروی کار، یک جور متهم کردن قربانی است. نیروی کار در وضعیت کنونی اقتصاد قربانی شرایط تولیدی کشور است

دستمزد و درآمدها تامین نمی‌شود.

▣ بیکاری از تعریف تا تلخی واقعیت

همه راه‌ها برای افزایش اشتغال و دیگر مشکلات اقتصادی، به صنعت و تولید ختم می‌شود و کلید صنعت در دست دولت و سیاست‌های دولت است. بسته سیاستی خروج غیرتورمی از رکود در حال رایزنی، برای ارسال به مجلس است و اقتصاددانان زیادی به کم رنگی سهم کسب‌وکار در این بسته سیاستی اشاره کرده‌اند. قبل از هرچیز شفاف بودن دولت در ارائه آمار واقعی بیکاری و حتی مهم‌تر از آن، در تعریف واقعی بیکاری، ضرورتی غیرقابل انکار است. تا مشکلات کشور شفاف و واضح نشوند حل کردن آنها به تکرار مکررات و برنامه‌های بی‌عمل محدود خواهد ماند.

نظر گاه

انضباط پولی دولت یا هماهنگی سیاست‌ها

گروه اقتصاد کلان: یکی از مهم‌ترین پدیده‌های اقتصادی که در مورد عملکرد دولت یازدهم زیاد گفته می‌شود، افزایش انضباط پولی در این دولت است. افزایش بی‌رویه حجم نقدینگی تنش‌های روانی را در عرصه پول و شاخص‌های قیمتی به وجود آورد و با وجود رکود شدید، ما شاهد تورم‌های بالا در اقتصاد بودیم. با اعمال سیاست‌های پولی انقباضی نبض نوسانات قیمتی آرام گرفت و از نفس‌نفس زدن افتاد. بازگشت آرامش به قیمت‌ها همزمان روح آرامش را به خانوارهای ایرانی بازگرداند. اقتصاد ایران به سمت ثبات پیش رفت. یکی از عمده علت‌های این آرامش را می‌توان انضباط پولی بیشتر در کشور دانست. چه اتفاقی در سیستم پولی کشور رخ داده است که با تعویض دولت، انضباط پولی به نظام اقتصادی حکمفرما شد. در بحث انضباط پولی، سیاست پولی بیشتر از سیاست مالی مد نظر است و می‌دانیم متولی سیاست پولی در هر اقتصادی در وهله اول بانک مرکزی آن کشور است. برای بررسی موضوع به سراغ حمیدرضا برادران شرکاء - عضو هیات علمی دانشگاه علامه طباطبایی رفتیم و در این خصوص سوالاتی را از ایشان پرسیدیم.

◉ اصولا انضباط پولی چیست و چه ویژگی‌هایی دارد و باید چه اتفاقی بیفتد تا بگویم یک دولت انضباط پولی بر قرار کرده است؟

بعضی اصطلاحات غیرعلمی مانند انضباط پولی در اقتصاد پیدا شده است. سیاست‌های پولی هر کشور توسط سیاستگذار پولی که در اقتصاد هر کشوری، بانک مرکزی آن است، تبیین می‌شود. این سیاست‌های پولی باید با سایر کشورها هماهنگ باشد تا نتایج مطلوب اقتصادی به بار بیاورد.

◉ قطعا اگر دولت متولی چاپ پول باشد برای جلوگیری از کسری بودجه، پول بیشتر از اندازه منتشر می‌کند، در این صورت چه آثار اقتصادی به بار می‌آورد؟

اگر دولت چاپ پول را برعهده بگیرد باعث بی‌انضباطی در سیستم پولی می‌شود و آثار منفی اقتصادی به بار می‌آورد.

◉ آیا منظور از آثار منفی اقتصادی همان جلوگیری از استقلال بانک مرکزی است؟

اتفاقا استقلال بانک مرکزی هم یکی دیگر از باورهای غلط است، به این معنی که بانک مرکزی نباید مستقل باشد و اراده‌ای داشته باشد که فقط و فقط او تصمیم‌گیرنده مسائل پولی کشور باشد. نباید فقط یک نهاد، متولی مسائل پولی باشد. بلکه بحث اصلی هماهنگی سیاست‌هاست. چاپ پول یا در حقیقت افزایش عرضه پول در کشور باید با نیازهای کشور متناسب باشد، یعنی اگر سیاستگذار پولی باید یک نهاد و اداره مستقل باشد، این نهاد الزاما بانک مرکزی نیست. منظورم این است که بانک مرکزی نباید هر سازی که خواست، بزند.

◉ پس عملکرد بانک مرکزی باید چگونه باشد؟ بانک مرکزی چگونه می‌تواند وقتی دولت اداره‌دار تمام امور پولی کشور است و مدیریت تمام درآمدهای نفتی را برعهده دارد کشور را اداره کند؟

عملکرد بانک مرکزی باید به‌گونه‌ای باشد که در راستای سیاست‌های کلان کشور گام بردارد. برای پیشرفت کشور بانک مرکزی باید خود را با اقتصاد کلان کشور هماهنگ کند. در گذشته افزایش حجم نقدینگی را در اقتصاد مشاهده کردیم و حتی کار تا جایی پیش رفت که حجم نقدینگی به ۶ تا ۸ برابر رسید، اما نباید این پدیده دوباره تکرار شود. کاری که در دولت یازدهم انجام شد، سیاست انقباضی پولی بود که دولت به اجرا گذاشت. اجرای این سیاست باعث شد که دولت پول‌های دست مردم را جمع کند و با جمع‌آوری پول‌های سرگردان از تورم بیشتر جلوگیری کرد. دولت یازدهم مصر است که سیستم پولی کشور باید باید منظم شود و سیاست‌ها در راستای یکدیگر باشند.

◉ به نظر شما جهتی که اقتصاد ما باید به سمت آن پیش برود چیست؟ هدف کلان دولت باید تمرکز بر چه برنامه‌ای باشد؟

این اراده در دولت است که به سمتی برود که بعد از برقراری بیشتر ثبات اقتصادی، دولت در راستای توسعه قرار بگیرد. دولت برای برقراری توسعه اقتصادی نیاز به افزایش رشد اقتصادی دارد.

◉ با توجه به شرایط کنونی اقتصاد ایران، مهم‌ترین کلید رشد اقتصادی از نظر شما چیست؟

من اشتغالزایی را مهم‌ترین هدف هر دولت و اقتصادی می‌دانیم.

روی خط خبر

حذف اقشار پردرآمد از لیست یارانه بگیران

وزیر امور اقتصاد و دارایی در چهارمین نشست فتا (فرصت تاریخی انقلاب) در اصفهان اظهار کرد: دولت به هیچ وجه برنامه ای برای حذف یارانه اقشار کم درآمد و متوسط جامعه ندارد.به گزارش شادا، بر اساس قانون تکلیفی مجلس شورای اسلامی افراد پُردرآمد باید شناسایی شده و به تدریج از لیست دریافت کنندگان یارانه نقدی حذف شوند و در این خصوص کمیته ای در ستاد هدفمندی یارانه ها با محوریت وزارت رفاه تشکیل شده تا برای اجرای کامل طرح هدفمندی یارانه ها افراد غیر نیازمند را که بر اساس بررسی های اولیه حدود ۱۰ میلیون نفر تخمین زده می شوند شناسایی کرده و نسبت به چگونگی خروج آنها از فهرست افراد یارانه بگیر تصمیم گیری کنند.

گزارش شاخص‌های اقتصادی

در آخرین گزارش شاخص‌های مهم اقتصادی کشور که از سوی معاونت اقتصادی وزارت اقتصاد منتشر شده است، درآمدهای نفتی کشور در سال ۱۳۹۱ رقم ۴۲۵/۵۳هزار میلیارد ریال بوده که این میزان در سال ۹۲ به رقم ۶۰۹/۴ هزار میلیارد ریال افزایش یافته بود. در بخش عملکرد منابع و مصارف عمومی دولت در سال ۱۳۹۲، درآمدهای مالیاتی ۲۵درصد، منابع عمومی بودجه ۳۹ درصد، اعتبارات هزینه‌ای ۳۵درصد، تملک دارایی‌های سرمایه‌ای ۴۵درصد، تملک دارایی‌های مالی ۱۵۷۳درصد و مصارف عمومی بودجه ۴۱ درصد رشد داشته است.

افزایش ۱۰ درصدی میزان ارسال اظهارنامه‌های مالیاتی

رئیس کل سازمان امور مالیاتی کشور از رشد ۱۰درصدی میزان ارسال اظهارنامه‌های مالیاتی در سال‌جاری نسبت به مدت مشابه سال قبل در کل کشور خبر داد. علی عسکری گفت: براساس آمار، بیش از ۵میلیون و ۲۰۰ هزار اظهارنامه مالیاتی از سوی مودیان در تیرماه سال‌جاری برای عملکرد سال ۹۲ دریافت شد، درحالی که این رقم در سال گذشته ۴ میلیون و ۸۰۰ هزار اظهارنامه بوده است.

نرخ تورم تیر ماه به ۲۵,۳ درصد رسید

براساس خلاصه نتایج به دست آمده از شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی در مناطق شهری ایران براساس سال پایه ۱۰۰=۱۳۹۰، شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی در تیر ماه ۱۳۹۳ نسبت به ماه مشابه سال قبل معادل ۱۴,۶ درصد افزایش داشته است.

فرصت ۱۰ روزه برای نقد بسته سیاستی

مشاور اقتصادی رئیس‌جمهوری در خصوص بسته حمایتی دولت درخصوص خروج از رکود تورمی گفت: اگر در دو فصل متوالی رشد تولید ناخالص داخلی منفی شود یعنی وارد رکود شده‌ایم. رکود تورمی حاکم بر کشور از بعد از دوران جنگ تاکنون بی سابقه است. به گزارش ایسنا،مسعود نیلی گفت: صاحب‌نظران و کارشناسان ۱۰ روز فرصت خواهند داشت تا درباره سیاستهای اقتصادی خروج غیرتورمی از رکود نظرات خود را به دولت ارائه دهند.

نگاه روز

اندکی تامل لازم است

مهدیه انوشه
دبیرگروه اقتصاد

علت افت ادامه‌دار بورس چیست؟ آیا شاخص بورس سیاسی است؟ چسبندگی بازار سرمایه به دولت چقدر است؟ آیا رشد سال گذشته حبابی بوده است؟ روند بازار سرمایه تا پایان سال چگونه است؟

اینها سوالاتی است که ذهن بسیاری از سهامداران بازار سرمایه را درگیر خود کرده است. سهامدارانی که سال گذشته و در بالاترین قیمت سهام وارد بازار سرمایه شدند و امیدوار بودند تا با خرید از تالار حافظ، سودی بیشتر از سپرده‌های بانکی را تجربه کنند اما افت ادامه‌دار بازار در ۷ ماهه گذشته نه‌تنها باعث فرار سرمایه‌ها شد، بلکه اعتماد را هم از تالار شیشه‌ای برد.

آیا انتظارات سهامداران و اهالی بازار سرمایه با شاخص‌های واقعی اقتصاد کشور همخوانی دارند؟

در سالی که بازار سرمایه شاهد بازدهی افزون بر ۱۰۰ درصدی بود، کشور ما رشد منفی اقتصادی را ثبت کرد! این تناقض نشان می‌دهد شاخص کل بورس در ایران نمی‌تواند ویترین اقتصادی باشد که اگر ویترینی هم باشد، اجناس واقعی را نمایش نمی‌دهد و نماگر واقعیت‌های اقتصادی نیست.

در سویی دیگر گروهی از کارشناسان بازار سرمایه رشد سال گذشته را حبابی دانستند، اما واقعا قیمت‌ها در سال گذشته حبابی بودند؟

برای این سوال نیز پاسخ‌های زیادی مطرح است. در هر صورت نباید فراموش کرد که بازار سرمایه همیشه عقب‌تر از سایر بازارهای موازی است. زمانی که در سال‌های ۹۰ و ۹۱، نرخ ارز در کشور بیش از ۳۰۰ درصد رشد کرد، بازار سهام نه‌تنها عکس‌العملی از خود نشان نداد، بلکه بازدهی کمتر از ۱۰ درصد را ثبت کرد. اما این اتفاق که شاید در اقتصاد هرکشوری یک پدیده نادر باشد، در سال ۹۲ اثر خود را بر سهام و بازار آن گذاشت.

تورم بالای ۴۰ درصد و دلار بالای ۴هزار تومان در سال ۹۲ متغیرهای بورسی را اصلاح کرد. به این ترتیب شاخص‌ها و قیمت سهام همگام با تورم رشد کردند، رشدی که ناشی از رکود تورمی حاکم بر اقتصاد بود نه سودآوری صنایع و رونق تولید.

در کنار این موضوع، جشن پیروزی ریاست‌جمهوری حسن روحانی در انتخابات دهم و مدتی بعد جشن توافق هسته‌ای باعث شد، سهامداران با هیجان بیش از حد چشم‌های خود را بر واقعیت‌ها ببندند. آنها در آن دوران که اقدام به خرید سهام در هر قیمتی می‌کردند و روزانه شاهد رشد ۴ تا ۵ درصدی سودهای خود بودند، لحظه‌ای به این موضوع نیاندیشیدند که دولت تدبیر و امید نمی‌تواند برای ویرانه اقتصادی بازمانده از دولت‌های هشتم و نهم یک شبه معجزه‌ای کند.

تصورات و انتظارات عجولانه سهامداران در کنار سیاست‌های انقباضی دولت برای کنترل تورم باعث شد شوکی به بازار سرمایه وارد شود. فراموش نکنیم که شاخص بورس و قیمت سهام در بازار سرمایه همیشه هماهنگ با تورم حرکت می‌کنند.

بر همین اساس بود که با قرار گرفتن این متغیر اقتصادی در سیر نزولی، بورس نیز در مسیر افت قرار گرفت.

اما به‌طور قطع با گذر از این دوران و تثبیت شاخص‌های کلان اقتصادی، رونق به تولید بازخواهد گشت که در نهایت منجر به رشد شاخص‌ها و قیمت سهام می‌شود.

در نهایت سیاست‌های انقباضی دولت باعث تداوم سقوط بازار سرمایه و بلند شدن فریاد اعتراض سهامداران شد و از آنجایی که در بازار سرمایه کشور ما احساسات و هیجان بیشتر از تعقل و تحلیل حاکمیت می‌کند، این بار پیکان اتهام به سمت دولت دهم گرفته شد و همه فراموش کردند دولتمردان تدبیر و امید همان‌هایی هستند که پس از پیروزی در انتخابات منتظر معجزه از طرفشان بودیم.

در روزهای اخیر بازار توانسته است به آرامش نسبی برسد که البته حجم و ارزش معاملات نشان می‌دهد هنوز سهامداران در لاک احتیاط فرو رفته‌اند.

پایین بودن حجم و ارزش معاملات نشان می دهد که سرمایه گذاران تالار شیشه ای همچنان ترجیح می دهند نظاره گر بازار باشند. آنچه مهم است پارک شدن نقدینگی ها در بازار سرمایه به امید بازگشت روزهایی بهتر و چشم اندازی روشن از آینده است چراکه سایر بازارهای موازی و رقیب بازار سرمایه نیز در رکود نسبی به سر می برند. بر همین اساس نگرانی از فرار سرمایه ها در شرایط امروز وجود ندارد.

با پشت‌سر گذاشتن روزهای سخت بهتر است به جای متهم کردن دیگران و پیدا کردن مقصر برای ضرر و زیان‌های‌مان در بازار سهام، لحظه‌ای بیاندیشیم. به‌راستی رفتارهای هیجانی و به دور از تحلیل و کارشناسی، نگاه کوتاه‌مدت و سفته‌گرانه و بستن چشم‌های‌مان روی واقعیت‌های اقتصادی، مهم‌ترین عامل ضرر و زیان‌های امروز نیست؟!

بررسی قیمت سهام پس از توقف روند نزولی

۳ صنعت در صدر بازار سرمایه

رویا آسمانی- گروه بورس: بازار سرمایه از ابتدای سال‌جاری با افتی پرسرعت روزهای سختی را برای سرمایه‌گذارانش ثبت کرد. هرچند این بازار در سال گذشته با بازدهی بالغ بر ۱۱۰ درصدی در ذهن‌ها ثبت شد اما به نظر می‌رسد با شروع سال‌جاری به بهانه‌های مختلفی قصد داشت تا سودهای سال گذشته را بازپس بگیرد. ازجمله این بهانه‌ها اجرای فاز دوم هدفمندی یارانه‌ها و افزایش هزینه شرکت‌ها تا ابهام در حوزه‌های اقتصاد کلان و طولانی شدن مذاکرات هسته‌ای بود. اما گروهی از کارشناسان بازار سرمایه اعتقاد داشتند افت بازار اصلاحی بود که پس از رشد پرسرعت سال گذشته باید در قیمت‌های سهام و سایر متغیرهای این بازار ثبت می‌شد و پس از گذر از این دوره اصلاحی صنایع در بازار سرمایه به شرایطی باثبات دست پیدا خواهند کرد. در این شرایط با توجه به ادامه‌دار شدن افت بازار و اعتراض سرمایه‌گذاران حقیقی و حقوقی به این روند، بهارستان‌نشینان و وزرای کابینه در جلساتی با مسئولان بازار سرمایه بر آن شدند با راهکارهایی از بیش از ۴۰ صنعت حاضر در بازار سرمایه حمایت کنند. به نظر می‌رسد این برنامه‌های حمایتی که از هفته‌های گذشته کلید خورد، برای بازار مفید بوده است، چراکه روند اصلاحی بازار سهام در حال طی مراحل پایانی است و انتظار رشد قیمت سهام شرکت‌های بورسی از این به بعد وجود دارد. البته با توجه به شرایط حاکم بر بازار از این پس سرمایه‌گذاری در بازار سرمایه براساس تحلیل و بررسی ارزندگی سهام خواهد بود.

حمایت مجلس و دولت از بورس

در همین رابطه دبیرکل کانون نهادهای سرمایه‌گذاری با اشاره به اینکه در گذشته اتخاذ تصمیماتی برخلاف منافع بازار سرمایه در مجلس و دولت آثار منفی در وضعیت بازار سرمایه اعمال کرده بود، گفت: در نحوه تدوین برنامه‌های اقتصادی دولت و مجلس با در نظر گرفتن منافع و مزیت‌های برخی صنایع، شرایط کلی بازار سرمایه مورد غفلت واقع شده بود. بهروز خدارحمی معتقد است: اکنون پس از برگزاری جلسات و آگاهی رساندن به نمایندگان مجلس درخصوص بازار سرمایه، شاهد حمایت دولت و مجلس هستیم تا آسیب‌های وارده بر پیکره این بازار جبران شود.

هیجان ممنوع

وی با تاکید بر لزوم سرمایه‌گذاری در بورس براساس تحلیل و نه با رفتار هیجانی، افزود: تداوم روند صعودی منوط به رفتار منطقی سهامداران است که در این بین توجه به دو نکته مهم ضروری به نظر می‌رسد. دبیرکل کانون نهادهای سرمایه‌گذاری در رابطه با این ۲ نکته گفت: از یک سو رشد دسته‌جمعی سهام شرکت‌های بورسی بعید به نظر می‌رسد و نمی‌توان انتظار ایجاد رونق در تمامی صنایع را داشت و از سوی دیگر سهامداران نباید براساس اخبار مثبت سیاسی منتشرشده رفتار هیجانی از خود نشان دهند. این مقام مسئول به تشریح این موضوع پرداخت و اظهار کرد: اگرچه گشایش تعاملات و روابط بین‌المللی کشور آثار مثبتی بر وضعیت صنایع مختلف در پی خواهد داشت، اما توجه به این نکته حائز اهمیت است که پیامدهای مثبت ناشی از این دستاورد سیاسی طی بلندمدت در وضعیت تولید صنایع مختلف نمود پیدا می‌کند. برهمین اساس توصیه می‌شود فعالان بازار سرمایه همزمان با چشم‌انداز مثبت پیش روی با آرامش و صبوری، به دور از هیجانات و شایعات در بازار سهام سرمایه‌گذاری کنند. دبیرکل کانون نهادهای سرمایه‌گذاری افزود: به نتیجه رسیدن مذاکرات هسته‌ای ژنو، مقدمه‌ای است برای توسعه اقتصادی کشور و نمی‌توان انتظار رویداد اقتصادی قابل‌توجه و شکوفایی صنایع مختلف در کوتاه‌مدت داشت. به گفته خدارحمی، بازار سرمایه نشان‌دهنده ارزش فعلی اتفاقات آتی است و همواره یک گام جلوتر از وضعیت اقتصادی پیش می‌رود. بر همین اساس فراهم آوردن بسترهای لازم برای رونق صنایع و ورود سرمایه‌گذاران خارجی به این کشور به زمان زیادی نیاز دارد. علاوه بر این، چگونگی روند شاخص کل، معیار مناسبی برای قضاوت درخصوص بازار سرمایه ارزیابی نمی‌شود.

> خودرو دومین صنعت بزرگ کشور پس از پتروشیمی است. این صنعت به‌دلیل ماهیت اشتغالزایی نیاز به حمایت دولتی دارد و سیاست‌گذاری دولت هم حمایت از این صنعت است

سرمایه‌گذاری بر مبنای تحلیل

خدارحمی با تاکید بر بی‌اعتنا بودن سرمایه‌گذاران به اخبار و شایعات منتشر شده در بازار سرمایه درخصوص صنایع پربازده، بیان کرد: صنایع فعال بورسی در حالی از ظرفیت رشد سودآوری برخوردارند و توانایی اعطای بازدهی مناسب به سرمایه‌گذاران را دارند که لزوم گسترش فرهنگ سرمایه‌گذاری بر مبنای تحلیل و نه براساس شایعات میان فعالان بازار سرمایه اصلی‌ترین موضوعی است که باید به آن توجه کرد. وی ادامه داد: برهمین اساس در صورتی که سرمایه‌گذاران از آگاهی لازم در حوزه بازار سرمایه برخوردار نیستند می‌توانند از طریق صندوق‌های سرمایه‌گذاری مشترک اقدام کنند تا بازدهی مناسب با ریسک کم را به دست آورند. وی درخصوص صنایع برتر بازار در نیمه دوم سال گفت: چشم‌انداز مناسب پیش روی صنایعی همچون پتروشیمی، خودرو و مخابرات وجود دارد، البته شکوفایی و بالندگی هرچه بیشتر گروه‌های مذکور به زمان زیادی نیاز دارد و نمی‌توان در دوره کوتاه‌مدت انتظار رشد قابل توجه از این گروه‌ها را داشت.

خودرویی‌ها برترند

در ادامه محمد دارستانی، عضو هیات‌مدیره کارگزاری فارابی نیز در گفت‌وگو با خبرنگار صدا درخصوص صنعت برتر بازار در سال‌جاری اظهار کرد: به نظر من خودرو در سال‌جاری می‌تواند صنعت برتر بازار باشد. وی با اشاره به اینکه این صنعت در سال‌های گذشته زیان‌های سنگینی را شناسایی کرده است، گفت: اخباری که امسال از این صنعت به گوش می‌رسد امیدواری‌ها برای شناسایی سود را در آنها زیاد کرده است. دارستانی بخش قابل‌توجهی از اخبار حول و حوش بازار این روزها را معطوف به صنعت خودرو دانست و افزود: صنایع پالایشی و پتروشیمی هم صنایع پرظرفیت و بنیادی بازار هستند. وی معتقد است: این روزها در صنعت خودرو شاهد خبرهایی از افزایش حمایت‌ها و اشتغالزایی وجود دارد. این کارشناس بازار سرمایه در حالی‌که خودرو را دومین صنعت بزرگ کشور پس از پتروشیمی دانست، گفت: این صنعت به‌دلیل ماهیت اشتغالزایی نیاز به حمایت دولتی دارد و سیاست‌گذاری دولت هم حمایت از این صنعت است. دارستانی در پاسخ به سوال دیگر خبرنگار صدا درباره اینکه پس از خودرو چه صنایع دیگری می‌توانند رهبری بازار را برعهده بگیرند، گفت: پس از خودرو، پتروشیمی‌ها گزینه مناسبی هستند، چراکه با تغییر نحوه قیمت‌گذاری محصولات این گروه در بورس کالا، می‌توانند حاشیه سودشان را بالا ببرند.

نبض بازار

یک هفته، یک نگاه

کوچک‌ها در صدر نشستند

فرهاد صدیقی توانا - گروه بورس: تالار حافظ در هفته‌ای که گذشت با توجه به تعطیلات عید سعید فطر در فضایی منفی شاهد افزایش حجم عرضه‌ها و همچنین درجا زدن شاخص بود. به این ترتیب در سه روز ابتدایی هفته گذشته، حجم و ارزش معاملات رشد کرد، اما این رشد به دلیل معاملات بلوکی نمادهای بزرگ و مهمی چون بانک پارسیان، فولاد مبارکه و ملی مس بود. در معاملات روزهای ابتدایی هفته گذشته جو نزولی و منفی بر بازار سرمایه حاکم بود و اغلب فعالان حقیقی و حقوقی بازار بیشتر فروشنده بودند تا خریدار. هرچند که باز هم سهم حقوقی‌ها در فروش سهام بیشتر از حقیقی‌ها بود، اما علت روند نزولی قیمت سهام شرکت‌ها به عقیده اهالی تالار، تداوم نگاه نوسان‌گیری با کمک نمودارهای تکنیکال بود. تکنیکالیست‌ها معتقدند؛ شاخص بورس در روز شنبه هفته گذشته باید از سد مقاومت ۷۴ هزار و ۹۰۰ واحد عبور می‌کرد که این اتفاق رخ نداد و به قول چارتیست‌ها شاخص پس از برخورد به مقاومت عقب‌نشینی کرد و احتمالا باید منتظر یک اصلاح کوتاه مدت از سوی شاخص بورس باشیم. اما این مطالب در حالی عنوان می‌شود که برخی از اهالی تالار نیز معتقدند؛ عامل ریزش قیمت اغلب سهام شرکت‌ها نزدیک شدن به زمان تعطیلات عید فطر و همسو شدن آن با تعطیلات رسمی کشور است که این موضوع عاملی برای تمایل سرمایه‌گذاران به نقد کردن اغلب سهام موجود در سبد سهام آنها شد. گفتنی است؛ در هفته منتهی به ۶ مرداد ماه، سرمایه‌گذاران ۲ میلیارد و ۴۷۳ میلیون سهم و حق تقدم را به ارزش ۷ هزار و ۳۶۰ میلیارد ریال در بورس اوراق بهادار تهران خریداری کردند. حجم معاملات در مقایسه با هفته قبل ۵۴ درصد و ارزش معاملات ۸/۴۶ درصد رشد داشت. این دادوستدها در ۱۳۶ هزار و ۴۵۶ دفعه انجام شد. شاخص کل نیز در پایان هفته گذشته، بر روی ۷۴ هزار و ۹۹۷ واحد ایستاد که نسبت به هفته کاری قبل ۱۵۶ واحد رشد داشت، این رشد مختص افزایش ۱۴۶ واحدی شاخص کل در روز دوشنبه بود؛ چراکه این متغیر در ۲ روز ابتدایی هفته کمتر از ۱۰ واحد نوسان را ثبت کردند. اما صنایع در هفته گذشته روند متفاوتی را ثبت کردند. به این ترتیب که صنایع کوچک مرکز توجه قرار گرفته و صنایع بزرگ‌تر به حاشیه رانده شدند. مهم‌ترین دلیل این اتفاق نیز نوسان‌گیری راحت‌تر از صنایع و سهام کوچک است. به این ترتیب بیشترین بازدهی هفته گذشته را صنعت خدمات فنی مهندسی با ۵/۱۰ درصد داشت. بعد از آن صنعت ابزار پزشکی با ۳۸/۸ درصد، دباغی و چرم با ۲۷/۳ درصد قرار داشتند. همچنین صنعت بیمه و صندوق بازنشستگی با ۴۱/۳ درصد استخراج سایر معادن با ۱۱/۳ درصد، زراعت و خدمات وابسته با ۰۵/۳ درصد و قند و شکر با ۳ درصد جزو پربازده‌ترین صنایع در هفته گذشته بودند. اما بیشترین کاهش قیمت را صنعت خودرو متحمل شد. شاخص این صنعت ۱۵/۳ درصد نزول کرد. سایر واسطه‌گری‌های مالی با ۳۵/۳ درصد کاهش، محصولات چوبی با ۹/۱ درصد، محصولات غذایی و سرمایه‌گذاری با ۱۵/۱ درصد کاهش، نیز بیشترین کاهش را در بین صنایع داشتند. در مجموع بازار سرمایه اولین ماه از فصل گرم سال را در حالی پشت سر گذاشت و وارد روزهای داغ مرداد شد که در ماه گذشته حمایت‌های دولتی از بازار سرمایه کارساز شد و اهالی این بازار پس از ماه‌ها سیر نزولی توانستند بخشی از زیان‌های خود را جبران کنند، پیش‌بینی می‌شود بازار سرمایه در ماه جاری، رشدی آرام و به دور از هیجان را به دنبال داشته باشد.

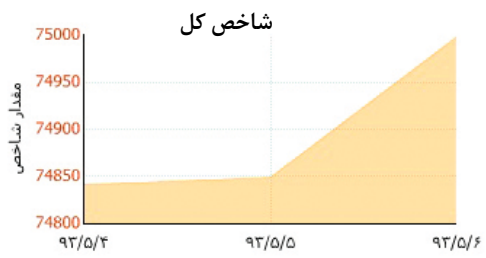

آخرین اطلاعات سود و زیان شرکت‌های بورس

نام شرکت	آخرین سرمایه (میلیون‌ریال)	سال مالی	دوره	آخرین پیش‌بینی سود هر سهم	میزان پوشش در دوره	درصد پوشش
سایپا شیشه	۷۰۰۰۰	۱۳۹۳/۱۲/۲۹	۳ ماهه	۲	(۹۷)	۰
فرآورده‌های نسوز ایران	۶۸۰۰۰	۱۳۹۳/۱۲/۲۹	۳ ماهه	۲۴۲۵	۶۸۶	۲۸درصد
تامین ماسه ریخته‌گری	۳۱۵۰۰	۱۳۹۳/۱۲/۲۹	۳ ماهه	۸۰۲	۱۹۰	۲۴درصد
ایران ترانسفو	۱۵۰۰۰۰۰	۱۳۹۳/۱۲/۲۹	۳ ماهه	۷۳۹	۶۲	۸درصد
کاشی تکسرام	۱۱۰۰۰۰	۱۳۹۳/۱۲/۲۹	۳ ماهه	۲۱۲	۸۱	۳۸درصد
لیزینگ ایرانیان	۱۰۰۰۰۰۰	۱۳۹۳/۱۲/۲۹	۳ ماهه	۲۹۱	۶۹	۲۳درصد
آبسال	۲۴۰۰۰۰	۱۳۹۳/۱۲/۲۹	۳ ماهه	۸۵۶	۳۲۷	۳۸درصد
داده‌پردازی ایران	۶۵۰۰۰۰	۱۳۹۳/۱۲/۲۹	۳ ماهه	۱۷۲	۴۶	۲۶درصد

دیدگاه

بار سنگین کار بر دوش کودکان

گروه گزارش: همه جا سراغشان را می‌توان گرفت، در خیابان‌های گرم و تفتیده، در حاشیه پیاده‌روها، در کنار بزرگراه‌ها، در جایی که زندگی اقتصادی به بن‌بست می‌رسد.

اما بخشی از آنان در کارگاه‌ها و صنایع کوچک دور از چشم جامعه مشغول به‌کارند. در کارگاه‌های سنتی نظیر کارگاه‌های شیشه‌گری، کفش‌دوزی و در همه صنایع کوچک و گاه زیرزمینی که دور از قانون کار و به دور از چشم نهادهای مسئول کار می‌کنند. کودکانی که طراوت کودکی‌شان را به آسانی در راه کارهایی که خارج از توان آنان است، خرج می‌کنند و می‌بازند و این‌گونه است که عمر کوتاهی دارند و هرگز از زندگی خود لذت نمی‌برند. در مورد کار کودکان به‌ویژه در بخش صنعتی (کارگاه‌های کوچک) در ایران آمار دقیقی وجود ندارد اما بررسی‌های آماری در مورد تعداد کودکان کار در ایران بیانگر آن است که براساس آمارهای موجود بیش از ۲۵۰میلیون کودک (۱۴-۵) که معمولا زیر سن قانونی کار می‌کنند، در کشورهای در حال توسعه زندگی می‌کنند. براساس پیمان‌نامه حقوق کودک، سن پایان کودکی زیر ۱۸سال است و آمارهای مربوط به حدود ۱۰ سال پیش بیانگر آن است که بیشتر از ۳۵۰میلیون کودک و نوجوان به جای حضور در مدرسه و تحصیل کار می‌کنند. همان‌گونه که گفته شد در ایران، آمار دقیقی در مورد کودکانی که به‌کار اشتغال دارند، وجود ندارد. آمارهای غیررسمی حکایت از آن دارد که بیش از ۲۰هزار کودک کار در تهران وجود دارند که هیچ منبع رسمی این آمار را تایید نکرده است و ضمنا تفکیک کلی در مورد کودکانی که در خیابان دستفروشی می‌کنند و همچنین کسانی که در کارگاه‌های صنعتی حاشیه تهران یا مناطق مختلف این شهر و سایر شهرهای کشور به شکل مخفیانه یا زیرزمینی به کار مشغولند، وجود ندارد.

سازمان جهانی کار حدود ۲۰ سال پیش یک آمار تخمینی در مورد کودکان کار در ایران انتشار داد که عنوان کرد که بیش از ۴درصد کودکان بین ۱۰ تا ۱۴ سال در ایران از لحاظ اقتصادی فعال هستند اما این رقم از سوی هیچ منبع رسمی هم در ایران تایید یا تکذیب نشد. البته براساس سرشماری سال ۱۳۷۵ در ایران بیش از ۴درصد جمعیت شاغل کشور را گروه سنی ۱۰تا ۱۴ سال تشکیل می‌دهند. براساس این آمار جمعیت شاغل کشور ۱۴/۵میلیون نفر بوده است که ۴درصد آن حدود ۶۰۰هزار نفر می‌شود. در سال ۱۳۷۵ حدود ۳۸۰هزار کودک در سن ۱۰تا ۱۴ سال در ایران کار ثابت داشته‌اند.

اگر امروز آمار فوق که متناسب با افزایش جمعیت به‌طور قطع اضافه شده است را قبول داشته باشیم، تعداد کودکان کار در کشور رقم قابل‌توجهی است.

توجه به آمار سازمان جهانی کار در مورد تعداد کودکانی که در دنیا کار و فعالیت دارند نیز بیانگر ابعاد جهانی این مشکل اقتصادی – اجتماعی در جهان است. براساس آمار سازمان جهانی کار (ILO)، سالانه ۲۵۰میلیون کودک ۵ تا ۱۴ ساله در جهان محروم از دوران کودکی می‌شوند. براساس این آمار ۱۲۰میلیون نفر از آنها وارد بازار کار شده و به‌طور تمام‌وقت به کار مشغول می‌شوند. ۶۱درصد این کودکان در آسیا، ۳۲درصد در افریقا و ۷درصد در امریکای‌لاتین زندگی می‌کنند. قاچاق انسان از راه‌های عمده وارد کردن این کودکان به بازار است.

در بررسی آسیب‌های اقتصادی ناشی از کار کودکان باید گفت که این عمل، نه‌تنها روشی ضدانسانی برای انباشت سرمایه به سود کسانی است که از کار کودکان بهره می‌گیرند، بلکه بیانگر پایمال کردن حقوق کودکان و بروز مسائل گوناگون اقتصادی - اجتماعی و آسیب‌ها و تخریب‌های بی‌شمار است. کار کودکان، سبب افزایش سود و انباشت سرمایه برای کسانی می‌شود که کودکان را مورد استثمار قرار می‌دهند و در نتیجه فاصله طبقاتی را در جامعه بیشتر می‌کند و فقر و تهیدستی را افزایش می‌دهد. از سوی دیگر، کودکان را از دستیابی به دانش و مهارت کافی باز می‌دارد و در نتیجه بهره‌وری نیروی کار را در جامعه کاهش می‌دهد. درهمان حال آسیب‌های اجتماعی مانند اعتیاد، بزهکاری، استثمار، تبعیض، فقر و... افزایش می‌یابد و در نتیجه سلامت اجتماعی را به مخاطره می‌اندازد و مانع پیشرفت و توسعه جامعه می‌شود. این نکته را هم از قول قائم‌مقام وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی در امور بین‌الملل باید اضافه کرد که حدود ۱۴سال گذشته بیش از ۲۶۵میلیون کودک کار در جهان وجود داشت که این آمار حدود ۴سال پیش به ۱۶۰میلیون نفر رسیده که بسیار نگران‌کننده است. پرسش اینجاست که در برابر این همه مشکلاتی که کار کودکان در همه جای دنیا به‌ویژه در کشور ما به دنبال دارد چه باید کرد؟

در ایران یکی از راه‌هایی که مد نظر قرار گرفته شده است، تاسیس انجمن حمایت از کودکان کار است. این انجمن به‌عنوان نهادی مردمی، غیردولتی، غیرسیاسی و غیرانتفاعی به‌منظور ایفای مسئولیت اجتماعی و انسانی خود و با هدف حمایت از کودکان کار و کودکان در معرض آسیب از مردادماه سال ۱۳۸۱ با مجوز رسمی وزارت کشور تلاش خود را در این عرصه آغاز کرده است.

کودکان کار در صنعت

دست‌های کوچک در صنایع کوچک

پرستو بیرانوند- گروه گزارش: زنگ ناموزون اشتغال کودکان، زمانی زده شد که صنعت، کل جهان را درنوردید و صنایع رو به رشد برای تامین نیروی کار ارزان به سمت جذب و جلب کودکان در سنین پایین‌تر از ۱۸سال برآمد و مسئله مهمی، اتفاق افتاد، کار کودکان... در حال حاضر نظام صنعتی-سرمایه‌داری در دنیا، دارای دو تفکر در مورد کار کودکان و نوجوانان است، یک نظریه معتقد است که کار کودکان موجب افزایش بهره‌وری اقتصادی است و نظریه دوم اعتقاد دارد کار کودکان بهره‌وری کلی سیستم را پایین می‌آورد.اگر به این دو نظریه، ابعاد حقوقی و انسانی، آن را هم اضافه کنیم، به این نتیجه دست می‌یابیم که کار کودکان و نوجوانان حرکتی ناشایست، نادرست و غیرانسانی است.این گزارش، نگاهی از بعد اقتصادی- اجتماعی به مسئله کار کودکان دارد.

در بسته است. با چند ضربه که به در می‌زنم جبار در را وامی‌کند. جبار از زمانی که کودک کار بوده به جمیعت رفت‌وآمد داشته. اگر برای نخستین بار باشد که به جمعیت دفاع آمده باشی مات و مبهوت می‌مانی. منتظری که کسی بگوید این جا بنشین، اینجا نرو.. تمامی آنچه که در ذهنت از محیطی رسمی برای سمن(NGO)ها تعریف کرده بودی در یک آن درهم می‌شکند. در بهتی از دیوار نوشته‌ها، کلاس‌های درس، سالن ورزش، ساختمانی عجیب در کنار ریل که به تو دهن‌کجی می‌کند. همه چیز برایت غریب است و هرچه بیشتر با فضا آشنا می‌شوی غربتش بیشتر می‌شود زیرا که آنجا کودک کار دارد. کار کردن با کودکان کار، دنیای پیچیده‌ای دارد. باید سخت باشی به سختی زندگی همین کودکان و باید سرشار از توان باشی تا بتوانی با کودک کار، کار کنی.

یاسر ۱۲ ساله

یاسر ۱۲ سال دارد. با خانواده ۸نفره خود در قعر تهران بزرگ در کنار خطوط راه‌آهن

اتاقی دارند. تنها جداکننده فضای اتاق با دنیای بیرون پتویی است با بافت‌هایی که روزبه‌روز از هم گسسته‌تر می‌شود. یاسر یکی از ۳میلیون افغانی است که به ایران مهاجرت کرده‌اند. از ۶ سالگی با دستگاه پرس کار کرده و مادر و و پدرش به خاطر اعتیاد کار نمی‌کنند. خواهر و برادرهایش نیز مشغول به کار هستند. چند سالی هست که در جمعیت دفاع از کودکان کار و خیابان پاسگاه نعمت آباد رفت و آمد دارد. دست‌ها و اندام بدنش به سختی آهن شده است...

خوشبو ۱۵ ساله

خوشبو دخترک ۱۵ ساله افغان است. از ۹ صبح تا ۱۲ شب به کار دوختن کفش مشغول است. خاله سارا از داوطلبان جمعیت دفاع از کودکان کار و خیابان در مورد خوشبو می‌گوید: هر بار که خوشبو را می‌بینم حسرت خواندن در او موج می‌زند. از خستگی‌های روزانه‌اش تعریف می‌کند که شب‌ها از فرط خستگی خوابش می‌برد و نمی‌تواند حتی برای خواندن چند خط کتاب بیدار بماند. به خواب می‌رود تا فردا بتواند چرخ‌های اقتصاد را با دست‌های کوچک بچرخاند...

زهرای فال فروش

زهرا را وقتی شناختم که در چهارراه ولیعصر فال می‌فروخت. کوچک بود و نحیف. سنش به مدرسه رفتن قد نمی‌داد. برای فروش فال‌ها چند روز هفته را به سیدخندان و روزهای دیگربه چهارراه ولیعصر و انقلاب می‌رفت. یکی از همان روزهایی که در تئاتر شهر دیدمش درنای کاغذی را می‌ساختم که از من پرسید «داری چی درست می‌کنی؟» جوابش را دادم و از ساداکو و بمب‌باران شیمیایی ژاپن برایش گفتم. باور نمی‌کرد کسی برای رسیدن به آرزویش هزاران درنای کاغذی بسازد. روز بعد و روزهای بعدی دیگر ندیدمش شاید رفته بود تا درناهای کاغذی‌اش را بسازد...

عمو خیاط

علی صداقتی خیاط ملقب به «عمو خیاط» متولد ۱۳۲۵ در مشهد، نویسنده، فعال حقوق کودک و جامعه‌شناس ایرانی است. او سال‌های زیادی را صرف سوادآموزی به کودکان کار و خیابان و بازمانده از تحصیل کرده و مبتکر یک شیوه آموزشی جدید (به نام هنر خواندن و نوشتن) برای سوادآموزی به کودکان و بزرگسالان بازمانده از تحصیل است. عمو خیاط به کودکان آموزش داستان نویسی می‌دهد و داستان‌های آنها را ویرایش و تصحیح می‌کند. برج غار، غارتار، ترس غار و زیر گذر کتاب‌هایی هستند که از مجموعه نوشته‌ها و نقاشی‌های کودکان کار تهرانی جمع‌آوری شده است. عمو خیاط به بچه گفته است فکر کنید، یکی از دوستانتان به بالای یکی از این کوره‌ها می‌رود. نوک نوکش سپس درون کوره را نگاه می‌کند و با خوشحالی برای شما دست تکان می‌دهد و می‌پرد درون کوره حالا شما باید بنویسید که به نظرتان چه چیزی درون کوره دیده است؟

سانیه شاگرد کلاس پنجم آنچه را که دیده، نوشته است: «یکی بود، یکی نبود، یک دختری بود که شب و روز به فکر مدرسه بود، به مادرش گفت اجازه می‌دهی بروم مدرسه. مادرش هم گفت تو که شناسنامه نداری، خیلی ناراحت می‌شد و می‌گفت مگه دوستانم شناسنامه دارند؟ مادر می‌گفت آره آنها شناسنامه دارند. می‌زد زیر گریه و می‌گفت خب خودم شناسنامه درست می‌کنم و می‌برم مدرسه. مادر می‌گفت چطوری؟ دختره می‌گفت خب نام و سن و فامیل خودم را می‌نویسم. مادر به او خندید و گفت به این آسونی نیست دختره با ناراحتی رفت بیرون تا به برج غار رسید و نردبان را دید و از آن بالا رفت. دید آن جا خیلی شناسنامه هست. از خوشحالی خندید و پرید.»

ناصر زرافشان:

با کار کودک باید مبارزه کرد

جهان صنعتی و نظام بازار آزاد همراه با تکامل خود پدیده‌ای را خلق کرده که نه تنها اساس و ضامن بقای نظام مزبور است بلکه تسلط خارق‌العاده پدیده مزبور بر انسان‌ها به‌طور چشمگیری شخصیت آنها را تحت تاثیر خود قرار داده است. کار کردن شرط بقا در چنین جامعه‌ای است. ناصر زرافشان، مترجم، حقوقدان و وکیل دادگستری معتقد است که افزایش بهره‌وری برای انسان است و نه انسان برای افزایش بهره‌وری تولید و در خدمت آن.

نظر شما در مورد این تفکر که کار کودکان به علت ارزان بودن موجب افزایش بهره‌وری سیستم اقتصادی خواهد شد و در مقابل این نظر مطرح می‌شود کودکان کار به علت مشکلات فراوانی اقتصادی و اجتماعی که دارند باید هزینه‌های تامین اجتماعی برای کودکان کار قرار داد و در نهایت بهره‌وری کلی سیستم را پایین خواهد آورد چیست؟

این هر دو نگاه به یک سوال پاسخ‌های متفاوت می‌دهند یعنی به این سوال که آیا استفاده از کار کودکان موجب افزایش بهره‌وری اقتصادی است یا در درازمدت موجب کاهش آن خواهد شد. به عبارت دیگر هر دو یک فرض را در قضیه خود ثابت فرض کرده‌اند که غایت افزایش بهره‌وری است و همه عوامل دیگر از جمله خود انسان ابزار رسیدن به این هدف و درخدمت آن هستند. وقتی این اصل را پذیرفتیم آن گاه این سوال جای طرح پیدا می‌کند که آیا استفاده از کار کودک- براساس نظریات آنان موجب افزایش بهره‌وری می‌شود و یا به‌دلیل آثار و تبعات درازمدت آن موجب کاهش بهره‌وری در یک کشور خواهد شد. آنچه من می‌خواهم بگویم این است که خود این سوال- صرف‌نظر از اینکه کدام یک از دو جواب مورد طرح را به آن بدهیم- سوال باطلی است و نمی‌توان به‌عنوان اصل پذیرفته شده نقطه عزیمت بحث قرار گیرد. به عبارت دیگر صورت مسئله غلط است زیرا در طرح این بحث از این نقطه عزیمت و از این قالب آثار و نتایجی که استفاده از کار کودکان را برای انسان دارد را مطرح نمی‌کند بلکه آثار و نتایجی مطرح است که در کاهش و یا افزایش بهره‌وری دارد.

تغییر چه معیارهایی باعث به پدید آمدن چنین شرایطی شده است؟

افزایش بهره‌وری برای انسان است و نه انسان برای افزایش بهره‌وری تولید و در خدمت آن. اقتصاد، توزیع و توسعه آن فی‌نفسه یک هدف نیست. انسان از ابتدا برای بقای خود دست به فعالیت تولیدی زد و برای افزایش سلطه خود بر محیط هستی که در آن زندگی می‌کرد و در جهت رفاه بیشتر به توسعه این فعالیت تولیدی همت گماشت. بنابراین در اساس فعالیت اقتصادی باید خود انسان و از این دیدگاه استفاده از کار کودک خواه به افزایش بهره‌وری اقتصادی کمک کند خواه مانع آن شود مجاز نیست و باید با آن مبارزه کرد.

این طرز تفکر در چه بستر و قالبی توجیه‌پذیر و پذیرفته شده است؟

تنها طرز تفکری که در بستر و قالب آن، طرح این مسئله و در سوال قابل توجیه است تفکری است که در آن همه چیز از جمله خود انسان را در راه سود بیشتر وسیله می‌داند و قربانی می‌کند و غایت و هدف را افزایش بهره‌وری به منظور افزایش سود می‌داند. این دیدگاه اساسا غیرانسانی و غیراخلاقی است. از دیدگاه انسانی غایت خود انسان است و از آنجا که کودک هنوز به سن کسب‌وکار نرسیده است و اگر به‌دلیل اضطرار و اجبار نباشد کار نمی‌کند، جلوگیری از کار کودک بدون توجه به نتایج آن که صرفا افزایش و یا کاهش بهره‌وری است وظیفه جامعه است. اگر در قوانین کشورها و کنوانسیون‌ها و مقابله نامه‌های بین‌المللی ممنوعیت استفاده از کار کودکان مطرح است از دیدگاه کاهش و یا افزایش بهره‌وری نیست. زیرا همه مردم جهان مسئول کاهش و یا افزایش

> افزایش بهره‌وری برای انسان است و نه انسان برای افزایش بهره‌وری تولید و در خدمت آن. اقتصاد، توزیع و توسعه آن فی نفسه یک هدف نیست. انسان از ابتدا برای بقای خود دست به فعالیت تولیدی زد

سود صاحبان سرمایه نیستند بلکه از دیدگاه حقوق انسانی این موضوع را عنوان می‌کنند. اکنون که این اصل مطرح شد باید اضافه کرد صرفا از دید افزایش بهره‌وری ممکن است استفاده از کار کودک گرچه ممکن است موجب افزایش سود کوتاه‌مدت یک بحران و یا یک سرمایه شود اما به‌دلیل عواقب و آثار زیان بار آن بر رشد و شکوفایی توانایی‌های بالقوه کودک در چشم‌انداز عمومی و درازمدت اقتصادی آسیب‌های جبران‌ناپذیری به نیروی کار جامعه و کلیت آن وارد می‌کند و از این رهگذر عملی ویرانگر و موجب کاهش بهره‌وری است.

نگاه روز

کار ارزان کودک و بقای سرمایه‌داری

محمد لطفی فعال حقوق کودک و از داوطلبان جمعیت دفاع از کودکان کار و خیابان واقع در پاسگاه نعمت‌آباد می‌گوید: کار کودک به علت ارزان بودن در نهایت بهره‌وری را در سیستم اقتصادی افزایش می‌دهد اما اینکه تامین اجتماعی و قدرت اتحادیه‌ها، با تلاش فراوان می‌تواند بخشی از تامین اجتماعی را به کودکان کار اختصاص دهند نباید به نوعی مصادره به مطلوب برای نظام اقتصادی سرمایه‌داری شود.

جمعیت دفاع از کودکان کار و خیابان چند سالی هست که به فعالیت مشغول است و چه اهدافی را برای خود تعریف کرده؟

موسسان «جمعیت دفاع» به‌طور مشخص از سال ۷۹ وارد عرصه عملی و کار مستقیم و رو در رو با کودکان و به‌ویژه کودکان کار و خیابان شدند. آنان از بیش از ۲ سال فعالیت و تحقیق در حوزه کودکان، تصمیم به فعالیت مستقل و بدون وابستگی به هیچ نهاد و موسسه دولتی و غیردولتی گرفته و سال ۸۱ را تقاضایی برای ثبت در وزارت کشور ارسال و موافقت و مجوز فعالیت را در سال۸۲ دریافت کردند. برای اهداف؛ براساس چهار اصل مهم و کلیدی حقوق انسانی کودکان تعریف شده که عبارتند از: تامین حقوق و نیازهای اصلی کودک، حمایت از کودکان در برابر استثمار، بازداشت خودسرانه و...، پیشگیری از ایراد آسیب به کودکان به‌عنوان وظیفه جامعه، مشارکت کودکان در امور خویش و برخورداری از حق اظهارنظر. برخی اهداف تعریف شده در برنامه جمعیت دفاع از کودکان کار و خیابان: تلاش برای رفع تبعیض و سوءاستفاده از کودکان فارغ از رنگ، نژاد، جنس، مذهب و تلاش برای تغییر نگاه جامعه نسبت کودکان و به‌ویژه کودکان کار و خیابان و باز تعریف جایگاه انسانی آنان، تلاش برای بهبود وضعیت زندگی کودکان و به‌ویژه کودکان کار و خیابان با رهنمود به جامعه به منظور استفاده از منابع و مراجع رسمی (مانند بیمه تامین اجتماعی، بیمه‌های فراگیرخانواده و کودک، بیمه بیکاری و...)، اطلاع‌رسانی و ارتقای سطح آگاهی جامعه در رابطه با کودکان و آسیب‌های ناشی از کار و بهره‌کشی از آنان، بالا بردن آگاهی‌های فرد- خانواده و جامعه به‌منظور استفاده از راهکارهای پیشگیری و ممانعت از کشیده شدن کودکان به خیابان‌ها و محیط‌های دیگر جهت کار و تامین معیشت است.

گفته شده است که کار کودکان به علت ارزان بودن موجب افزایش بهره‌وری سیستم اقتصادی خواهد شد و در مقابل این نظر مطرح می‌شود که هزینه‌های تامین اجتماعی کودکان کار در نهایت بهره‌وری کلی سیستم را پایین خواهد آورد نظر شما چیست؟

معادله ساده‌ای است. استثمار کودکان مساوی با سود بالا و در سوی دیگر سرمایه مساوی با تامین اجتماعی در نظر گرفته شده است. اینجاست که تامین اجتماعی در راس سرمایه دیده می‌شود. باید به این سوال پاسخ داد که آیا در درون سرمایه‌داری استثمار وجود دارد؟ که پاسخ مثبت است. کودک نیروی ارزان، فاقد قدرت سازمان‌دهی و بی دفاع است. یکی از ویژگی‌های مهم برای پایداری سرمایه‌داری دسترسی به نیروی کار ارزان است. اختصاص اعتباراتی برای تامین اجتماعی یک پیش فرض دروغ سرمایه است. در اینجا دستیابی به حقوق و تامین اجتماعی که کارگران در سراسر جهان با سندیکاها موفق دستیابی به آنها می‌شوند موضوعی است که در نظر گرفته نمی‌شود و حتی به گونه‌ای دیگر آن را نشان می‌دهند که خود سرمایه‌داری چنین شرایطی را در اختیار کارگران قرار داده است.

موسسات و سمن(NGO)هایی که در حوزه کودکان کار فعالیت می‌کنند را چگونه ارزیابی می‌کنید؟

بین موسسات و سمن(NGO)هایی که برای مقابله با کار کودک فعالیت می‌کنند تفاوت اساسی وجود دارد. من این موسسات را به سه دسته تفکیک می‌کنم. دسته اول خیریه‌های هستند که در مسیر خود به ساختار اقتصادی، اجتماعی و روابط تولید شده توجه نمی کنند و فعالیت‌های آنان بر پایه‌های اعتقادی بنا نهاده شده است. این موسسات برای شرایطی که باعث به وجود آمدن کودک کار شده است تحلیل و دانشی ندارند و به چرایی این موضوع آگاه نیستند و برای تغذیه این کودکان و بقای آنها تلاش می‌کنند. گروه دوم سمن‌ها (NGO)هایی هستند که در میانه سنت و مدرنیته قرار دارند. این گروه به ساختار توجه ویژه‌ای ندارند و به دنبال توانمند کردن کودکان در حوزه سواد و تغذیه هستند. ویژگی مهم در ماهیت این موسسات امتیازگرا بودن آنهاست، که با عنوان موسسات غیرسیاسی، غیردولتی و غیرانتفاعی مشغول به کارند. گروه سوم را می‌توان گروه «حق گرا» نامید. این گروه به دنبال حق تحصیل، بهداشت و... برای همگان هستند و تلاش‌های خود را در این زمینه صرف می‌کنند. برای مثال آموزش و پرورش موظف است مانع ریزش دانش‌آموزان از کلاس‌های درس شود و شرایط تحصیل را برای همه مهیا کند. جمعیت دفاع از کودکان کار و خیابان در دسته سوم جای می‌گیرند.

از گذر تاریخ صنعت

گارانتی‌های عصر قاجار

فراز حسنی- گروه گزارش:
یک عدد جک، ۲ حلقه لاستیک زاپاس با تیوپ‌های مربوطــه، ۳ جعبه روغن موتور، یک هندل و تعدادی پیچ و مهره ضروری برای بســت‌های موتور و چرخ‌ها از جمله چیزهایی بود که نخســتین راننده فرانسوی با خود به ایران آورد. او کسی نبود جز «مسیو آنتوان فرنــان وارنه» که هنــگام خرید نخســتین رنوهای فرانســوی از طرف مظفرالدین شاه به پادشاه و هیات همراه ایرانی‌اش معرفی شد تا اتومبیل‌های خریداری شــده توســط مظفرالدین‌شــاه را تا زمان رسیدن به تهران همراهی کند.

متن مکالماتی که مظفرالدین‌شاه هنگام خرید این دو اتومبیل از سازندگان فرانسوی‌اش خرید در دست نیست، اما آنچه از متن خاطرات او باقی مانده ، این است که او هنگام خرید این اتومبیل نگران این بوده اســت که اگر این اتومبیل‌ها خراب شدند، با آنها چه باید کرد؟ و نمایندگان فروش خودروی رنو به پادشاه ایــران یــادآوری کرده‌اند که محصــولات ما ضمانت (گارانتی) دارد.

پادشاه ایران هنوز این واژه را نشنیده بود و هنگامی هــم که مترجم آن را برایش ترجمه کرد؛ نخســتین برداشت پادشاه این بود که گارانتی همان ضمانت‌نامه اســت و برای همین از فروشــندگان آن پرسیده بود با چه وســیله‌ای ضمانت می‌کنیــد؟ آنها گفته بودند «مسیو وارنه» به عنوان راننده و مکانیک و تجهیزات مــورد نیاز به همراه هیات ایرانی به ایران خواهد آمد و طرز کار و رانندگی و تعمیرات مورد نیاز را از سوی ما به اتومبیل ویژه شاه عرضه خواهد کرد.

و بــه این ترتیب «مســیو آنتوان فرنــان وارنه» از نخســتین رانندگانی بود که دولــت وقت برای ورود و اســتخدامش به‌عنوان راننده دربــار موافقت کرد و او علاوه بر رانندگی کردن برای شــاه و دربار موظف بود وسایل مورد نیاز این اتومبیل را از طریق سفارت بلژیک و فرانسه در ایران پیگیری و تهیه کند.

در آن روزها همین چنــد قلم جنس و یک راننده ضامن عرضه و فروش نخســتین خودروهای کمپانی رنوی فرانسه به ایران شد، اتفاقی که در سال ۱۲۸۱ شمســی رخ داد و از مجله کهکشــان نقل است که ایــن اتومبیل‌ها را شــاه از محل چندصدهــزار لیره استقراضی شاهنشاهی ایران که متعلق به انگلیسی‌ها بود خریداری کرد.

شــاه خطــاب بــه مدیــر کمپانــی رنــو می‌گوید: این ۲ دستگاه را با ما چند حساب می‌کنید؟

مدیر کمپانی پــس از تعظیم و عرض ادب خطاب به پادشــاه ایران می‌گوید: اتومبیل اول رایگان است و اتومبیــل دوم ۱۶۰۰۰ فرانک و اتومبیل‌های بعدی هر کدام ۱۵۰۰۰ فرانک فرانســه. شاه می‌پرسد: مگر اتومبیل‌های بعدی هم در کار اســت؟ مدیر کمپانی رنو بــه مظفرالدین شــاه می‌گوید: مــا حدود ۱۰۰ دســتگاه اتومبیل بــرای صادرات به ایــران در نظر گرفته‌ایم، زیرا مســلم می‌دانیم به محض بازگشــت اعلیحضــرت به ایــران، عده زیادی از شــاهزادگان و بزرگان و سیاستمداران و رجال ایرانی خواهان خرید این اتومبیل خواهند بود.

مظفرالدیــن شــاه اما در جواب او گفــت: ما عادت نداریم از بیگانگان چیزی به رایگان بگیریم، خواهند گفت رشــوه گرفته‌ایم. مدیر کمپانــی گفت: نه خیر قربــان امکان ندارد. اســتدعا دارم اولیــن اتومبیل را به‌عنوان کادو قبول کنید.

بدین‌ســان ایــن اتومبیل نفت‌ســوز مــدل ۱۹۰۰ میلادی که از نمایشگاه بین‌المللی فرانسه در بلژیک به قیمــت ۴۰۰۰ تومان خریداری شــد، رنگش آبی آسمانی تیره بود که «مســیو وارنه» به‌عنوان راننده بــه همراه آن به تهران آمد و بدین‌ســان بود که پای اتومبیل‌هــای دیگر از کمپانی‌های دیگر کشــورهای اروپایی یکی بعد از دیگری به ایران باز شــد و آمدن اتومبیل‌ها باعث شــکل‌گیری و رونق مراکزی به نام گاراژهــا و خدمات پــس از فــروش و تعمیرگاه‌ها و لوازم یدکی‌ها در هسته مرکزی تهران و خیابان‌های محدود به آن شد، گرچه پیش از آن نیز مجموعه‌ای پراکنده از دکان‌هــای تعمیراتی، پنچرگیری و لوازم یدکی فروشی در خیابان موسوم به «چراغ برق» آن روزگار شــکل گرفته بود، زیرا قبــل از ورود اتومبیل به ایــران مردم بــا واگن‌های اســبی، کالســکه‌ها و دلیجان‌ها از شهری به شهر دیگر مسافرت می‌کردند که وجود همین وســایل نقلیه هم نیازمند واحدهای تعمیراتی و پشــتیبانی بود، واحدهایی که امروزه به شــکل چشــمگیری در تمام نقاط تهران و شهرها و جاده‌ها و محله‌ها فعال هستند و به اصطلاح امروزی نمایندگی‌های عمــده‌ای از کمپانی‌های بزرگ تولید اتومبیل‌هــای خارجی و داخلــی نیز به عهده دارند و وظیفه بســیاری از آنها نیز دادن خدمات رایگان پس از فروش در مدت زمانی اســت که به آن «گارانتی» می‌گویند. اما نخســتین تعمیرگاه‌ها و مراکز خدمات فنی در کشــور چنیــن وظیفه‌ای نداشــتند و آن را برنمی‌تابیدند، آنها حتی حاضر نبودند به دولت وقت خراج و مالیات هم بدهند.

درباره گارانتی محصولات چه می‌دانیم؟

رفاقت با آقای گارانتی

حســن فرازمند-گروه گــزارش: این روزها روایت‌هــای زیادی درباره خودروهایی که در چندصدمتری کمپانی تحویل‌دهنده از کارافتاده‌اند شنیده می‌شود یا در جایی و لابه‌لای صفحات و گلایه‌های خوانندگان روزنامه‌ها به نقل از برخی خریداران و مشــتریان خودروها اغلب نوشته می‌شود که کسی گله و شکایت آورده «فلان روز اتومبیلم را تحویل گرفتم و هنوز چند کیلومتر از کمپانی فروشــنده دور نشده بودم که موتورش از کار افتاد و هر چه استارت زدم دیگر روشن نشد و...!»

معمــولا هــم مشــتریان گلایه‌مند و خریداران این‌گونــه اتومبیل‌ها تا همین جای قصــه، شــرح می‌دهنــد و از این جلوتــر نمی‌رونــد و نمی‌گوینــد که به محض تماس با کمپانی مربوط، ماموران و کارکنان ستاد امداد و تعمیرات رایگان آن کمپانــی آمدند و اتومبیلم را بردند و درســت کردند و صحیح و سالم آوردند و تحویلم دادند یــا نمی‌گویند که دیگر اتومبیل از آن پس دچار نقص حاد فنی نشــد، آنها فقط از صاحبــان کمپانی‌ها و تولیدکننــدگان می‌پرســند؟ چــرا اساســا باید چنین اتفاقی بیفتد؟ و چرا نظارت‌های مهندســی و فنی و چکاپ‌ها در خــط تولید آنقدر دقیق نیســت که منجر به وقوع چنین شرایطی می‌شوند؟ اما ماموران ستاد امداد خودروسازان در پاســخ این‌گونه گلایه‌ها فقط می‌گویند، آقا جــان حرص نخــور. آقاجــان غصه نخورر. این ماشین گارانتی دارد تا فلان کیلومتر و تا فلان روز ما موظف هستیم همه نقایص فنی آنها را برای شما مجانی برطرف کنیم.

امــا این گونــه حرف‌هــا و دلجویی‌ها مشــتریان را چندان راضی نمی‌کنند و آنهــا خاطره تلخ خریدن یــک اتومبیل خــراب را تــا پایــان عمرشــان از یــاد نخواهند بــرد و گارانتی آن محصول هر چه طولانی و تســهیلات آن هر چه هم بیشتر باشــد این خاطره تلخ را از ذهن آنها نخواهــد زدود، به‌ویژه آنکه خریدار این حق را برای خود مســلم می‌داند که چنین حادثه‌ای را برای همه دوستانش شــرح دهد که از این رهگــذر نیز باعث ایجاد شــبهه و کدورت در ذهن دیگران می‌شــود، آیا گارانتی محصولاتی چون اتومبیل می‌تواند به این مشکلات پایان دهد؟ آیا گارانتی توانسته است از وقوع چنیــن مواردی جلوگیری کنــد؟ و آیا اصولا گارانتی یکی از وظایفش این است که نقایص فنی محصولات را بعد فروش شناســایی کند؟ آیا گارانتی‌هــا باید به دنبال کســب رضایت مشتریان ناراضی باشد؟

برخــی از مشــتریان ناراضی صاحب فرصت‌هــای گارانتــی، امــا از ایــن هم فراتر می‌روند و می‌گویند هر وقت برای استفاده از گارانتی اتومبیل‌مان به مراکز و نمایندگی‌های آنهــا مراجعه می‌کنیم عذر و بهانه می‌آورند و می‌گویند، قطعه درخواستی شما را نداریم، حتی وقتی به تیم‌های بازرسی و نظارت بر نمایندگی‌ها مراجعــه می‌کنیم یا تمــاس می‌گیریم ،می‌گویند «تحریم» اســت و «کمبود» داریم و از این جور عذر و بهانه‌ها.

نظر مدیرعامل شرکت ایساکو

بــا ایــن حــال ،مدیرعامــل شــرکت ایساکو وابســته به ایران‌خودرو در پاسخ برخــی از مراجعه‌کننــدگان به ســایت گارانتی‌های این شرکت یادآورمی شود که بــا نمایندگی‌های متخلــف برخورد خواهد شــد و از مردم خواســته اســت تــا هرگونــه تخلــف، گران‌فروشــی و پاســخگونبودن و ارائه خدمات نامطلوب به مشتریان را به سایت گارانتی ایساکو اطلاع دهند و پیگیر آن هم باشند.

او به خریداران محصولات ایران‌خودرو اطمینان‌خاطــر داده اســت که عملکرد نمایندگی‌هــا و مراکز خدمــات پس از فروش این کمپانی براســاس معیارهای تعیین‌شــده ارزیابــی می‌شــود و برخی از آنهــا در صــورت متخلف بــودن لغو امتیاز می‌شــوند یا ارتباط‌شان با شرکت به‌صورت تعلیق درمی‌آید .که گزارشــی هــم در ایــن زمینه نشــان می‌دهد ۲۱ نمایندگــی فــروش و خدمــات پس از فــروش ایران‌خودرو در ســطح کشــور چندی قبل به دلیل رعایت نکردن اصول و ضوابط تعیین‌شده در ارتباط با مشتری لغو امتیاز شده‌اند و ۲۲نمایندگی هم به حالت تعلیق درآمدند. که البته به تازگی رقم یادشده کاهش یافته است.

فرهنگ گارانتی

شــاید مشــکل اصلی مردم با گارانتی یک مشــکل اساســی فرهنگی باشــد و شــاید مردم هنوز به ایــن فکر نیفتاده‌اند کــه گارانتــی را بهتر بشناســند و به آن عنــوان یک فرصت ویژه برای دســتیابی کمپانی‌ها به ارتقای کیفیت محصولاتشان نگاه کنند. آیا ما می‌دانیم گارانتی چیست و از کجا آمده اســت؟ و پیشنهاداتش به ما چیســت؟ آیا گارانتی همین است که ما برای تعویض قطعــات یا خرابی برخی وســایل بــه تعمیــرگاه یــا نمایندگی‌ها مراجعه کنیم؟ آیا مــا آقای «گارانتی» را به خوبی می‌شناسیم؟

آشنایی با آقای گارانتور

مهندس «عصــار» کارشــناس ارزیابی کیفی محصــولات یکــی از کارخانه‌های تولید قطعات خودرو در این‌باره می‌گوید: «بیشــتر مردم نمی‌داننــد گارانتی و نیز وارانتــی در واقــع همــان ضمانت‌نامه یا پشتوانه یا پردازنده تاوان است و در مقابل محصــول یــا خدماتی که ارائــه می‌کند، معمولا متعهد می‌شود که در صورت نقض ادعــای خود، حاضر بــه تعمیر یا تعویض کالا یــا پرداخــت مبلغی بشــود و نقض عهد، زمانی اتفاق می‌افتد که این تعهد به نحوی اجرا نشود، یعنی کالای عرضه‌شده به وســیله او نقصی داشته باشد یا مطابق میل یا انتظار مشتری نباشد؟

وی همچنیــن درباره تعهــدات طرفین یــک معاملــه در حــوزه گارانتی یــادآور می‌شــود که مشــتریان یــک کالا باید به خاطر داشته باشند که اصطلاح «گارانتی» یــک قول و قرار و یــک عهد میان دو نفر است و اگر شــرایط به گونه‌ای تغییر کرد که این عهــد و قول و قرار- که کتبی هم هست- نقض شــد، طرفین به وعده‌هایی کــه در این زمینه داده‌انــد، عمل کنند و یک شخص گارانتی‌کننده که در فرهنگ اروپایی به او «آقــای گارانتور» می‌گویند موظف اســت در صورت خــراب بودن یا نقــص داشــتن محصولش خیلی ســریع نســبت به پس گرفتن یا تعویض و تعمیر و ارائه قطعه مورد نظر اقدام کند و این در واقع نوعی پشــت گرمــی و دلگرمی برای مشتری است.

مهنــدس جــواد فیــض یکــی دیگر از کارشناســان حوزه گارانتــی لوازم خانگی در این‌باره معتقد اســت، خریــداران باید با حوصله و دقت تمام نکات ریز و مقررات گنجانده شــده در کتابچه‌هــای گارانتی محصولات خریداری شده را مطالعه کرده و به خاطر بســپارند، اما عموما مشــاهده می‌شــود آنها به خاطــر بی‌حوصله بودن و بی‌دقتی در این زمینه دچار دردســرها و مراجعــات مکرر به مراکــز نمایندگی‌ها می‌شــوند. به‌طور مثال بسیار اتفاق افتاده که شــخصی جاروبرقی گارانتی‌دار خود را از یک شهرستان اطراف تهران یا نقطه‌ای دوراز تهــران بــه دســت می‌گیــرد و به خیابــان جمهوری می‌آورد تــا در اینجا از حق گارانتی‌اش استفاده کرده و قطعاتش را تعویــض یــا تعمیر کنــد، در حالی که اساسا اگر این افراد متن دفترچه گارانتی محصول خود را به دقت مطالعه می‌کردند، متوجه می‌شدند که شرکت مزبور متعهد شده که کالای نقص‌دار را جلوی منزل از شــما تحویل بگیرد، ببرد تعمیر کند و به شــما صحیح و ســالم برگرداند. این قولی است که او به شما داده است ولی شما این قول را ندیده‌اید، نشنیده‌اید یا نخوانده‌اید و دچــار ایــن همه زحمت و دردســر هم می‌شــوید، شــما حتی در ایــن دفترچه نخوانده‌اید که در صورت نقص داشتن این جنس می‌توانید پولتان را تمام و کمال از کمپانی ما پس بگیریــد و کالای معیوب را تحویل دهید .متاســفانه در این زمینه ما دچــار کم‌دقتی هســتیم و از فرهنگ گارانتی چیز زیادی نمی‌دانیم.

> برخی از گارانتی‌ها به نظر می‌آید یک تبلیغات صرف است و فقط برای جذب مشتری ارائه می‌شود و به کار بردن برخی از لفظ‌ها برای تبلیغ یک کالا فریبنده به نظر می‌آید مثل عبارت «گارانتی مادام‌العمر»، در حالی که این نوع گارانتی

تفاوت گارانتی با وارانتی

او دربــاره وارانتــی هم کــه اصطلاحی معادل گارانتی اســت، توضیحات تازه‌ای می‌دهد و می‌گوید: وارانتی هم شــباهت زیــادی به گارانتــی دارد، امــا در وارانتی خریدار بعد از خرید کالا نمی‌تواند تصمیم خود را عوض کند، در حالی‌که در گارانتی این فرصت در اختیار مشتری قرار دارد.

وی می‌افزایــد: در واقــع وارانتی قول و قراری اســت که بین فروشــنده و خریدار یــا یــک کارخانــه‌دار و تولیدکننــده و مصرف‌کننــده منعقــد می‌شــود از طرف کارخانــه یــا کمپانی تاکید می‌شــود که محصول او در زمان مشخص – که معمولا از مــدت گارانتــی هم بیشــتر اســت- با همان مشــخصات اولیه تولید می‌شــود. معمولا در مــدت زمان وارانتی در صورت بروز مشــکل برای محصول هزینه تعمیر یــا تعویــض قطعات بــه عهــده کمپانی اســت و به این طریق بــه مصرف‌کننده اطمینــان خاطــر می‌دهد کــه در طول مــدت وارانتی نیازی به پرداخت هزینه‌ای بابت تعمیرات ندارد. از طرف دیگر شــما در حــوزه گارانتــی می‌توانیــد در صورت انصراف و فســخ قرارداد به اصل پول خود برسید، اما در حوزه وارانتی این امکان‌پذیر نیست و اصولا محصولات یک کارخانه هم به‌صــورت وارانتی و هم به صورت گارانتی می‌تواند عرضه شود و این خریدار است که باید در این زمینه تصمیم اصلی را بگیرد.

قوانین گارانتی

مثل تمــام قوانین حوزه تجــارت کالا، گارانتی هم برای خــودش دارای مقررات و قوانین ویژه‌ای اســت، قوانینی که اصولا برگرفتــه از پس‌زمینه‌هــای قراردادهای ضمانتــی یا همان ضمانت‌نامه‌های قانونی اســت. گرچه ایــن قانون دربــاره عوامل مصنوعــی یــا صنعتــی یا تولیــدی مثل کامپیوتر است و همین کامپیوتر هم باید حاوی یک سیســتم عامل باشــد که یک حافظــه نیاز دارد، حافظه‌ای که در اختیار برنامه‌های آن قرار داشــته باشــد. در این زمینه حتی زمان گارانتی به چند شــکل طراحی و عرضه می‌شود و ممکن است در آن یک شماره ســریال‌دار قید شده باشد یا اینکه کارت ضمانت کارخانه‌ای داشــته باشــد، در حالت دوم آن هم ممکن است هنگام خرید، فروشــنده بــا ارائه فاکتور و قید تاریخ مشخص، ضمانت‌هایی را ایجاد کنــد و در حالت ســوم هم ممکن اســت فروشنده دســتگاه را در منزل شما نصب کند و فاکتور ضمانت را تحویل شما دهد.

در برخی مــوارد طبق قانــون گارانتی برحســب ادعای کارخانه سازنده در مورد محصول آن عمل می‌کند، مثل ادعاهایی کــه در برخی تبلیغــات رســانه‌ای برای معرفــی یک کالا می‌شــود و خریدار باید عیــن همان ادعــای تبلیغاتــی را در بازار مشاهده کند.

غلوهای یک گارانتی

برخــی از گارانتی‌ها به نظر می‌آید فقط تبلیغات است و برای جذب مشتری ارائه می‌شود و به کار بردن برخی از لفظ‌ها برای تبلیغ یک کالا فریبنده به نظر می‌آید. مثل عبارت «گارانتی مادام‌العمر»، در حالی که این نوع گارانتی فریبی بیش نیست، نوعی از گارانتی‌های ایجاد شده در حوزه صنعت و کالا را با همین عنوان راهی بازار کرده‌اند و می‌گوینــد این گارانتــی مطابق با طول عمر محصول اســت نه طول عمر خریدار آن کالا و این نوع گارانتی معمولا بر مبنای تشــخیص توزیع‌کننــده یــا تولیدکننده تعیین می‌شو، به‌طور مثال یک کوله‌پشتی که ۱۰ ســال پیش خریداری شده است و چند پارگی جزئی به دلیل استفاده زیاد و فرسوده شدن دارد، معمولا شامل گارانتی نمی‌شــود. امــا اگر این پارگی‌هــا به علت ســاختار کیف به وجود آمده باشد شامل گارانتی شده و باید تعمیر شود و منظور از گارانتی مادام‌العمر یعنی اینکه تا زمانی که شرکت تولیدکننده برجاست و ورشکسته نشده یا جمع نشده است اگر تا ۲۰۰ سال دیگر هم باشد آن را تعویض خواهد کرد!! کــه البته ایــن اتفاق تاکنــون رخ نداده و کسی این قدر عمر نکرده است.

تازه‌های صنعت

نوآوری‌های صنعتی

فرش‌های شارژری

معصومه لاجوردی- مهنــدس صنایع: گروهی از دانشــمندان توانسته‌اند با خلق ماده جدیدی، تلفن‌های هوشمند و دیگر گجت‌ها را به راحتی شارژ کنند.

فیبرهــای انعطاف‌پذیر فوتو ولتاییــک پیزو الکتریک می‌تواند انرژی را از طریق ضربه بگیرد. یعنی می‌توان از راه رفتــن بر روی یک فرش برق تولید کرد؛ این فیبرها می‌توانند در هر مساحت ۲۰ سانتی‌متر در ۲۰سانتی‌متر مربع یک وات انرژی تولید کنند.

ساخت تلویزیون برای استفاده در حمام

کمپانی ســونی یک تلویزیــون جدید را به خط تولید براویا اضافه کرد. آخرین ورژن اضافه شــده یکLCD ۶۰ اینچ نیســت، بلکه یک تلویزیون قابل حمل ۴ اینچ ضدآب اســت که برای اســتفاده در حمام طراحی شده اســت. تلویزیــون براویــای XDV-W600 به‌طــور کامل ضدآب اســت و تا عمق یک متری تقریبا به مدت ۳۰دقیقه بدون آســیب باقــی می‌ماند و بــه کار ادامه می‌دهد. البته نگران برق‌گرفتگی هم نباشید! این گجت قابــل حمل با باطری داخلی قابل شــارژ می‌تواند تا ۲۳ ساعت به پخش برنامه ادامه دهد.

دوچرخه پرنده

دوچرخــه پرنده ترکیبی از بال‌ها، پروانه، موتور و یک چتر اســت و می‌تواند به ارتفاع یک هزار و ۲۱۹ متری و ســرعت ۲۵ مایل بر ساعت برسد. فن‌آوری جدید که Paravelo نام گرفته، دارای دو چرخ معمولی اســت که مجهز به یدک‌کش و پروانه‌ای با سوخت زیستی نیز اســت. این یدک‌کش می‌تواند به دوچرخه الحاق شده و آن را به ماشــین پرنده‌ای متحول کند که با تانکی پر از سوخت، ۳ ساعت در هوا حرکت می‌کند.

ساخت قطار هوایی خورشیدی

قطار هوایی خورشیدی ساخته شد. سیستم مفهومی JPods نمونــه‌ای از خطــوط حمل و نقل پرســرعت شخصی (PRT) است که انرژی مورد نیاز برای حرکت کابین‌های الکتریکی توسط پنل‌های خورشیدی تامین می‌کند. این سیســتم حمل و نقل بدون ایجاد ترافیک، بدون نیاز به جای پارک یا استفاده از سیستم هوشمند رایانه‌ای برای مســیریابی خودکار و بهره‌گیری از انرژی خورشیدی راه‌اندازی شده است.

بخوانیم و بدانیم

آیا پلاستیک با محیط‌زیست سازگار است؟

پلاســتیک‌ها به جزئی ضــروری از زندگی جدید بدل شــده‌اند و در هر جایی از خودروها و وسایل الکترونیک تا پارچه‌ها و بسته‌بندی فرآورده‌ها یافت می‌شوند. امروزه تولید پلاســتیک در برخی کشورها از تولید فولاد پیشی گرفته است. اما شــیمی پیچیده پلاستیک تنها صنعتی شــکوفا را به‌وجود نیاورده اســت. پلاستیک‌ها در کانون بحرانــی زیســت‌محیطی نیز قــرار دارنــد. مولکول‌های پلاســتیک از زنجیره‌هــای بلنــد کربــن بــا واحدهایی تکرارشــونده تشکیل شــده‌اند. این عناصر و آرایش این «مونومرها» است که خواص پلاستیک را تعیین می‌کند: ســفتی یا انعطاف‌پذیر بودن، ســختی یا نرمی، شفاف یا کدر بودن.

هیچ ماده ســاختمانی دیگری تنوع پلاستیک را ندارد، امــا این زنجیره‌های پیچیده مولکولــی در طول زمان به آســانی تجزیه نمی‌شــوند، آنچنانکه مولکول‌های چوب یا فلزات تجزیه می‌شــوند این امر یک مشــکل بزرگ در مدیریت مواد زائد ایجاد کرده است. چقدر بزرگ؟ حدود ۲۱ میلیون تــن ماده زائد در ســال. تکنیک‌های جدید بازیافت به جلوگیری از رشد این مشکل کمک کرده‌اند، اما هنوز با محدودیت‌های بسیار همراه هستند.

بازیافت‌کردن پلاســتیک گران‌قیمت و وقت‌گیر است و هنگامی که پلاســتیک متلاشــی و دوباره قالب‌گیری می‌شود، کیفیت آن به شدت کاهش پیدا می‌کند. همان خصوصیتی که پلاســتیک را به چنین ماده مفیدی بدل می‌کنــد، یعنــی زنجیره‌های مونومری محکــم آن مانع از دوباره شــکل‌دهی آســان یــا مهندســی‌کردن آن به بخش‌های خام آن می‌شــود. فناوری‌های فعلی بازیافت مشکل ته‌کشــیدن منابع سوخت فسیلی (نفت و گاز) یا توده‌های در حال انباشــته شــدن زباله را حل نمی‌کند. بــرای همین پژوهشــگران به‌دنبــال تکنیک‌های جدید هستند. ایجاد پلاستیک‌های قابل تجزیه به‌طور زیستی یا زیست تجزیه‌پذیر، شامل: پلاستیک‌هایی که در آب دریا حل می‌شوند و پلاستیک‌هایی که از فضولات مرغ ساخته می‌شوند، در حالی‌که توجه بیشتر مردم به تاثیرات انسان بر محیط‌زیست بیشتر جلب می‌شود.

یک چهارم درآمد خانوار شهری برای ویزیت بیماران روانی صرف می‌شود

درد گران و درمان گران

گروه آینه- محمد جواد صابری: براساس پیمایش ملی سلامت روان که در سال ۹۰ ـ ۸۹ از سوی وزارت بهداشت انجام گرفته، مشخص شده است که شیوع کلی اختلالات روان در ایران ۲۳/۶ درصد در جمعیت ۱۵ تا ۶۴ سال کشور است یعنی، ۱۲ میلیون و ۵۷۴ هزار و ۳۴۳ نفر در ایران دچار یکی از اختلالات روانی شناسایی شده‌اند.

به طور کلی عنوان می‌شود شیوع اختلالات روانی در جوامع مختلف ۲۰ تا ۳۰ درصد است که ۸۰ تا ۹۰ درصد این میزان در کشورهای جهان سوم است. شاید همین ملاحظه در مواردی باعث می‌شود شک و شبهه‌هایی در مورد صحت آمارهای رسمی در این زمینه وجود داشته باشد. برای مثال نظام پزشکی ایران می‌گوید ۱۳ درصد از مردم تهران به اختلالات روانی مبتلا هستند. اما، انجمن روانپزشکان ایران مدعی است: که نزدیک به ۳۴ درصد تهرانی‌ها دارای بیماری روانی بوده‌اند. اما آمار مربوط به بیماری‌های روانی و افسردگی در سطح جامعه ایران، حدود ۲۱ تا ۲۵ درصد است.

مشکلی برای یک چهارم شهروندان

در سال‌های اخیر مقامات مسئول سعی کرده‌اند تفاوت‌های آماری را مرتبط با معیارهایی بدانند که هر سازمان برای سنجش دارد. با وجود این، به نظر می‌رسد چندان سخت نیست که یک معیار پذیرفته شده در جهان را به کار بگیریم و به رقم روشنی در این زمینه برسیم. با وجود اینکه مطالعه جامع و مستندی درباره نرخ و پراکندگی بیماری روانی در ایران انجام نشده است. اما به نظر می‌رسد باید میانگین جهانی را بپذیریم. اگر نگوییم نرخ اختلالات روانی در ایران بیشتر از سایر جوامع است می‌شود گفت ۲۵ درصد جمعیت ۱۵ تا ۶۵ سال ایرانی از یکی از اختلالات روانی رنج می‌برند. وقتی از میزان اختلالات روانی در جمعیت ۱۵ تا ۶۴ سال حرف می‌زنیم هرگز به این معنا نیست که در جمعیت پایین ۱۵ سال و یا بالای ۶۵ سال این اختلالات وجود ندارد. اتفاقا در میان این دو دسته اختلالات بیشتر است و برای همین دسته‌بندی جدایی دارند. با تمامی این اوصاف و حتی اگر همان نرخ ۲۵ درصد را برای همه در نظ بگیریم، هزینه‌هایی که اختلال روانی بر افراد و جامعه تحمیل می‌کند، هزینه‌های گزاف و کمرشکن است.

سال‌ها از آن دوران می‌گذرد که کسانی که اختلالات شدید روانی داشتند جن‌زده و شیطانی خوانده و به همین بهانه از جامعه رانده می‌شدند. پژوهش‌های جدید رویکردهای جدیدی را به ارمغان آورده است و همزمان که مسئله بیمار بودن روانی‌ها مطرح است، توصیه‌هایی مبنی بر این وجود دارد که افرادی که عادی به نظر می‌رسند نیز سلامت روان خود را جدی بگیرند و حتی در مواردی به روان‌شناس و مشاور رجوع کنند. آنطور که بررسی‌ها نشان می‌دهد چیزی حدود یک‌چهارم جمعیت جهان یعنی نزدیک به دو میلیارد نفر دچار یکی از اختلالات روانی و نیازمند دریافت خدماتی در این زمینه هستند. در ایران نزدیک به ۲۰ میلیون نفر از اختلالات روانی رنج می‌برند. این اختلالات روانی هم هزینه‌های مستقیم و هم هزینه‌های غیرمستقیم را در بر خواهد داشت. هزینه‌های مستقیم، شامل مواردی مانند ویزیت، بستری، مشاوره، رفت و آمد، اسکان و ... است و هزینه‌های غیرمستقیم شامل هزینه‌های ناشی از افت کاری، غیبت از کار، محدودیت کیفیت زندگی و بسیاری موارد دیگر.

نکته مهمی که در بررسی وزارت بهداشت مشخص شده این است که از ۱۲ میلیون و ۵۷۴ هزار و ۳۴۳ بیمار روانی، تنها ۴۴ درصد برای دریافت خدمات مراجعه می‌کنند و ۵۶ درصد آنها هیچ خدمتی دریافت نمی‌کنند و در واقع نیازی دارند که بدون پاسخ می‌ماند.

این در حالی است که از بین آن ۴۴ درصد مراجعه‌کننده هم، فقط ۴۱ درصد از حداقل درمان مناسب بهره‌مند می‌شوند که میزان کمی است.اما در این که چرا تا این حد مراجعه به بخش‌های روانپزشکی کم است می‌توان دلایل متعددی را دخیل دانست از جمله هزینه‌های بالا. میانگین هزینه‌های بستری روانپزشکی در یک نوبت بستری ۲۰۳ هزار تومان ارزیابی شده و همچنین هزینه‌های خدمات سرپایی بیماران روانپزشکی به این صورت حساب شده: میانگین هزینه‌های مستقیم یک نوبت استفاده از خدمات سرپایی ۳۸ هزار و ۱۰۰ تومان، میانگین تعداد مراجعه سرپایی در یک سال برای دریافت خدمات سلامت روان ۴/۹۹ بار برای بیماران، میانگین هزینه‌های مستقیم (پزشکی و غیرپزشکی) خدمات سرپایی سلامت روان در طول یک سال ۲۵۴ هزار تومان برای بیماران.

> گزارش مرکز آمار ایران حاکی از آن است که سال ۹۲ متوسط درآمد اظهار شده سالانه یک خانوار شهری ۲۰۴ میلیون و ۴۱۰ هزار ریال بوده که نسبت به سال قبل، ۲۲/۲ درصد افزایش داشته است. این متوسط برای خانوارهای روستایی حدودا ۵۰ درصد کمتر است. تنها ویزیت بیماران روانی در خانواده شهری یک چهارم و در خانواده روستایی نیمی از درآمد خانوار را در بر می‌گیرد.

از طرف دیگر آنطور که عباسعلی الهیاری، رئیس سازمان نظام روانشناسی و مشاوره کشور می‌گوید ویزیت برای یک جلسه مشاوره ۵۶ هزار تومان است.

هزینه ۹/۶ میلیاردی بیماری روانی

اگر یک روش ساده برای پیدا کردن یک میانگین به کار بگیریم و میانگین بالا یعنی ۲۰۳ هزار تومان را با میانگین پایین یعنی ۳۸ هزار و ۱۰۰ تومان جمع بزنیم، میانگین این دو که قرار است میانگین هزینه درمانی نزدیک به ۲۰ میلیون مبتلا به اختلالات روانی در ایران باشد، حدود ۱۲۰ هزار تومان می‌شود. بر این اساس، یک بار ویزیت و استفاده از خدمات درمانی برای تمامی بیماران روانی ایران دو میلیارد و ۴۰۰ میلیون تومان هزینه دارد. بیماری روانی به این صورت نیست که با یک بار مراجعه به بیمار رفع شود و در بسیاری از موارد روند درمان یک سال یا حتی بیشتر طول می‌کشد و معمولا به این صورت است که باید بیمار هر هفته به درمانگر خود مراجعه کند. چهار بار مراجعه مبتلایان به اختلالات روانی در ماه هزینه‌ای را که برای درمان اختلالات روانی صرف می‌شود، به ۹ میلیارد و ۶۰۰ میلیون تومان می‌رساند. این عدد و رقم‌های درشت شاید چندان به کار نیایند و تنها در بعد کلی و برای محاسبه هزینه‌ای که بیماری روانی برای جامعه دارد مناسب به نظر می‌رسد. اینجا می‌توان توصیه‌هایی از این دست داشت که برای مثال باید سازمان‌ها و نهادهای مرتبط با مسائل روانی و اجتماعی با اجرای طرح‌ها و برنامه‌هایی کوشش کنند زمینه‌های بروز اختلالات روانی را در کشور کاهش دهند. اگر بتوان با اجرای برنامه‌هایی شادی و نشاط جامعه را افزایش داد و میزان فشار و استرسی را که تنگناهای اقتصادی و اجتماعی به وجود می‌آورد، پایین آورد، در هزینه کردن میلیاردهای تومان که تنها بخشی از آن مربوط به ویزیت بیماران و بخش مهم‌تر آن مربوط به داروها و بستری هاست، جلوگیری کرد. اما مسئله مهم‌تری که وجود دارد هزینه گزاف درمان بیماری روانی برای فرد و خانواده است. بر اساس محاسبات انجام شده خانواده‌ای که یک بیمار روانی در خانه دارد تنها باید ماهانه نزدیک به نیم میلیون تومان ویزیت دکتر بدهد. گزارش مرکز آمار ایران حاکی از آن است که سال ۹۲ متوسط درآمد اظهار شده سالانه یک خانوار شهری ۲۰۴ میلیون و ۴۱۰ هزار ریال بوده است که نسبت به سال قبل، ۲۲/۲ درصد افزایش داشته است. این متوسط برای خانوارهای روستایی حدودا ۵۰ درصد کمتر است. تنها ویزیت بیماران روانی در خانواده شهری یک چهارم و در خانواده روستایی نیمی از درآمد خانوار را در بر می‌گیرد. این در حالی است که با وجود هشدارها و درخواست‌ها همچنان خدمات روان‌شناسی و مشاوره تحت پوشش بیمه‌ها قرار ندارد و این دلیلی رجوع نکردن بیماران به درمانگر و کهنه و حاد شدن بیماری است

عابد فتاحی، عضو کمیسیون بهداشت مجلس در گفت‌وگو با صدا:

تجمیع بیمه‌ها تنها راه تحقق عدالت در سلامت است

گروه آینه: خدمات بیمه و تامین اجتماعی بدون شک یکی از ضرورت‌های هر کشوری برای دستیابی جامعه به رفاه و عدالت است. در بیشتر کشورهای دنیا، میزان توجه دولت‌ها به مسئله بیمه‌ها و درمان جامعه یکی از معیارهای اصلی در محبوبیت و رضایت جامعه از آن دولت محسوب می‌شود. از طرف دیگر سلامت روان نیز بخش مهمی از حوزه سلامت جامعه را به خود اختصاص می‌دهد که توجه به آن می‌تواند توسعه هر کشوری را سرعت بخشد. خدمات مشاوره‌ای روانشناسی بار اصلی سلامت روان را به دوش می‌کشند، اما هیچ‌یک از این خدمات در کشور ما زیر پوشش بیمه قرار ندارد. عابد فتاحی عضو کمیسیون بهداشت و درمان مجلس شورای اسلامی در گفت‌وگویی که با او داشتیم، معتقد است تنها راه برون‌رفت از شرایط فعلی و دستیابی به عدالت در سلامت تجمیع صندوق‌های بیمه است. در ادامه می‌توانید این گفت‌وگو را بخوانید:

در حال حاضر بخش سلامت چقدر مورد توجه دولت قرار دارد؟

در رابطه به حوزه سلامت در دولت یازدهم گام‌های بزرگی برداشته شد، پس از سال‌ها که بخش بهداشت و درمان چندان مورد توجه قرار نمی‌گرفت، در دولت جدید هیچ حوزه‌ای به اندازه بخش سلامت از نظر بودجه و حمایت دولتی، بهره‌مند نشد.

منظور شما طرح تحول نظام سلامت است؟

بله، با اجرای این طرح در حال حاضر ۱۰ درصد هزینه‌های درمانی را مردم می‌پردازند و ۹۰ درصد را دولت بر عهده می‌گیرد و می‌توان گفت انقلابی در حوزه سلامت روی داده است.

اما در مورد بیماری‌های روانی شاید اتفاق خاصی نیفتاده است و شاهد تحولی در این بخش نیستیم، آیا دولت در این زمینه ورود پیدا نمی‌کند؟

در حوزه بیماری‌های روانی، آن دسته‌ای که حالت مزمن پیدا کرده‌اند یا از نظر روانی از کنترل خانواده‌ها خارج شده‌اند، مورد حمایت قرار می‌گیرند، در مراکز استان‌ها بیمارستان‌های روانی وابسته به دانشگاه‌های علوم‌پزشکی با هزینه‌های کمتر، خدمات مورد نیاز این بیماران را ارائه می‌دهند. البته در بیرون و مراکز آزاد و خصوصی این مسئله یک معضل است که هزینه‌های دریافتی برای مردم سنگین است.

این مسئله‌ای که به آن اشاره می‌کنید به خدمات بیمارستانی و آسایشگاهی مربوط می‌شود، اما در حوزه مشاوره‌ها و خدمات روانشناسی هیچ پوشش بیمه‌ای وجود ندارد.

از آنجایی که مشاوران روانشناسی حق نسخه‌نویسی ندارند، خدماتشان مشمول پوشش بیمه‌ای نمی‌شود. برخی از روانشناسان هم پروانه کار ندارند.

اینکه برخی پروانه ندارند، مشکل دیگری است، اما چرا صندوق‌های بیمه از نظر قانونی الزامی به پوشش خدمات روانشناسی ندارند، در حالی که بار اصلی سلامت روان جامعه در بیشتر کشورهای دنیا بر دوش این بخش است؟

متاسفانه در این زمینه خلأ قانونی داریم و الزامی برای شرکت‌های بیمه نیست.

البته تعدد صندوق‌های بیمه هم خودش مزید بر علت می‌شود، نظر شما چیست؟

در کجای دنیا هر سازمان و وزارتخانه‌ای برای خودش یک صندوق بیمه و بیمارستان جداگانه دارد. این مسئله به این معناست که وقتی یک نفر در روستا، دفترچه بیمه روستایی دارد، از دریافت خدمات درمانی در بسیاری از بیمارستان‌ها محروم می‌شود.

در حوزه سلامت روان چطور؟ این حوزه معمولا در کشور مورد بی‌توجهی دولت‌ها قرار می‌گیرد، این حوزه را دیگر هیچ کدام از صندوق‌های بیمه حمایت نمی‌کنند.

در همه جای دنیا، آموزش و بهداشت به عهده دولت‌هاست. مردم در هر حوزه‌ای که نیاز به درمان داشته باشند باید زیر پوشش بیمه قرار بگیرند.

اگر کسی نیاز به خدمات روانشناسی دارد، باید از پوشش بیمه‌ای بهره‌مند باشد.

راهکار چیست؟

برای این کار باید به سمت تجمیع بیمه‌ها برویم. همه شهروند درجه ۱ هستند و باید از حق درمان برخوردار باشند. بیمه‌های تکمیلی هم خودش آسیبی است که باید برای حل آن راهکار درستی اندیشید که همه مردم بتوانند از چنین خدماتی استفاده کنند. عدالت زمانی محقق می‌شود که همه مردم از خدمات درمانی یکسان برخوردار باشند.

در قانون پنجم، تجمیع بیمه‌ها یکی از الزامات بود، اما هیچ اقدامی صورت نگرفت و زمان قانون برنامه پنجم هم به پایان رسید، فکر می‌کنید چه زمانی این مسئله محقق شود؟

بسیاری از بخش‌های برنامه پنجم محقق نشد. در حال حاضر اگر یک نفر بیمار شود، علاوه بر درد بیماری، دچار فقر مالی هم می‌شود. در بیشتر کشورهای پیشرفته یکی از مولفه‌های کاندیداها در هر انتخاباتی پرداختن به حوزه سلامت و تامین اجتماعی است. پس از مدت‌ها در دولت یازدهم است که سلامت یکی از اولویت‌های دولت قرار گرفته است و تا کنون هم گام‌های خوبی برداشته شده است.

نگاه

تجمیع بیمه‌ها از قانون تا آرزو

گروه آینه: در متن قانون برنامه ۵ساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی و در ماده ۳۸ آمده است: به منظور توسعه کمی و کیفی بیمه‌های سلامت، دستیابی به پوشش فراگیر و عادلانه خدمات سلامت و کاهش سهم مردم از هزینه‌های سلامت به ۳۰ درصد از طرق مختلف مانند اصلاح ساختار صندوق‌ها، مدیریت منابع، متناسب نمودن تعرفه‌ها، استفاده از منابع داخلی صندوق‌ها و در صورت لزوم از محل کمک دولت در قالب بودجه سنواتی و در طول برنامه اقدامات زیر انجام میشود:

الف ـ دولت مکلف است سازوکارهای لازم برای بیمه همگانی و اجباری پایه سلامت را تا پایان سال اول برنامه تعیین و ابلاغ نموده و زمینه‌های لازم را در قالب بودجه‌های سنواتی برای زیر پوشش قرار دادن آحاد جامعه فراهم نماید.

ب ـ به دولت اجازه داده می‌شود بخش‌های بیمه‌های درمانی تمامی صندوق‌های موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری و ماده (۵) قانون محاسبات عمومی کشور را در سازمان بیمه خدمات درمانی ادغام نماید. تشکیلات جدید « سازمان بیمه سلامت ایران» نامیده می‌شود. تمامی امور مربوط به بیمه سلامت در این سازمان متمرکز می‌شود.

قانون برنامه پنجم مربوط به بازه زمانی ۹۰ تا ۹۴ است. یعنی یک سال دیگر مهلت قانون به پایان می‌رسد در حالی که بند الف ماده ۳۸ آن دولت را مکلف کرده بود که تا پایان سال اول یعنی پایان سال ۹۰ ساز و کارهای بیمه همگانی را ابلاغ کند. تجمیع بیمه‌ها نیز در این قانون آمده بود که هنوز خبری از آن نیست.علاوه بر آن در بند د، ماده ۳۲ قانون برنامه پنجم آمده است: وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی موظف است حداکثر تا پایان سال اول برنامه نظام درمانی کشور را در چهارچوب یکپارچگی بیمه پایه درمان، پزشک خانواده، نظام ارجاع، راهنماهای درمانی، اورژانس‌های پزشکی، تشکیل هیات‌های امنا در بیمارستان‌های آموزشی و تمام وقتی جغرافیایی هیات‌های علمی و تعرفه‌های مربوطه و کلینیک‌های ویژه و بیمه‌های تکمیلی تهیه و برای تصویب به هیات وزیران ارائه نماید. سال ۹۲ یعنی در سال سوم قانون پنجم، آیین‌نامه اجرایی بند (د) این ماده، در دولت تصویب شد. حالا تمام این قوانین و آیین‌نامه‌ها در انتظار اجرا مانده‌اند و تجمیع بیمه‌ها اگر چه الزام و ضرورت حوزه سلامت است اما به هدفی دست‌نیافتنی می‌ماند. محمدعلی همتی، معاون درمان سازمان تامین‌اجتماعی به‌تازگی گفته است: آنچه این روزها در زمینه بحث ادغام سازمان‌های بیمه‌گر مطرح است، هماهنگ با مفاهیم استنباط شده از پیام سیاست‌های کلی نظام سلامت درخصوص نظام بیمه‌ای نیست. همچنین در این سیاست‌ها به‌طور مکرر از تعدد بیمه‌ها نام برده شده است که تاکید بر تقویت بازار رقابتی در موضوع بیمه‌ای است که این موضوع در بند ۵-۹ سیاست‌های ابلاغی رهبری به صراحت بیان شده است.البته چنین اظهارنظرهایی در دیگر صندوق‌های بیمه هم دیده می‌شود و منحصر به معاون تامین‌اجتماعی نیست. دیگر صندوق‌های بیمه هم گویا تمایلی به تجمیع ندارند و مقوله عدالت سلامت گویی با چالش جدی مواجه است.

شاخص

براساس گزارش شبکه راه‌حل‌های توسعه پایدار:

اختلالات روانی زیان اقتصادی دارد

ترجمه و تلخیص: بنفشه رنجی: سلامت روان اگر چه نتیجه عوامل متعددی در جامعه است، اما خود شاخصی برای اندازه‌گیری میزان شادمانی و تعیین رتبه‌بندی‌های جهانی است و طبق گزارشات بین‌المللی سلامت روان مهم‌ترین شاخص فردی شادمانی محسوب می‌شود.این در حالی است که ۱۰ درصد جمعیت جهان از افسردگی یا اختلالات اضطرابی رنج می‌برند.این اختلالات بزرگ‌ترین عامل ناتوانی است که هزینه‌های زیاد اقتصادی به همراه دارد.از سوی دیگر اقتصاد خود فاکتوری است که نقش مهمی در سلامت بازی می‌کند به‌ویژه هنگامی که بحران‌های اقتصادی به بنیان‌های اجتماعی یک کشور آسیب می‌رساند.بنابر گزارش شادی جهانی که سال ۱۳۹۲ توسط شبکه راه‌حل‌های توسعه پایدار و با حمایت سازمان ملل انجام شد ایران از میان ۱۵۶ کشور جهان رتبه ۱۱۵ را به خود اختصاص داده است. طبق این گزارش کشورهای دانمارک، نروژ؛ سوئیس، هلند و سوئد ۵ کشور اول در رتبه‌بندی جهانی شادمانی هستند. گزارش نشان می‌دهد که تغییرات قابل توجهی در طول زمان در رابطه با شادی در کشورها با افزایش در برخی کشورها و با کاهش در برخی دیگر در ۵ سال گذشته اتفاق افتاده است. برای مثال، گزارش حاکی از این است که در کشورهای جنوب صحرای افریقا و امریکای لاتین شادمانی رو به افزایش و در کشورهای صنعتی رو به کاهش بوده است. در این گزارش رتبه ایران با فاصله ۱۰ تایی پایین‌تر از عراق قرار گرفته است. همچنین، آمارها نشان می‌دهد ایران در بازه ۷ ساله ۱۳۸۴ تا ۱۳۹۱ سیر نزولی داشته است. توگو کشوری است که طبق این گزارش در بدترین وضعیت شادی قرار دارد.

حقوق شهروندی

معلولان در اقلیت خدمات برای اکثریت

بانک‌ها چه دستورالعملی برای سهولت استفاده و مناسب‌سازی دستگاه‌های خودپرداز برای معلولان دارند؟ این سوالی است که گزارشگر گروه آینه از کارشناسان چند بانک دولتی و خصوصی در تهران پرسید. معمولا خودپردازهای بانک‌ها در ارتفاعی نامناسب از وضعیت معلولانی که با ویلچر تردد می‌کنند، قرار دارد. گیشه دریافت پول در بانک‌ها هنوز برای معلولان مناسب‌سازی نشده است. این موضوع برای شهری که دوستدار معلولان است کمی عجیب به نظر می‌رسد. آنچه در ادامه می‌خوانید پاسخ بانک‌های ملی، سپه، سامان، صادرات، پاسارگاد و بانک مسکن درباره فراهم کردن امکانات مناسب برای معلولان است.

بانک سامان

آیا بانک سامان برای استفاده معلولان از خودپردازها، امکانات ویژه‌ای دارد؟

بعضی خودپردازها پله و سکو دارند و برخی ندارند. اگر معلولان بخواهند باید از آن نوع خودپردازهایی که بدون پله هستند، استفاده کنند.

اما این خودپردازها ارتفاع مناسبی ندارند و برای معلولان قابل استفاده نیست؟

برخی خودپردازها ارتفاع کوتاه‌تری دارند، فکر می‌کنم معلولان بتوانند استفاده کنند.

پس خودپرداز خاصی برای معلولان ندارید؟

نه، فکر نمی‌کنم.

بانک ملی

بانک شما خودپرداز ویژه استفاده معلولان در شهر تعبیه کرده است؟

یک مورد در محوطه بانک ملی در میدان فردوسی هست که سکویی ویژه دارد. معلولان با ویلچر می‌توانند روی آن بروند و استفاده کنند، ولی در دیگر نقاط و شعبه‌ها نمی‌دانم، مطمئن نیستم.

آیا بانک مرکزی بخشنامه‌ای برای تعبیه چنین امکانی برای معلولان ابلاغ کرده است؟

نه، من چیزی ندیدم و فکر نمی‌کنم چنین بخشنامه‌ای ابلاغ شده باشد.

بانک سپه

آیا خودپردازها در بانک‌های شما برای معلولان قابل استفاده است؟

ببخشید برای چه کسانی؟

معلولان

کارشناس بعد از پرس‌وجو از همکاران در بانک: نخیر چنین امکاناتی نداریم. اما من این مورد را گزارش خواهم کرد و شما هم می‌توانید با ورود به سایت بانک در قسمت نظرات و پیشنهادات این درخواست را مطرح کنید تا در آینده این امکان به وجود آید.

بانک صادرات

بانک صادرات برای معلولان چه خدمات ویژه‌ای دارد؟

برای معلولان خدمات خاصی نداریم و آنها تنها می‌توانند از طریق بانکداری الکترونیک در منزل کارهای بانکی خود را انجام دهند و از این طریق مراجعه به بانک نداشته باشند. تنها دریافت پول می‌ماند که آن هم باید از طریق دستگاه‌های خودپرداز انجام شود که برای این مورد نیز مخصوص معلولان فکر ویژه‌ای نشده است.

هیچ کدام از شعب بانک صادرات گیشه ویژه معلولان ندارد؟

خیر، گیشه ویژه معلولان در هیچ شعبه‌ای وجود ندارد، البته مشتریان ویژه داریم که زمانی به بانک مراجعه می‌کنند بدون نوبت کارهایشان انجام می‌شود و خود همکاران کمک‌های لازم را می‌کنند.

آیا بانک مرکزی دستورالعملی برای ارائه خدمات به معلولان به بانک‌ها صادر کرده است؟

خیر. شما می‌توانید این موضوع را به‌صورت پیشنهاد به بانک فکس کنید تا ما در جلسه هیات‌مدیره مطرح کنیم شاید خدمات ویژه‌ای در نظر گرفتند.

بانک پاسارگاد

بانک پاسارگاد خدمات ویژه‌ای برای معلولان دارد؟

خیر، متاسفانه.

تا به حال در این زمینه اقدامی انجام شده است؟

خیر. می‌توانید آن را به صورت پیشنهاد مطرح کنید.

یعنی تا به حال هیچ فکر و پیشنهادی در این زمینه نبوده و من اولین نفر هستم؟

ما تا به حال چنین موردی را رؤیت نکردیم.

در رابطه با دستگاه‌های خودپرداز چطور؟

ما استانداردها را مطابق با رفاه اکثریت مردم در نظر می‌گیریم. معلولان عده محدودی هستند، اگر دستگاه‌های خودپرداز در سطح پایین‌تری باشد دسترسی افراد غیرمعلول سخت می‌شود.

اما می‌توان از سطح شیب‌دار استفاده کرد؟

سطح شیب‌دار در زمستان به‌دلیل بارندگی یخ می‌زند و باعث لیز خوردن مردم می‌شود و آنها مصدوم می‌شوند. همه اینها در نظر گرفته شده که تا به حال این اقدامات انجام نشده است.

پس معلولان تنها می‌توانند از خانه امور بانکی خود را انجام دهند؟

بله از خانه یا وکیل و قیم برای خود در نظر بگیرند تا کارشان را انجام دهند.

بانک مسکن

بانک مسکن خدمات ویژه‌ای برای معلولان دارد؟

خیر، ندارد.

یعنی گیشه‌های ویژه معلولان ندارد؟

خیر.

بانک مرکزی در این زمینه دستورالعمل به بانک‌ها صادر نکرده است؟

خیر، بخشنامه‌ای به دست ما نرسیده است.

در رابطه با دستگاه‌های خودپرداز چطور؟

دستگاه‌های خودپرداز همه مثل هم هستند تا بخشنامه نداشته باشیم عوض نمی‌شود، شاید این بحث وجود داشته باشد اما ما اطلاعی نداریم.

تا به حال به‌صورت ایده و پیشنهاد هم از جانب مدیران یا کارشناسان مطرح نشده است؟

خیر، شما اگر پیشنهادی دارید برای ما بفرستید.

در تماس با روابط‌عمومی بانک مرکزی، اداره نظارت بر بانک‌ها، اداره اطلاعات بانکی و اداره مطالعات و مقررات بانکی بانک مرکزی از پاسخگویان پرسیده شد که آیا بانک مرکزی بخشنامه‌ای برای خدمات ویژه معلولان به بانک‌ها صادر کرده است یا خیر، که هیچ کدام اطلاعی در این زمینه نداشتند.

گزارش صدا از مرکز مهرگان

عابر بانک‌ها دور از دسترس معلولان

محمد آقازاده: حرکات کششی، ورزش آرام ولی پر از مهر، سخت‌کوشی برای اصلاح حرکت، هیچ مرزی بیمار و درمانگر را جدا نمی‌کند، سلامت در اینجا یک خواست دور از دست نیست، خواستن توانستن است، «کار درمانگر» از هیچ بیماری نمی‌پذیرد که بگوید نمی‌توانم، همه می‌توانند، ولی این کار درمانگر وقتی به جامعه خیره می‌شود گاهی حس می‌کند خواستن همیشه توانستن نیست اگر همه جامعه نخواهد، چگونه می‌توان به کسی کمک کرد که همه جا با دیوار بلند بدفهمی و بی‌تفاوتی‌ها روبه‌رو می‌شود، اما وظیفه ماست تا ناامید نشویم، با کمک تک‌تک آنهایی که می‌توانند همراه ما باشند در آموزش جامعه و جنگ با این بی‌تفاوتی‌ها باید بتوانیم فضای کوچک یک کلینیک را به کل جامعه بگسترانیم.

ناصر نجاریون در مرکز کاردرمانی مهرگان این فرصت را به ما می‌دهد تا ساعت متفاوتی را تجربه کنیم، همراه همه آنهایی که مشکل حرکتی دارند، تجربه زیستی پرتلاشی را پشت‌سر بگذاریم و خود را در میانه امیدی بازیابیم که پر از لذت تلاش و ساختن آینده دیگر است. نجاریون یک لحظه کارش را متوقف نمی‌کند، ولی پرسش‌های ما را بی‌پاسخ نمی‌گذارد، وسط کار از او می‌شنویم: معلولان مثل همه شهروندان حق و حقوقی دارند که باید توسط نهادهای دولتی و شهرداری‌ها رعایت شود، این حق منطقی معلولان است که نباید از سر همدلی یا ترحم صورت گیرد، بلکه بخشی از وظایف قانونی این نهادهاست، وظایفی که در عمل تحقق نمی‌یابند و زندگی را برای این گروه تلخ و دشوار می‌کند. مثلا در همه جای دنیا در حمل‌ونقل عمومی تسهیلات ویژه برای آنهایی که ناتوانایی حرکتی، دارند پیش‌بینی می‌کنند، مثلا در کشورهای پیشرفته جابه‌جا نکردن معلول مجازات قانونی دارد و حتی راننده تاکسی‌ها موظف‌اند در سوار و پیاده شدن به یاری این گروه بشتابند. ولی در کشور ما نه در مترو و نه در اتوبوسرانی این تسهیلات وجود ندارد.

معلولان مثل همه شهروندان حق و حقوقی دارند که باید توسط نهادهای دولتی و شهرداری‌ها رعایت شود، این حق منطقی معلولان است که نباید از سر همدلی یا ترحم صورت گیرد، بلکه بخشی از وظایف قانونی این نهادهاست، وظایفی که در عمل تحقق نمی‌یابند و زندگی را برای این گروه تلخ و دشوار می‌کند

در کلینیک مهرگان خود بیماران از دستگاه خودپرداز حق درمان‌شان را می‌پردازند و نظارتی بر مبلغ نیست، مهم درمان است و نه مبلغی که واریز می‌شود. وقتی به این مورد اشاره می‌کنم، ترجیح می‌دهد بحث را از زاویه دیگری پی بگیرد و در این مورد از او می‌شنویم: دستگاه‌های خودپرداز یکی از مشکلات معلولان است، بسیاری از این دستگاه‌ها طوری طراحی شده‌اند که به هیچ عنوان این گروه نمی‌توانند از آنها بهره ببرند، در حالی‌که این حق بدیهی این گروه است که نیاز خود را به تنهایی انجام دهند. خود من با خیلی از بانک‌ها تماس گرفتم و مشکل را اعلام کردم ولی جوابی نشنیدم، تنها یکی از بانک‌ها وعده داده است که در این مورد تدبیری بیندیشد.

فراغتی که حاصل می‌شود این متخصص کاردرمانی به ما می‌گوید: در تمام دنیا «کاردرمان‌ها »قبل از آنکه به ناتوانان جسمی کمک کنند، در مراکز صنعتی، سازمان‌ها و نظام آموزشی حضور می‌یابند تا قبل از آنکه افراد مشکلی پیدا کنند با حرکات کششی خاصی نگذارند این اتفاق بیفتد. شما اگر یک محاسبه سرانگشتی بکنید درمی‌یابید سالانه چه مبلغ هنگفتی صرف جراحی‌های پیچیده ستون فقرات و... می‌شود. جدا از هزینه درمان چقدر از گردونه کار و تولید خارج می‌شوند، کافی است با اندکی سرمایه‌گذاری و توجه این مبلغ را صرفه‌جویی کرد. از سوی دیگر با بخش کوچکی از این صرفه‌جویی به یاری خانواده‌های معلولانی رفت که از نظر مالی توان اداره عزیزان معلول‌شان را ندارند. مصاحبه به ناچار با آمدن بیمار دیگر ناتمام می‌ماند، به این امید که در روزهای بعد پی گرفته شود.

مدیرعامل انجمن ندای معلولان ایران در گفت‌وگو با صدا:

۱۰ درصد دستگاه‌های خودپرداز قابل استفاده برای معلولان است

گروه آینه: دسترسی برابر به خدمات شهری و خدماتی که سازمان‌های مختلف ارائه می‌دهند و توجه به حقوق معلولان در تمام جوامع ازجمله حقوق شهروندی محسوب می‌شود، این در حالی است که در ایران معلولان همچنان از فرصت‌های برابر با دیگر شهروندان برخوردار نیستند. از دسترسی به خدمات حمل‌ونقل عمومی و مناسب‌سازی معابر که بگذریم، معلولان حتی در دسترسی به امکانات دیگر مانند استفاده از دستگاه‌های خودپرداز بانک‌ها با مشکل مواجه هستند و به گفته محمود کاری، مدیرعامل انجمن ندای معلولان ایران، در بسیاری موارد دسترسی به دستگاه‌های خودپرداز با نصب نرده یا قرار گرفتن در ارتفاع ۲ متری غیرممکن است.

دسترسی معلولان به دستگاه‌های خودپرداز بانک‌ها چگونه و چقدر این امکان برای آنها فراهم شده است؟

آنچه مسلم است این است که بحث دسترسی شهروندان به دستگاه‌های خودپرداز بانک‌ها و برابری فرصت در این زمینه از حقوق شهروندی است. این در حالی است که این حقوق برای معلولان و جانبازان رعایت نمی‌شود و تنها در ۵ الی ۱۰ درصد کل دستگاه‌های خودپرداز این مسئله در نظر گرفته شده است. در بسیاری موارد دسترسی به دستگاه‌های خودپرداز با نصب نرده یا قرار گرفتن در ارتفاع ۲ متری غیرممکن شده است. خود ساختمان بانک‌هایی که در طبقه همکف قرار دارند معمولا در ارتفاع ۶۰ سانتی‌متری است و برای ورود به ساختمان ۲ یا ۳ پله وجود دارد.

در این زمینه انجمن‌های فعال در رابطه با معلولان چه پیگیری‌هایی انجام داده‌اند؟

حدود ۵ سال است که با بانک ها مکاتبه می‌کنیم اما آنها دلایل و توجیهات غیرمنطقی مختلفی ارائه می‌دهند و تا به حال اقدامات لازم انجام نشده است. یکی از این توجیهات این است که بیشتر املاک بانک‌ها اجاره‌ای است و امکان ایجاد تغییر وجود ندارد. البته توجیهات غیرقابل قبول است و بانک‌ها اگر بخواهند با توجه به درآمدی که دارند، می‌توانند تغییرات لازم را ایجاد کنند و با ایجاد رمپ مناسب و با شکل و شمایلی که زیبایی شهر را بر هم نزند این امکان را برای معلولان فراهم کنند.

این موضوع دیگر کار شهرداری و دیگر سازمان‌ها نیست که بگوییم آنها باید انجام دهند. بانک‌ها شرایط خاص خود را دارند و البته شهرداری اگر بخواهد می‌تواند از سازوکار خود برای قانع کردن آنها استفاده کند. در کشورهای دیگر از هر چند دستگاه خوپردازی که کنار هم وجود دارد بدون شک یکی از آنها به معلولان اختصاص دارد، اما در ایران بانک‌ها به این موضوع توجهی نمی‌کنند. البته موضوع تنها به معلولان و جانبازان ختم نمی‌شود، بلکه سالمندان و افراد با شرایط خاص جسمانی نیز هستند که حتی برای ورود به بانک‌ها با مشکل مواجه هستند، چراکه پله‌های متعددی در ورودی بانک‌ها تعبیه شده است. باید در نظر داشت که کار بانکی کاری نیست که برای مثال با سپردن آن به وکیل بتواند انجام شود. همچنین معلولان نمی‌توانند کارت خود را به شهروند دیگری بسپارند تا کار آنها را انجام دهد.

دیگر مشکلات معلولان برای انجام کارهای بانکی چیست؟

معلولان و سالمندان ۱۷/۵ درصد از جمعیت کشور را تشکیل می‌دهند. بی‌توجهی به حقوق معلولان علاوه بر اینکه نقض حقوق شهروندی است، بانک‌ها نیز مشتریان خود را از دست می‌دهند، به هر حال معلولان و سالمندان هم امور اقتصادی دارند و معاملات انجام می‌دهند.

تاکنون چند مرتبه با بانک مرکزی مکاتبه کرده‌ایم و بانک مرکزی نیز همراه با نامه ما دستورالعملی برای بانک‌ها صادر و فراهم کردن شرایط لازم برای استفاده معلولان از بانک‌ها را مقرر کرده است. این معضل در رابطه با فضای داخل بانک‌ها نیز وجود دارد، گیشه‌های بانک‌ها به صورتی است که به سختی می‌توان با کاربر ارتباط برقرار کرد. البته ایجاد گیشه‌های خاص برای معلولان در شعبه‌های محدودی از بانک‌ها، اگر اشتباه نکنم بانک صادرات، اعمال شد و به‌تدریج به فراموشی سپرده شد. در حال حاضر بزرگ‌ترین معضل معلولان مناسب‌سازی فضای ورودی به بانک‌ها و استفاده از دستگاه‌های خودپرداز است.

تلنگر

هزینه‌های بر باد شهرداری برای معلولان

گروه آینه: سیدجعفر تشکری‌هاشمی معاون شهردار تهران به‌تازگی گفته است: با وجود اینکه در اتوبوس‌های داخلی صندلی ویژه معلولان در نظر گرفته نشده در هر دستگاه اتوبوس ۲ تا ۴ صندلی برای معلولان و سالمندان در نظر گرفته‌ایم.

معاون حمل‌ونقل و ترافیک شهرداری تهران با بیان اینکه شهروندان معلول نیز باید مانند شهروندان سالم بتوانند از امکانات شهری ازجمله شبکه حمل‌ونقل عمومی استفاده کنند، تصریح کرد: البته به این منظور علاوه بر مناسب‌سازی شهر و تجهیزات شهری، آگاهی و باور جامعه نسبت به این موضوع اهمیت بالایی دارد.

نیم‌نگاه

این مقام مسئول در شهرداری البته از تخصیص تعدادی صندلی در اتوبوس‌ها برای معلولان و سالمندان خبر داده اما نگفته است اصلا معلولان چگونه می‌توانند سوار اتوبوس شوند. برخی از مسئولان شهری همچنین از تسهیلاتی برای معلولان در مترو صحبت می‌کنند اما راه رسیدن به مترو برای معلولان را نشان نداده‌اند.

در حال حاضر بسیاری از ایستگاه‌های مترو عملا برای معلولان و سالمندان قابل دسترسی نیست. سیستم اتوبوسرانی هم هیچ تمهیدی برای استفاده معلولان و ورود آنها به این وسایل حمل‌ونقل عمومی نیندیشیده است، حالا اگر ۱۰۰ صندلی اتوبوس و مترو و هزاران کارت تخفیف هم برای آنها اختصاص یابد، چقدر کاربرد خواهد داشت.

می‌گویند؛ از سربازی پرسیدند چرا در جنگ شکست خوردید، گفت به هزار و یک دلیل، گفتند یک دلیلش را بگو. گفت «اول اینکه تفنگ نداشتیم.» همین یک دلیل کافی بود که علت شکست آنها در جنگ باشد.

متن دومین بسته دولت برای خروج غیرتورمی از رکود منتشر شد

عزم دولت برای حرکت به سمت شکوفایی اقتصادی

گروه آینه: دولت یازدهم پس از روی کار آمدن، کنترل و مهار تورم را در دستور کار قرار داد و در مرحله اول به استناد آمار، در مهار نوسانات تورمی موفق بود. با این حال کنترل تورم در مرحله نخست، رکود را به همراه داشت. دولت حالا خروج از رکود با راهکارهای غیرتورمی را در دستور کار قرار داده است. روزهای پایانی تیرماه، بسته پیشنهادی اول دولت برای خروج غیرتورمی از رکود در اختیار رسانه‌ها و کارشناسان قرار گرفت. به فاصله یک هفته، متن کامل بسته سیاست‌های اقتصادی دولت برای خروج غیرتورمی از رکود در سال‌های ۹۳ و ۹۴ منتشر شد. این متن در هیات وزیران در حال بررسی است.

دولت ضمن انتشار این بسته اعلام کرده است: دولت تدبیر و امید با قدردانی از مشارکت، ارائه دیدگاه‌ها و نظرات صاحبنظران درباره گزارش یادشده، بار دیگر از همه نخبگان، اندیشمندان، انجمن‌ها و نهادهای تخصصی فعال در مباحث اقتصادی دعوت می‌کند تا نظرات خود را در خصوص این سیاست‌های پیشنهادی ظرف مدت (۱۰) روز به دفتر هیات دولت به نشانی daftar@govir.ir ارسال کنند.

متن کامل دومین بسته سیاستی دولت برای خروج غیرتورمی از رکود که از سوی دفتر رییس‌جمهور منتشر شد، به شرح زیر است:

بسمه‌تعالی

سیاست‌های اقتصادی دولت برای خروج غیرتورمی از رکود طی سال‌های ۱۳۹۳ و ۱۳۹۴

تقدیمی به هیات دولت

مقدمه

گزارش حاضر در ادامه گزارش «چرایی بروز رکود تورمی و جهت‌گیری‌های برون‌رفت از آن» به تبیین تفصیلی برنامه‌های دولت برای خروج غیرتورمی از رکود طی سال‌های ۱۳۹۳ و ۱۳۹۴ می‌پردازد. در گزارش اول، با تشریح سازوکارهای بروز رکود و شناسایی گلوگاه‌های موجود برای خروج از آن، جهت‌گیری برون‌رفت از این شرایط و پیش‌فرض‌ها و محدودیت‌های موجود برای انتخاب این جهت‌گیری توضیح داده شد؛ در گزارش قبل، تنگنای مالی، کاهش تقاضای داخلی و کاهش سرمایه‌گذاری در کنار تحریم‌های ظالمانه به‌عنوان موانعی جدی بر سر راه فرآیند خروج از رکود معرفی شدند. افزایش هزینه‌ها و کاهش درآمدها در کنار تشدید محدودیت‌های ارزی سبب افزایش تقاضای بنگاه‌های داخلی برای جذب و دریافت منابع مالی می‌شوند. در حالی که تامین مالی از منابع ریالی به دلیل نبود زیرساخت‌های لازم در نظام بانکی و بازار سرمایه به‌منظور تجهیز و تخصیص بهینه منابع با مشکل مواجه است، محدودیت‌های ارزی نیز راه را برای تامین مالی از طریق منابع ارزی محدود کرده است. از سوی دیگر، افت تقاضای خانوارها و دولت علاوه بر کاهش پس‌انداز -که کاهش سرمایه‌گذاری را در پی دارد- سبب کاهش تقاضا برای محصولات تولیدی بنگاه‌های داخلی می‌شود. لذا همچنان بنگاه‌های تولیدی هم از سمت عرضه (تامین مالی) و هم از سمت تقاضا در تنگنا قرار دارند.

نکته مهمی که در خصوص چهار گلوگاه ذکر شده برای خروج از رکود وجود دارد آن است که دو عامل از این ۴ عامل در سال ۱۳۹۳ به‌عنوان عواملی دور از دسترس قابل شناسایی هستند؛ بدین معنی که اثر عوامل تحریم و کاهش سرمایه‌گذاری بر رشد اقتصادی سال ۱۳۹۳ به میزان قابل توجهی تعیین شده است و این دو عامل به‌عنوان متغیرهای تحت کنترل برای ترسیم مسیر خروج از رکود مطرح نیستند. چرا که با نگاهی واقع‌بینانه، به نظر می‌رسد بخش عمده محدودیت‌های موجود در مبادلات مالی و تجاری که در نتیجه تحریم به‌وجود آمده است، در سال ۱۳۹۳ همچنان پابرجا باشد. اثر افزایش سرمایه‌گذاری بر رشد نیز حداقل با یک سال تاخیر ظاهر می‌شود و از آنجایی که رشد سرمایه‌گذاری در سال گذشته منفی بوده است، نمی‌توان بر ایفای نقش این عامل برای خروج از رکود در سال ۱۳۹۳ تاکید کرد. بنابراین برای تبیین برنامه خروج از رکود تنها می‌توان بر تغییرات دو عامل دیگر به‌عنوان عوامل قابل سیاست‌گذاری کنترل داشت. لذا برنامه خروج از رکود، در سال ۱۳۹۳ با تاکید بر رفع تنگناهای تامین مالی و افزایش تقاضای موثر و با فرض ادامه تحریم‌ها استوار خواهد بود.

از سوی دیگر با توجه به محدودیت شدید در تامین منابع، اهمیت ارتقای بهره‌وری دوچندان است. بنابراین بخشی از سیاست‌های خروج از رکود باید معطوف به افزایش بهره‌وری منابع موجود باشد. عوامل موثر بر افزایش بهره‌وری منابع در دو سطح کلان و بخش‌های اقتصادی می‌تواند تحقق یابد. در سطح کلان، با ثبات‌سازی محیط اقتصاد کلان از طریق اجرای سیاست‌های پولی و مالی و ارزی، تحولات اقتصاد کشور را برای فعالان اقتصادی پیش‌بینی‌پذیر ساخته و بخش مهمی از بلاتکلیفی بازارها را کاهش می‌دهد. در سطح بخشی، از یک سو بهبود فضای کسب‌وکار برای توسعه کلیه فعالیت‌های اقتصادی بسیار تعیین کننده است و از سوی دیگر انتخاب بخش‌های پیشران ضروری است. از این روی لازم است برای پیشبرد هرچه بهتر سیاست‌های خروج از رکود، بخش‌هایی از اقتصاد کشور که می‌توانند با جذب منابع موجود بیشترین اثر را در افزایش تولید ناخالص داخلی داشته باشند شناسایی شوند. ایجاد تحرک در بخش‌های پیشران اقتصاد کشور سبب خواهد شد تحرک ایجاد شده به سایر بخش‌ها و فعالیت‌های اقتصادی پسین و پیشین آنها نیز سرایت کرده و از این منظر بیشترین بهره‌وری از منابع مالی محدود موجود در جهت افزایش رشد اقتصادی حاصل شود.

براساس آنچه ذکر شد، برنامه دولت برای خروج از رکود بر رفع تنگناهای مالی از یک طرف و ایجاد تحرک در بخش‌های پیشران اقتصاد کشور در کنار تسهیل و تشویق صادرات (به‌عنوان راهکاری برای افزایش تقاضای موثر) از سوی دیگر، بنا نهاده شده است. بنابراین لازم است زمینه مناسبی برای ایجاد ارتباط بهینه بین بخش مالی و بخش واقعی (شامل تحرک بخش‌های پیشران و توسعه صادرات غیرنفتی) برقرار شود؛ باید توجه داشت عدم ارتباط بهینه بین بخش مالی و بخش واقعی اقتصاد کشور را نمی‌توان معلول شرایط سال‌های ۱۳۹۱ و ۱۳۹۲ قلمداد کرد. بلکه بخش مهمی از تخصیص ناکارآی منابع مالی کشور، ناشی از مسائل ریشه‌دار و بلندمدت اقتصاد ایران مانند تورم بالا، نظام نرخ ارز دوگانه و چندگانه، بازارهای انحصاری و دولتی، مداخلات دولت در قیمت‌گذاری و تخصیص منابع و مقررات دست و پاگیر اداری بوده است. مجموعه این مسائل را می‌توان در دو عبارت «محیط نامساعد کسب‌وکار» و «شرایط بی‌ثبات اقتصاد کلان» خلاصه نمود. بخش عمده‌ای از این ۲ سرفصل اصلی، مسائل مستمر و بلندمدت اقتصاد کشور هستند که طبیعتا در اثر سیاست‌های نادرست اعمال شده در فاصله سال‌های ۱۳۸۵ تا ۱۳۹۰ و نهایتا شرایط سال‌های ۱۳۹۱ و ۱۳۹۲ تشدید شده‌اند. لذا برقراری ارتباطی بهینه بین تجهیز منابع مالی محدود و بخش‌های پیشران و صادراتی اقتصاد ایران در گرو وجود محیط مساعد اقتصاد کلان و بهبود شرایط محیط کسب‌وکار است. رسالت اصلی سیاست‌های اقتصاد کلان برای خروج از رکود، تامین فضای با ثبات از نظر تورم، بازار ارز و وجود بودجه متوازن است که منجر به پیش‌بینی‌پذیری بیشتر آینده خواهد شد و رسالت اصلی فضای کسب‌وکار نیز، کاهش هزینه‌های معاملاتی و فراهم آوردن فضای رقابتی در سطح اقتصاد خرد خواهد بود. لذا مجموعه سیاست‌های ثبات اقتصاد کلان و سیاست‌های بهبود محیط فضای کسب‌وکار سبب خواهد شد کارآیی سیاست‌های تجهیز منابع مالی و سیاست‌های تحرک بخش‌های پیشران و توسعه و تسهیل فعالیت‌های صادراتی در برنامه خروج از رکود افزایش یابد.

براساس آنچه ذکر شد، گزارش حاضر در فصول چهارگانه به تشریح ۱) سیاست‌های اقتصاد کلان، ۲) سیاست‌های بهبود فضای کسب‌وکار، ۳) تامین منابع مالی و ۴) فعالیت‌ها و محرک‌های خروج از رکود پرداخته می‌شود. در هر فصل ابتدا رویکردها و اهداف اصلی دولت در طراحی سیاست‌ها بیان می‌شود و در ادامه مجموعه سیاست‌ها و راهکارهای عملی برای تحقق اهداف ارائه خواهد شد. در خصوص مجموعه پیش‌رو ذکر نکات ذیل ضروری است:

۱. سیاست‌های ذکر شده در این مجموعه، با توجه به ساختار گزارش اول خروج از رکود و با توجه به جهت‌گیری‌های بیان شده در آن گزارش تبیین شده است؛ سیاست‌هایی که منجر به تحرک بخش‌های پیشران اقتصاد کشور می‌شوند عوامل اولیه خروج از رکود را تشکیل می‌دهند که به‌عنوان «نیروهای پیشران» تکانه اولیه را بر بدنه تولید کشور وارد می‌کنند. سیاست‌های بانکی و اعتباری و سیاست‌های توسعه بازار سرمایه که در جهت تامین منابع مالی مورد نیاز برنامه خروج از رکود عمل می‌کنند، عوامل انتشاردهنده هستند که انتقال رونق ایجاد شده در یک بخش به سایر بخش‌های اقتصاد را به عهده دارند. سیاست‌های اقتصاد کلان شامل سیاست‌های پولی، ارزی و مالی در کنار سیاست‌های بهبود محیط کسب‌وکار نقش عوامل زمینه‌ساز را ایفا خواهند نمود که شدت اثر تکانه‌ها و عوامل انتشاردهنده را در جهت ایجاد رونق تعیین می‌کنند و در نهایت نیز سیاست‌های تسهیل و تشویق صادرات (شامل سیاست‌های تجاری و سیاست‌های توسعه صادرات غیرنفتی)، به‌عنوان اصلی‌ترین سیاست‌های تحریک تقاضا، سبب خواهند شد تکانه اولیه ایجاد شده در سمت عرضه اقتصاد، در مراحل بعدی و در اثر افزایش تقاضا تداوم داشته باشد.

۲. به جز بحث اثرات تحریم بر روابط خارجی اقتصاد -که فرض بر تداوم آن گذاشته شده است- در مجموعه سیاست‌های پیش‌رو سعی شده از تمامی ظرفیت‌ها و مولفه‌های داخلی برای پیشبرد برنامه خروج از رکود و ایجاد تحرک اقتصادی استفاده شود. از این منظر، مجموعه سیاست‌های ارائه شده در این گزارش، در انطباق کامل با سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی در جهت تحقق یک اقتصاد درون‌زا است. در گزارش حاضر ۱۷۷ بند سیاستی برای برنامه خروج از رکود تبیین شده است که از این تعداد ۱۳۷ بند به‌صورت مستقیم و ۴۰ بند به‌صورت غیرمستقیم در راستای بندهای ذکر شده ذیل سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی قرار دارد.

۳. مجموعه تهیه شده یک برنامه توسعه نیست؛ لذا نمی‌توان از آن انتظار جامعیت داشت. این مجموعه هرچند ملاحظات بلندمدت و میان‌مدت را مدنظر قرار داده، اما یک سند «کوتاه‌مدت» است و تمرکز خود را معطوف به سال‌های ۱۳۹۳ و ۱۳۹۴ کرده تا بتواند حداکثر تحرک اقتصادی غیرتورمی و اشتغال‌زای ممکن را ایجاد کند. بر این اساس عدم اشاره مستقیم به بخش‌هایی مانند کشاورزی، محیط‌زیست، آب، نیرو و... یا نبود اقداماتی مانند توسعه بخش خصوصی در مجموعه سیاست‌های خروج از رکود به معنی تعطیلی سایر فعالیت‌های دولت یا فراموشی اقدامات توسعه‌ای میان‌مدت و بلندمدت نیست. بلکه بنا بر آنچه در برنامه‌های مختلف اعلامی دولت از جمله در گزارش ۱۰۰ روزه ذکر شد، دولت برنامه‌های قطعی و مستندی در موارد ذکر شده دارد که به موازات برنامه خروج از رکود در جریان هستند. هدف مجموعه پیش‌رو ایجاد شتاب در مسیر خروج از رکود است و به همین دلیل تحرک فعالیت‌هایی که می‌توانند در این مسیر نقش کلیدی ایفا کنند مبنای سیاست‌گذاری ویژه‌ای قرار گرفته است.

۴. برای افزایش تقاضا، دو راه‌حل کاملا متمایز از یکدیگر وجود دارند که انتخاب بین این دو راه، نقش تعیین کننده‌ای در سرنوشت برنامه خروج از رکود دارد. انتهای یک مسیر، بازگشت به تورم بالا و تعمیق رکود، البته پس از یک دوره بسیار کوتاه تحرک تولید قرار دارد و در انتهای مسیر دیگر، خروج پایدار و غیرتورمی از رکود اما با کندی قرار گرفته است. در ابتدای مسیر اول، اعطای تسهیلات بانکی به پشتوانه بانک مرکزی واقع شده است. واحدهای تولیدی در برآیند همه مشکلات و مستقل از ریشه به‌وجود آورنده آنها، از یک طرف متمایل به تحریک پولی تقاضا برای محصولات خود هستند و از طرف دیگر، در اختیار گرفتن منابع بیشتر پولی برای فایق آمدن حتی موقتی بر هزینه‌های خود را طلب می‌کنند. اما تزریق پول به میزان بسیار فراتر از امکان افزایش تولید، پس از مدتی کوتاه، تورم بیشتر را به‌دنبال خواهد داشت که نتیجه آن کاهش مجدد قدرت خرید مصرف‌کنندگان و افزایش بیشتر هزینه‌های تولید خواهد بود. در مسیر دوم، افزایش تقاضا متکی به افزایش صادرات (تقاضای خارجی برای محصولات ایرانی) و ایجاد تحرک در بخش‌هایی چون صنعت و مسکن مبنا قرار داده شده است. افزایش صادرات به شرحی که در فصل ۴ توضیح داده خواهد شد، نه تنها به کمک تقاضا برای بنگاه‌های ایرانی می‌آید، بلکه با در اختیار قرار دادن منابع ارزی، به رفع تنگنای منابع واحدهای تولیدی نیز کمک می‌کند.

۵. بر اساس آنچه در بند قبل ذکر شد تحریک تقاضا به شیوه‌های غیرتورم‌زا به آرامی انجام می‌شود. از سوی دیگر عبور از تنگناهای مالی اقدامی دفعی و یکباره نیست و در یک فرآیند تدریجی اتفاق می‌افتد. در نتیجه نمی‌توان انتظار داشت که خروج پایدار و غیرتورمی از رکود در سال ۱۳۹۳ منجر به رونق چشمگیر اقتصادی شود. در عین حال مسلما با اعمال صحیح و کامل سیاست‌های پیش‌بینی شده می‌توان آثار آنها را در بهبود آرام شرایط اقتصادی کشور لمس کرد. همچنین می‌توان خوشبین بود با حاکم شدن نگاه بلندمدت بر سیاست‌گذاری‌های اقتصادی و تداوم هماهنگی بین نهادهای اقتصادی در سایه بهره‌مندی از دانش اقتصادی و اجتناب از اقدامات ضربتی و صرفا مُسکّن، افزایش رشد اقتصادی در سال‌های پیش‌رو به صورتی پایدار، غیرنوسانی و در راستای توسعه کشور محقق شود.

۶. مجموعه سیاست‌های تدوین شده به برنامه‌های عملیاتی تبدیل و نظام نظارت و پیگیری آنها پیش‌بینی خواهد شد. لذا با هدف تسریع در پیگیری مجموعه سیاست‌های خروج از رکود و تهیه آیین‌نامه‌های اجرایی و لوایح مربوطه، هر بند از سیاست‌ها از نظر مرجع تصمیم‌گیری به ۳ دسته زیر تقسیم و با سه علامت *، ** و *** تفکیک شده‌اند.

(*): سیاست‌هایی که توسط یک نهاد از زیرمجموعه دولت اجرایی خواهد شد.

(**): سیاست‌هایی که نیازمند تصویب دولت یا زیرمجموعه‌ای در دولت هستند و برای اجرا، هماهنگی بین بیش از یک نهاد در زیرمجموعه دولت لازم است.

(***): سیاست‌هایی که برای تصویب و اجرا نیازمند تصویب قانون در مجلس شورای اسلامی هستند.

همچنین برخی از بندهای سیاستی ذکر شده مواردی هستند که فرآیند تصویب آنها -در هیات وزیران یا نهادهای مربوطه- انجام شده و در مرحله اجرا قرار دارند. چنین بندهایی با اضافه نمودن واژه «مصوب» مشخص شده‌اند.

۱- سیاست‌های اقتصاد کلان

یکی از محورهای برنامه خروج از رکود، مجموعه سیاست‌های اقتصاد کلان است زیرا سیاست‌های اقتصاد کلان در کنار بهبود شرایط محیط کسب‌وکار بعنوان شروط لازم تحقق سیاست‌های تدوین شده برای تجهیز منابع مالی و تخصیص بهینه آن برای تحرک بخش‌های پیشران و توسعه صادرات تلقی می‌شوند. سیاست‌های اقتصاد کلان در ۳ بخش سیاست‌های پولی، ارزی و مالی ارائه می‌شود.

۱-۱- سیاست‌های پولی

مقدمه: همچنان که در گزارش اول ذکر شد دولت یازدهم در وضعیت «رکود تورمی» اقتصاد ایران، اولویت اول را به کنترل تورم فزاینده داد تا از این طریق با ایجاد ثبات بیشتر در فضای اقتصادی کشور شرایط مساعدتری برای پیگیری سیاست‌های خروج از رکود فراهم نماید. از این رو «انضباط پولی» و «کنترل رشد پایه پولی» در دستور کار بانک مرکزی قرار گرفت. دستاورد مهم این اقدام کاهش تورم ۱۲ ماهه و تورم نقطه به نقطه به ترتیب از ۳۷,۵ و ۴۴,۰ درصد در تیر ماه سال ۱۳۹۲ تا ۲۷,۷ و ۱۴,۶ درصد در خردادماه سال جاری بود که چنین کاهشی در تورم نقطه به نقطه در تاریخ معاصر ایران بی‌نظیر است. ادامه روند کاهشی نرخ تورم در سال‌های ۱۳۹۳ و ۱۳۹۴ یکی از اهداف کلیدی برنامه اقتصادی دولت است. برای دستیابی به این هدف چگونگی تنظیم و اجرای سیاست‌های پولی از اهمیت زیادی برخوردار است.

رویکرد و جهت‌گیری اصلی دولت در تدوین سیاست‌های پولی «انضباط پولی»، «ثبات اقتصاد کلان» و «پیش‌بینی‌پذیری تحولات متغیرهای اقتصاد کلان از جمله نرخ تورم» است. البته باید توجه داشت «انضباط پولی»، که از طریق کنترل و هدف‌گذاری رشد اجزای پایه پولی حاصل می‌شود، متفاوت از «انقباض پولی» است. در شرایط رکودی سال ۱۳۹۳ نه تنها انقباض بخش پولی در برنامه‌های اقتصادی دولت قرار ندارد، بلکه -همانطور که در بخش سیاست‌های پولی و سیاست‌های اعتباری و بانکی ذکر خواهد شد- افزایش ضریب فزاینده نقدینگی و افزایش قدرت تسهیلات‌دهی بانک‌ها از جمله مهم‌ترین برنامه‌های دولت برای خروج از رکود است. اما دولت هدف افزایش قدرت تسهیلات‌دهی بانک‌ها و تامین مالی تولید را از طریق افزایش بدهی بانک‌ها به بانک مرکزی و در نتیجه افزایش پایه پولی دنبال نمی‌کند و فرآیند خروج از رکود را وابسته به رشد پایه پولی نخواهد کرد. در مجموع، رویکرد اصلی دولت در حوزه سیاست پولی، انضباط پولی و کنترل افزایش پایه پولی با هدف افزایش ثبات اقتصاد کلان، تداوم روند کاهنده تورم و پیش‌بینی‌پذیری تحولات آتی اقتصاد کلان کشور است. در ادامه سیاست‌های پولی دولت برای رسیدن به اهداف ذکر شده آورده شده است.

سیاست‌ها: ۱,۱. مدیریت و کاهش بدهی بانک‌ها به بانک مرکزی و جلوگیری از اضافه برداشت بانک‌ها (*)

۲,۱. عدم افزایش بدهی بخش دولتی به بانک مرکزی (**)

۳,۱. افزایش ضریب فزاینده نقدینگی (**)

۴,۱. اصلاح و انعطاف در نرخ‌های سود بانکی متناسب با تورم انتظاری و فراهم نمودن زمینه رقابت بین بانک‌ها (**)

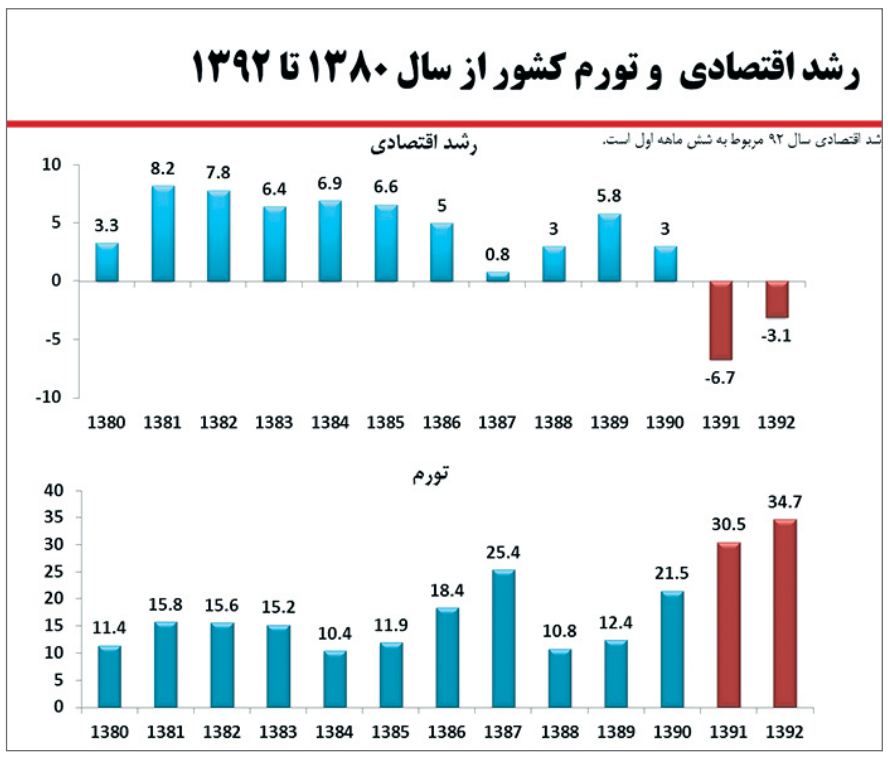

۵،۱. یکسان‌سازی و کاهش تدریجی نسبت سپرده قانونی بانک‌ها متناسب با تحولات نرخ تورم (**)

۶،۱. بهبود ترکیب پایه پولی به نفع دارایی‌های خارجی (*)

۷،۱. افزایش و بهبود کارایی ابزارهای در اختیار بانک مرکزی برای کنترل پایه پولی (*)

۸،۱. منوط کردن هرگونه برداشت از منابع صندوق توسعه ملی به عدم افزایش پایه پولی (***)

۱-۲-سیاست‌های ارزی

مقدمه: نظام دو نرخی در کنار تلاطمات قابل ملاحظه نرخ ارز، شرایط بازار ارز در سال‌های ۱۳۹۰، ۱۳۹۱ و نیمه‌اول سال ۱۳۹۲ را تشکیل می‌دادند. چنین شرایطی هزینه‌های قابل توجهی را بر بخش‌های تولیدی کشور تحمیل می‌کرد. زیرا عدم قطعیت‌های ناشی از نوسانات نرخ ارز باعث می‌شد فعالان اقتصادی برآورد صحیحی از هزینه‌های خود در دوره‌های آتی نداشته باشند و در نتیجه نتوانند برای میزان تولید و در نتیجه میزان واردات مواد اولیه و واسطه‌ای و تحصیل اموال سرمایه‌ای مورد نیاز خود برنامه‌ریزی کند. بر این اساس یکی از مهم‌ترین اجزای برنامه دولت برای خروج از رکود، تبیین سیاست‌های ارزی و تشریح آن برای آگاهی فعالان اقتصادی و کاهش عدم قطعیت‌های پیش‌رو در جهت افزایش امکان پیش‌بینی شرایط آتی است.

سیاست‌های ارزی دولت در سال ۱۳۹۳ بر مبنای کاهش نوسانات نرخ ارز، حفظ رقابت‌پذیری بنگاه‌های داخلی در مقابل بنگاه‌های خارجی، زمینه‌سازی برای اجرای برنامه یکسان‌سازی نرخ ارز تا پایان سال ۹۴ و تسهیل دسترسی به خدمات ارزی استوار است. کاهش نوسانات نرخ ارز منجر به ثبات بیشتر در سطح اقتصاد کلان خواهد شد که در کنار تداوم روند کاهشی تورم، پیش‌بینی‌پذیری تحولات آتی اقتصاد کلان را افزایش خواهد داد. رویکرد «حفظ رقابت‌پذیری بنگاه‌های داخلی در مقابل بنگاه‌های خارجی» نیز منجر به سیاست‌گذاری ویژه‌ای در زمینه سطح نرخ ارز حقیقی خواهد شد. در اقتصاد ایران آنچه که تاکنون به‌عنوان هدف سیاست‌های ارزی مدنظر قرار می‌گرفت، سطح نرخ ارز اسمی بود و به تحولات نرخ ارز حقیقی و اثر آن بر کاهش رقابت‌پذیری بنگاه‌های داخلی در مقابل بنگاه‌های خارجی، توجهی نمی‌شد. در نتیجه به‌دلیل عدم هماهنگی بین سیاست‌های پولی و سیاست‌های ارزی، تولید کشور صدمات قابل توجهی را متحمل می‌شد. زیرا بنگاه‌های داخلی هر ساله به دلیل رشد نقدینگی و وجود تورم بالا با افزایش هزینه‌های تولید مواجه می‌شدند و در نتیجه برای حفظ سودآوری خود ناچار به تعدیل قیمت محصولات خود بودند. در چنین شرایطی به دلیل سیاست‌گذاری در جهت ثبات نرخ ارز اسمی، قدرت رقابت محصولات این بنگاه‌ها در مقابل محصولات مشابه بنگاه‌های خارجی سال به سال کاهش می‌یافت. لذا هماهنگی بین سیاست‌های پولی و سیاست‌های ارزی در جهت حفظ رقابت‌پذیری بنگاه‌های اقتصادی داخلی در شرایط رکودی فعلی از اهمیت بسیار زیادی برخوردار است. البته لازم به ذکر است تداوم روند کاهشی نرخ تورم، به طور طبیعی به ثبات نرخ ارز حقیقی کمک خواهد کرد. همچنین افزایش گستره خدمات ارزی ارائه شده به فعالان اقتصادی که متناسب با گشایش‌های ارزی تنظیم خواهد شد می‌تواند منجر به کاهش محدودیت‌های ارزی پیش‌روی بنگاه‌های اقتصادی شود. بنابراین کاهش نوسانات نرخ ارز، ایجاد شرایط مساعد برای یکسان‌سازی نرخ ارز، حفظ قدرت رقابت بنگاه‌های داخلی و افزایش گستره خدمات ارزی، رویکردهای اصلی دولت برای تدوین سیاست‌های ارزی را در جهت تسریع فرآیند خروج از رکود تشکیل می‌دهند.

سیاست‌ها: ۹،۱. اصلاح ترکیب ترازنامه بانک مرکزی و افزایش قدرت مداخله موثر در بازار ارز (*)

۱۰،۱. کاهش تدریجی شکاف بین نرخ ارز مبادله‌ای و بازار (*)

۱۱،۱. کاهش هزینه‌های جانبی نقل و انتقال ارز (*)

۱۲،۱. بازبینی در مقررات موجود در راستای بهبود مبادلات ارزی (*)

۱۳،۱. شناسایی و معرفی ابزارهای جذب منابع خارجی ارز (*)

۱-۳-سیاست‌های مالی

مقدمه: سیاست‌های مالی مرتبط با موضوع خروج از رکود، متشکل از ۳ بخش سیاست‌های مالیاتی، سیاست‌های بودجه‌ای و راهکارهای مدیریت و تسویه بدهی‌های دولت است. آنچه در این گزارش به‌عنوان سیاست‌های مالیاتی مورد بحث قرار می‌گیرد مترتب بر اعمال برخی تغییرات کلیدی در «قوانین مالیاتی موجود» در جهت حمایت از تولید و سرمایه‌گذاری است. لذا با وجود اهمیت اصلاحات بلندمدت در قوانین و مقررات مالیاتی موجود که با هدف کاهش سهم نفت و افزایش سهم مالیات در تامین مالی بودجه‌های سالیانه برنامه‌ریزی خواهد شد، آنچه در ادامه ذکر می‌شود معطوف به دوره کوتاه‌مدت سال‌های ۱۳۹۳ و ۱۳۹۴ است (اگرچه برخی مفاد آن، قوانینی با آثار بلندمدت هستند). سیاست‌های بودجه‌ای نیز با هدف استفاده حداکثری از ظرفیت‌های منظور شده در تبصره‌های قانون بودجه سال ۱۳۹۳ در جهت برنامه خروج از رکود تدوین شده است.

در خصوص راهکارهای دولت برای مدیریت و تسویه بدهی‌های دولت، رویکرد ارائه شده کاملا جدید است که می‌تواند علاوه بر حل مسائل کوتاه‌مدت در جهت تامین منابع مالی مورد نیاز بنگاه‌های اقتصادی، در میان‌مدت و بلندمدت نیز به‌عنوان یکی از ابزارهای تامین مالی بودجه دولت نقش مهمی در شفافیت و نوگرایی ساختار مالی دولت ایفا کند.

۱-۳-۱-سیاست‌های مالیاتی

اکثر اصلاحات مالیاتی که در ادامه به بندهای آن اشاره خواهد شد، در قالب اصلاحیه قانون مالیات‌های مستقیم و در راستای حمایت از تولید و سرمایه‌گذاری تدوین شده است. نکته مهمی که در این خصوص وجود دارد آن است که سیاست‌های مالیاتی طراحی شده در این مجموعه نه به معنی کاهش سطح مالیات بلکه به معنی اصلاح ترکیب مالیات به گونه‌ای است که می‌تواند آثار مثبتی بر تحرک تولید داشته باشد. شایان ذکر است به همراه سیاست‌های مالیاتی اتخاذ شده در راستای حمایت از بخش‌های تولید، حمایت‌های مالی در قالب قانون هدفمندسازی نیز به شرح تبصره ۲۱ قانون بودجه سال ۱۳۹۳ مدنظر قرار گرفته است. همان‌طور که پیش‌تر ذکر شد، جهت‌گیری دولت برای سیاست‌های مالیاتی پیش‌رو در سال ۱۳۹۳ و ۱۳۹۴ حمایت از تولید از طریق اعمال مشوق‌ها و معافیت‌های مختلف و در چارچوب قوانین موجود خواهد بود. محدودیت جدی برای طراحی مجموعه سیاست‌های مالیاتی ذیل، حفظ توازن بودجه بوده است. در راستای سیاست‌های کنترل تورم و افزایش ثبات اقتصاد کلان، توازن بودجه نقش محوری به‌عنوان ارتباط‌دهنده سیاست‌های پولی و مالی ایفا می‌کند. از این روی مجموعه سیاست‌های مالیاتی زیر، با در نظر داشتن آثار بودجه‌ای آن و با قید توازن بودجه سال ۱۳۹۳ طراحی شده است.

سیاست‌ها: ۱۴،۱. افزایش معافیت مالیاتی حقوق‌بگیران و صاحبان مشاغل (*-مصوب)

۱۵،۱. یکسان‌سازی نرخ مالیات بر حقوق کارکنان بخش خصوصی با کارکنان دولتی و کاهش نرخ موثر مالیاتی حقوق بخش غیردولتی (* -اصلاحیه قانون مالیات‌های مستقیم-مصوب)

۱۶،۱. حذف مالیات تکلیفی فعالیت‌های پیمانکاری و کاهش نرخ موثر مالیات اشخاص حقوقی موضوع ماده ۱۰۵ قانون مالیات‌های مستقیم (*-اصلاحیه قانون مالیات‌های مستقیم-مصوب)

۱۷،۱. کاهش نرخ نهایی مالیات بر درآمد اشخاص حقیقی و افزایش طبقات درآمدی مشمول مالیات (*-مصوب)

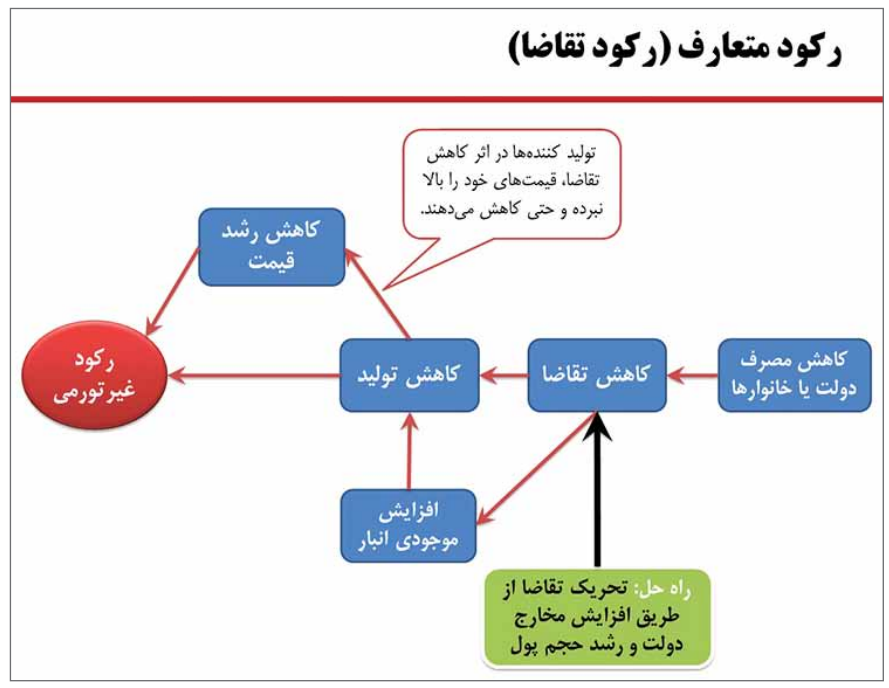

۱۸،۱. اصلاح ساختار مشوق‌های مالیاتی با هدف حمایت موثر از سرمایه‌گذاری و شفاف‌سازی معافیت‌ها. بر اساس این اصلاحیه، میزان معافیت مالیاتی برای مناطق کمتر توسعه‌یافته دو برابر سرمایه‌گذاری انجام شده خواهد بود. همچنین تعطیلی مالیاتی به مدت ۳ سال برای مناطق توسعه یافته و ۵ سال برای مناطق کمتر توسعه‌یافته در نظر گرفته شده است. ضمن اینکه معافیت مذکور برای بیمارستان‌ها، موسسات حمل‌ونقل و مراکز اقامتی و گردشگری نیز مد نظر قرار گرفته است (* -اصلاحیه قانون مالیات‌های مستقیم)

۱۹،۱. حمایت از تعاونی‌های مرزنشینان (*-مصوب)

۲۰،۱. حمایت از آموزشگاه‌های فنی و حرفه‌ای آزاد (* -اصلاحیه قانون مالیات‌های مستقیم-مصوب)

۲۱،۱. حمایت از صادرات غیرنفتی. مطابق بند مذکور ۱۰۰ درصد درآمد حاصل از صادرات خدمات و کالاهای غیرنفتی و محصولات بخش کشاورزی و ۵۰ درصد درآمد حاصل از صادرات مواد خام با نرخ صفر مشمول مالیات می‌شود (* -اصلاحیه قانون مالیات‌های مستقیم-مصوب)

۲۲،۱. اصلاح ساختار معافیت‌های مالیاتی از طریق تبدیل معافیت‌ها به مالیات با نرخ صفر (* -اصلاحیه قانون مالیات‌های مستقیم-مصوب)

۲۳،۱. اصلاح ساختار استهلاکات مالیاتی با هدف حمایت موثرتر از سرمایه‌گذاری از طریق هزینه‌های استهلاک (* -اصلاحیه قانون مالیات‌های مستقیم-مصوب)

۲۴،۱. اعطای معافیت مالیاتی به تجدید ارزیابی دارایی‌ها، مبتنی بر ضوابط خاص، با هدف کمک به اصلاح ساختار مالی شرکت‌ها (* -اصلاحیه قانون مالیات‌های مستقیم-مصوب)

۲۵،۱. وضع مالیات بر سود تقسیم‌شده بین سهامداران با هدف تقویت اصلاح ساختار سرمایه شرکت‌ها (***)

۲۶،۱. تعویق مالیات و پذیرش استهلاک شتابان کالاهای سرمایه‌ای با تکنولوژی بالا (*-مصوب)

۲۷،۱. معاف نمودن آورده نقدی سهامداران از مالیات سود و تلقی سود پرداختی به‌عنوان هزینه‌های قابل قبول (***)

۲۸،۱. اعطای اعتبار مالیاتی برای سرمایه‌گذاری‌های مشترک داخلی و خارجی (***)

۲۹،۱. اعطای اعتبار مالیاتی به سرمایه‌گذاران خارجی که با استفاده از امکانات تولیدی داخل فعالیت کنند. (***)

۳۰،۱. وضع مالیات بر سود سرمایه‌ای (Capital Gains Tax) در املاک و مستغلات (***)

۱-۳-۲-سیاست‌های بودجه‌ای

مقدمه: رویکرد دولت در تدوین سیاست‌های بودجه‌ای استفاده از ظرفیت‌های بودجه سال ۱۳۹۳ برای ایجاد تحرک بیشتر در بخش‌های اقتصادی توسط بودجه‌های عمرانی با قید حفظ توازن بودجه است. محدودیت توازن بودجه سال ۱۳۹۳ یکی از ارکان اصلی طراحی سیاست‌های مالیاتی و بودجه‌ای بوده است که می‌تواند به‌عنوان یکی از عوامل ثبات‌ساز در سطح اقتصاد کلان نقش مهمی در تحقق برنامه‌های خروج از رکود داشته باشد. در واقع این بعد از سیاست‌های بودجه‌ای سبب خواهد شد ارتباط صحیحی بین سیاست‌های پولی و مالی برقرار شود. اساسا ایجاد سازگاری بین مجموعه سیاست‌های اقتصاد کلان (پولی، مالی و ارزی) در قالب برنامه خروج از رکود، یکی از اهداف دولت در تدوین این سیاست‌ها بوده است.

سیاست‌ها: ۳۱،۱. اولویت قائل شدن برای تخصیص اعتبارات عمرانی پس از اجرای تعهدات غیرقابل اجتناب جاری و به حداکثر رساندن کل میزان تخصیص اعتبارات عمرانی منظور شده در قانون بودجه سال ۱۳۹۳ (*)

۳۲،۱. استفاده از ظرفیت‌های منظور شده در تبصره‌های قانون بودجه سال ۱۳۹۳ برای توسعه فعالیت‌های عمرانی در سراسر کشور و تنظیم برنامه زمان‌بندی شده اجرای آنها تا پایان سال (*)

۳۳،۱. اجازه تغییر کاربری و فروش اموال مازاد وزارتخانه‌ها و موسسات دولتی ملی و استانی با هماهنگی وزارت امور اقتصادی و دارایی و تایید کمیسیون ماده ۵ قانون تاسیس شورای عالی شهرسازی و معماری ایران و در اختیار گذاشتن صددرصد وجوه واریز شده به دستگاه ذی‌ربط برای جایگزینی ملک فروخته شده یا تکمیل پروژه‌های نیمه تمام مصوب (*-بندن تبصره ۳ قانون بودجه سال ۱۳۹۳)

۳۴،۱. اجازه به دستگاه‌های اجرایی برای واگذاری طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای خود در حوزه‌های فرهنگی، آموزشی، درمانی، ورزشی و خدماتی و سایر موارد مشابه که کمتر از ۵۰ درصد پیشرفت داشته‌اند به بخش‌های خصوصی یا تعاونی به صورت فروش یا اجاره بلندمدت ۱۰ ساله از طریق مزایده عمومی و اختصاص منابع حاصل از واگذاری این طرح‌ها و پروژه‌ها به دستگاه ذی‌ربط برای کمک‌های فنی و اعتباری یا تکمیل پروژه‌های در دست اجرا (*-بند س تبصره ۳ قانون بودجه سال ۱۳۹۳)

۳۵،۱. اجازه استفاده از تسهیلات تامین مالی و خارجی (فاینانس) علاوه بر سهمیه سال‌های قبل (معادل ۳۵ میلیارد دلار) به طرح‌های دارای توجیه فنی، اقتصادی؛ مالی و زیست محیطی دستگاه‌های اجرایی و بخش‌های خصوصی و تعاونی، با سپردن تضمین‌های لازم به بانک‌های عامل (*-بند الف تبصره ۴ قانون بودجه سال ۱۳۹۳)

۳۶،۱. پرداخت هزینه‌های تحقیقاتی به واحدهای تولیدی در صورتی که منجر به کسب مجوز تولید یا ثبت اختراع داخلی یا بین‌المللی شود (***)

۳۷،۱. پیش‌بینی ردیف یارانه تسهیلات بهره‌وری و ارتقاء دانش‌فنی در بودجه‌های سالانه جهت افزایش بهره‌وری واحدهای تولیدی و خدماتی (***)

۱-۳-۳-راهکارهای مدیریت و تسویه بدهی‌های دولت

مقدمه: افزایش بدهی‌های دولت به‌ویژه به پیمانکاران و بانک‌ها در کنار آشفتگی حساب‌های مربوطه، سبب ایجاد عوارض قابل ملاحظه‌ای در هر ۳ ضلع مرتبط با این موضوع یعنی دولت، پیمانکاران و بانک‌ها شده است. به دلیل بی‌نظمی و آشفتگی حساب‌ها در سمت دولت، محاسبه دقیق میزان بدهی‌های دولت با دشواری زیادی همراه بوده است. از طرفی بلوکه شدن بخشی از دارایی‌های پیمانکاران نزد دولت سبب شده این شرکت‌ها با کمبود نقدینگی مواجه شوند و در نتیجه نتوانند به تعهدات کوتاه‌مدت خود در قبال بانک‌ها پاسخگو باشند. در نتیجه مطالبات معوق نظام بانکی از این محل تحت تاثیر قرار گرفته و بانک‌ها را بیشتر در جهت انقباض فعالیت‌های تامین مالی خود پیش برده است. از سوی دیگر، به دلیل افزایش مستقیم بدهی‌های دولت به بانک‌ها، توان تسهیلات‌دهی بانک‌ها کاهش یافته است. در حال حاضر با توجه به شرایط ویژه اقتصادی کشور، یعنی وجود تحریم‌های ظالمانه بین‌المللی و محدودیت درآمدهای نفتی و تنگناهای به وجود آمده، باز پرداخت بدهی‌ها با چالش‌های متعددی مواجه است. لذا وضعیت بدهی‌های دولت به‌عنوان مانعی جدی بر سر راه تامین مالی و تحرک تولید در سال‌های اخیر عمل کرده است. از سوی دیگر تاکنون هیچ مرجعی برای رسیدگی به وضعیت بدهی‌های دولت و مدیریت و تسویه آنها وجود نداشته است. مدیریت بدهی‌ها و باز پرداخت آنها علاوه بر تامین بخشی از منابع مورد نیاز برای سرمایه‌گذاری (باز پرداخت مطالبات پیمانکاران) و افزایش امکان اعطای تسهیلات بیشتر توسط نظام بانکی که بر تحرک تولید اثرگذار خواهد شد آثار بلندمدت مثبتی نیز برای شفافیت و قاعده‌مند شدن رفتار مالی دولت در پی خواهد داشت.

در این بخش در راستای پرداخت و تسویه بدهی‌ها، اقدامات متعددی پیش‌بینی شده است، به‌طوری که علاوه بر افزایش قابل توجه در اعتبارات تملک دارایی‌های مالی که عمدتا به تهاتر بدهی‌ها مربوط می‌شود، در قالب احکام بودجه نیز تمهیدات ویژه‌ای از جمله فروش و واگذاری سهام شرکت‌های دولتی و تسویه بدهی‌ها از این محل و همچنین تهاتر بدهی‌ها با مطالبات دولت از اشخاص بابت اقساط فروش سهام دولت و از محل فروش اوراق مشارکت و اسناد خزانه اسلامی مدنظر قرار گرفته است. علاوه بر این، تعیین نهاد متولی و ایجاد ساختار اجرایی مدیریت بدهی‌ها به‌عنوان اولین گام در زمینه ساماندهی بدهی‌های دولت، به‌عنوان یک ضرورت اجتناب‌ناپذیر مورد توجه قرار گرفته است و بر این اساس، دولت در خردادماه سال ۱۳۹۳، مصوبه‌ای در خصوص تشکیل ساختاری مستقل برای مدیریت بدهی‌های دولت به تصویب رساند.

سیاست‌ها: ۳۸،۱. تشکیل واحد سازمانی جداگانه جهت احصاء، ثبت و پایش بدهی‌ها و تعهدات دولت و نگهداری متمرکز حساب‌ها در وزارت امور اقتصادی و دارایی (*-مصوب)

۳۹،۱. تسویه بدهی‌های دولت به بخش خصوصی از محل مطالبات دولت از اشخاص بابت اقساط فروش آنها در چارچوب بند (ر) تبصره ۳ قانون بودجه سال ۱۳۹۳ (*-مصوب)

۴۰،۱. تسویه بدهی‌های دولت از محل فروش اوراق مشارکت و اسناد خزانه اسلامی موضوع آیین نامه اجرایی بند (ط) تبصره ۶ قانون بودجه سال ۱۳۹۳ (*-مصوب)

۴۱،۱. تسویه بدهی‌های دولت از طریق ایجاد صندوق قابل معامله سهام عدالت (ETF) و تادیه بدهی‌های دولت از محل یونیت‌های متعلق به دولت در صندوق فوق (**)

۴۲،۱. اجازه فروش اوراق خزانه اسلامی معادل اختلاف بدهی‌های دولت و رقم اوراق پیش‌بینی شده در قانون بودجه ۱۳۹۳ با توزیع ۵ ساله. تسویه بدهی دولت با اولویت تسویه مطالبات پیمان‌کاران با انتشار اسناد خزانه به میزان سالانه ۱۰۰ هزار میلیارد ریال (***)

۴۳،۱. واگذاری اموال مازاد دستگاه‌های اجرایی بابت تادیه بدهی‌های همان دستگاه (***)

۴۴،۱. واگذاری مسئولیت مطالعه، بررسی، تعیین تکلیف و واگذاری طرح‌ها و پروژه‌های انتفاعی و غیرانتفاعی دولتی قابل واگذاری به سازمان خصوصی‌سازی (**)

۴۵،۱. مزایده پروژه‌های نیمه‌تمام انتفاعی در فرابورس و پرداخت بدهی‌ها از این محل و در صورت عدم فروش، واگذاری به طلبکاران دولت با روش مذاکره (***)

۴۶،۱. جلب مشارکت بخش خصوصی از طریق واگذاری پروژه‌های عمومی غیرانتفاعی در قالب قراردادهای مشارکت عمومی-خصوصی (PPP) و محاسبه ارزش پروژه به عنوان آورده دولت جهت افزایش نرخ بازده (***)

۴۷،۱. تسویه بدهی‌های دولت از محل منابع مالی حاصل از فروش سهام شرکت‌های دولتی (*)

۴۸،۱. تهاتر بدهی‌های دولت از محل بدهی‌های مالیاتی اشخاص (***)

۴۹،۱. انتقال بدهی‌های سازمان‌ها و شرکت‌های دولتی که به موجب تکالیف قانونی یا دولتی ایجاد شده است به حساب بدهی‌های دولت با پیشنهاد وزارت امور اقتصادی و دارایی و با تصویب هیات وزیران (***)

۵۰،۱. تسویه بدهی اشخاص حقوقی غیردولتی به دولت با مطالبات آنها از شرکت‌های دولتی (***)

۵۱،۱. توقف عملیات اجرایی وصول مطالبات دولت از اشخاصی که مطالبات متقابل از دولت دارند و رفع ممنوعیت خروج در سقف مطالبات آنها از دولت (***)

۵۲،۱. اختصاص ۱۰۰ درصد منابعی که از حساب ذخیره ارزی به عاملیت بانک‌های دولتی صرف اعطای تسهیلات به بخش‌های خصوصی و دولتی شده است و در سال ۹۳ وصول می‌شود بابت تسویه بدهی دولت به این بانک‌ها (*-بندط تبصره ۵ قانون بودجه ۱۳۹۳)

۲-بهبود محیط کسب‌وکار

مقدمه: فضای کسب‌وکار به مجموعه عواملی اطلاق می‌شود که در بیرون از بنگاه وجود دارد و بر عملکرد بنگاه اثری تعیین‌کننده می‌گذارد. بخش مهمی از فضای اقتصادی و حقوقی پیرامون بنگاه‌های اقتصادی متاثر از عملکرد دولت و تعریف نقش دولت در شکل‌دهی روابط اقتصادی است. دخالت‌های ناروای دولت در تنظیم رفتار آحاد اقتصادی، نه‌تنها به بهبود در تخصیص منابع منجر نمی‌شود بلکه کاهش کارایی را به همراه خواهد آورد.

علاوه بر میزان دخالت دولت در اقتصاد، ایجاد زمینه مناسب برای راه‌اندازی بنگاه‌های جدید و توسعه فعالیت بنگاه‌های موجود، در ایجاد آثار مثبت برنامه خروج از رکود نقش مهمی دارد. از این روی مجموعه سیاست‌های بهبود محیط کسب‌وکار، باوجود ماهیت بلندمدت خود، آثار کوتاه‌مدت تعیین‌کننده‌ای بر ایجاد فضای رقابتی در سطح خرد خواهد گذاشت که در نتیجه آن، منابع مالی موجود به‌صورت کاراتری نصیب بنگاه‌های با بهره‌وری بالاتر خواهد شد. بنابراین اصلاحات قانونی و مقرراتی در جهت بهبود فضای کسب‌وکار یکی از راهکارهای اصلی برای خروج از رکود، به‌ویژه در زمانی است که ظرفیت‌های بلااستفاده قابل توجهی در اقتصاد وجود دارد.

آنچه در این گزارش به‌عنوان مجموعه سیاست‌های بهبود شرایط محیط کسب‌وکار ذکر می‌شود نقطه شروعی از یک فرآیند نسبتا طولانی است که گام به گام آثار مثبت آن بر اقتصاد کشور نمایان خواهد شد. از این روی در تدوین مجموعه سیاست‌های پیش‌رو سعی شده است مواردی مبنای سیاست‌گذاری قرار گیرد که سریع‌ترین آثار ممکن را در جهت توسعه فعالیت‌های اقتصادی در پی دارد. یکی از کلیدی‌ترین برنامه‌های دولت در زمینه بهبود فضای کسب‌وکار، کاهش مداخلات در زمینه قیمت‌گذاری و سرکوب قیمت‌هاست. به‌خصوص در شرایطی که دولت تداوم روند کاهشی تورم را با جدیت پیگیری می‌کند، عدم مداخله در زمینه قیمت‌گذاری، به جز اقلام خاص و کالاهای عرضه شده در بازار انحصاری، علاوه بر آنکه می‌تواند موجب تحرک سمت عرضه اقتصاد شود، آثار منفی رفاهی ناچیزی برای مصرف‌کنندگان خواهد داشت. زیرا دولت در چنین شرایطی به جای دخالت در تنظیم قیمت چند کالای خاص، هدف‌گذاری مشخصی بر کنترل قیمت مجموعه کالاهای موجود در سبد مصرفی خانوار انجام داده است.

سیاست‌ها: ۱،۲. حذف تدریجی قیمت‌گذاری دولتی تا پایان سال ۱۳۹۳ به غیر از کالاهای اساسی و انحصاری (**)

۲،۲. اجرای ماده ۷ اصلاحی قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل ۴۴ به‌عنوان مهم‌ترین قانون ساماندهی شرایط اخذ مجوزها در کشور (**)

۳،۲. ارتباط منظم با فعالان اقتصادی و پایش مداوم شرایط محیطی کسب‌وکار و تهیه فهرست مشکلات و پیگیری تا رفع مشکلات، از جمله پیگیری اخذ گواهی عدم سوء پیشینه از نیروی انتظامی، پیگیری مشکل عدم ثبت صورتجلسات و... از سوی دفتر بهبود فضای کسب‌وکار وزارت امور اقتصادی و دارایی (*-مصوب)

۴،۲. حذف استعلامات مالیاتی به‌صورت انفرادی و ارائه فهرست برخط برای تمامی دستگاه‌ها (*-مصوب)

۵،۲. مکلف نمودن بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران به پیشنهاد اصلاحات قانونی لازم برای اصلاح شاخص اخذ اعتبار (**-مصوب)

۶،۲. مکلف نمودن سازمان بورس و اوراق بهادار به پیشنهاد تغییرات قانونی لازم برای ارتقای شاخص مسئولیت مدیران در سال ۱۳۹۳ (**-مصوب)

۷،۲. مکلف نمودن سازمان امور مالیاتی به بهبود شاخص پرداخت مالیات با الکترونیکی کردن دریافت لیست حقوق در سال ۱۳۹۳ (*-مصوب)

۸،۲. مکلف نمودن دستگاه‌های اجرایی به ارائه گزارش اجزای شاخص‌های بهبود فضای کسب‌وکار به صورت سه ماهه به هیئت دولت (*-مصوب)

۹،۲. افزایش مهلت اعتبار کارت‌های بازرگانی برای واحدهای تولیدی دارای پروانه بهره‌برداری به ۵ سال (*)

۱۰،۲. قابل انجام نمودن ثبت سفارش کالاهای متعلق به واحدهای تولیدی دارای پروانه بهره‌برداری در مرحله رسیدگی در گمرک از طریق سامانه در وزارت صنعت، معدن و تجارت

حال حاضر نقشی محدود در تامین مالی برعهده دارد، با طراحی ابزارها و نهادهای جدید، بار بیشتری را در تامین منابع برای سرمایه‌گذاری، به‌ویژه در بنگاه‌های بزرگ، به‌دوش بکشد. علاوه بر این، به‌خصوص در سال ۱۳۹۳، تامین سرمایه در گردش از طریق بانک‌ها اولویت بسیار بالا خواهد داشت.

مجموعه سیاست‌های تفصیلی خروج از رکود در دو حوزه بانک و بازار سرمایه، هدف اصلی خود را در حوزه بانکی بر «اصلاح» و در حوزه بازار سرمایه بر «توسعه» بنا گذاشته است. حرکت به سمت عبور از معضل مطالبات غیرجاری، افزایش سرمایه، فروش اموال مازاد بر استانداردهای نظارتی مقرر، خارج شدن از بنگاه‌داری و بازپرداخت بدهی‌های دولت به بانک‌ها، برخی سرفصل‌های مربوط به اصلاحات بانکی را در برمی‌گیرد و در بازار سرمایه، معرفی ابزارهای جدید و صندوق‌های متعدد سرمایه‌گذاری، اقداماتی را شامل می‌شود که توسعه بازار سرمایه را در پی خواهد داشت.

۳-۱-سیاست‌های بانکی و اعتباری

مقدمه: در سال‌های ۱۳۹۱ و ۱۳۹۲ میزان تسهیلات اعطایی بانک‌ها به قیمت ثابت با کاهش قابل توجهی مواجه شد. همچنان که در گزارش اول خروج از رکود توضیح داده شد تعیین نامناسب نرخ‌های سود بانکی در سال‌های گذشته و تضعیف توان واسطه‌گری مالی بانک‌ها از این محل، افزایش مطالبات غیرجاری بانک‌ها و افزایش ریسک اعتباری بانک‌ها به دلیل تنگناهای مالی بنگاه‌های اقتصادی در سال‌های ۹۰ تا ۹۲ و افزایش تحریم‌های مالی و بانکی در کنار فساد بانکی سال ۱۳۹۰ سبب شد بانک‌ها در جهت انقباض فعالیت‌های خود از نظر ارائه تسهیلات تامین مالی تولید گام بردارند. علاوه بر آن، کاهش کنترل بانک مرکزی بر بازار پول موجب شد موسسات اعتباری مختلفی خارج از چارچوب مقررات و ضوابط بانک مرکزی اقدام به فعالیت نمایند که افزایش بی‌انضباطی در بازار پول را به دنبال داشت و باعث شد منابع در دسترس بانک‌ها برای تامین مالی تولید با کاهش بیشتری مواجه شود. لذا یکی از اصلی‌ترین برنامه‌های دولت برای پیشبرد سیاست‌های خروج از رکود «افزایش توان تسهیلات‌دهی بانک‌ها»، «هدایت منابع اعتباری بانک‌ها به سمت فعالیت‌های تولیدی با تاکید بر فعال‌سازی ظرفیت‌های بلااستفاده» و «انضباط بخشی به بازار پولی و قراردادن موسسات اعتباری فاقد مجوز در چارچوب مقررات و ضوابط بانک مرکزی» است. در کنار این سه رویکرد، «گسترش عمق و سطح بازار بین‌بانکی» نیز از جمله اهداف سیاست‌های بانکی و اعتباری تعیین شده است که سبب خواهد شد فشار بانک‌ها برای دریافت منابع از بانک مرکزی کاهش یابد.

از سوی دیگر بخش مهمی از تسهیلات بانکی اعطا شده در سال‌های گذشته نصیب تعداد کمی بنگاه بزرگ شده است و در نتیجه بنگاه‌های کوچک و متوسط امکان بهره‌مندی از منابع محدود نظام بانکی کشور را نداشته‌اند. لذا با توجه به اینکه این بنگاه‌ها امکان بهره‌مندی از منابع بازار سرمایه را نیز ندارند می‌توان نتیجه گرفت طی سال‌های گذشته بنگاه‌های کوچک و متوسط به هیچ منبع رسمی برای تامین مالی دسترسی نداشته‌اند. از آنجایی که بخش عمده اشتغال کشور -به‌خصوص اشتغال صنعتی- در بنگاه‌های کوچک و متوسط متمرکز است و این بنگاه‌ها در سال‌های گذشته بیشترین آسیب را از بی‌ثباتی‌های اقتصاد کلان متحمل شده‌اند، لازم است مسیر خروج از رکود به گونه‌ای ترسیم شود که توسعه و رشد بنگاه‌های کوچک و متوسط را در پی داشته باشد. بر این اساس یکی دیگر از مولفه‌های اصلی سیاست‌های بانکی و اعتباری جهت‌گیری در خصوص تامین مالی بنگاه‌های کوچک و متوسط توسط بانک‌ها و هدایت بنگاه‌های بزرگ به سمت بازار سرمایه و تامین مالی از آن منبع است. این رویکرد می‌تواند علاوه بر تسریع فرآیند خروج از رکود، بهبود وضعیت اشتغال کشور را نیز در پی داشته باشد.

در ادامه اهم سیاست‌های اعتباری و بانکی دولت که با توجه به رویکردهای ذکر شده در بندهای قبل و با هدف خروج از رکود طراحی شده‌اند، ذکر شده است.

سیاست‌ها: ۱،۳. افزایش سرمایه بانک‌ها از محل درآمدهای مازاد بودجه (***)

۲،۳. کاهش بدهی بخش دولتی به بانک‌ها (***- به شرح مندرج در بخش ۱-۳-۲)

۳،۳. تسری معافیت‌های مالیاتی بازار سرمایه به بازار پول (***)

۴،۳. تسهیل وصول مطالبات معوق بانک‌ها از طریق اصلاح ماده مربوط به مزایده در قانون ثبت اسناد و املاک (***)

۵،۳. ممنوعیت بازخرید اوراق مشارکت پیش از سررسید و مجاز نمودن معامله آن در بازار ثانویه (**)

۶،۳. کاهش نسبت مطالبات غیرجاری بانک‌ها به میزان حداقل ۲ واحد درصد در سال (*)

۷،۳. تشکیل کارگروه مشترک با قوه قضائیه برای پیگیری مسائل مشترک بین بانک‌ها و دستگاه قضایی از جمله مطالبات غیرجاری بانک‌ها و اجرای قانون تنظیم بازار غیرمتشکل پولی (**)

۸،۳. الزام بانک‌ها به فروش اموال غیرمنقول مازاد بر حدود ابلاغ شده توسط بانک مرکزی به میزان حداقل ۲۰ درصد در سال (*)

۹،۳. الزام بانک‌ها به فروش سهام و شرکت‌های متعلق به بانک‌ها مازاد بر حدود ابلاغ شده توسط بانک مرکزی به میزان حداقل ۳۳ درصد در سال (*)

۱۰،۳. افزایش سهم تامین سرمایه در گردش بنگاه‌ها از مجموع اعتبارات پرداختی بانک‌ها به حداقل ۶۰ درصد (*)

۱۱،۳. ساماندهی موسسات اعتباری بدون مجوز با تاکید بر اجرای قانون تنظیم بازار غیرمتشکل پولی (*)

۱۲،۳. الزام بانک‌ها به کسب اطمینان از تامین حداقل ۲۵ درصد از منابع مالی مورد نیاز پروژه‌های سرمایه‌گذاری از محل حقوق صاحبان سهام (*)

۱۳،۳. منوط نمودن اعطای تسهیلات به بنگاه‌های بزرگ به ارائه صورت‌های مالی حسابرسی شده توسط حسابرس مستقل عضو جامعه حسابداران رسمی کشور (*)

۱۴،۳. تعدیل مستمر سقف تسهیلات انفرادی (خُرد) (**)

۱۵،۳. منطقی کردن سهم تسهیلات عقود غیرمشارکتی در شبکه بانکی (*)

۱۶،۳. الزام بانک مرکزی به ارائه ضوابط لازم به بانک‌ها برای اصلاح حدود اعتباری بنگاه‌های اقتصادی در اعطای تسهیلات سرمایه در گردش (*)

۱۷،۳. گسترش دامنه نفوذ کارت‌های اعتباری برای خرید کالاهای بادوام تولید داخل (*)

۱۸،۳. استفاده از ظرفیت گواهی سپرده خاص در تامین منابع مالی طرح‌های تولیدی (*)

۳-۲-بازار سرمایه

مقدمه: بازار سرمایه می‌تواند نقش مهم و بی‌بدیلی را در تامین مالی فعالیت‌های بنگاه‌های اقتصادی و بودجه دولت ایفا نماید. لذا، سیاست قطعی دولت، تقویت این نهاد به منظور نقش‌آفرینی موثرتر در روند توسعه اقتصاد ملی است. در شرایط کنونی اقتصاد ایران که بسیاری از بنگاه‌های اقتصادی و دولت در تنگنای شدید مالی به سر می‌برند و تامین مالی غیرتورمی بنگاه‌ها و بودجه دولت برای ایجاد تحرک در اقتصاد و خروج غیرتورمی از رکود یکی از نیازهای مهم اقتصاد کشور است، نقش و اهمیت بازار سرمایه بیش از پیش برجسته و نمایان می‌شود. دولت در چارچوب سیاست‌های خروج از رکود اقتصادی در سال ۹۳، مجموعه سیاست‌هایی برای تنظیم و توسعه بازار اوراق بهادار و بورس‌های کالایی تهیه کرده است. مجموعه سیاست‌های دولت برای توسعه بازار سرمایه با رویکرد تحقق اهداف زیر طراحی شده‌اند:

- تقویت نقش بازار اولیه در تشکیل سرمایه
- گسترش بازار اوراق بهادار دولتی
- جذب سرمایه‌گذاری خارجی در بازار اوراق بهادار
- افزایش نقش تامین مالی مبتنی بر کالا
- کمک به تامین مالی بنگاه‌های اقتصادی از طریق اوراق بهادار
- تنوع دادن به ابزارها و نهادهای تامین مالی به منظور پوشش دادن تمامی نیازهای سرمایه‌گذاران و شرکت‌های سرمایه‌پذیر

سیاست‌ها: ۱۹،۳. تعیین نرخ سود شناور مصون از تورم برای اوراق بهادار دولتی (*)

۲۰،۳. اجازه خرید و فروش اوراق بهادار دولتی به قیمت بازار (**)

۲۱،۳. حذف تضمین بازخرید اوراق بهادار دولتی توسط بانک‌ها و تامین نقدشونگی آنها از طریق بازار ثانویه اوراق بهادار (*)

۲۲،۳. تسهیل و تکمیل مقررات سرمایه‌گذاری خارجی در اوراق بهادار به صورت سبد دارایی (**)

۲۳،۳. حمایت از تشکیل و توسعه فعالیت موسسات رتبه‌بندی داخلی (*)

۲۴،۳. جلب مشارکت موسسات خارجی برای رتبه‌بندی بین‌المللی اوراق بهادار (*)

۲۵،۳. اصلاح و تکمیل مقررات افتتاح حساب بانکی و دریافت سایر خدمات بانکی توسط سرمایه‌گذار خارجی (*)

۲۶،۳. استفاده از صندوق‌های پروژه یا انتشار سایر اوراق بهادار به‌منظور تامین مالی پروژه‌های نیمه‌تمام (*)

۲۷،۳. استفاده از ظرفیت بورس کالای ایران برای فروش املاک و مستغلات بانک‌ها و موسسات دولتی (**)

۲۸،۳. فعال‌سازی ظرفیت ماده ۳۲ قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی در اجرای طرح قیمت تضمینی به جای خرید تضمینی کالاهای کشاورزی (**)

۲۹،۳. تقویت بورس‌های کالایی و حمایت از مکانیزم عرضه و تقاضا برای کشف قیمت‌ها در مورد کالاهای پذیرفته شده (*)

۳۰،۳. تغییر نقش دستگاه‌های دولتی متولی در تنظیم بازار کالاها از تعیین‌کننده سقف قیمت‌ها به پایش‌کننده بازار و اخذ تصمیمات و سیاست‌های مناسب برای حفظ بازار در شرایط رقابتی (**)

۳۱،۳. تعمیق بازار کالاهای پذیرفته شده در بورس کالایی از طریق شروع و تقویت معاملات سلف موازی و گواهی سپرده کالایی در بورس‌های مذکور (*)

۳۲،۳. گسترش زمینه‌های فعالیت صندوق‌های زمین و ساختمان برای تامین مالی بخش ساختمان (*)

۳۳،۳. توسعه صندوق‌های پروژه برای تامین مالی پروژه‌های تولیدی (*)

۳۴،۳. ایجاد صندوق‌های سرمایه‌گذاری ارزی برای جمع‌آوری و به کارگیری منابع ارزی خارج از نظام بانکی (**)

۳۵،۳. حذف ضامن حداقل سود و ضمانت بازخرید از اوراق بهادار منتشره شرکت‌ها از طریق مجاز دانستن فروش اوراق بهادار بخش خصوصی به قیمت بازار و تعیین نرخ سود این اوراق متناسب با ریسک آنها (***)

۳۶،۳. طراحی اوراق بهادار با پشتوانه وام‌های رهنی و غیررهنی، به منظور استفاده توسط بانک‌ها و موسسات اعتباری برای آزادسازی منابع خود و اختصاص آنها به اعطای تسهیلات جدید (**)

۳۷،۳. تقویت و تعمیق بازار ثانویه اوراق بهادار از طریق تقویت معاملات اختیار معامله بر روی سهام، فروش استقراضی و خرید اعتباری (**)

۳۸،۳. تقویت و تعمیق بازارگردانی اوراق بهادار (**)

۳۹،۳. تقویت صندوق توسعه بازار سرمایه و ایجاد صندوق تثبیت ریالی (**)

۴۰،۳. ایجاد صندوق‌های بازنشستگی خصوصی (***)

۴۱،۳. نیاز نداشتن به رعایت تشریفات مربوط به مزایده و مناقصه توسط دستگاه‌های اجرایی در خصوص ابزارهای تامین مالی که خرید، فروش و اجاره دارایی جزیی از فرآیند تامین مالی است (***)

۴-فعالیت‌ها و محرک‌های خروج از رکود

مقدمه: همانطور که در مقدمه گزارش حاضر ذکر شد برنامه خروج از رکود، از یک هسته اصلی و مجموعه‌ای از عوامل محیطی حاکم بر آن هسته تشکیل شده است؛ محیط مساعد اقتصاد کلان و فضای مناسب کسب‌وکار از مهمترین اجزاء عوامل محیطی و نهادهای مالی برای تجهیز بیشتر و تخصیص بهینه‌تر منابع به همراه فعالیت‌های اقتصادی پیشران و صادراتی بخش هسته این مجموعه سیاست‌ها را تشکیل می‌دهند. در واقع بخش واقعی اقتصاد (فعالیت‌های پیشران و صادراتی) در کانون هسته راه‌حل‌ها قرار دارد و چگونگی عملکرد آن سرنوشت‌ساز خواهد بود و محیط مناسب اقتصاد کلان و فضای مساعد کسب‌وکار به همراه بازارها و نهادهای مالی کارآمد، از این نظر اهمیت دارند که بتوانند به تولید بیشتر و کاراتر کالا و خدمات کمک کنند.

بنابراین، چگونگی رویکرد به فعالیت‌های مرتبط با تولید کالا و خدمات، در سیاست‌های خروج از رکود حائز اهمیت بسیار زیاد است.

در شرایط متعارف، وقتی عوامل محیطی و نهادی در شرایط مناسب و مطلوبی قرار دارند، بنگاه‌های اقتصادی، از فضای مناسب اقتصاد کلان، پیش‌بینی‌پذیری را دریافت می‌کنند و از فضای مساعد کسب‌وکار، کارایی و کاهش هزینه‌های ناشی از رقابت را به‌عنوان محدودیت می‌پذیرند و در چنین محیطی، نهادهای مالی با اعمال ضوابط استاندارد، خودبخود، بنگاه‌های کارا را از بنگاه‌های ناکارا تفکیک کرده و منابع محدود خود را در اختیار بنگاه‌های کاراتر قرار خواهند داد که متضمن ریسک کمتر و برگشت‌پذیری مطمئن‌تر منابع تجهیز شده است. اما در شرایط دشوار کنونی که منابع مالی بشدت محدود است و محدودیت‌های بین‌المللی هزینه‌ها را به میزان قابل توجهی افزایش داده، تعیین برخی «معیارها» و «اولویت‌ها» در تخصیص منابع محدود اجتناب ناپذیر خواهد بود. هرچند معضل مربوط به محدودیت شدید منابع مالی کشور با اعمال سیاست‌های ذکر شده در فصل سوم گزارش تا اندازه‌ای بهبود پیدا خواهد کرد، اما مشکل رکود اقتصاد، تنها بخاطر کمبود منابع نیست، بلکه وجود ضعف‌های جدّی در نظام تخصیص منابع، باعث شده است که میزان رشد اقتصادی حاصل از هر واحد منابع مالی، روندی کاهنده داشته باشد. لازمه خروج از رکود، انتخاب فعالیت-بنگاه‌هایی است که بتوانند به‌عنوان بخش‌های پیشران منجر به تحرک در سایر بخش‌های اقتصادی و دنباله فعالیت‌های پسین و پیشین خود شوند. فعالیت‌هایی که بالاترین و سریع‌ترین نرخ بازگشت را داشته و با راه افتادن آنها، بیشترین حجم از فعالیت‌های اقتصادی راه بیفتد یا فعالیت‌هایی که با توجه به افتِ زیادِ سطح درآمد، نزدیکترین فاصله را با تقاضای مصرفی نهایی داشته و کمترین میزان سرمایه‌گذاری را نیاز داشته باشد از جمله مهمترین معیارهای انتخاب بخش‌های پیشران بوده‌اند. همچنین فعالیت‌هایی با بیشترین میزان بهره‌وری در کنار فعالیت‌هایی که از بیشترین انگیزه برای جذب پس‌انداز خانوارها برخوردار بوده یا نقش موثری در برطرف کردن محدودیت‌های ارزی و ریالی داشته‌اند نیز می‌توانند در فرآیند خروج از رکود در سال‌های ۹۳ و ۹۴ نقش کلیدی ایفا کنند. در کنار انتخاب بخش‌های پیشران، توسعه و تسهیل و تشویق صادرات غیرنفتی، به‌عنوان اصلی‌ترین مولفه تحریک تقاضا، می‌تواند علاوه بر کمک به افزایش رشد اقتصادی کوتاه‌مدت، آثار مثبت بلندمدتی نیز با خود به همراه داشته باشد.

دستگاه اجرایی	زیر شاخص مورد نظر	وضعیت کنونی	وضعیت مطلوب در سال ۱۳۹۳ (متوسط منطقه ها)	توضیح
سازمان امور مالیاتی	بازپرداخت مالیات بر ارزش‌افزوده کالای صادر شده	¾	کاهش به ۳۰ روز	¾
وزارت صنعت، معدن و تجارت	جواز تاسیس برای صنایع کوچک و متوسط	¾	کاهش به ۱۰ روز	¾
	جواز تاسیس برای صنایع بزرگ	¾	کاهش به ۳۰ روز	¾
	گواهی کشف و جواز اکتشاف	¾	کاهش به ۱۰ روز	¾
	صدور یا تمدید کارت بازرگانی	¾	کاهش به ۱۵ روز	¾
وزارت جهاد کشاورزی	صدور مجوز تشکیل تعاونی‌های تولیدی، شرکت‌های سهامی زراعی و کشت و صنعت‌ها	۹۰ روز	کاهش به ۳۰ روز	¾
	صدور مجوز پشتیبانی‌ها	۳۰ روز	کاهش به ۲۰ روز	با همکاری وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی و کارگروه توسعه اشتغال و سرمایه‌گذاری استان ها
	پاسخ استعلام آزمایشات کالاهای دامی	۳۵ روز	کاهش به ۲۱ روز	اعلام فهرست انواع آزمایشات مورد نیاز برای واردات کالای دامی
نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران	شماره‌گذاری حداقل ۵۰ ماشین‌آلات کشاورزی موجود به میزان یکصدهزار دستگاه	-¾	شماره‌گذاری ۵۰ ماشین آلات تا پایان سال ۱۳۹۳	¾
وزارت کشور	اخذ گواهی عدم سوء پیشینه برای دستگاه‌های اجرایی	¾	به صورت بر خط	با جلب مشارکت نیروی انتظامی
	اخذ استعلامات ثبتی	۱۵ روز	۵ روز	با جلب مشارکت نیروی انتظامی
	اخذ مجوز ساخت و ساز	۳۲۰ روز	۱۴۵ روز	با همکاری شهرداری‌ها و دستگاه‌های اجرایی ذیربط در اجرای ماده (۴۶) قانون برنامه پنجم توسعه و مصوبه شماره ۱۶۵۵ مورخ ۱۳۷۱/۸/۱۹ شورای عالی اداری
	اخذ گواهی پایان کار ساختمان	۳۰ روز	۱۰ روز	
وزارت نیرو	اخذ برق	۱۴۰ روز	۸۶ روز	¾
	اخذ انشعاب آب و فاضلاب	۲۷۰ روز	۱۰۰ روز	¾
وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی	گواهی اشتغال و تسویه حساب بیمه	¾	کاهش تا ۷ روز	¾
	اخذ گواهی تسویه حساب تامین اجتماعی	¾	کاهش تا ۱ روز	با همکاری سازمان تامین اجتماعی
سازمان بورس و اوراق بهادار	امتیاز شاخص سهولت اقامه دعوی سهامداران (۰- ۱۰)	۰	۲	¾
	امتیاز شاخص افشاء (۰- ۱۰)	۷	۹	¾
	امتیاز شاخص حمایت از سهامداران (۰- ۱۰)	۳.۷	۴.۵	¾
سازمان امور مالیاتی	شاخص پرداخت مالیات	¾	بهبود با الکترونیکی کردن دریافت لیست حقوق	¾
	زمان مورد نیاز برای پرداخت مالیات	۳۴۴ ساعت در سال	۲۲۰ ساعت در سال	¾
گمرک جمهوری اسلامی ایران	تعداد مراحل اداری صادرات	۷	۵	¾
	تعداد مراحل اداری واردات	۱۰	۷	¾
	زمان صادرات	۲۵ روز	۲۰ روز	¾
	زمان واردات	۳۷ روز	۱۹ روز	¾
	هزینه صادرات (دلار بر هر کانتینر)	۱۴۷۰	۱۲۱۰	¾
	هزینه واردات (دلار بر هر کانتینر)	۲۱۰۰	۱۴۵۶	¾
وزارت دادگستری	فرایند دادرسی و قضاوت	۲۹۵ روز	۲۷۰ روز	با جلب مشارکت قوه قضاییه
	فرایند اجرای حکم	۱۸۰ روز	۱۵۰ روز	با جلب مشارکت قوه قضاییه
	زمان پرداخت دیون	۵ و ۴ سال	۲ و ۳ سال	با جلب مشارکت قوه قضاییه
	نرخ بازستانی دیون	۲۲ درصد	۳۰ درصد	با جلب مشارکت قوه قضاییه

(*-مصوب)

۱۱،۲. مستقر نمودن نمایندگان تام‌الاختیار تمامی دستگاه‌های صادرکننده مجوز در امر صادرات، واردات و ترانزیت در ده گمرک کشور با تشخیص گمرک جمهوری اسلامی ایران و صدور مجوزهای مربوطه با استفاده از سامانه الکترونیکی (*-مصوب)

۱۲،۲. نهایی‌سازی و استقرار پنجره واحد تجاری فرامرزی در گمرک حداکثر ظرف یک سال توسط گمرک جمهوری اسلامی ایران (**-مصوب)

۱۳،۲. بازنگری فهرست، نوع، مقدار و میزان معافیت حقوق ورودی کالاهای مبادله مرزی توسط وزارت صنعت، معدن و تجارت با همکاری وزارت کشور، ستاد مبارزه با کالا و ارز، وزارت امور اقتصادی و دارایی (**-مصوب)

۱۴،۲. مکلف نمودن بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران به تعیین تکلیف وضعیت واردکنندگانی که ۱۰۰ درصد هم‌ارز ریالی مبلغ واردات کالا را در هنگام گشایش اعتبار پرداخت نموده‌اند ظرف حداکثر ۳ ماه (*-مصوب)

۱۵،۲. کاهش تعداد طبقات تعرفه‌ای جداول منضم به کتاب مقررات صادرات و واردات از ۱۴ به ۶ طبقه توسط وزارت صنعت، معدن و تجارت در سال‌های ۱۳۹۳ تا ۱۳۹۶ (*-مصوب)

۱۶،۲. هدف‌گذاری بهبود فرآیندها و تکلیف دستگاه‌های اجرایی جهت تحقق اهداف تعیین شده در قالب مصوبه هیات وزیران مطابق جدول (*-مصوب)

۱۷،۲. پی‌گیری مشکلات سرمایه‌گذاری از طریق ستادهای ۴۵ روزه سرمایه‌گذاری استانی (*-مصوب)

۱۸،۲. برقراری ارتباط کامل الکترونیکی گمرک جمهوری اسلامی ایران و اداره بنادر و دریانوردی حداکثر تا انتهای سال ۱۳۹۳ به منظور تسهیل بیشتر تجارت خارجی توسط وزارت امور اقتصادی و دارایی با همکاری وزارتخانه‌های راه و شهرسازی، ارتباطات و فن‌آوری اطلاعات و صنعت، معدن و تجارت (**-مصوب)

۱۹،۲. لحاظ نمودن میزان بهبود رتبه زیرشاخص‌های مرتبط با کسب‌وکار با افزایش بودجه سالانه دستگاه‌های اجرایی (*-مصوب)

۲۰،۲. مکلف نمودن تمامی دستگاه‌های اجرایی به احصاء و اصلاح تمامی مصوبات، آیین‌نامه‌ها و بخش‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های داخلی و رویه‌های اجرایی مزاحم و مخل کسب‌وکار ظرف مدت ۴ ماه و ارائه گزارش اقدامات صورت گرفته به هیات وزیران (**-مصوب)

۲۱،۲. مکلف نمودن سازمان تامین اجتماعی به قراردادن اطلاعات کارفرمایان دارای بدهی بیمه‌ای به‌صورت برخط در اختیار دستگاه‌های ملزم به استعلام (***)

۲۲،۲. ثبات بخشی به محیط کلان سرمایه‌گذاری در فعالیت‌هایی که دولت تامین‌کننده انحصاری مواد اولیه است، از طریق عقد قراردادهای ۱۰ ساله تامین مواد اولیه (***)

۳-تامین منابع مالی

مقدمه: در تدوین سیاست‌های خروج از رکود، تمایز قائل شدن بین «علت‌های رکود» و «نشانه‌های آن» بسیار ضروری است. رکود به همراه تورم، از یک طرف هزینه واحدهای تولیدی را افزایش داده و از طرف دیگر، قدرت خرید متقاضیان را با کاهش مواجه ساخته است. شرایط ذکر شده، خود در اتقضای بالای تولیدکننده و مصرف‌کننده به منابع مالی، به‌عنوان یک نشانه، منعکس کرده است. در صورتی که در چنین شرایطی، نشانه -به معنی تقاضای بالای منابع مالی ارزان قیمت- با علت، اشتباه گرفته شود، از نسخه درمان، افزایش بیشتر حجم پول و توزیع آن میان تولیدکنندگان و مصرف‌کنندگان انتظار خواهد رفت. حال آنکه این تجویز از آنجا که به علت بروز مساله نپرداخته، نتیجه‌ای جز تورم بالاتر و بازگشت رکود پس از یک تحرک بسیار کوتاه چندماهه نخواهد داشت.

در چارچوب فضای ترسیم شده، سیستم بانکی که بار اصلی تامین مالی را بر دوش دارد، نیازمند ساز و کارهای اصلاحی فراوانی است که در نتیجه اجرای آن بتواند اولا پس‌اندازهای بیشتری را تجهیز کند و ثانیا منابع تجهیز شده را به مصارف کاراتری -در سطح بنگاه- که تحرک بیشتری ایجاد می‌کنند، تخصیص دهد. علاوه بر آن، ضروری است بازار سرمایه که در

لـذا یکی از بخش‌هـای مهم برنامه دولت برای خـروج از رکود را شناسـایی موانع و گلوگاه‌های مربوط به فعالیت‌های پیشران، به‌ویـژه گلوگاه منابع مالی و رفع سـریع این گلوگاه‌ها تشـکیل می‌دهـد. بخش‌های پیشـران، از بیرون صنعت بـرای آن تقاضا ایجـاد می‌کنند و منجر به ایجاد تحـرک در زنجیره ارزش بخش صنعت می‌شـوند. البته بدیهی است در درون صنعت نیز متناظرا فعالیت‌هایی به‌عنوان محرک درونی بخش صنعت انتخاب و فعال خواهد شد. مجددا تاکید می‌شود، مجموعه سیاست‌های ذکر شده در این گزارش صرفا برای دوره کوتاه‌مدت و با هدف خروج اقتصاد از رکود طراحی شده‌اند. با این توضیح که همواره قید تضاد نداشتن سیاسـت‌های کوتاه‌مدت و برنامه‌هـا و اهداف بلندمدت منجر به محدودیت انتخاب و تدوین مجموعه سیاست‌های خروج از رکود بوده اسـت. لذا پس از عبور موفقیت‌آمیز از آثار نامطلوب شـرایط دشـوار سـال‌های ۹۱ و ۹۲، تخصیص منابع در سازوکاری بهینه توسط بازارهای مالی انجام خواهد پذیرفت.

۴-۱- بهینه‌سـازی مصـرف انـرژی، گاز، نفـت و پتروشیمی

مقدمـه: یکی از مهمترین بخش‌های پیشـران اقتصاد ایران، بخش انرژی شامل نفت، گاز، پتروشیمی و فرآورده‌های نفتی است. بخش انرژی اقتصـاد ایران علاوه بر آنکه نقش موثری در برطرف کـردن محدودیت‌های ارزی و ریالی ایفامی کند، از نرخ‌های بالا و

سریعی در بازگشت سرمایه برخوردار است. این بخش همچنین پیوندهای گسترده‌ای با صنایع دیگر دارد و البته با برطرف نمودن محدودیت انرژی موجود، بر بهبود عملکرد و افزایش ظرفیت تولید در سـایر فعالیت‌های اقتصادی نیز موثر خواهد بود. بدین معنی که با وجود حاکم شـدن رکودی عمیق بر فضای اقتصاد کشور و افت شدید تولید بسیاری از فعالیت‌های اقتصادی، کمبود انرژی مورد نیاز بخش صنعت در فصول مختلف دغدغه جدی سال‌های ۹۱ و ۹۲ بوده اسـت. لذا در شـرایطی که اقتصاد کشور بخواهد از رکود خارج شـده و طی سـال‌های آتی دوران رونق اقتصادی را تجربه نماید، تنگنای انرژی یکی از محدودیت‌های جدی پیش‌رو خواهد بود. لذا توسعه بخش انرژی کشور علاوه بر آنکه می‌تواند در کوتاه مدت موجب تحرک تولید و صادرات شـود، در میان‌مدت نیز بر توسـعه بخش صنعت اثری تعیین کننده خواهد داشت. از سـوی دیگر با پیگیری برنامه اصلاحی در بـازار انرژی در دولت یازدهم -که گام نخسـت آن در سال ۱۳۹۳ برداشته شد- یکی از بازارهـای نوظهور اقتصاد ایران، بازار فعالیت‌های صرفه جویی در انـرژی یا بهینه‌سـازی مصرف انرژی خواهد بـود. در این بازار طیف وسیعی از فعالیت در بخش‌های مختلف صنعت، ساختمان، خدمات، کشاورزی و انرژی عرضه می‌شود و متقاضیان بسیاری با هـدف کاهش اتلاف انرژی در بخش‌های تولیدی و مصرفی خود خواهان دریافت خدمات بهینه‌سازی مصرف انرژی خواهند بود. با این نگاه بند ق تبصره ۲ قانون بودجه سـال ۱۳۹۳ به توسـعه فعالیت‌های بهینه‌سازی مصرف انرژی اختصاص یافته است که با سیاسـت‌گذاری صحیح می‌تواند علاوه بر اثرگذاری بر فرآیند خروج از رکـود، منجر به صرفه‌جویی مقادیر قابل توجهی انرژی در کشـور شـود. در ادامه اهم سیاسـت‌های دولت برای توسعه بخش‌های نفت، گاز، پتروشیمی و بهینه‌سازی مصرف انرژی ذکر شده است.

سیاست‌ها: بهینه‌سازی مصرف انرژی از طریق اجرای بند ق تبصره ۲ قانون بودجه سال ۱۳۹۳

۱،۴. گازرسـانی به ۲.۵ میلیون خانوار روسـتایی و شهرهای کوچک با برآورد هزینه حدود ۱۰ هزار میلیارد تومان (*)

۲،۴. اصلاح و بهینه‌سازی موتورخانه‌های مسکونی، تجاری و اداری با برآورد هزینه حدود ۳ هزار میلیارد تومان (*)

۳،۴. برقـی کردن چاه‌های کشـاورزی با برآورد هزینه حدود ۲۵۰۰ میلیارد تومان (*)

۴،۴. گازرسانی به استان سیستان و بلوچستان با برآورد هزینه حدود ۲ میلیارد دلار (*)

۵،۴. افزایش عملکرد حمل بار و مسـافر در سیستم راه آهن با برآورد هزینه حدود ۱۰ میلیارد دلار (**)

۶،۴. افزایش عملکرد حمل مسافر در سیستم راه آهن شهری در کلان شهرها (مترو) (**)

۷،۴. نوسـازی نـاوگان حمـل بار و مسـافر درون شـهری و برون شهری (۱۷ هزار اتوبوس و ۳۷ هزار تاکسی) (**)

۸،۴. پرداخت ارزش سـوخت صرفه جویی شده در ازای برقی کردن چاه‌های کشـاورزی با اولویت اسـتفاده از انرژی‌های نو و تولید آب شـیرین و تمامی طرح‌هایی که منجر به صرفه جویی انرژی شود (***)

۹،۴. اجـازه به وزارت نیرو برای عقد قرارداد تا سـقف یکصد و بیسـت هزار میلیارد ریال به روش بیع متقابل با سرمایه‌گذاران بخش‌هـای خصوصی و دولتی با اولویت اسـتفاده از تجهیزات سـاخت داخل اجرای طرح‌های افزایش بازدهـی نیروگاه‌ها با اولویـت بخش بخـار در نیروگاه‌های چرخه ترکیبی، توسـعه اسـتفاده از انرژی‌های تجدیدپذیر، کاهش تلفات، بهینه‌سازی و صرفه‌جویـی در مصرف سـوخت مایـع، جایگزینی مصرف بـرق به جـای گاز یا فرآورده‌های نفتـی در مناطقی که توجیه اقتصادی دارد و افزایش سـهم صادرات برق و تحویل سـوخت صرفه‌جویی شده یا معادل نفت خام در مدت حداکثر دو سال به سرمایه‌گذاران (بند هـ تبصره ۱۱)

افزایش ظرفیت تولید گاز

۱۰،۴. افزایش تولید و پالایش گاز طبیعی از میدان مشـترک پـارس جنوبی به میزان ۱۰۰ میلیون مترمکعب در سـال ۹۳ و ۱۰۰ میلیون متر مکعب در سال ۹۴ (*)

۱۱،۴. شـروع به احداث خطوط جدید IGAT برای انتقال گاز تولیدی (*)

۱۲،۴. افزایش صادرات گاز طبیعی از طریق خط لوله به میزان ۵۰۰ میلیون دلار در سال (*)

افزایش ظرفیت تولید نفت

۱۳،۴. افزایش تولید نفت خام از میدان‌های مشـترک غرب کارون در جهت تحقق حداقل ۷۰۰ هزار بشکه در روز (*)

۱۴،۴. افزایش تولید میعانات گازی با اولویت برداشت از میدان پارس جنوبی در جهت رسـیدن به حداقل یک میلیون بشـکه در روز (*)

پتروشیمی

۱۵،۴. افزایش تولید پتروشـیمی‌های موجـود با تزریق گاز جدید (*)

۱۶،۴. افزایش صادرات محصولات پتروشیمی از سطح ۹.۹ به ۱۲ میلیارد دلار در سال ۹۳ (*)

۱۷،۴. افزایش ارزش فروش پتروشـیمی در داخل کشـور از ۳۱.۴ هزار میلیارد تومان به ۴۶.۳ هزار میلیارد تومان (*)

فرآورده‌های نفتی

۱۸،۴. افزایـش صـادرات فرآورده‌هـای نفتـی بـه میزان ۶ میلیارد دلار در سال ۹۳ و ۱۰ میلیارد دلار در سال ۹۴ نسبت به سال ۹۲ (*)

سیاست‌های توسعه صنعت نفت و گاز

۱۹،۴. حمایت از ساخت داخل ۱۰ قلم اصلی تجهیزات نفتی (*)

۲۰،۴. پیش‌فروش فرآورده‌های نفتی به صورت سلف در بازار بورس کالا (**)

۴-۲-صادرات غیرنفتی

مقدمه: در مقدمه گزارش حاضر بیان شد که یکی از ۴ گلوگاه پیش‌رو برای خروج از رکود، کاهش تقاضای موثر است. کاهش تقاضای موثر در کنار کاهش سـودآوری تولید، سبب شد رکود ایجاد شـده در سمت عرضه اقتصاد در طول زمان تداوم یابد. لذا در سال ۱۳۹۳ نیز با وجود کاهش برخی از محدودیت‌های سمت عرضه، همچنان کاهش تقاضای موثر می‌تواند تداوم رکود را در پی داشته باشد. همچنین تحریک تقاضا از طریق رشد حجم پول در شرایطی که همچنان سـمت عرضه اقتصاد با محدودیت‌هایی از جمله تامین مالی، واردات مواد اولیه و کالاهای سـرمایه‌ای و نااطمینانی‌های مختلف مواجه است، تنها منجر به افزایش سطح عمومی قیمت‌ها خواهد شـد و نمی‌تواند منجر به تحرک تولید شـود. از این روی سیاست‌های توسعه صادرات به‌عنوان یکی از محورهای اصلی تحریک سـمت تقاضا در دستور کار دولت قرار گرفته است. سیاست‌های توسعه صادرات غیرنفتی علاوه بر آنکه از طریـق افزایش تقاضا برای محصولات و خدمات تولید شـده در داخل منجر به تحرک بخش‌های تولیدی کشور می‌شوند، با کاهش وابستگی اقتصاد به نفت و تنوع بخشیدن به منابع ارزی، رشـدهای اقتصادی با ثبات‌تری را در سال‌های آتی رقم خواهد زد و از این حیث کاملا در راستای سیاست‌های اقتصاد مقاومتی یعنی تحقق اقتصادی درون‌زا و برون‌گرا قرار دارد. از سوی دیگر توسعه صادرات غیرنفتی -در مقایسه با صادرات نفتی- صنایع و بخش‌های کاربرتری را شـامل می‌شود که از این نظر افزایش سطح اشتغال و تطبیق بهتر ساختار اشتغال با جمعیت جوان و تحصیل کرده کشـور را در پی خواهد داشت. از این روی طراحی سیاست‌های کوتاه‌مدت توسعه صادرات غیرنفتی کاملا در مسیر سیاست‌های بلندمدت توسعه‌ای کشور از نظر افزایش اشتغال، تنوع منابع ارزی و کاهش وابستگی به نفت قرار دارد. در ادامه ابتدا به مهمترین اجزاء مجموعه سیاست‌های دولت در جهت توسعه صادرات غیرنفتی در دوره کوتاه‌مدت و سپس به سیاست‌هایی با هدف تسهیل تجارت اشاره می‌شود.

سیاست‌ها: ۲۱،۴. استرداد مالیات بر ارزش افزوده کالاهای صادراتی توسط سـازمان امور مالیاتی حداکثر ظرف مدت ۳۰ روز (*)

۲۲،۴. تامیـن تنخواه برای گمرک ج.ا.ایران برای تسـریع در اسـترداد حقوق ورودی پرداخت شـده بـرای تولید کالاهای صادراتی (*)

۲۳،۴. تخصیـص درآمـد حاصل از عـوارض صادراتی برای تشـویق صادرات کالاهای با ارزش افزوده و محتوای فناوری بالا (***)

۲۴،۴. تامین منابع لازم برای جبران هزینه‌های اضافی صدور ضمانت‌نامه‌ها، نقل و انتقال پول و جایزه صادرات خدمات فنی و مهندسی و محصولات صنعتی با ارزش افزوده بالا (**)

۲۵،۴. سـپرده‌گذاری از منابع صندوق توسعه ملی نزد بانک توسعه صادرات ایران به موجب بند (ص) تبصره ۵ قانون بودجه سال ۱۳۹۳ حداقل به میزان یک میلیارد دلار (*)

۲۶،۴. قبول تعهدات صندوق ضمانت صادرات ایران ناشـی از پذیرش تعهدات تکلیفی توسط دولت (**)

۲۷،۴. روان‌سازی صدور ضمانت‌نامه‌های بانکی برای صادرات خدمات فنی و مهندسی از محل دارایی‌های ارزی بانک مرکزی ج.ا.ایران (*)

۲۸،۴. ایجـاد امکان فروش ارز حاصل از صادرات غیرنفتی به نرخ بازار آزاد به نظام بانکی (**)

۲۹،۴. معافیت صادرات کالاها و خدمات از اخذ هرگونه مجوز به اسـتثنای اسـتانداردهای اجباری و گواهی‌های مرسوم در تجارت بین‌الملل مورد درخواست خریداران (**)

۳۰،۴. تنظیم ساعات فعالیت گمرکات مرزی و سازمان‌های مرتبط با کشورهای طرف تجارت (**)

۳۱،۴. ایجاد شعب بانک‌های ایرانی در گمرکات مرزی (*)

۳۲،۴. تقویت و توسـعه شعب بانک‌های ایرانی در کشورهای هدف (*)

۳۳،۴. اقـدام و پیگیـری وزارت امور خارجه بـرای راه‌اندازی باجه‌های صدور ویزای مسافری و تجاری در مبادی ورودی (**)

۳۴،۴. لغو روادید برای بازرگانان کشورهای هدف (**)

۳۵،۴. تشـکیل ستاد هماهنگی تمامی دستگاه‌های اجرایی مرتبط با تجارت فرامرزی از جمله مرزبانی، گمرکات و راهداری اسـتان‌های مرزی در استانداری‌ها به منظور تسهیل و حداکثر نمودن فعالیت ورود و خروج کالا از نقطه صفر مرزی و شـبانه-روزی شدن گمرکات مرزی در صورت لزوم (**)

۳۶،۴. اعمـال مدیریـت واحد مرزی توسـط گمـرک ایران موضوع ماده ۱۲ قانون امور گمرکی (**)

۳۷،۴. تمرکز اختیار صدور مجوز خروج موقت ماشـین‌آلات و تجهیزات پیمانکاران به کمیتـه ماده ۱۹ آئین‌نامه حمایت از صدور خدمات فنی و مهندسی (**)

۳۸،۴. انعقاد تفاهمنامه تجارت آزاد یا ترجیحی با کشورهای هدف (**)

۳۹،۴. تفاهم سـازمان استاندارد ایران با طرف تجاری ذیربط برای رفع مشکلات و هماهنگی برای بازنگری قوانین و مقررات و یکسان‌سازی آن در تمامی نقاط مرزی (*)

۴۰،۴. تسهیل ورود کامیون و تشکیل شرکت‌های حمل‌ونقل برای تجهیز ناوگان حمل‌ونقل جاده‌ای (*)

۴۱،۴. تسـهیل در ایجاد و تجهیز زیرسـاخت‌های اقامتی-درمانی در استان‌های مرزی و استان‌های مستعد توسعه توریسم سلامت (**)

۴۲،۴. بهسـازی و تکمیـل پروژه‌هـای جـاده‌ای و ریلی در مسیرهای پرویزخان، شلمچه، خسـروی، باشماق، تمرچین، دوغارون، ماهیرود، میلک، اینچه‌برون، مهران و بیله‌سوار (**)

۴۳،۴. تسـریع در احداث خطوط ریلی در مسیرهای خواف-هرات و شلمچه-بصره و خسروی-خانقین (**)

۴۴،۴. تامین منابع مالی لازم برای توسـعه زیرسـاخت‌های نرم‌افزاری تخصصی صادراتی (**)

۴۵،۴. اعزام رایزنان بازرگانی به حداقل ۳۰ کشور هدف (**)

۴۶،۴. تسهیل در رفع مغایرت اسناد کالا با اسناد مثبته زمان ثبت سفارش (*)

۴۷،۴. کاهش پیش‌دریافت LC برای واردات کالاها و خدمات در روز گشایش حداکثر به میزان ۳۰ درصد (**)

۴۸،۴. ارائه خدمات ویـژه ارزیابی برای واحدهای تولیدی در گمرکات اجرایی اصلی (*)

۴۹،۴. کاهش معافیت‌های سـود بازرگانی مناطق مختلف، مرزنشینان و ملوانان (*)

۴-۳-صنعت و معدن

مقدمه: سه ملاحظه کلیدی در تدوین سیاست‌های صنعتی برای پیشـبرد برنامه خروج از رکود مدنظر بوده است؛ اول آن که قرار نیسـت منابع محدود موجود صرفا به سـمت چند صنعت خاص گسیل شده و باقی صنایع از دسترسی به سیستم بانکی و نظام تجهیز منابع از طریق بازار اولیه محروم شوند. بلکه بنابر آنچه ذکر شد هدف افزایش بهره‌وری منابع موجود در طراحی مسیر خروج از رکود است. از این رو در اولین بند از سیاست‌های صنعتی، معیارهایی برای انتخاب بنگاه‌ها در تمام رشته-فعالیت‌ها ذکر شـده که این معیارها اولویت‌های اعطای تسـهیلات بانکی را مشـخص می‌کنند. علاوه بر موضوع بهـره‌وری، این معیارها به گونـه‌ای انتخاب شـده‌اند که ارتباط سیاسـت‌های صنعتی با سایر سیاست‌های این مجموعه از جمله سیاست‌های تجاری و توسعه صادرات و سیاست‌های بانکی و اعتباری همخوانی داشته باشـد. به‌عنوان مثال جایگاه صنعت در زنجیره ارزش، دارا بودن صورت‌های مالی حسابرسـی شده، صادراتی بودن محصولات، بسـتانکار بودن از دولـت و اولویت تامین سـرمایه در گردش برای صنایع کوچک از جمله مهم‌ترین معیارها برای تخصیص کارآمدتر منابع بانکی طی دوره گذار کنونی هسـتند. دوم آنکه اعمال سیاست‌های صنعتی و معدنی به صورتی یکسان و بدون در نظر گرفتن نوع مالکیت بنگاه‌ها انجام خواهد پذیرفت. بدین معنی که در سیاست‌های صنعتی اتخاذ شده، بنگاه‌های بزرگ دولتی در اولویت قرار ندارند و طبعا از اولویت هم خارج نمی‌شوند. سوم آنکه توانمندسازی صنایع کوچک از طریق ارتباط با صنایع متوسـط و بزرگ و تعمیق و تقویت این تعامل و ارتباط در قالب ایجاد و توسـعه خوشه‌ها، شبکه‌ها و برندها یکی از رویکردهای اصلـی دولـت در تدوین سیاسـت‌های صنعتی بوده اسـت. همان‌طور که مشاهده می‌شود مجموعه جهت‌گیری‌های دولت برای طراحی سیاسـت‌های صنعتی به‌گونه‌ای است که اهداف بلندمدت صنعتی کشـور نیز تامین خواهد شـد و شرایط گذار و ویژه کنونی پشـتوانه‌ای برای اعمال حمایت‌های کوتاه‌مدت خاص از برخی صنایع قرار نگرفته، به نحوی که این حمایت‌ها با اهداف بلندمدت توسعه صنعتی کشور در تناقض باشد. باذکر این مقدمه، مجموعه سیاست‌های صنعتی در زیر ارائه شده است.

سیاسـت‌ها: الف) سیاسـت‌های اجرایی برای تامین مالی بخش:

۵۰،۴. تشـکیل کارگروهی با هدف پیگیـری نیازمندی‌ها و مشکلات بنگاه‌های تولیدی و ارائه مشاوره به نظام بانکی به منظور تخصیـص کارآمد منابع بانکی به بنگاه‌هـای تولیدی با در نظر گرفتن معیارهای زیر: (**)

۱. صنایع با ارزش افزوده بیشتر

۲. صادراتی بودن محصول تولیدی به استثنای صادرکنندگان مواد اولیه و خام

۳. پیشران بودن و جایگاه در زنجیره ارزش

۴. کوتاه بودن دوره گردش مالی

۵. داشتن تقاضای بالفعل

۶. واحدهای نمونه صنعتی و معدنی چند سال اخیر

۷. واحدهای بستانکار دولت

۸. افزایش تولید با استفاده از ظرفیت واحدهای مشابه

۹. برخوردار از توان اشتغالزایی

۱۰. سرمایه در گردش صنایع کوچک

۱۱. فرآیندها و محصولاتی که موجب کاهش شدت انرژی می‌شوند

۱۲. دارا بودن صورت‌های مالی حسابرسـی شـده یا جریان نقدی قابل قبول

ب) سیاست‌های اجرایی برای تحریک تقاضای داخلی

۵۱،۴. توسـعه فعالیت لیزینگ با اولویت کالاهـای بادوام و سرمایه‌ای (**)

۵۲،۴. تخصیص تسـهیلات نظارت شده بانکی به خریداران کالاهای بادوام و سرمایه‌ای به روش اعتبار خریدار (**)

۵۳،۴. تسـهیل صـدور ضمانت‌نامه‌هـا برای پیمانـکاران و ارائه‌کنندگان خدمات فنی و مهندسـی برای اجرای طرح‌های داخلی و خارجی (**)

۵۴،۴. افزایش سـرمایه صندوق‌های حمایتی زیرپوشـش وزارت صنعت، معدن و تجارت (***)

۵۵،۴. نوسازی ناوگان حمل‌ونقل کشور اعم از جاده‌ای و ریلی و جایگزینی محصولات صنعتی انرژی‌بر از طریق استفاده از بند ق تبصره ۲ قانون بودجه سال ۱۳۹۳ (**)

ج) سیاست‌های اجرایی حوزه قوانین و پشتیبانی

۵۶،۴. ارائه آمار و اطلاعات شـفاف و به‌هنگام برای دسترسی آسان ذی‌نفعان (*)

۵۷،۴. پشتیبانی از ایجاد و توسعه کنسرسیوم بین واحدهای صنعتی جهت شرکت در مناقصات داخلی و خارجی (*)

۵۸،۴. تسـریع در رفع ابهـام و تعیین تکلیف بدهکاران ارزی و پیش‌بینی مشوق‌های مناسب برای خوش‌حساب‌ها (***)

۵۹،۴. تشـویق مصـرف تولیدات داخلی و اعتبار بخشـی به جایگاه تولیدکننده و کارآفرین (**)

۶۰،۴. اضافـه شـدن شـهرک‌های فناوری بـه حمـایت از شـهرک‌ها و موسسات دانش‌بنیان و تجاری‌سازی نوآوری‌ها و اختراعات (***)

۴-۴-مسکن

مقدمـه: بخش مسـکن به دلیـل ارتباطات پسـین قوی با سـایر بخش‌های اقتصادی به‌عنوان یکی از بخش‌های محرک رشـد اقتصادی در کشور مطرح بوده و هرگونه تحرک تولید در این بخش زمینه‌ساز رشـد تولید و اشتغال در سایر بخش‌های وابسـته می‌شود. بر همین اساس نیز در مجموعه سیاست‌های خروج از رکود اقتصادی، بخش مسـکن به‌عنوان یکی از عوامل اولیـه و بخش‌های پیشـران اثرگذار بر خـروج از رکود، مبنای سیاست‌گذاری ویژه‌ای قرار گرفته است. با توجه به هدف اصلی گـزارش پیش‌رو که همانا سیاسـت‌گذاری برای خروج پایدار و «غیرتورمی» از رکود سـمت عرضه اسـت، ارائـه راهکارهای ایجاد رونق تولید در بخش مسـکن نیز بـا توجه به هدف ایجاد رونق غیرتورمی تدوین و نهایی شـده است. بر این اساس یکی از معیارهای اصلی دولت برای سیاست‌گذاری در بخش مسکن، اثر نکردن تامین منابع مالی این سیاست‌ها بر افزایش پایه پولی بوده است. یکی از برنامه‌های قطعی دولت در بخش مسکن، تشکیل صندوق‌های پس‌انداز مسـکن با هدف ارائه تسـهیلات با مبلغ و نرخ سـود مناسب به خانوارهاسـت تا از این طریق اولا امکان خانه‌دار شدن بخش بزرگی از خانوارهای کشور فراهم شود و دوم این که با تحریک سمت تقاضای مسکن، تولید در بخش مسکن و بخش‌های وابسته به آن از رکود فعلی خارج شوند.

سیاسـت‌ها: ۶۱،۴. به منظور تحرک بخشی به فعالیت‌های بخش مسـکن، بانک‌ها می‌توانند در راستای اعطای تسهیلات خرید از طریق تاسـیس صندوق مسـتقل پس‌انداز مسکن یا تشکیل موسسه تسهیلات و پس‌انداز مسکن اقدام کنند.

۶۲،۴. بانک مرکزی پس از دریافت تقاضای تاسیس صندوق از سـوی بانک‌ها، موارد را مورد بررسی قرار داده و پس از حصول اطمینان از تعادل پایدار منابع و مصارف و نبود تامین کسری‌های احتمالی صندوق از منابع بانک مرکزی نسـبت به صدور مجوز اقدام خواهد نمود.

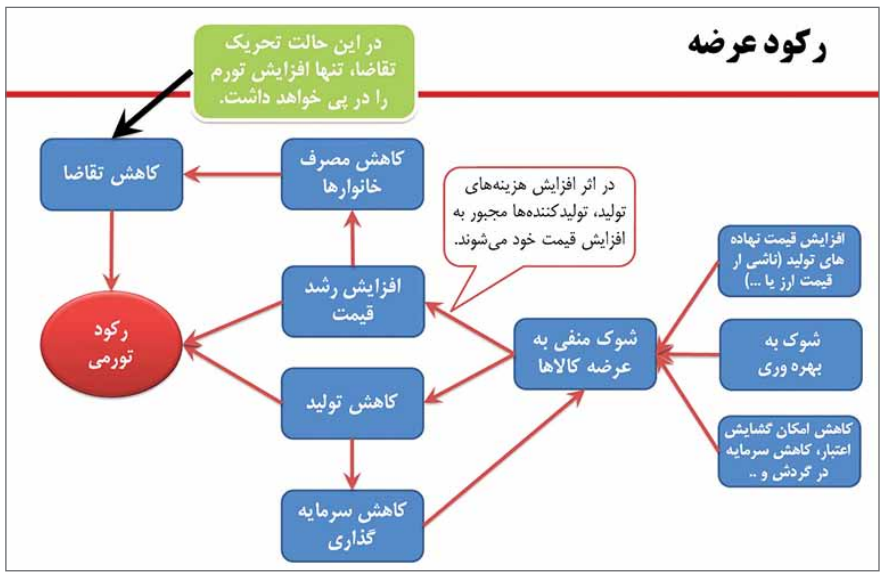

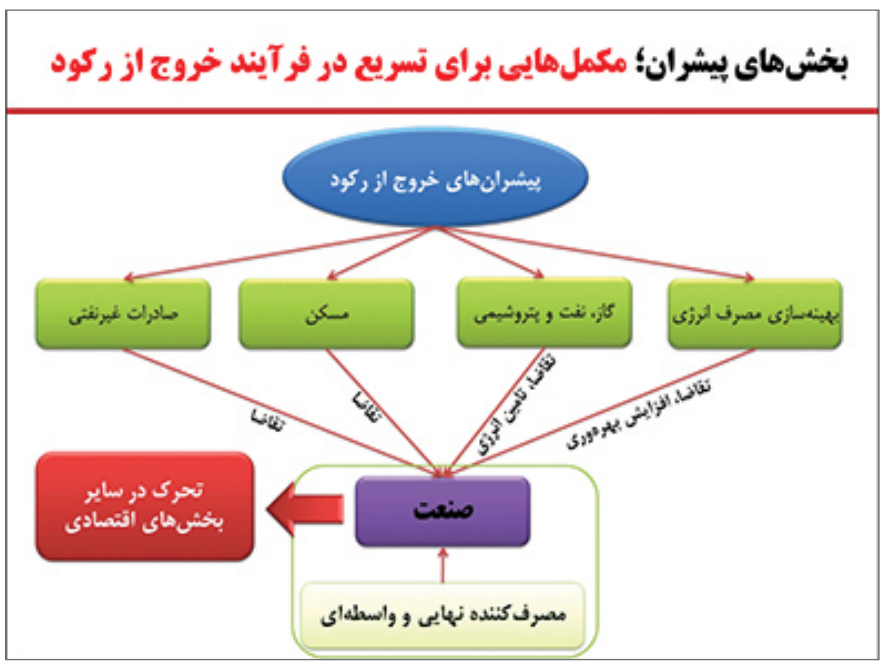

توسعه ملی – صنعتی پایدار از دیدگاه روزنامه‌نگاران

دیدگاه

روزنامه تخصصی، ضرورت عصر فراصنعتی

مینو بدیعی
دبیر گروه گزارش

مانوئل کاستلز استاد ارتباطات، عصر فعلی را از نظر ارتباطی، جامعه شبکه‌ای نام می‌برد. در جامعه شبکه‌ای ارتباطات به شکل مجازی و از طریق ابزارهای الکترونیکی است و در چنین جامعه‌ای، ابزارهای اصلی و بنیادی ارتباطات، شبکه‌های جهانی، فراملیتی و ملی اجتماعی است. در این جامعه، مرزهای ملی در نوردیده شده است و همه افراد در تمامی نقاط دنیا با به‌کارگیری وسایل و ابزارهای الکترونیکی مدرن و پست مدرن ارتباطات در تعامل و تبادل اطلاعات، آگاهی‌ها، اخبار و رویدادها و... هستند.

در چنین جامعه‌ای نقش رسانه‌های سنتی، در راس آنها مطبوعات چیست؟ این پرسش اساسی زمانی به‌طور کامل پاسخ داده می‌شود که ابزارهای مدرن جامعه اطلاعاتی و نظام فراصنعتی را در اختیار رسانه مکتوب قرار دهیم و به بیان دیگر، مبادرت به چاپ و انتشار نشریات و روزنامه‌هایی بکنیم که علاوه بر اینکه بتواند در درون جامعه شبکه‌ای نفس بکشد و قدرت هماوردی با ابزارهای اطلاع‌رسانی جامعه شبکه‌ای را داشته باشد باید قادر باشد که کاستی‌های جامعه شبکه‌ای را از بین ببرد، اما کاستی‌های نظام ارتباطی عصر فراصنعتی و جامعه شبکه‌ای چیست؟

در سیستم اینترنتی و شبکه‌ای انتقال اطلاعات، فرصت‌ها محدود و ارائه اخبار و اطلاعات بسیار سریع و کاملا با وقت فشرده است اما این سیستم که به سرعت همه اطلاعات و اخبار را رصد می‌کند و همه کاربران در دنیا را حتی در لحظات مساوی در جریان بسیاری از خبرها و رویدادها قرار می‌دهد در مواردی کیفیت، تحلیل، اطلاع‌دهی، تفسیر، گزارش‌دهی تحقیقی (انکت) یا پژوهش‌های میدانی را به دست فراموشی می‌سپارد و چون بر سرعت انتقال اطلاعات بیش از جنبه‌های کیفی و محتوایی آن اهمیت می‌دهد در کوتاه‌ترین زمان فرصت را از مخاطبانی که می‌خواهند عمیق‌تر در مورد رویدادها بیندیشند و اطلاعات کامل‌تر و جامع‌تری از همه رویدادها و خبرها داشته باشند می‌گیرد. از این‌رو است که جایگاه روزنامه تخصصی معنا پیدا می‌کند.

روزنامه تخصصی را می‌توان در همه زمینه‌های فرهنگی، هنری، اجتماعی، سیاسی و اقتصادی و... انتشار داد.

در این میان انتشار روزنامه تخصصی با هر گرایشی کاملا امکانپذیر و دست یافتنی است و روزنامه تخصصی با روزنامه عمومی و فراگیر یک تفاوت بنیادی و اساسی دارد و آن اینکه چنین روزنامه‌ای با مباحث زیربنایی در هر گرایشی برخورد تخصصی - علمی می‌کند و با جلب نظر مخاطبانی که در مورد مسائل تخصصی مورد علاقه‌شان نه‌تنها در اینترنت، خبرگزاری‌ها، شبکه‌های اجتماعی و... اطلاعات اندکی یافته‌اند بلکه در روزنامه‌های عمومی هم کمتر به مباحث تخصصی خود می‌رسند بهترین کارکرد خویش را در جامعه برجای می‌گذارد.

روزنامه تخصصی در حقیقت روزنامه‌ای است که با نگاه علمی – حرفه‌ای به موضوعات و سوژه‌های تخصصی می‌پردازد و با تکنیک‌ها و ابزارهای روزنامه‌نگاری حرفه‌ای از قبیل خبر نرم، گزارش خبری، گزارش‌های تحقیقی، میدانی، علمی، مصاحبه‌های چالشی و عمیق و با بهره‌گیری از روش‌های متداول تحقیق و پژوهش که روزنامه‌ای شده است، موضوع یا موضوعات تخصصی مورد نظر خود را مورد بررسی و کندوکاو مستند و آمار گونه قرار داده و اطلاعات، تحلیل و بررسی‌های دقیق‌تر و اصولی‌تری را ارائه می‌دهد.

روزنامه تخصصی، با توجه به آنچه که گفته شد، ضرورت پایداری و باقی ماندن رسانه مکتوب در برابر رسانه‌های تصویری، شنیداری، مولتی مدیا (چند رسانه‌ای)، اینترنت، شبکه‌های اجتماعی و... است.

روزنامه‌نگاری سایبر که به تعبیری روزنامه‌نگاری پیشرفته الکترونیکی است با تغییر مفاهیمی نظیر خبر، گزارش، مصاحبه و... این امکان را به روزنامه تخصصی داده است که با نگاهی منتقدانه، علمی، صریح، شفاف و بهره‌گیری از دانش روزنامه‌نگاری تخصصی به تحلیل، تفسیر، بررسی آماری و... همه موضوعات در حیطه‌های موردنظر بپردازد.

روزنامه تخصصی با گشودن دریچه‌ها و صفحات تازه‌ای بر مباحث تخصصی علاوه بر اینکه راه تازه‌ای را در روزنامه‌نگاری می‌گشاید، بسیاری از مخاطبان جدی‌تر و با دانش بالاتر را می‌تواند جلب و جذب کند.

گروه گزارش: نخستین گام در راه توسعه اقتصادی، به‌کارگیری همه ابزارها و عواملی است که به توسعه پایدار صنعتی منجر شود.

دستیابی به توسعه پایدار صنعتی مستلزم پایه‌ریزی و استقرار زیرساخت‌هایی است که در عین در برداشتن مفاهیم اساسی توسعه به مسئله و ابعاد مهم جلوگیری از تخریب محیط‌زیست توجه کامل داشته باشد. درعین حال این نوع توسعه به عوامل مهمی همچون توسعه انسانی، پیشرفت فرهنگی، توسعه ارتباطات، پایه‌ریزی اقتصادی پویا و همه‌جانبه، رشد مطبوعات و رسانه مکتوب و... باید متکی باشد و از همه عواملی که گفته شد به نحو یکسان و مطلوب بهره ببرد.

بدیهی است در پی‌افکنی نظام توسعه پایدار صنعتی یافتن تعریف مشخص از این موضوع بسیار مهم است که در این نظرخواهی، دیدگاه‌های روزنامه‌نگاران در مورد مفاهیم توسعه مطرح می‌شود. در این نظرخواهی فریدون صدیقی، علی‌اکبر قاضی‌زاده، جلال رفیع و بیژن نفیسی در گفت‌وگو با «صمت» پاسخگو هستند.

فریدون صدیقی: توسعه پایدار و پیشینه فرهنگی - ملی

فریدون صدیقی سردبیر و روزنامه‌نگار به ساده‌سازی مفهومی توسعه و ارتقای وضع موجود برای رسیدن به مطلوب اشاره می‌کند و می‌گوید: توسعه پایدار مطلوب در واقع نیل از وضع موجود به شرایط مطلوب است که گستره این تعریف همه موارد اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و فرهنگی را دربرمی‌گیرد.

در اقوام و فرهنگ‌های مختلف، تفاوت‌های عمده و اساسی نه در رسیدن به هدف بلکه در چگونگی رسیدن به هدف مطرح است. بدین ترتیب در توسعه پایدار، چگونگی زیرساخت‌ها، منطقه جغرافیایی، باورها، اعتقادها و... همه موثر هستند.

زمانی که از توسعه یاد می‌کنیم توسعه باید از محدوده‌های توسعه ملی، بومی، محلی و بخشی فراتر برود و با همه اینها به اقتضای فرهنگ، تمدن و موقعیت‌هایی که وجود دارد آستانه‌های توسعه تغییر می‌کند و برای توسعه باید فضاهای میان‌مدت و بلندمدت را دید و آنچه را که نه‌تنها جامعه ما بلکه جامعه جهان به دنبالش است، مدنظر قرار داد.

آنچه را که در توسعه ملی باید دنبال کرد اقتضائات و مناسبت‌های فرهنگی است که بر توسعه ملی و فضایی که سیر می‌کنیم احاطه و تسلط دارد.

در آفاق پیش‌رو ملیت‌ها مطرح است که در تکانه‌های بعدی یکپارچه‌سازی و هماهنگی با افق دید نسل‌های بعدی مطرح است و یک نگاه فراملی در آن دیده می‌شود.

علی‌اکبر قاضی‌زاده: توسعه فرهنگی الگوی توسعه پایدار

علی‌اکبر قاضی‌زاده روزنامه‌نگار، توسعه را فرآیندی از کل جامعه می‌داند که هرگز به شکل مجزا و مستقل اتفاق نمی‌افتد مگر آنکه با سایر بخش‌های جامعه متوازن باشد.

او بر این مسئله تاکید می‌کند که توسعه فرهنگی بخشی از فرآیند کلی توسعه جامعه است، زیرا در جامعه، جزایر مجزا از هم و جود ندارد. با توجه به آنچه که گفته شد، به همین دلیل است که هم‌اکنون در کشور یک الگوی ثابت توسعه وجود ندارد. این در حالی است که در ادبیات مدون ما از قرن‌های دور تاکنون چنین مسائلی وجود داشته است. مسئله توسعه در کشور همواره زیر تاثیر و نحوه اداره و مدیریت بوده است. یک شاخه از مدیریت قطعا مدیریت فرهنگی است که اصول و ضوابط آن با انواع مدیریت‌های دیگر تفاوتی ندارد. فرهنگ مقوله‌ای است که مشکلات آن برخلاف صنعت، بازرگانی و... آشکار و ملموس نیست.

فرهنگ محل نشو و نمای آن در ذهن و فکر آدم‌هاست که سلطه بر این عرصه مدیریت خاصی می‌خواهد. در حقیقت مدیریت فرهنگی آرزوی دور ماست و ما در زمینه‌های دیگر پیشرفت کرده‌ایم اما در این عرصه نه!

فرهنگ اساسی‌ترین و مهم‌ترین مسئله‌ای است که امکان توسعه پایدار را در همه حال فراهم می‌کند. در این مورد می‌توان مثالی زد. وزیر فرهنگ سلطان حسن پادشاه سابق مراکش یکی از کشورهای شمال افریقا که زیر سلطه فرهنگی فرانسه بود مثال فرهنگی خوبی می‌آورد که می‌گفت که ما در مراکش تمام بودجه مملکت را صرف واژه‌ای کرده‌ایم که مردم به جای اینکه بگویند «مرسی» می‌گویند «شکر» که اگر در این زمینه موفق شویم باید بگوییم که واقعا کار بزرگی کرده‌ایم.

جلال رفیع: توسعه حرکت از یک مرحله تاریخی به مرحله دیگر

جلال رفیع روزنامه‌نگار می‌گوید: مرحوم دکتر حسین عظیمی از صاحب نظران برجسته توسعه و حوزه اقتصادی - اجتماعی در کشور معتقد بود توسعه عبارت است از حرکت جامعه از یک مرحله تاریخی و توفیق آن به ورود همه‌جانبه به مرحله دیگر تاریخ. این مراحل می‌تواند نام‌های مختلف و جلوه‌های گوناگون داشته باشد. مارکسیست‌ها در نظریه توسعه از دیدگاه خودشان به مراحل تاریخی موسوم به «کمون اولیه»، «برده‌داری»، «فئودالیسم» «سرمایه‌داری» و چگونگی مالکیت ابزار تولید تاکید داشتند. برخی دیگر ورود بشر به مرحله صنعتی و پس از مرحله کشاورزی را نقطه عطف و مبنای تقسیم‌بندی می‌دانند. برخی از قبیل «توین بی» و «ماکس وبر» مرحله‌بندی متفاوتی را مطرح کرده‌اند و هرچند مشترکاتی هم با دیگران داشته‌اند. حتی نویسنده‌ای مانند الوین تافلر در کتاب موج سوم، تقسیم‌بندی و دوره‌بندی‌های دیگری هم دارد. عده‌ای از مدرنیسم و پست‌مدرنیسم یاد می‌کنند. عده‌ای دیگر کشف آتش، اختراع دستگاه چاپ، کشف نیروی الکتریسیته، انقلاب صنعتی و ماشین بخار، ظهور کامپیوتر، اینترنت و نانوتکنولوژی را به‌عنوان مبادی ورود به بحث مرحله‌یابی و دوره‌سازی معرفی می‌کنند. کسانی هم به ذکر مراحلی با اسامی ناظر به ابزار مثلا سنگ، مفرغ، آهن و نظایر آن پرداخته‌اند.

صرف‌نظر از این مباحث که به تقسیمات، مراحل و ادوار تاریخی- اجتماعی مربوط می‌شود به‌طور کلی در جوامعی مانند جامعه ایران- به‌ویژه در آنجا که از منظر دیانت و اخلاق به این حوزه نگاه می‌شود - چنین احساس و استنباط شده که واژه توسعه نارسا است و حتی در منظر برخی از ناقدان به‌عنوان واژه خنثی یا کمی- کمیت محض - جلوه کرده است. از این‌رو باید گفت که در نظر و نظام ارزش‌گذاری جامعه صرفا با کمیت بیشتر نمی‌توان به تحولی رسید که تکامل و تعالی در آن نقش داشته باشد. در مغرب زمین هم به توسعه ابزاری و تکنیکی و اقتصادی، بدون محور قرار دادن انسان و نیروی انسانی انتقاد کرده‌اند. برای همین است که اوصاف و قیودی با عنوان پایدار، همه‌جانبه، موزون و انسان‌مداری به مفاهیم توسعه افزوده شده است.

در کشورما نیز از «توسعه پایدار»، «انسان‌مدار» و «دین‌محور» و به اصطلاح «ارزشمدار» یا حتی «شریعتمدار» به تصریح یا تلویح سخن گفته شده است.

بیژن نفیسی: توسعه و بهبود اقتصاد

بیژن نفیسی روزنامه‌نگار نیز دیدگاه‌های خود را در مورد توسعه بدین شرح عنوان می‌کند: مفهوم کلی توسعه این است که اقتصاد بهبود پیدا کند و از دیگر نشانه‌های توسعه‌یافتگی این است که تعداد روزنامه‌ها و مجله‌ها افزایش یابد. همه این موارد شاخص‌هایی برای توسعه هستند، علاوه بر آنها در بهره‌گیری از فرهنگ غنی و استفاده از آن در توسعه فرهنگی، حرکت‌هایی انجام شده که کامل نبوده است. به‌طور کلی می‌توان گفت که شاخص‌های توسعه فرهنگی به‌ویژه در عرصه رسانه‌های مکتوب و مطبوعات باید بهبود یافته و حرکت در مسیر توسعه تعمیق یافته شود.

از گذر تاریخ

جشن‌های فصلی ایرانیان

میترا بصیری ـ گروه گزارش: واژه جشن، در زبان فارسی از ریشه «یسن» در زبان اوستایی است که به معنای ستایش و نیایش است، از اینرو مراسمی که همراه با شادمانی و آداب ویژه بوده است، جشن یا نیایش نامیده شده، چون براستی جمله این جشن‌ها همراه با نیایش خداوند به پاس آفریدن یکی از نعمت‌ها یا داده‌ها و بخشش‌های او بوده است. ایرانیان که نخستین یکتاپرستان بوده‌اند همه نعمت‌های خداوند را ارج می‌نهادند و برای آفرینش آن به درگاه خداوند سپاسگزار و شکرگزار بوده‌اند. همه این جشن‌های بی‌شمار که با همکاری و همیاری گروهی، همراه بوده است، حس یاری و همدلی را در میان مردم برمی‌انگیخت و برپایی این مراسم زیبا، شوق زندگی، شادی و مثبت‌اندیشی و فرا رفتن از روزمرگی‌ها و رنج‌های بی‌پایان زندگی را بیدار می‌نمود. بنابراین بر ماست که در برپایی دوباره این جشن‌ها کوشا باشیم.

جشن تیرگان که در تابستان برگزار می‌شد، جشن تقدیس آب است و جشن ستایش خداوند برای نعمت آفرینش آب یعنی نعمتی که هم‌اینک بحث بر سر حفظ منابع آن و پاکیزه نگاه داشتن آن به‌تازگی مطرح شده است. در حالی که ایرانیان باستان از دیرباز نه‌تنها پاکیزه نگه داشتن آب، بلکه پاسداشت تمامی عناصر خدا آفریده را بر خود فرض و از جمله واجبات دینی می‌دانستند.

در افسانه زیبایی، فرشته باران (تیشتر) با دیو خشکسالی می‌جنگد. این فرشته سه بار در ۱۰ شب نخست به شکل جوانی زیبا، در ۱۰ شب دوم به شکل ورزایی زرین شاخ و در ۱۰ شب سوم به شکل اسبی سپید با گوش‌ها و لگام زرین به سوی اقیانوس فراخکرت می‌شتابد تا از آنجا آب بر گیرد و دیو خشکسالی؛ اپوش، به شکل اسبی سیاه و مهیب و کل که نمادی از خشکسالی است با او می‌ستیزد. جنگ سه‌شبانه روز طول می‌کشد و تیشتر شکست می‌خورد و هزار گام از فراخکرت (دریایی اسطوره‌ای) دورتر رانده می‌شود. فرشته باران به درگاه خداوند می‌نالد که اگر مردم قدر نعمت مرا می‌دانستند و برای من خیرات می‌کردند و شکر نعمت به‌جای می‌آوردند من قوت می‌گرفتم و بر دیو خشکسالی پیروز می‌شدم. آنگاه «اهورا مزدا» به مردم رحم می‌آورد و به فرشته باران توانمندی می‌بخشد و او را به جنگ با دیو خشکسالی روانه می‌سازد. سرانجام تیشتر بر اپوش (دیو خشکسالی) چیره می‌گردد و او را هزارگام از دریای فراخکرت دورتر می‌راند و بانگ شادی برمی‌آورد که: «ای اهورا مزدا خوشا به من، خوشا به آب‌ها و گیاه‌ها، خوشا بر ممالک روی زمین.»

آنگاه تیشتر به اقیانوس درمی‌آید، دریا را به جوش و خروش می‌آورد و سرانجام به یاری دیگر فرشتگان ابر و مه برمی‌خیزد و باران و تگرگ بر هفت کشور جهان فرو می‌بارد و در بین ممالک جهان تقسیم می‌گردد.

دیگر اسطوره‌ای که جشن تیرگان به آن بازمی‌گردد، همانا (آرش کمانگیر) است.

ابوریحان در «آثارالباقیه عن القرون الخالیه» (اثرهای مانده از قرن‌های گذشته)، راجع به جشن تیرگان چنین می‌نویسد: پس از آن که افراسیاب تورانی بر منوچهر، شاه ایران چیره شد و او را در طبرستان محاصره کرد، قرار بر این شد که مرزهای ایران را با پرش یک تیر مشخص سازد.

در این زمان فرشته زمین «سپندار مزد» حاضر گشته، امر کرد تا تیر و کمانی چنانکه در اوستا بیان شده است، برگزینند آنگاه آرش را که مرد شریف و حکیم و دینداری بود برای انداختن تیر بیاوردند. آرش بدن خویش را عریان کرد و گفت ای پادشاه و ای مردم به بدن من بنگرید، مرا زخم و بیماری نیست، ولی یقین دارم پس از انداختن تیر، قطعه قطعه شده و فدای شما خواهم گردید.

پس از آن، دست به کمان برد، به یاری خدا تیر از شست رها کرد و جان تسلیم خداوند کرد. خداوند به باد امر فرمود تا تیر را حفظ نماید. آن تیر از کوه رویان (شهری در طبرستان) به اقصی‌نقاط مشرق، به فرغانه (شهری در ازبکستان) رسید و به ریشه درخت گردکان که در دنیا بزرگ‌تر از آن درختی نبود، نشست و آن موضع را سر حد ایران و توران قرار دادند. گویند از آنجایی که تیر پرتاب شد تا به آنجایی که فرو نشست ۶۰ هزار فرسخ فاصله است. بنابراین، جشن تیرگان به مناسبت صلح ایران و توران است. این جشن ۱۰ روز می‌انجامد و این براساس باوری است که تیر آرش ۱۰ روز در راه بوده است تا به مقصد برسد.

از نمادهای این جشن نماد تیر و باد است که هفت ابریشم رنگین است و آن را یا به دست می‌بندند و یا بر جامه آویز می‌کنند و در روز بیست‌ویکم تیر آن را در بلندی‌ها به همراه آرزوهای خویش به باد می‌سپارند؛ با آن امید که همانگونه که باد تیر آرش را به مقصد رساند، آرزوها را نیز به مقصد رساند.

چنانکه می‌بینیم در پشت هر یک از این جشن‌های نیکو، حکمتی ارزشمند نهفته است و پاسداری و برپایی آن نه‌تنها برای هر ایرانی واجب است بلکه این جشن‌ها به‌ویژه جشن تیرگان یا جشن آب باید به ثبت جهانی برسد و باید بکوشیم تا آن را به جشنی بین‌المللی تبدیل سازیم.

نگاه روز

تکنو فوبیا

«تکنو فوبیا» بحث پیچیده‌ای نیست و خیلی در مورد آن سخن گفته نشده است، همه ما شاید هرازگاهی با آن روبه‌رو می‌شویم، نوع هراس از پله برقی و آسانسور شاید از شناخته شده ترین هراس از تکنولوژی باشد، بسیاری تا آنجا که ممکن است سوار هواپیما نمی‌شوند و اگر مجبور باشند از آن استفاده کنند دچار هراس وحشتناکی می‌شوند، اما هراس از تکنولوژی چهره پیچیده‌تری دارد، افرادی که از جهان مجازی وحشت دارند و برخی از آنها از روشن کردن یک کامپیوتر می‌پرهیزند. جهان وقتی وارد عصر صنعتی شدن شد، این هراس شکل گرفت و بسط یافت، بسیاری از شغل‌ها با آمدن تکنیک‌های جدید ناپدید شدند و هنوز این فرآیند ادامه دارد. روزگاری درشکه‌ها تنها وسیله نقلیه بود که مردم را جابه‌جا می‌کرد ولی امروز دیگر از آنها خبری نیست، جز در محله‌هایی سیاحتی که مردم برای گذران اوقات فراغت‌شان سوار آن می‌شوند. روزگاری نوارهای موسیقی و فیلم‌های عکاسی تولید انبوه می‌شد ولی امروز به خاطرات پیوستند. امروز هم هاردها و مموری‌ها جایگزین دی‌وی‌دی‌ها و سی‌دی‌ها می‌شود، مشخص است که افرادی به‌خاطر شغل‌شان از تکنولوژی تازه بهراسند. اگر برای جوان‌ترها فناوری‌های مدرن بخشی از زندگی‌شان است، برای پا به سن گذاشته‌ها یک دنیای ناشناخته است که هراس ایجاد می‌کند، اگر گره اول زبان کار کردن با اقسام لپ‌تاپ‌ها، موبایل‌ها و... را بسیار سریع یاد می‌گیرند، بزرگترها همیشه در کارشان محتاج جوان‌ترها می‌مانند یا قید این وسایل را می‌زنند، اما تکنو فوبیا بحث‌های عمیق‌تری دارد. اکنون همه می‌پندارند در جهان اورولی زندگی می‌کنند و همشیه و همه جا مورد تعقیب‌اند، در جهان مجازی، توسط دوربین‌هایی که همه جا وصل است، با آمدن کارت‌های بانکی به آرامی پول واقعی از جیب‌ها و خرید و فروش‌ها ناپدید می‌شوند و بسیاری حس می‌کنند که در جهان آشنا خرید و فروش را ترک کرده‌اند، کارت‌ها بسیاری را ولخرج می‌کنند، شمردن پول یک نوع حسابگری می‌آورد. امروز ریختن پول آب، برق و تلفن برای خیلی‌ها یک عمل بسیار پیچیده است. مترو وقتی وارد شهر تهران شد، بسیاری از استفاده از آن طفره می‌رفتند ولی گذر روزگار مجبورشان کرد تا مترو سوار حرفه‌ای شوند. تکنولوژی هرچند راحتی می‌آورد ولی اضطراب‌ها و هراس‌های واقعی خود را دارد، تنهایی به‌عنوان لحظات خودیابی از دست رفته‌اند، با تلفن همراه شما همیشه در دسترس هستند و نمی‌توانید خود را گم کنید. پرسه زدن در شهر همیشه یک عمل شیرین بود، ولی این روزها صدای زنگ تلفن‌های همراه یا بازی کردن با اپلیکیشن‌های گوشی همراه و رفتن به جهان مجازی، خلوت داشتن را سالب به انتفاع موضوع کرد. نقطه مقابل تکنو فوبیا هم آفت‌های خود را دارد که به آن تکنو فیلیا می‌گویند، دوستداران تکنولوژی که تا سر شیدایی غرق فناوری جدید می‌شوند و هیچ‌گونه رهایی از آن ندارند، اگر دقایقی در جهان بی‌تکنولوژی بسر برند، نمی‌دانند با زندگی خودشان چه کنند، دل‌باختگانی که در حد جنون وابسته به اشیا می‌شوند، باید برای هر دو بیماری فکری کرد و تکنولوژی را با انسان سازگار کرد و برعکس.

تکنو رویداد

روبات‌های خبرنگار

گروه آینه: فناوری تا آنجایی پیش رفته است که هر روز جای انسان را می‌گیرد. اصلا معلوم نیست همین کلماتی را که دارید می‌خوانید کار یک انسان باشد یا کار یک روبات. هیچ چیز معلوم نیست. روبات‌ها حالا آنقدر دقیق و احساسی می‌نویسند که خواننده نمی‌تواند تشخیص دهد کدام مطلب کار یک خبرنگار واقعی است و کدام مطلب را یک ماشین نوشته است. تعجب نکنید. این اتفاق واقعی است. خبرگزاری آسوشیتدپرس طرح‌هایی را برای تولید و فروش سالانه هزاران مقاله تجاری خودکار در دستورکار دارد. البته نگران نباشید، مطلبی را که در حال خواندن آن هستید، کار یک خبرنگار واقعی است. خبرنگاری که درست وسط تحریریه روزنامه صمت نشسته است و این خبر را برای شما می‌نویسد که دنیای امروز عجیب گرفتار فناوری شده است.

خبرگزاری ایسنا با انتشار این خبر که روبات‌های خبرنگار وارد «آسوشیتدپرس» شدند، نوشته است: مقالاتی که توسط روبات نوشته می‌شوند، تعداد گزارش‌های مکتوب در این زمینه را تا حد قابل‌توجهی افزایش خواهد داد. طی چند سال اخیر، تعدادی از سازمان‌های جدید از نویسنده‌های روبات برای خلق بخشی از مقالاتشان استفاده کرده‌اند. به‌طور مثال مجله امریکایی «فوربس» از الگوریتم‌های شرکت Narrative Science برای نوشتن مقاله‌هایی کوتاه درباره شرکت‌هایی بهره می‌برد که وضعیت سهامشان مطلوب است.

لس‌آنجلس تایمز نیز از روبات‌هایی استفاده می‌کند که توسط یکی از روزنامه‌نگارهایش تولید شده‌اند و قرار است گزارش‌هایی فوری را درباره زلزله‌ها و آدم‌کشی منتشر کنند.

آسوشیتدپرس هم از گزارش‌های تجاری بهره خواهد برد که توسط شرکتی به نام Automated Insights تولید می‌شوند.

سلسله گزارش‌های صمت درباره مبانی توسعه

تکنولوژی، سرگرمی توانگران رویای بینوایان، کلید دست خردمندان

محمد آقازاده: علی جنتی، وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی گلایه می‌کند آمار کتابخوانی روزبه‌روز در ایران لاغرتر می‌شود. این گلایه نشان می‌دهد دانایی دیگر امتیازی نیست که سودی به حال کسی داشته باشد. این خبر را بگذارید کنار این جمله نواز شریف متخصص صاحب نام توسعه تا بفهمید بحران فعلی اقتصاد از کدام دلیل خون و جان می‌گیرد: تکنولوژی «سرگرمی «توانگران»، «رویای» بینوایان و «کلید» دست خردمندان است»، اگر بدانیم دانایی گوهر دستیابی به تکنولوژی است و بدون فن آوری نمی توانیم به صنعتی شدن و حتی رونق کشاورزی کمک کنیم در می‌یابیم برای رهایی از رکود تورمی باید دانایی مبدل به یک ارزش فراگیر شود و اندیشیدن به‌جای آنکه یک اقدام تجملی و شاید خطرناک تلقی شود همه جا مورد احترام باشد و چه کسی است نداند فکر در فضای آزاد می‌بالد و جلو می‌رود.

توهمی در جامعه وجود دارد که فناوری را در جلوه بیرونی آن مشاهده می‌کند و عمق آن‌را نمی‌بینند، به این دلیل حتی صاحب‌نظران ما کمتر متوجه این نکته ظریف‌اند که تکنولوژی فرمی است که فکر به خود می‌دهد، سرریز محتوا در اشیایی است که اندیشه را بیرونی می‌کنند، ساخت‌های روانی آدمی اگر خلاق نباشند، اگر روابط اشیا و نسبت‌هایی که با هم دارند مورد شناسایی قرار نگیرد در عمل ما بجای تولیدکننده فناوری مبدل به مصرف‌کننده صرف می‌شویم. مصرف‌کننده‌ای که خود را در سطح اشیا تنزل می‌دهد و با آویختن به دار «میم»های مالکیت خود را در اوج تکنولوژی می‌یابد.

> جهانی که عصر انفجار اطلاعات لقب گرفته است بیش از هر چیز جامعه‌ای متکی بر تکنولوژی است. جهان مجازی مگر چیزی جز تکنولوژی است. امروز در نظام دانشگاهی ما رشته «علوم کامپیوتر» و «ریاضی محض و کاربردی» که بنیان این جهان مجازی است تقریبا به هیچ گرفته نمی شود

یادمان حتما هست وقتی تلفن همراه به کشور ورود پیدا کرد، هر کس با هزار مشقت صاحب خط همراهی می‌شد و حتما باید یک گوشی همراه ایرانی به نام صاایران می‌خرید که شعارش هر روز بهتر از دیروز بود. اگر مردم خویشتندار بودند و به مصرف محصول ایرانی متعهد بودند امروز این برند می‌توانست در سطح منطقه بدرخشد، هر چند که دولتمردان هم نسبت به انتقال تکنولوژی بی اعتنا بودند و سعی نکردند واقعا این برند را به روز کنند و به این دلیل بازار موبایل ایران جولانگاه سامسونگ، آیفون، ال‌جی و... شد، بدون آنکه دچار عذاب وجدان شویم که کارگر و متخصص چقدر فرصت شغلی را از دست دادند.جهانی که عصر انفجار اطلاعات لقب گرفته است بیش از هر چیز جامعه‌ای متکی بر تکنولوژی است. جهان مجازی مگر چیزی جز تکنولوژی است. امروز در نظام دانشگاهی ما رشته «علوم کامپیوتر» و «ریاضی محض و کاربردی» که بنیان این جهان مجازی است تقریبا به هیچ گرفته نمی شود و بهترین تحصیلکرده‌های ما جذب کشورهای پیشرفته می‌شوند، چراکه ما به‌جای تولید دانش مبدل به مصرف‌کنندگان قهار شده‌ایم. همین رویکرد است که سوار شدن به خودروهای خارجی مبدل به تفاخر و اشرافیت تقلبی شده است. آن‌گونه که همه آگاهان به قراردادهای بین‌المللی می‌دانند وقتی پای انتقال تکنولوژی وسط می‌آید کشورها وارد مذاکرات بی‌پایان می‌شوند، مذاکراتی که هر جمله‌اش و پارگرافاش حساب شده نوشته می‌شود، ولی در اواخر دهه ۶۰ مصطفی میرسلیم که آن روزگار مشاور تحقیقاتی رییس‌جمهوری وقت -هاشمی‌رفسنجانی- بود در نشستی به نویسنده این گزارش تحلیلی گفت هنگام بستن قرارداد طرف‌های خارجی تبصره انتقال تکنولوژی را به راحتی امضا می‌کنند؛ چراکه می‌دانند در این مورد ما جدیتی از خود نشان نمی‌دهیم. به اعتقاد این چهره سیاسی که خود همچنین موسس و رییس اولین مرکز تحقیقات موتور ایران و ناظر عالی طراحی و ساخت اولین موتور پایه گازسوز (موتور ملی ایران) است، انتقال دانش در جامعه‌ای ممکن می‌شود که پایه تحقیقاتی دانشگاهی و تحقیقاتی توسعه یافته‌ای داشته باشد که امروز بعد از ربع قرن از این جلسه هنوز ما همچنان در غیاب آن به سر می‌بریم.شاید با این رویکرد است که دانشگاه‌های صنعتی ما مبدل به کارخانه تولید مدرک شده‌اند و کار به آنجایی رسیده است که در جلوی دانشگاه نه به‌صورت پنهانی بلکه علنی، پایان نامه و تحقیقات دانشگاهی خرید و فروش می‌شود و اگر کسی نخواهد پولی در این مورد پرداخت کند،می‌تواند در گوگل سرچ کند و با کپی و پیست کردن مشکل خود را حل کند؛ اتفاقی که کل نظام آموزشی کشور را با علامت سوال بزرگ روبه‌رو می‌کند. باز هم در این مورد خواهیم نوشت.

تصویر اول

ذات و ماهیت فناوری چیست، این پرسش بسیار ساده ذهن‌های بسیار پیشرفته‌ای را از آن خود کرده است، تمام فاوست گوته چیزی نیست جز ارائه تصویر ناب از فناوری که اهریمن توسعه را به حرکت در می‌آورد و مرداب‌ها و تالاب‌ها را آباد و موج دریاها را رام دست بشر می‌سازد، فاوست با شرطی که با ابلیس می‌بندد روحش را می‌فروشد تا دانش و رازهای پنهانش را به‌دست آورد، رازی که توسعه‌طلبی را در جان‌ها برمی‌انگیزد و هاضمه بشری را جز با تخریب خلاق سیر نمی‌کند، این تکنولوژی پیش رونده است که مارکس را وادار می‌کند در مورد سیطره صنعتی شدن بنویسد: «تمامی مناسبات ثابت و منجمد شده، همراه با زنجیره تعصبات و باورهای باستانی و قابل احترام آنها از میان می‌روند و تمامی نسبت‌های نوپدید پیش از آنکه شکل پیدا کنند خصیصه‌ای باستانی به خود می‌گیرند. هرآنچه سخت و استوار است دود می‌شود و به هوا می‌رود، هر آنچه مقدس است دنیوی می‌گردد و انسان‌ها در نهایت ناگزیر می‌شوند تا با شرایط واقعی زندگی و مناسبات خود با همنوعانشان، رودررو شوند.»در نزد هایدگر اما پیدایش فناوری، نحوه‌ای از انکشاف حقیقت بر انسان مدرن است که به موجب آن، نگاه انسان مدرن به عالم و آدم عوض می‌شود و با این اعتقاد است که به نظر او با سیطره تکنولوژی رابطه انسان با هستی به‌عنوان هستنده دچار اختلال می‌شود و انسان به خود به‌عنوان موجودی که می‌تواند نسبت به خود برون ایستا باشد و از خود فراتر رود نگاه نمی‌کند و مارکوزه صنعتی شدن را موجب تک‌ساحتی شدن انسان می‌داند و خواهان رهایی انسان از دام آن می‌شود ولی آدرنو و هورکهایمر به علت سلطه همه‌جانبه روح صنعتی هر رهایی را غیرممکن می‌دانند.

این نگاه بدبینانه در جوامعی که در نوک قله توسعه صنعتی به‌سر می‌برند و با شِی‌شدگی در شکل طبیعی رودرروی‌اند ولی برای ما که هنوز فرآیند صنعتی شدن را طی نکرده‌ایم باید با بهره‌گیری از تجارب آن کشورها توسعه انسانی را در دستور کار خود قرار دهیم.

تصویر دوم

تکنولوژی برساخته بشر است و در تعریف ساده‌اش تبدیل دانش به فناوری است، در حقیقت طرز استفاده از ابزارها، دستگاه‌ها، ماده‌ها و فراشدها است که زندگی انسان را سهل می‌کنند، به این دلیل از زمانی که انسان توانست ابزار ساده برای زندگی‌اش بسازد وارد چرخه تکنولوژیک شد، انسان برای ساختن از همه تجربه، دانش و خلاقیت‌اش بهره می‌برد، وقتی از نظام تکنولوژیک حرف می‌زنیم در حقیقت از مجموعه دانشی حرف می‌زنیم که در تولید کالا و خدمات متبلور می‌شود، اختراع بخشی از فرآیند تکنولوژی است و جریان پایان‌ناپذیری از ابداعات را برمی‌انگیزد، در تعریف کلاسیک آن می‌گویند: تکنولوژی یا فناوری به معنای کاربرد منظم معلومات علمی و دیگر آگاهی‌های نظام یافته برای انجام وظایف عملی است. به بیان ساده‌تر، تکنولوژی کاربرد عملی دانش و ابزار برای کمک به تلاش انسان است و تاثیر بسزایی بر توسعه جوامع بشری دارد.

اسماعیل قدیمی در گفت‌وگو با صمت:

استفاده از تکنولوژی‌های نوین برای رشد صنعت

گروه آینه: اسماعیل قدیمی، استاد ارتباطات دانشگاه علامه معتقد است، در صنعت مقوله‌ای انتزاعی نیست، بلکه در بافت فرهنگی، اجتماعی، سیاسی و اقتصادی شکل می‌گیرد. اما به گفته او، در ایران هیچ‌کدام از زیرساخت‌های اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و سیاسی که زیربنایی پیشرفت و توسعه امروز را فراهم می‌کند، ایجاد نشده است.

◉ کشورهای توسعه‌یافته چگونه از تکنولوژی برای رشد صنعت استفاده کرده‌اند؟

تکنولوژی‌های نوین ارتباطی در راستای صنعت‌گرایی و توسعه صنعت ایجاد شدند. دانیل‌بل می‌گوید، فناوری‌های جدید تکنولوژی‌های فکر هستند، یعنی با استفاده از فناوری‌های هوشمند مدیریت به کامپیوترها داده می‌شود. در کشورهای غربی در ابتدا زیرساخت‌های اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی شکل گرفت و طی فرآیندی تغییرات تکنولوژیک و اقتصادی اتفاق افتاد. در این فرآیند نیروها آموزش دیدند، صنعت پیشرفت کرد، دانشگاه و علوم پشتیبانی کردند و نظام حقوقی متناسب شکل گرفت. در واقع، در این راستا جریان عمومی گسترده زیربنایی شکل گرفت و از رشد صنایع گوناگون، تکنولوژی به وجود آمد. مدیریت تولید و به‌کارگیری تکنولوژی‌های نوین همراه با فرهنگ‌سازی به رشد اقتصاد در این جوامع کمک کرد.

◉ در ایران چگونه بوده است؟

در ایران هیچ‌کدام از زیرساخت‌های اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و سیاسی که زیربنایی پیشرفت و توسعه امروز را فراهم می‌کند، ایجاد نشده است. صنعت مقوله‌ای انتزاعی نیست، بلکه در بافت فرهنگی، اجتماعی، سیاسی و اقتصادی شکل می‌گیرد. در ایران زمینه برای زندگی مدرن ایجاد نشده است، تنها ابزارهای جدید به کشور وارد شده و تحولاتی در شکل به وقوع پیوسته، اما مدیریت و فرهنگ‌سازی مغفول مانده است. از این‌رو ایران وابسته به کشورهایی که فناوری را از آنجا وارد می‌کند شده است؛ چراکه در ایران دانش، فرهنگ و مدیریت لازم برای استفاده از تکنولوژی‌های جدید وجود ندارد. ایران هیچ‌کدام از ابعادی که در تاریخ توسعه غرب می‌توانید پیدا کنید را دارا نیست. اقتصاد ما نفتی و گازی است و سیاست‌ها متکی بر دانش امروز نیست. در واقع در همه عرصه‌های استفاده ناقص از تکنولوژی می‌شود. برای مثال در بخش خودرو پیشرفت جدی نداشته‌ایم و از طرفی هم فرهنگ خودرو سواری در جامعه جا نیفتاده است، در بخش راهنمایی و رانندگی هم می‌بینیم که استفاده ناقص از تکنولوژی می‌شود.

◉ در رابطه با استفاده از فناوری‌های جدید در راستای رشد اقتصادی نیازمند چه تحولاتی هستیم؟

به طور کل باید گفت که اگر در یک کشور به دنبال رشد صنعت باشیم باید بسترهای دیگر را نیز فراهم کنیم، اقتصاد باید رقابتی، نوآورانه، تخصصی و انعطاف‌پذیر باشد. علاوه بر این در عین حال نیازمند پشتیبانی دانشگاه و نهادهای فرهنگی هستیم و نظام حقوقی متناسبی نیز باید شکل گیرد.

با تشویق نوآوری در صنعت می‌توان از تجربه‌های مشابه کشورهای دیگر که موفق عمل کرده‌اند، استفاده کرد؛ در این صورت است که نوآوری واقعی اتفاق می‌افتد اگر نه توسعه سطحی خواهد بود. معضل اصلی در این مشکل مدیریت است، مدیریتی که در کشورهایی مانند مالزی، کره‌جنوبی، ژاپن و سنگاپور موفق عمل کرده است.

در ژاپن امپراتوری تمام اختیارات قانونی را به جامعه داد و روش‌های نوسازی و استفاده از صنعت و فناوری را با آموزش گسترش‌داد.

تحولاتی که در ژاپن اتفاق افتاد متکی بر نیروی انسانی و مدیریت بوده است و عامل مهم‌تری که در این زمینه نقش داشت، بومی‌سازی دانش امروز است که در این راستا دانشگاه‌ها نقش و عملیات جدی و گسترده برای فراهم کردن زیربناها و بومی‌سازی دانش داشتند.

اما در ایران بومی‌سازی دانش شکل نگرفته است، کتاب‌های ترجمه‌شده در دست دانشجویان قرار می‌گیرد، در حالی‌که درک و حس متناسب با جامعه ما را ندارند.

در واقع کشورهایی که در استفاده از تکنولوژی موفق عمل کرده‌اند فناوری غربی را وارد و آن را بومی‌سازی کرده‌اند. کشور ما هم می‌تواند به این موفقیت دست پیدا کند و در این راستا نیازمند مدیریت مدرن و دانش‌محور هستیم. از همه مهم‌تر، کشور ما نیازمند طرح جامع اصلاحی است تا همه ابعاد دیده شود. در حال حاضر مدیران تک‌بعدی می‌بینند. اگر مدیریت اصلاح شود می‌توان از تجربه غربی‌ها استفاده درست کرد. البته فرهنگ‌سازی نیز در جامعه ما نقش کلیدی دارد، مردم ما سرخورده و بی‌اعتماد هستند و دلسوزی ندارند. ما هم می‌توانیم با توجه به فرهنگ ایرانی و تئوری‌پردازی و ایجاد طرح و برنامه در دانشگاه‌ها و استفاده از تجربه‌های کشورهای دیگر به پیشرفت برسیم.

از صرافی‌های شیک میلیاردی تا ارز فروش‌های کف بازار

محمدعلی عرفی‌نژاد-گروه گزارش:

حرص و ولع و حرکت‌های آزمندانه از سوی برخی آدم‌ها، مایه تعجب و حیرت شده، اگر به خاطر داشته باشید در دوره‌های ارائه سکه طلا در بانک‌ها که متاسفانه با تصمیم مدیران بانک مرکزی بیشتر به آن دامن زده شد، بسیاری از مردم با خوابیدن جلوی شعبه‌های بانکی برای اینکه صبح زودتر بتوانند سکه خریداری کنند به این آزمندی اجتماعی دامن زدند و کار به جایی رسید که سکه پیش‌خرید شد. به امید اینکه بتوان پس از قرار دادن آنها در صندوقچه‌خانه‌ها به وقت گران‌تر شدن سودی نصیب کسی کند، این‌کار شد کسب‌وکار خیلی‌ها که البته این اتفاق چندان هم با رضایت جمعی به وقوع نپیوست.

خرید و فروش سکه نسبت به مقدار پولی که به‌عنوان نقدینگی در خانواده وجود داشت یک نتیجه کلی به بار آورد، تعطیلی تولید، راه‌اندازی شغل و کار برای خود و نزدیکان و راضی شدن به بیرون آمدن از خانه و حضور در مکان‌های خرید و فروش که نتیجه‌ای جز مشکل‌زایی و رکود کار و فعالیت نداشت.

تصویر یک

جلوی بازار بزرگ و سبزه‌میدان تا ناصرخسرو و باب‌همایون یا به قول پیرمرد بلور و چینی فروش جلوی پلکان مترو (درب همایونی) پر است از مردان و زنان و حتی سالمندان زن و مرد همراه بچه‌ها که کیسه به دست آمده‌اند برای خرید، جلوی سبزه‌میدان یعنی همان نیم‌دایره روبه‌روی بازار کفاش‌ها و طلافروشی‌ها، ناگاه با جمیعتی مردانه که کپه‌کپه و گُله به گُله دور هم ایستاده‌اند و گوشی‌های همراه‌شان را به دست و روی گوش دارند و دائما فریاد می زنند توجه همه را جلب می‌کنند، همه‌شان در یک دست، دسته یک دلاری و یوروی به قول خودشان ویزای اتحادیه اروپا دارند و لحظه به لحظه قیمت جدید اعلام می‌شود، حرص و ولع عجیبی روی حرکات و دست‌ها و صورت‌ها سایه انداخته و هیچ‌کس از نفس نمی‌افتد، جالب اینکه افراد دسته میانی، زیر چشم دسته دیگر را می‌پاید و همیشه هم یکی هست که اطلاعات ویژه را به میانه دسته بعدی می‌آورد و با این اتفاق است که یکدفعه صدایی از میان جمع شنیده می‌شود. عده‌ای لبخند به لب‌های‌شان می‌نشیند و عده‌ای عصبانی سیگاری به لب می‌گذارند، جالب اینکه اطلاعات مربوطه در زمینه‌های دلار و یورو و نیز انواع سکه است. از آدم تنومند و به قول خودشان بامعرفتی به نام «حاج حیدر» می‌پرسم، روزی چند ساعت کار می‌کنید؟ لحظه‌ای سکوت کرده و به سراپایم چشم می‌دوزد و با نوعی شک و تردید در صدا و نگاه می‌گوید:

– میشه بفرمایید خریدارید؟فروشنده‌اید یا از ما بهتران؟

وقتی می‌گویم ازما بهتران، ناگهان آدم‌های دور و برچشم می‌چرخانند تا به من می‌رسند.

می‌گویم: هیچ‌کدام، منظورتان را از ما بهتران هم می‌فهمم، برای روزنامه کار می‌کنم، قیمت صرافی‌ها رو دارم، چون پشت شیشه‌های‌شان می‌گذارند اما مال شما شفاهی و لحظه‌به لحظه است.

می‌زند زیر خنده و جواب می‌دهد: راستش‌رو بخوای من قبلا یک دکه داشتم، اما دیگه از پس مالیات و اجاره اونم تو این منطقه بر نیومدم، اینه که با اجازه شما اومدیم جلوی زیرزمین طلا، همچین هم هلو برو تو گلو کار نمی‌کنیم، همین جا هم که زیر برف و بارون زمستون و آفتاب داغ تابستون وایسادیم، مفتی و مجانی کار نمی‌کنیم، حالا بماند... خیلی از همین بروبچه‌ها در مغازه‌هایشان کاسب بودن، اما هی رفت رو قیمت اجاره، تا جایی که دیدیم هر چی در میاریم، باید بدیم بابت کرایه محل، حتی به شکل شراکتی هم نانی به دست نمی‌آوردیم.

یکی از رفقایش می‌آید جلو و آرام می‌پرسد:

– دوربین مخفی‌تون کجاست؟

و به اطراف چشم می‌دوزد، به خنده می‌گویم:

– اون مال برنامه‌های تلویزیونیه، برای روزنامه می‌خوام.

کمی نرم‌تر می‌شود و ادامه می‌دهد:

راستشو بخوای، می‌خوایم نون حلال بخوریم، روز و روزگاریه که دیگه نمیشه مثل گذشته میز و دکه و مغازه داشته باشیم، البته کارت داریم، یعنی خیلی‌ها کارت قبلی رو دارن، اما خرج و دخل جور نیست.

باز خبر تازه‌ای می‌رسد و هیاهویی به راه می‌افتد، از حاجی می‌پرسم خبرها از کجا میاد دستتون؟

بعد از تمام شدن حرفش با گوشی همراهش می‌گوید: یه همشهری یا روزنامه اقتصادی درست درمون می‌گیریم، تکلیف اون روزمون دوزار بالا و دوزار پایین روشن میشه، وسط کار هم تو ساختمون بورس و چهارراه فردوسی و اطراف به هر حال آدم‌هایی رو داریم که آخرین خبرها رو بهمون میدن.

می‌پرسم: مگر در زمینه بورس و اقتصاد بازار سرمایه هم فعال هستید.

می‌خندد: باید بگم که هر جا حرف و بحث پول باشد و پول در آوردن و «چنج» انواع ارز، ما هم یه سری توسرها داریم، تازه... باز هم باید عرض کنم، ما خیلی از مدیرها و کارشناس‌ها و اقتصاددون‌ها بیشتر می‌دونیم، اما چون پارتی نداریم و اداره‌جاتی نیستیم، شدیم بغل دیواری (منظورش همان میزدارهایی است که با یک میز شیشه‌ای ویترین‌دار نسبت به خرید و فروش ارز و سکه و پول‌های قدیمی کار می‌کردند). در ثانی خرج ما بیشتره، بعضی از بروبچه‌ها دو تا خونه و دو تا همسر و از هر کدوم چند تا بچه‌دارن، اینه که زحمت کار جلوی سبزه‌میدون و زیر پله طلافروش‌ها رو به خودمون دادیم..

> جلوی سبزه‌میدان روبه‌روی بازار کفاش‌ها و طلافروشی‌ها ناگاه با جمیعتی مردانه که کپه‌کپه و گُله به گُله دور هم ایستاده‌اند و گوشی‌های همراه‌شان را به دست و روی گوش دارند و دائما فریاد می‌زنند توجه همه را جلب می‌کنند، همه‌شان در یک دست دسته یک دلاری و یوروی به قول خودشان ویزای اتحادیه اروپا دارند و لحظه به لحظه قیمت جدید اعلام می‌شود

هم دعوا، هم آشتی

از او در مورد خرید و فروش ارز و حساب و کتاب این بازار می‌پرسم، گوشه چهارضلعی سقف بازار طلافروش‌ها را نشان می‌دهد:

باید بری خدمت اونا، البته چند تا خانم هم هستن که بیشتر ارز کشورهای عربی رو خرید و فروش می‌کنن...

کنار پله‌ها آدم تنومندی روی یک چهارپایه پلاستیکی نشسته و در یک دستش یک بسته اسکناس ۱۰هزار تومانی گرفته و در دست دیگرش یک بسته یک دلاری نونوار. چون دیده با حاجی صحبت کرده‌ام کارم چندان سخت نیست، با خنده، بلند می‌شود و جایش را تعارف می‌کند که نمی‌پذیرم و می‌گویم شما راحت باش و کارت را بکن. زیاد زحمت نمی‌دهم... از کارش می‌پرسم و درآمدش، با خنده آقای کتابی نامی را صدا می‌کند، آدمی نونوار و خنده‌رو. و به او می‌گوید، قربونت در مورد خرید و فروش و آشتی و قهر بروبچه‌ها با این آقا صحبت کن... از خودمونه...

آقای کتابی دست می‌کند توی جیب کوچک شلوارش و یک کیسه بلند پارچه‌ای را بیرون می‌آورد، کش بالایش را باز می‌کند وقتی درون کیسه را نشانم می‌دهد جا می‌خورم، حدود ۵۰ تایی سکه تمام‌بهار و نیم در کیسه است. می‌گوید: خدا بخواد همه سرمایه تو همین کیسه‌س، از صبح تا شب پروخالی می‌شه، مثلا الان چون قیمت‌ها زیاد مشخص نیست و هی بالا و پایین می‌شه، سعی می‌کنیم خرید نداشته باشیم، مگر اینکه ببینیم، طرف حاضره زیر قیمت باهامون راه بیاد، که ماجراش جداست.

می‌گویم: مگه کسی هم هست که حاضر باشه ضرر کنه؟

سرش را تکان می‌دهد: ببینید وقتی سکه یک میلیونی رو یهو میگه ۸۵۰ حساس می‌شیم، می‌فهمیم طرف یا خدا نکرده دزدیده، یا یه مشکلی تو ساختش هست یا پول لازمه...

از جیب کوچک کتش یک کیسه پلاستیکی بیرون می‌آورد و باز می‌کند، درونش ۴ عدد سکه تمام‌بهار قرار دارد، نشانم می‌دهد و می‌پرسد: شما بگو از این ۴ تا کدومش قلابیه، کدومش سالمه. سکه‌ها را خوب برانداز می‌کنم، یکی‌اش به نظرم غیرعادی می‌آید، با انگشت نشانش می‌دهم.

می‌گوید: هر ۴ تا قلابیه، از نظر وزن هیچ کم و کسری ندارن، از لحاظ سر و شکل غیر از همونی که شما اشاره کردین کارشون درسته، اما ما هم یه لم و فنی تو کارمون داریم، بزرگ‌ترین دلیل شناخت رو کشف کردیم، اونم تعداد خط‌های دور سکه‌س، صاف بودنش و بالاخره رنگش... با این همه ما هم گول می‌خوریم، اولا هیچ سکه‌ای که وکیوم شده، قرار نیست واقعی باشه چون همه اونایی که سکه تقلبی اند بیشترش از آلیاژ مس ساخته شدن، که با نام صرافی‌های سرشناس که خودشون کارتش رو چاپ کردن، وکیوم می‌کنن، برای همین وقتی کسی سکه میاره، زود از تو مقوا و نایلون درش می‌یاریم و با ناخن لای خط‌هاش رو لمس می‌کنیم، هر آدم عادی نمی‌تونه بفهمه، ولی ما دیگه عادت داریم، فقط کم‌عیارها رو باید حتما محک بزنیم، اینجام آدم‌های کارشناس که سکه و طلا رو با قطره و ذره‌بین بررسی می‌کنن هستن که روزی یکی دو ساعت اینجاها می‌چرخن و برای هر سکه مشکوک ۲۰ هزار تومن دستمزد می‌گیرن و جواب میدن، در ضمن ما هم اگه قرار باشه برای هر سکه که می‌خریم، وقت بگذاریم و خرج آزمایش بدیم که صرف نمی‌کنه، پس نماز شک‌دار هم نمی‌خونیم، بیشتر از آدم‌های درست خرید می‌کنیم.

> هم اکنون در بازار مکاره ارزفروش‌ها، زن و مرد و پیر و جوان به شدت مشغول خرید و فروش هستند و دعوا و آشتی و «خیر دادن!» به شدت بین آنها رایج است: «این خیر دادن از دلاری ۲ تومن هست تا دلاری ۵ تومن طرف دلار را ۳/۵ خریده، اما وقتی خیرش رو کم می‌کند، دلاری ۳ و ۲۰۰ یا ۴۰۰ می‌شود بعد هم کم و زیاد می‌کنند که آخرش نمی‌فهمید بالاخره چند خریدید»

خیر دادن

می‌پرسم: ماجرای خیر دادن چیه؟ کمی توی هم می‌رود، بعد با همان اخم می‌گوید: شما از یه آدم دزد و قالتاق می‌پرسین از پول دزدی چقدرش حلاله؟ این خیر دادن هم از همون ردیفه... اینجا یه مشت آدم قالتاق هستن که وقتی میخوان مثلا دلار بفروشن، میگن ۳/۵، بعد که شما رضایت میدین سریع پول رو می‌شمرن و قبل از اینکه بدن دست شما می‌گن: این قیمت خرید ماست، فقط خودتون یه خیری به ما بدین...

این خیر دادن از دلاری ۲ تومن هست تا دلاری ۵ تومن، طرف دلار رو از شما خریده ۳/۵، اما وقتی خیرش رو کم می‌کنه، میفته دلاری ۳ و ۲۰۰ یا ۴۰۰، بعد هم انقدر حرف می‌زنن و کم و زیاد می‌کنن که آخرش نمی‌فهمین بالاخره چند خریدین یا فروختین، این همون نون حرومه که بیشتر دلال‌ها و خیرگیرها و ماشین‌فروش‌ها، می‌برن خونه، حالیشون هم نیست که همیشه بدبختن...

معاملات ارز، زن و مرد نمی‌شناسد

بین همه خریدارها و فروشنده‌ها به ۲ خانم برمی‌خورم، خانمی به نسبت جوان و دیگری پا به‌سن گذاشته، آقای کتابی که خوشبختانه حدود ۳هزار یورو فروخته و راضی‌ست، عامل آشنایی و بحث می‌شود، خانم جوان یک همکار آقا دارد که برادرش است می‌گوید: صبح به صبح یه ساعتی بهم زنگ می‌زنه که آبجی حالا بیا، فلان مقدار هم دلار و یورو بیار... من هم ۲ بچه‌ام را می‌گذارم پهلوی مادربزرگشان و با یه دربستی یا آژانس خودم‌رو از بازارچه شاپور می‌رسونم اینجا. بیشتر هم از خانم‌ها می‌خرم، اما در فروش برایم زن و مرد فرقی نداره، شوهرم هم شغلش صرافی بود، (اشک توی چشمش می‌دود) خیلی خوب و مهربون بود، اما غیب و ناغافل به رحمت خدا رفت، اصلا چیزیش نبود، رفته بودیم زیارت مشهد، برگشتیم که دیدم دزد زده به خونمون، طفلکی شوکه شد، کلی باهاش حرف زدم، اما صبح که خواستم برای نماز بیدارش کنم از پیش ما رفته بود. حالا از شوک دزدی بود یا مسئله وزن بالا، نمی‌دونم، بعد از اون یک سالی تو خونه به بچه‌ها رسیدم که مادرشوهرم گفت: چرا خودت رو اذیت می‌کنی، شوهر کن، من ناراحت نمی‌شم. گفتم شما ناراحت نمی‌شید بچه‌هام چی، بزرگ شدن چه جوابی بدم... به پیشنهاد برادرم اومدم تو این کار، اتفاقا خانم‌ها خیلی استقبال می‌کنن، اهل چانه‌زنی هم نیستم، خدا را شکر خرجمان درمیاد، با دختر و پسر و مادرشوهرم می‌خوریم و خدارو شکر می‌کنیم.

بازار سرمایه و تردیدها

وقتی با دومین خانم صراف خیابانی صحبت می‌کنیم، حرف‌های جالبی دارد: از اول دلم می‌خواست یه روز رییس بانک بشم، حالا نشد معاون، اما بهم گفتن باید لیسانس اقتصاد داشته باشی. زدم تو کار اقتصاد و عاقبت کارم به اینجا کشید، اتفاقا راضی هم هستم، چون قرار است خرجم تامین بشه که میشه، همونطور که این خانم گفت خوشبختانه خانم‌های خریدار و فروشنده ارز و سکه پیش ما میان، ما هم با مقداری سود کارشان را راه می‌اندازیم. البته من با یکی از خانم‌ها قبلا هر چی داشتیم گذاشتیم تو کار بورس، یکی دو بار اول هم سود کردیم، اما بعد خوردیم به ضرر، مثلا ۱۰ سال قبل ۲ میلیون سهم بوعلی رو خریدم، بعد از ۱۰ سال چیزی که گیرمون نیومد ضرر هم کردیم، حالا خرید و فروش روزانه سکه و ارز، گذشته از روی پا ایستادن و حرف زدن خرجمان را درمی‌آورد، در ضمن مالیات نداریم، اجاره مغازه هم نداریم...

سکه طلا و ارز بعد از این ۳ دهه، خیلی‌ها را به نان و نوایی رسانیده، به‌خصوص آنهایی که این طرف اسکناس خودمان را می‌گیرند و ۱۰ دقیقه بعد با تلفن آن طرف دلار و یورو تحویل می‌دهند، در این ۳ دهه آنها برنده بوده‌اند و پول گذاشته‌اند روی پول...

نگاه روز

ما متکی به صنعت و اقتصاد ملی‌مان هستیم!

شقایق عرفی‌نژاد
گروه گزارش

« من خودم را فرزند مجلس می‌دانم» این حرف آغازین رییس‌جمهور در ضیافت افطاری پاستور بود.

و بعد... مردم ناظر ما هستند، حق مردم، حق نظارت است.

کنترل نرخ تورم و خروج از رکود، بخش دیگر از صحبت‌های رییس‌جمهور بود.

همه این حرف‌ها و ارائه نظرات در حالی در بخش دولتی سرزمین ما مطرح می‌شود که در اطراف‌مان خون و آتش و دخالت بیگانگان بیداد می‌کند، تعطیلی کارخانه‌ها و کارگاه‌های بزرگ و کوچک در کشورهای دور و نزدیک مثل مصر، لیبی، عراق و دردناک‌تر از همه فلسطین بر اثر جنگ‌های پنهان و آشکار، نشانه‌گیری برای فرو ریختن اقتصاد را به نمایش می‌گذارد، گرچه ما مردم، ۸سال سایه جنگ و حضور پنهان غارتگران بین‌المللی را تا بن دندان احساس کرده‌ایم، اما اینک در وضعیتی هستیم که بسیاری معتقدند، به شدت برپا ایستاده و اجازه هیچ‌گونه دخالتی را نمی‌دهیم. البته تکیه‌مان به خواست خداوند منان است و اندازه را رعایت خواهیم کرد و می‌دانیم پایمان را به اندازه قالی زیر پایمان دراز می‌کنیم، می‌ماند اینکه به قول رییس مجلس حرکات عجولانه نداشته باشیم و به جایگاه افراد احترام بگذاریم.

و... حالا به زمانی رسیده‌ایم که برای پیشبرد مقاصدمان در جهت تولید و ارائه اجناس موردنیاز وطنی، باید از همه چیز مایه بگذاریم، به دوره‌ای رسیده‌ایم که وقتی از تولیدات ایرانی صحبت می‌شود باید به آن افتخار کنیم، دلخوش نکنیم به برندهای معروف که همه‌شان هم کار دست چینی است، این هم یک برنامه جهانی است که چین با آن جمعیت لبریزشده از خیال و تصور، بتواند روی پای خود بایستد. تا مزاحمتی برای بانک جهانی و دیگر کشورها و نیز سازمان ملل نداشته باشد. بنابراین ما به عنوان مصرف‌کننده صاحب نفت و گاز باید بخشی از این ابتکار را در جهت خرید اجناس تولیدی آنان به عهده بگیریم، حتی به بهای تعطیلی کارخانه‌های خودمان، حتی به بهای بیکاری بسیاری از نیروهای تحصیلکرده و آماده به کار فیزیکی... بنابراین باید این ابتکار را به دست همین نیروهای جوان از یکسو و نیز استخوان خردکرده‌های کارشناس بدهیم و راه را باز کنیم برای روشن شدن موتور تولیدات داخلی، تولیداتی که پول ایرانی را در جیب ایرانی به گردش درمی‌آورد، نه اینکه تبدیل به ارز شده و توسط صرافی‌های منطقه فردوسی و... راهی بانک‌های کوچک ترکیه و دوبی شده و از آنجا به سیتی‌بانک‌ها فرستاده شود و در کمال تاسف شاهد باشیم بعضی از خانواده‌های آبرودار ایرانی در شهرها و روستاها، برای تهیه یک ظرف ۲۰لیتری آب یک روز کاری خود را از دست بدهند یا ماهی‌هایی که با خون دل در رودخانه‌ها و آبخیزداری‌ها بزرگ کرده‌ایم، در یک روز تبدیل به ماهی‌های مرده شده و حتی بوی تعفن ایجاد شده آنان سطح روستا را پر کند. حالا دیگر به هیچ‌وجه نسل‌های بعدی نمی‌پذیرند پدران و مادرانشان در یک بازه زمانی، در حالی که گاز و نفت در زیر زمین‌ها جاری بوده، دست همت از آستین معرفت بیرون نیاوردند و نسبت به وضعیت آنان آینده‌نگری کامل نکرده‌اند.

بگذریم از شعارها و نمونه شعارهایی که لااقل یک دوره ۸ ساله شاهد آن بودیم و هزاران طرح اجرا نشده برجای ماند. به هرحال باتوجه به همه ماجراها و اتفاق‌های مربوط به زمان حاضر در یک بررسی همه‌جانبه در بازار کار ایران به نتایج قابل بررسی می‌رسیم، اول اینکه بسیاری از افراد صاحب نقدینگی یا به عبارتی سرمایه‌دار، برای دستیابی به یک آینده و آینده‌نگری که جذابیتی هم داشته باشد، با استفاده از فنون امروزی برای درآمدزایی بیشتر که اشتغالزایی را هم به دنبال داشته باشد با پیدا کردن راه و روش جدید اقدام به راه‌اندازی مشاغل جدید کرده‌اند، همان کاری که در یکی دو دهه اخیر در ترکیه اتفاق افتاد، اول از همه نگاه آنان به پوشاک بود که با سرمایه‌گذاری نه‌چندان زیاد، یا به‌صورت شراکت چندین شرکت بزرگ تولید لباس(کت و شلوار و کفش و پیراهن و حتی جوراب و لباس زیر) را راه‌اندازی کردند که همان حدود ۱۰ شرکت حالا تبدیل به صدها شرکت شده و همه بازارهای ایران و کشورهای عربی و حتی افریقایی را قبضه کرده‌اند، این در حالی است که در همین یک مورد در حال حاضر بیشتر از ۲۰۰ شرکت در ایران راه‌اندازی شده و مهم‌تر از همه اینکه یکی از بزرگ‌ترین پاساژهایی که اخیرا قرار است افتتاح شود، همه طبقاتش در اختیار صنایع پوشاک گرفته است که به هرحال می‌تواند از نظر اشتغالزایی مایه امیدواری باشد و با همین دیدگاه می‌توان قبول کرد.

حالا زمان برداشت یا لااقل داشت، زمان باور کردن است و قبول واقعیت که حق داریم پس از سه دهه و اندی از رکود و جمود به حرکت برسیم، حرکتی آگاهانه براساس اندیشه‌های‌مان به عنوان یک ملت به عنوان مردان کار و زحمت و همت، دیگر دوره چه کنم چه کنم را باید تمام شده بدانیم.

نگاه روز

تنوع در اقلیم جغرافیایی، جاذبه مهم گردشگری در ایران

اسماعیل کهرم
مشاور رییس سازمان محیط زیست و متخصص اکوتوریسم

ایران به لحاظ داشتن جاذبه‌های گردشگری یکی از استثنائات در جهان است. در بسیاری از کشورهای دنیا ممکن است طبیعتی از جنس طبیعت ما وجود داشته باشد اما به این گستردگی، وجود ندارد. یعنی کمتر کشوری در دنیاست که در هر نقطه‌اش یک نوع آب‌وهوا داشته باشد. اما در ایران این‌گونه است.

همین الان جنوبش خیلی داغ است اما ارتفاعات سهند و سبلان در اردبیل چنان برفی نشسته که می‌توانید در آنجا اسکی کنید. چنین تنوع آب‌وهوایی در هیچ جای دنیا وجود ندارد.

سال‌ها در اروپا بوده‌ام و می‌دانم که آب‌وهوا در سراسر این قاره به یک شکل است یا در افریقا یا در شرق آسیا یا در امریکای‌لاتین. حتی در برزیل که چندی پیش جام جهانی را برگزار کرد و قسمت شمالی‌اش تابستان بود و قسمت جنوبی آن زمستان اما بازهم اختلاف آب‌وهوا در یک روز به اندازه تنوعی که در ایران وجود دارد، نبود. یعنی شمالش برف نبود و جنوبش آفتاب.

اما در ایران از خلیج‌فارس تا دریای خزر چندین و چند نوع آب‌وهوا و اقلیم وجود دارد و به تبع آن هم تنوع گیاهی و جانوری منحصر به‌فردی را شاهد هستیم.

در ایران در هر ۸۰ کیلومتر، آب‌وهوا عوض می‌شود، مردمانش عوض می‌شوند، پوشش گیاهی عوض می‌شود، پوشش آدم‌ها عوض می‌شود، لهجه‌ها عوض می‌شوند، آداب و رسوم عوض می‌شوند، حتی غذاها هم عوض می‌شوند.

به ایران که می‌آیی انگار به چند کشور در یک کشور آمده‌ای. این ویژگی منحصر به‌فرد بهترین جاذبه برای توریست‌های خارجی است. جاذبه‌ای که متاسفانه استفاده‌ای از آن نمی‌شود. اما دیگر کشورها از کمترین داشته‌هایشان هم استفاده می‌کنند.

چندی پیش در شبکه CNN دریک برنامه تبلیغی در مورد مصر عنوان شد که این کشور ۳۶۵ روز آفتاب دارد. یعنی این ویژگی را به‌عنوان جاذبه توریستی تبلیغ می‌کردند تا به واسطه همین مسافران اروپایی به مصر بروند که اتفاقا هم مفید بود. چراکه برای یک اروپایی که آب‌وهوای کشورش اغلب بارانی و ابری است، وجود چنین آفتابی جذابیت دارد. اما این یک خاصیت منحصر به‌فرد برای مصری‌ها نیست.

در ایران خودمان هم سواحل بندرعباس چنین خصوصیتی دارد. اما آیا یک بار هم شده که ما چنین تبلیغی برای جذب توریست خارجی انجام دهیم. خود ما ایرانی‌ها هم نمی دانیم که بندرعباس هم مانند مصر چنین ویژگی شگفتی دارد.

اگر از این گذشته در ایران، جاذبه‌های گردشگری دیگری نیز وجود دارد. مانند جاذبه‌های میراث فرهنگی. شهری مانند اصفهان را داریم که یک گردشگر خارجی حتی یک ماه هم در این شهر بماند می‌تواند از اماکن متعدد تاریخی و فرهنگی اش لذت وافر ببرد. یا یزد و آتشکده چند هزارساله‌اش که مطمئنا روشن ماندن آن آتش باستانی می‌تواند برای یک گردشگر خارجی جالب و شگفت‌انگیز باشد. یا شیراز و تخت جمشیدش که بیانگر تاریخی باستانی است.

حتی غذاهای ایرانی نیز می‌تواند گردشگر به کشور بیاورد. یادم هست چند سال پیش یک استرالیایی برای خوردن غذاهای ایرانی به ایران آمده بود و دریافته بود که دانسته‌هایش از تنوع غذایی ایران یک دهم واقعیت هم نیست. اما می‌دانید چه نتیجه‌ای از سفرش به ایران گرفت؟ می‌گفت که «تنوع غذاهای ایرانی از شمال تا جنوب منحصربه فرد است اما به هر رستورانی در هر شهر ایران که می‌رفتم فقط چلوکباب سرو می‌کرد».

این یعنی اینکه ما ارزشی برای داشته‌هایمان قایل نیستیم. درصورتی که می‌توانیم غذا را تبدیل به یک جاذبه گردشگری کنیم.

به همین دلیل است که معتقدم ورود گردشگر خارجی به ایران تازه آغاز مشکل است.

حتی اگر یک خارجی هم با ویژگی‌های گردشگری ایران آشنا شده باشد و به ایران بیاید تازه مشکلات آغاز می‌شود. چون در ایران سازوکاری برای گذراندن روزهای راحت و لذت‌بخش وجود ندارد و فقط کافی است یک نفر از ایران ناراضی خارج شود همان را در بوق و کرنا می‌کند و دیگر هم کسی پایش را به ایران نمی‌گذارد.

بنابراین در کنار تبلیغات برای جذب توریست باید امکانات و زیرساخت‌ها را در ایران ارتقا داد و محدودیت‌ها را به حداقل رساند تا بتوان توریست اروپایی را به ایران آورد وگرنه ورود توریست‌های افغانی نه تنها حتی سود ۲ بشکه نفت را با خود به ایران نمی‌آورد که از ایران کسب درآمد هم می‌کند.

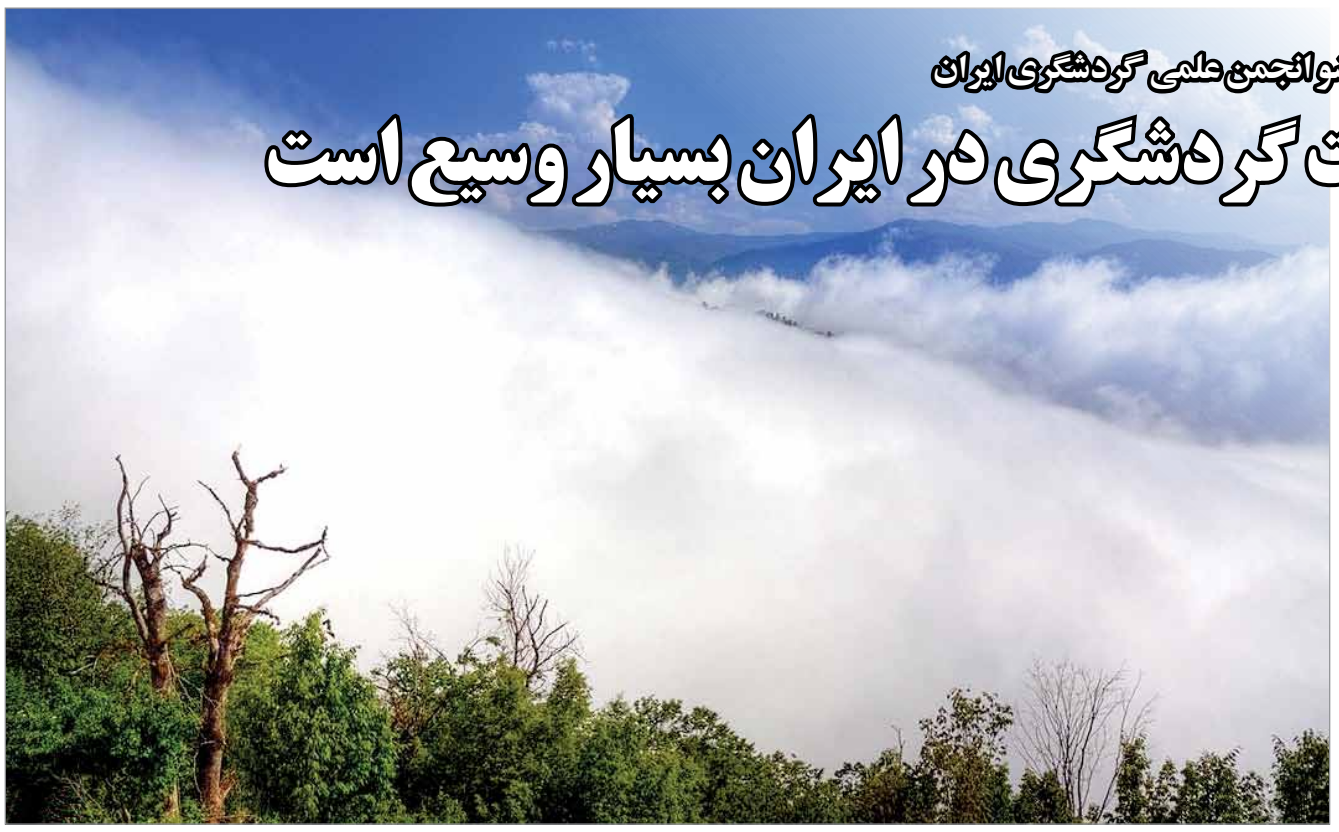

توسعه گردشگری در گفت‌وگو با عضو انجمن علمی گردشگری ایران

حوزه‌های صنعت گردشگری در ایران بسیار وسیع است

بهروز مهدیزاده: غلامحسین کریمی، عضو انجمن علمی گردشگری ایران، مدرس دانشگاه و پژوهشگر رشته جهانگردی، فوق لیسانس برنامه‌ریزی گردشگری است و دکترایش را در رشته جغرافیای اقتصاد جهانگردی می‌گیرد. او یکی از فعالان جوان اما پرکار صنعت جهانگردی است که تحقیقات فراوانی در این حوزه دارد. با او درباره توانایی‌های ایران در حوزه گردشگری و چگونگی تبدیل ایران به یکی از قطب‌های گردشگری منطقه گفت‌وگو کردیم.

◉ ایران در چه حوزه‌هایی توانایی جذب گردشگر خارجی را دارد؟

اگر به طور تخصصی و با لحاظ شرایط بخواهم جمع‌بندی کنم باید بگویم که ظرفیت‌های تاریخی و طبیعی و مذهبی و نیز گردشگری سلامت به طور محدود در حوزه گردشگری از موقعیت ممتازی برخوردار هستند. مثلا موقعیت اماکن مذهبی، کشورمان را می‌تواند به عنوان قطب گردشگری مذهبی شیعیان در دنیا تبدیل نماید و یا در حوزه توریسم سلامت نیز به لحاظ توانمندی‌های بخش پزشکی در استان‌های آذربایجان شرقی، فارس و مشهد و تهران و پایین بودن هزینه‌های درمانی یک مزیت فوق‌العاده‌ای را ایجاد کرده است. همچنین کشور ایران با بهره‌گیری از سوابق تاریخی و فرهنگی و ویژگی‌های طبیعی خود توان توریستی قابل توجهی را داراست. آثار تاریخی بازمانده از دوره‌های مختلف استقرار انسان در فلات ایران به موازات چشم‌اندازهای طبیعی متنوع ساحلی، کوهستانی، بیابانی و کویری در آمیزش و ترکیبی هماهنگ با بناهای تاریخی میراث‌های فرهنگی مجموعه‌ای از انگیزه‌های گوناگون را برای دیدار از ایران فراهم می‌سازند. با این حساب ایران ظرفیت بسیار بالایی را در جاذبه تاریخی داراست.

◉ گفتید که ایران می‌تواند به قطب گردشگری مذهبی دنیای شیعه تبدیل شود. ایران اکنون تا رسیدن به چنین موقعیتی چقدر فاصله دارد؟

بدون تردید یکی از مهم‌ترین فرصت‌های گردشگری مذهبی کشورمان موقعیت جغرافیایی شیعیان است. با نگاهی به نقشه جغرافیایی تشیع مشخص می‌شود که ایران در قلب قلمروهای شیعی جهان قرار گرفته است و پیرامونی‌های شیعه بسان لایه‌هایی آن را احاطه کرده‌اند. از دید جغرافیایی، ایران یکی از وسیع‌ترین و پرجمعیت‌ترین کشورهای منطقه است که با موقعیتی منحصر به فرد بین دریای خزر و خلیج فارس قرار گرفته است.

بنابراین می‌تواند به یک مقصد مهم برای شیعیان تبدیل شود. کشور ما می‌تواند یک مقصد مهم گردشگری برای عراق، آذربایجان، بحرین، عربستان سعودی، افغانستان، پاکستان باشد. در واقع ما بطور بالقوه یک بازار هدف ۳۰۰ میلیون نفری شیعیان را داریم. اگر فقط ۱۰درصد این جمعیت سالانه وارد کشورمان شود یک فرصت خوب اقتصادی ایجاد می‌شود. چنین ظرفیتی در کشورمان به صورت گسترده‌ای وجود دارد که در صورت مدیریت اصولی و علمی پذیرای زائران شیعه باشد تا این گروه بتوانند با آرامش خاطر وبه دور از تعصبات مذهبی هم به گردشگری مذهبی و زیارت پرداخته و هم زمینه دیگر انواع گردشگری برایشان فراهم شود. در واقع تشابه مذهبی ـ فرهنگی به عنوان عاملی بسیار مهم برای جذب گردشگران شیعه در نظر گرفته شده و کشور ما نیز می‌تواند با تبلیغات و بازاریابی مناسب در بازارهای هدف گردشگری در مناطق شیعه‌نشین منطقه و در مراکز اسلامی – شیعی سراسر دنیا، سهم مناسبی از این بازار را دراختیار خود گیرد. اما هنوز برنامه مدون و جامعی برای این موضوع نداریم و فاصله جدی با جایگاه واقعی گردشگری مذهبی داریم. لذا به نظرم قبل از هر اقدامی باید طرح جامع گردشگری مذهبی با تاکید بر کشورهای همسایه شیعه تدوین شود سپس هدف‌گذاری لازم با توجه به ظرفیت‌ها و فرصت‌ها به طور راهبردی تعیین و الزامات این طرح شامل تبلیغات و بازاریابی، حقوقی، سیاسی، خدمات ترانسفر و تامین زیرساخت‌های لازم در طول برنامه کوتاه‌مدت فراهم شود. البته بسیاری از روش‌های بازاریابی مستلزم همکاری بخش‌های دولتی و خصوصی و هماهنگی بین این دوبخش است و در بسیاری موارد در صورت نبود حمایت‌های دولتی امکان فعالیت‌های بازاریابی وجود نخواهد داشت. بنابراین بخش دولتی از طریق سازمان‌های میراث فرهنگی و گردشگری، حج و زیارت، اوقاف و امور خیریه و وزارت امور خارجه می‌تواند ضمن انجام فعالیت‌های نظارتی و رایزنی‌های سیاسی و فرهنگی، به توسعه زیر ساخت‌های لازم برای توسعه گردشگری شیعه و گردشگری مذهبی بپردازد، زیرا با توجه به شیعی و اسلامی بودن کشورمان ظرفیت های گسترده‌ای در جهت گسترش انبوه این نوع گردشگری در ایران وجود دارد. بخش خصوصی کشور نیز باید توجه ویژه‌ای را معطوف به برندسازی در این زمینه نماید و با گسترش فعالیت‌های خود به کشف و رمزگشایی از بازار بکر و پرمنفعت گردشگری شیعه اقدام کند.

> کشور ایران از نظر جاذبه‌های اکوتوریسمی و تنوع اقلیمی نیز جزو ۵کشور برتر دنیا است. با وجود قابلیت‌ها و ظرفیت‌های موجود در کشور وجود عواملی همچون نبود زیرساخت‌های مناسب طبیعت‌گردی در این زمینه توسط رسانه‌های دیداری و شنیداری و مطبوعات از چالش‌های مهم طبیعت‌گردی در کشورمان است.

◉ ایران باتوجه به شرایط فرهنگی آیا می‌تواند تبدیل به قطب گردشگری تفریحی شود؟

شرایط فرهنگی کشورها همواره اثرات مثبت و منفی روی گردشگری دارند.گردشگری تفریحی نیز به طور خاص از الگوهای فرهنگی و هنجارهای هر کشور تبعیت می‌کند . به عنوان مثال بخش عمده‌ای از صنعت گردشگری در ترکیه مربوط به گردشگری تفریحی با استانداردهای غربی است که نظیر آن در منطقه توریستی آنتالیا به خوبی مشخص است، اما بی‌شک چنین برنامه‌هایی که دلیل اصلی پیشرفت صنعت گردشگری ترکیه بوده به علت مغایرت‌های فرهنگی ما نمی‌تواند در ایران اجرا شود . اما باید دانست که می‌توان برای توسعه گردشگری تفریحی در ایران الگوی جدید ایرانی ـ اسلامی را پیشنهاد داد که نه‌تنها با محدودیتی روبه‌رو نیست بلکه از تمام ظرفیت‌های بالقوه موجود در کشور نیز استفاده می‌شود. در حقیقت این الگو که براساس ظرفیت‌های بومی کشور و بر آمده از یک نیاز درون جامعه‌ای از صنعت گردشگری است می‌تواند راهکار بسیار مناسبی برای پیشرفت این صنعت در کشور باشد.

◉ گردشگری تاریخی محدودیت‌های گردشگری تفریحی را برای گردشگران خارجی ندارد. چرا در این حوزه باتوجه به توانایی‌های بالای مان به موفقیت چندانی نرسیده‌ایم؟

به طور کلی در تمام سلایق و علایق گردشگری کشورمان اغلب مشکلات یا موانع از یک جنس بوده.، قطعا اگر موانع گردشگری تاریخی مرتفع بشود مشکلات سایر حوزه‌ها نیز تقریبا حل خواهد شد. نبود یک برنامه جامع و استراتژیک و همچنین مشخص نبودن هدف‌ها و سیاست‌های گردشگری در قالب یک برنامه اجرایی، تامین زیرساخت‌های گردشگری، ضعف اطلاع‌رسانی و بازاریابی، ضعف مدیریت و همچنین غفلت از نقش رایزنان گردشگری ایران در سفارتخانه‌ها و نبود تحرک و نقش‌آفرینی سفرای کشورمان در کشورهای هدف یا نادیده گرفتن نقش ایرانیان مقیم کشورهای خارجی در جذب گردشگران و استفاده نکردن از دیدگاه‌های بخش خصوصی، موانعی است که باید برداشته شود.

◉ در گردشگری طبیعی و اکوتوریسم احترام به طبیعت و حفاظت از محیط زیست جایگاه ویژه‌ای دارد، اما می‌بینیم که در ایران مردم برای تفریح به طبیعت پناه می‌برند، اما با ریختن زباله احترامی به آن نمی‌گذارند. دلیلش چیست؟

کشور ایران از نظر جاذبه‌های اکوتوریسمی و تنوع اقلیمی نیز جزو ۵ کشور برتر دنیا است. وجود قابلیت‌ها و ظرفیت‌های موجود در کشور وجود عواملی همچون عدم زیرساخت‌های مناسب طبیعت‌گردی، نبود شناخت نسبت به اکوتوریسم در ایران، کمبود متخصصان در امر اکوتوریسم، فقدان فرهنگ مناسب خاص طبیعت گردی که بعضی مواقع سبب تخریب و از بین رفتن چشم‌اندازهای طبیعی می‌شود و در نتیجه تبدیل شدن این مناظر به زباله‌دانی، نبود اطلاع‌رسانی در این زمینه توسط رسانه‌های دیداری و شنیداری و مطبوعات از چالش‌های مهم طبیعت‌گردی در کشورمان است.

◉ چگونه می‌توان معضلاتی را که گفتید برطرف کرد؟

تدوین و اجرای برنامه جامع توسعه طبیعت گردی، تاکید بر حفاظت اکولوژیکی از اکوسیستم مورد نیاز و جلب مشارکت مردم بومی و محلی در امر حفاظت، تربیت نیروی متخصص و فرهنگ‌سازی برای رفع معضلات فوق‌الذکر توصیه می‌شود. توسعه فعالیت‌های تفرجگاهی و گردشگری در عرصه‌های طبیعی با حفظ استانداردهای زیست محیطی و ایجاد سازوکارهایی برای بازگشت درآمد حاصل از اکوتوریسم به جوامع محلی و برنامه‌های حفاظت از منابع طبیعی نیز باید مورد توجه قرار گیرد.

◉ چگونه می‌توانیم منابع طبیعی را به ارزش‌های اقتصادی تبدیل کنیم؟

باید توجه داشته باشیم که ارزش‌گذاری یک موضوع، مقوله ذهنی است و افراد جامعه، بنا به علایق خود و مطلوبیت‌ها موضوع را ارزش‌گذاری می‌کنند و تا حدودی نیز متغیر است. بنابر این برای تبدیل منابع طبیعی به ارزش‌های اقتصادی باید نگاه مشترک بین دستگاه‌های دولتی و بخش خصوصی ایجاد شود. متاسفانه تاکنون ارزش‌گذاری در منابع طبیعی، کمتر از حد واقعی بوده و این امر هنوز جایگاه خود را به درستی نیافته است. از این رو فهم علل ارزش‌گذاری کمتر از حد واقعی دارای اهمیت است. به هر حال ارزش‌های اقتصادی منابع طبیعی یکی از موضوعات بسیار مهم و حیاتی در اقتصاد کشورمان بوده و هست و خوشبختانه در قانون برنامه چهارم توسعه توجه ویژه‌ای شده است. در سایر قوانین جاری ایران اسلامی نیز با توجه به اهمیت منابع طبیعی برای حفاظت، احیا، توسعه و بهره‌برداری از این منابع و همچنین برخورد با متخلفان قوانینی مصوب و مستند در حال اجراست.

> یکی از راه‌های گسترش ارتباطات و توسعه کشورها و تعاملات میان آنها توسعه گردشگری ازطریق مناطق آزاد است. در قالب کلی مناطق آزاد به بخشی از قلمرو یک کشور گفته می‌شود که درآن ورود و خروج کالاها، مسافر و خدمات بدون پرداخت عوارض گمرکی و به‌صورت آزاد انجام می‌پذیرد

◉ آیا ایران باتوجه به دستاوردهای پزشکی‌اش می‌تواند پذیرای بیماران کشورهای همسایه باشد و از این راه ارز وارد کشور شود؟

گردشگری پزشکی در کشور ما یکی از فرصت‌های طلایی ارزآوری است که در سال‌های اخیر مورد توجه کشورهای همسایه قرار گرفته و رابطه مستقیمی با سیاست‌های فرابخشی و بخشی دولت دارد. دولت می‌تواند با تشکیل شرکت‌های گردشگری سلامت توسط بخش خصوصی و بهبود روابط خارجی یا فعال‌سازی دیپلماسی گردشگری با سایر کشورها و تعدیل مقررات روادید که از سیاست‌های تاثیرگذار فرابخشی می‌باشند زمینه جذب گردشگران سلامت را فراهم نماید. همچنین سیاست‌های حوزه بهداشت و درمان، استانداردسازی و اعتباربخشی مراکز درمانی و پوشش‌های بیمه‌ای منطقه‌ای نیز بر شکل‌گیری بازار گردشگری پزشکی ایران تاثیر مثبتی دارد. وجود مراکز متعدد درمانی تخصصی و فوق‌تخصصی هزینه‌های به نسبت پایین، برخورداری از منابع طبیعی، نزدیکی به بازار عرب و تشابه فرهنگ و گویش با برخی کشورهای همجوار از جمله مزیت‌های کشور در زمینه جذب بیمار خارجی و توریست پزشکی است. ممکن است موانع و ضعف‌هایی نیز در بخش‌های درمانی و خدمات جنبی وجود داشته باشد، یا حضور رقبا در منطقه تهدید تلقی می‌شود، لیکن به‌صراحت می‌توان گفت سرمایه‌گذاری برای توسعه صادرات خدمات پزشکی، بویژه جذب بیماران خارجی از لحاظ اقتصادی بالاترین توجیه را داراست.

◉ ایرانی‌ها برای خرید به کشورهایی مانند ترکیه و دوبی و تایلند می‌روند آیا ایران امکان تبدیل شدن به بازارهای آزاد در مناطق آزادش را دارد و می‌تواند تجار و گردشگران خریدار را از کشورهای همسایه شمالی و غیره به خودش جذب کند؟

به طورقطع یکی از راه‌های گسترش ارتباطات و توسعه کشورها و تعاملات میان آنها توسعه گردشگری ازطریق مناطق آزاد است. در قالب کلی مناطق آزاد به بخشی از قلمرو یک کشور گفته می‌شود که درآن ورود و خروج کالاها، مسافر و خدمات بدون پرداخت عوارض گمرکی و به‌صورت آزاد انجام می‌پذیرد. کشورهای همسایه به دلیل موقعیت منطقه‌ای، اشتراکات مذهبی و فرهنگ خاص خود می‌توانند با گسترش گردشگری از این طریق باعث توسعه و پیشبرد اهداف اقتصادی فرهنگی و سیاسی گردند. به‌طور مثال منطقه آزاد ارس درشمال غرب کشورمان با برخورداری از اشتراک مرزی با کشورهای همسایه و وجود خطوط ارتباطی با ترکیه و حوزه مدیترانه می‌تواند با برنامه‌ریزی اصولی و صحیح بخش عمده‌ای از متقاضیان سفر به ترکیه را جذب کند یا مناطق آزاد کیش و قشم با بهره‌گیری از مزیت مناطق ساحلی در زمینه حمل و نقل مستقیم و غیرمستقیم و به لحاظ قرار گرفتن در حوزه خلیج‌فارس و بادارا بودن سواحل عمیق، مستعد تبدیل شدن به بازار بزرگ متقاضیان گردشگری به کشورهای حاشیه خلیج‌فارس را دارد.

◉ آیا امیدی به بهبود وضع گردشگری در ایران دارید؟

این سوالی است که از دیدگاه‌های گوناگون پاسخ‌های مختلفی به همراه دارد. راه حل مشکلات و دشواری‌ها در آن است که به همه دیدگاه‌ها توجه شود و محدودیت‌های موجود از تمام ابعاد مورد نظر قرار گیرد. برای مثال از ابعاد مختلف اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و... تا ان‌شاءالله مشکلات موجود از میان رفته و راه توسعه و رشد این صنعت هموار گردد. همانطور که قبلا هم اشاره کردم، توجه به چشم‌انداز ۲۰ ساله نظام در حوزه گردشگری و دیدگاه‌های دولت منتخب در این خصوص و نقش حاکمیتی سازمان‌های متولی با محوریت مدیریت متخصص و کارآمد در زمینه صنعت گردشگری می‌تواند بخشی از خلاهای گذشته را جبران کند. علی‌ایحال اگر بخواهیم به آمار مورد نظر در چشم‌انداز ۲۰ساله درخصوص جذب ۲۰ میلیون نفر گردشگر در ۱۲ سال آینده برسیم، باید به‌طور حتم زیرساخت‌های موجود در این بخش آماده و فراهم شود.

کارشناسان از دلایل رکود معاملات در رینگ فلزات می‌گویند

خواب سرد فولاد

سمانه گلاب: بورس فلزات ایران که نام نخستین بورس کالایی کشور را یدک می‌کشد، این روزها حال و احوال خوشی ندارد. حجم معاملات رینگ فلزات بورس کالا بیانگر آن است که تقاضای محصولات فولادی در بورس به شدت کاهش داشته است. در مورد چرایی این موضوع کارشناسان نظرات متفاوتی دارند، رکود داخلی، مالیات بر ارزش‌افزوده بالا برای معاملات بورسی، کاهش پروژه‌های عمرانی دولت، رکود بخش مسکن و تحریم‌ها، عمده دلایلی است که در این زمینه ذکر می‌شود. با این حال بورس کالا یک اتفاق مثبت برای اقتصاد کشور به شمار می‌رود که دست‌کم می‌تواند در حوزه‌های مربوط به خود شفافیت در عملکرد را ایجاد کند. باتوجه به همین موضوع به نظر می‌رسد هرگونه اقدام برای خروج بازار از این وضعیت رکودی به نفع کل اقتصاد کشور خواهد بود.

رکود اقتصادی به بورس کالا رسید

در همین رابطه مدیر کالایی کارگزاری سپهرباستان در گفت‌وگو با صمت بیان کرد: رکود بخش مسکن باعث شده بخشی از تقاضای فلزات در این بازار کاهش یابد. علاوه بر این سیاست دولت مبنی‌بر کاهش حجم نقدینگی از بازار و هدایت آن به سمت تولید را نیز می‌توان تا حدی در افت بازار موثر دانست.

طریقی معاملات بازار را محدود به معاملات خاص دانست و توضیح داد: در گذشته عرضه‌کنندگان محصولات گوناگون را به بازار آورده و عرضه می‌کردند اما امروز تقاضاکنندگان نیاز خود را اعلام می‌کنند و همان محصول خاص در بازار عرضه می‌شود. حتی همین میزان خرید نیز با شرایط ویژه است. به‌طور مثال ذوب‌آهن اصفهان اعتباراتی را برای خریداران خود ایجاد می‌کند تا شرایط را برای آنها تسهیل کند. علاوه بر این در حال حاضر شیوه پرداخت نیز نسبت به سال گذشته تسهیل شده است. پیش از این متقاضیان برای خرید، ۱۰۰درصد قیمت را واریز می‌کردند اما امسال تنها موظف به واریز ۱۰درصد مبلغ هستند با این حال هنوز هم تقاضای خرید وجود ندارد.

این کارشناس بورس کالا شرایط رکود را مربوط به همه بازارها دانست و افزود: حجم معاملات امسال بورس ۳۰ تا ۴۰درصد سال گذشته است که یکی از دلایل آن را می‌توان تغییر شرایط تورمی در این مدت دانست. سال گذشته برای هر کالایی که خریداری می‌شد، این امکان وجود داشت تا چند ماه بعد به قیمت بالاتر فروش رود اما امسال این شرایط وجود ندارد.

وی بیشترین تاثیر از این وضعیت را در بازار سلف دانست و تصریح کرد: کسانی که سال گذشته به‌صورت سلف خریدهایی را از بورس انجام داده‌اند امسال کالای خود را تحویل می‌گیرند که به‌دلیل کاهش نرخ دلار ممکن است ضرر هم کرده باشند و در نتیجه برای بار دیگر چنین ریسکی نمی‌کنند.

طریقی افزود: قیمت فلزات رابطه مستقیم با نرخ دلار دارد. اگر مذاکرات به نتیجه برسد و تحریم‌ها بشکنند به احتمال زیاد یک کاهش قیمت خواهیم داشت و بعد از آن بازار به ثبات می‌رسد. در حال حاضر همه در یک حالت انتظار بسر می‌برند اما با مشخص شدن نتیجه مذاکرات این انتظار به پایان می‌رسد و بازار شرایط متفاوتی را تجربه می‌کند.

وی در پاسخ به سوالی مبنی بر اینکه آیا بورس کالای کشور می‌تواند همزمان با افزایش حجم معاملات در بازار، دست واسطه‌ها را از بورس کوتاه کند، گفت: این ۲هدف به‌ندرت با هم جمع می‌شوند. در حال حاضر حجم واسطه‌گری در بورس کالا کم شده است ولی دلیل آن شفافیت بازار نیست. در شرایط فعلی بازار تب‌وتاب ندارد و به همین دلیل دلالان نیز انگیزه‌ای برای حضور در بورس ندارند.

این کارشناس بازار کالا در مورد اینکه آیا ابزارهایی با هدف جذاب‌تر شدن بورس کالا برای معامله‌گران در بورس کالا ایجاد شده است، یادآور شد: ابزارهایی با این هدف طراحی شده، اما کارایی آن منوط به شرایط کلی بازار است. در حال حاضر سلف استاندارد میلگرد مصوب شده است. با این ابزار اشخاص حقیقی نیز می‌توانند از بورس کالا خرید داشته باشند در مقابل شرکت‌های تعاونی به‌عنوان مشتریان حقوقی نیز که از بورس خرید عمده انجام داده‌اند، می‌توانند بار خود را دوباره بفروشند که این یک نوع سلف موازی است. این یک ابزار بسیار موثر است که می‌تواند گردش معاملات را افزایش دهد اما کارایی آن منوط به پویایی بازار اولیه است.

وی افزود: این ابزار قرار بود پیش از این فعال شود اما از آنجایی که بازار اولیه راکد بود مسئولان بورس کالا تصمیم گرفتند اجرای آن را به زمان دیگری موکول کنند.

> قطر به‌دلیل آماده شدن برای جام‌جهانی، بزرگ‌ترین مصرف‌کننده فولاد در ۴ سال آینده است. کارخانه‌های تولید فولاد در کشور می‌توانند از این مزیت استفاده کنند و مازاد عرضه خود را به این کشور بفرستند

مالیات معامله‌گران را فراری داد

مدیر کالایی کارگزاری حافظ نیز بورس کالای ایران را به‌ویژه در رینگ فلزات، موفق دانست و گفت: کاهش حجم معاملات در این رینگ طی بازه زمانی امسال را نمی‌توان دلیلی برای نبود موفقیت بورس کالای ایران دانست.

عادل‌زاده بخشی از این کاهش معاملات را به موضوع مالیات بر ارزش‌افزوده مربوط دانست و توضیح داد: در این زمینه قرار است اواخر تیرماه مسئولان بورس کالا با اداره امور مالیاتی جلسه‌ای داشته باشند تا بتوانند به توافقی دست یابند. در حال حاضر بسیاری از بازاری‌ها به‌دلیل مالیات بر ارزش‌افزوده معاملات خود را به خارج از بورس برده‌اند. البته رکود اقتصادی و سکون بخش ساخت و ساز نیز مزید بر علت بوده و باعث شده معاملات در بورس کالا امسال رونق زیادی نداشته باشد.

وی تعامل وزارت صنعت، معدن و تجارت را با بورس کالا بسیار مثبت ارزیابی کرد و افزود: ذوب‌آهن به‌عنوان بزرگ‌ترین تولیدکننده مقاطع فولادی تمام محصولات خود را از طریق بورس کالا عرضه می‌کند و هر تقاضاکننده‌ای می‌تواند به‌صورت شفاف و قانونمند از بورس کالا خرید کند. در حال حاضر مشکل اصلی ابهام در مورد مالیات بر ارزش‌افزوده است و اگر وزارت امور اقتصادی و دارایی بتواند این مشکل را حل کند، حجم معاملات در بورس افزایش قابل‌ملاحظه‌ای خواهد داشت.

بازارهای صادراتی را دریابیم

مدیر کالایی کارگزاری آتی‌ساز نیز دلیل اصلی کاهش معاملات را نبود مصرف عنوان کرد و گفت: هنوز بودجه بسیاری از پروژه‌های دولتی به تصویب نرسیده و پروژه جدیدی آغاز نشده است. همچنین پروژه‌های نیمه‌کاره به پایان نرسیده و به موازات بازار ملک نیز دچار رکود شده است. مجموع موارد فوق، مصرف را کاهش داده و در نتیجه معاملات در رینگ فلزات نیز کاهش یافته است.

بیژن کاشانی تصریح کرد: این در حالی است که کارخانه‌ها تولید خود را دارند و حجم بسیاری از محصولات آنها انبار می‌شود. هر زمانی که تقاضا ایجاد شود با هجوم این حجم بالای کالای انبار شده به بازار، کماکان مازاد عرضه خواهیم داشت و بعید به نظر می‌رسد این صنعت تا ۶ ماه آینده چشم‌انداز روشنی داشته باشد.

وی وجود کارخانه‌های متفرقه و محصولات وارداتی را تامین‌کننده بخش اعظمی از تقاضای فعلی دانست و تصریح کرد: این موضوع باعث شده تا تولیدکنندگان بزرگ مثل ذوب‌آهن، فولاد خراسان و فولاد اهواز نتوانند تولیدات خود را به فروش برسانند.

این کارشناس بازار، افزایش پروژه‌های عمرانی در حجم بالا را عامل افزایش تقاضای محصولات کارخانه‌های بزرگ دانست و توضیح داد: در این پروژه‌ها چون از محصولات استاندارد و در حجم بالا استفاده می‌شود، خرید آنها از کارخانه‌های بزرگ و صاحب نام صورت می‌گیرد.

وی بیان کرد: هر کدام از فعالان بازار آهن که از اسفندماه به بعد خرید کرده‌اند با زیان بیش از ۲۰درصدی روبه‌رو بوده‌اند. بدیهی است تا زمانی‌که سرمایه این افراد بازنگردد، نمی‌توانند خرید مجددی از بورس داشته باشند. به همین دلیل بازار، قفل و سرمایه‌ها به نوعی بلوکه شده‌اند.

کاشانی تصریح کرد: هر زمان که پروژه‌های عمرانی تصویب شود و به اجرا درآید، ۶ ماه زمان نیاز است تا بازار به حالت طبیعی برگردد. وی کشورهای همسایه را نیز بازار خوبی برای تولیدات فلزی کشور دانست و گفت: قطر یک بازار بزرگ در نزدیکی ماست. این کشور به‌دلیل آماده شدن برای جام‌جهانی، بزرگ‌ترین مصرف‌کننده آهن‌آلات تا ۴ سال آینده است. اگر کارخانه‌های کشور با ایجاد شعبه‌هایی در کشورهای حاشیه خلیج‌فارس خط صادرات به این کشورها را باز کنند، مازاد عرضه آنها می‌تواند در این کشورها تخلیه شود و بازار به یک شرایط طبیعی برسد. این کارشناس رینگ فلزات بزرگ‌ترین مانع بر سر این کار را روابط بین‌المللی عنوان کرد و افزود: اگر مذاکرات به نتیجه برسد و روابط بین‌المللی بهبود یابد، در وهله نخست تولیدکننده داخلی از بازگشت پول خود اطمینان خواهد یافت. باید توجه کرد تولیدات ایران برای کشورهای همسایه هم از لحاظ قیمت به‌صرفه است و هم استاندارد بالایی دارد و اگر مدیریت مناسبی وجود داشته باشد و کارخانه‌ها را مجبور به ایجاد شعبه در این کشورها کند.

نبض بازار

افزایش قیمت محصولات پتروشیمی به تعویق افتاد

گروه بورس کالا- در هفته منتهی به ۱۰ مرداد به علت تعطیلات عید سعید فطر بورس کالای ایران تنها ۳روز کاری داشت، با این حال اتفاقات متفاوت در این ۳روز، هفته‌ای داغ را برای بورس کالا رقم زد. ابتدای هفته گذشته خبر اعلام قیمت‌های جدید پتروشیمی برای نیمه ابتدایی مرداد در صدر اخبار مربوط به پتروشیمی‌ها قرار گرفت. با این حال هفته گذشته و زمانی که محصولات مختلف پتروشیمی برای عرضه روی تالار رفت، اعلام شد که قیمت‌های جدید اعمال نمی‌شود و به همین دلیل قیمت‌ها کاهش پیدا کرد و به قیمت‌های نیمه دوم تیرماه رسید. دلیل این تغییر، نامه‌ای بود که از طرف انجمن صنفی کارفرمایان صنعت پتروشیمی به مدیرعامل بورس کالا داده شد. بر این اساس از حسین پناهیان خواسته شد که با توجه به نظر موافق وزیر صنعت، معدن و تجارت و همه پتروشیمی‌ها به منظور حفظ و تداوم دستاوردهای مربوط به اصلاح ساختار بازار داخلی و جلوگیری از هرگونه آسیب به آن، محصولات پتروشیمی در ۲ هفته منتهی به ۱۰ مرداد و ۱۷ مرداد با همان قیمت‌های منتهی به ۵ مرداد معامله شوند. قابل توجه است که این ابلاغیه از پیش اعلام نشده بود، اما زمان عرضه در تالار، عرضه‌کنندگان محصولات خود را به قیمت‌های قبل برگرداندند. اتفاق دوم در هفته گذشته مربوط به تغییر محدوده نوسانات قیمتی کالاهای مختلف بود. بر این اساس طی آیین‌نامه‌ای که در ۴ مرداد انتشار یافت، تصمیم گرفته شد که بعضی محصولات بدون محدودیت نوسان معامله شوند. در مورد محصولاتی که دامنه نوسان ۵ درصد داشتند نیز این دامنه به ۱۰درصد افزایش یافت. در نتیجه این تصمیم افزایش قیمت در مورد برخی محصولات کاملا چشمگیر بود، به طور مثال، در مورد دی‌اتیل هگزانول، این محصول به طور متوسط ۳۰درصد افزایش قیمت را تجربه کرد. در مورد کربنات‌سدیم نیز این نوسان به ۱۸درصد رسید. اتفاقات مربوط به رینگ پتروشیمی به همین‌جا ختم نشد و این رینگ از نظر تقاضا نیز افت و خیزهایی داشت. اگرچه پیش‌بینی می‌شد که با افزایش قیمت محصولات پتروشیمی، تقاضا کاهش یابد، اما برخی تصمیم‌های تولیدکنندگان روند کاهش تقاضا را چشمگیرتر کرد. به‌طور مثال برای محصولات مورد تقاضای صنعت نساجی مانند پلی‌اتیلن‌ها تقاضا به‌شدت نزول پیدا کرد و از ۳۰۱۵ تن عرضه انجام شده در بازار فقط ۳۰۰تن مورد معامله قرار گرفت. آگاهان بازار این کاهش تقاضا را به دلیل تصمیم اتحادیه صنعت نساجی مبنی بر نبود خریدار در بازار دانستند. تاثیر مربوط به آیین‌نامه تغییر محدوده نوسان کالاها بر رینگ فلزات نیز موثر بود. آلومینیوم، طلا، و مس از جمله محصولاتی هستند که از این پس در بورس کالا سقف باز نوسان قیمتی دارند. در این راستا و در هفته گذشته آلومینیوم عرضه شده توسط شرکت ایرالکو با ۱۲درصد افزایش نسبت به قیمت پایه به فروش رسید با این حال در مورد دیگر محصولات رینگ فلزات رکودی که از ابتدای سال بر این بازار سایه انداخته بود در مرداد ماه نیز ادامه یافت و معاملات چشمگیری در این هفته روی این کالاها انجام نگرفت. می‌توان بازار خوبی را برای تولید کشور مهیا کرد. مهم‌ترین عرضه‌های هفته گذشته بازار به شرح زیر است:

نام کالا	قیمت پایانی (ریال)	حجم معامله (تن)	عرضه‌کننده
قیر ۶۰۷۰	۱۳,۴۴۳	۱۱,۵۰۳	شرکت پالایش نفت جی
سود کاستیک	۳,۶۷۷	۲,۱۳۶	پتروشیمی بندر امام
وکیوم باتوم	۱۱,۱۵۷	۱۲,۰۰۰	شرکت پالایش نفت بندرعباس
وکیوم باتوم	۱۱,۱۵۷	۸,۰۰۰	شرکت پالایش نفت تهران
لوب کات سنگین	۱۶,۷۶۱	۷,۰۰۰	شرکت پالایش نفت تهران
لوب کات سبک	۱۷,۱۹۵	۴,۰۰۰	شرکت پالایش نفت تهران
شمش ۱۲۵*۱۲۵	۱۵,۴۱۰	۱۳,۰۰۰	شرکت ذوب‌آهن اصفهان
مس کاتد	۲۱۵,۶۰۴	۲,۱۴۰	شرکت ملی صنایع مس ایران
قیر ۸۵۱۰۰	۱۳,۴۴۳	۱۰۰۰	شرکت پالایش نفت جی
گوگرد کلوخه	۳,۵۲۷	۱,۵۰۰	پالایش نفت اصفهان
پلی وینیل کلراید S۶۵	۳۰,۳۴۰	۲,۴۸۰	پتروشیمی بندر امام
پلی اتیلن سنگین اکستروژن EX۳	۴۵,۳۳۳	۲,۰۰۰	پتروشیمی امیرکبیر
پلی اتیلن سبک فیلم ۰۰۷۵	۴۸,۳۷۶	۱,۰۰۰	پتروشیمی بندر امام
پلی اتیلن سبک خطی ۰۲۰۹AA	۴۸,۱۷۰	۱۰۰۰	شرکت پتروشیمی اراک
پلی اتیلن ترفتالات بطری BG۷۸۱	۳۸,۸۰۷	۱,۰۰۰	صنایع پتروشیمی خلیج‌فارس(مهرآفرین)

نام کالا	قیمت پایانی (ریال)	حجم معامله (تن)	عرضه‌کننده
پلی استایرن معمولی ۱۵۴۰	۵۱,۹۴۲	۱,۰۰۰	پتروشیمی تبریز
پلی پروپیلن نساجی Z۳۰G	۴۴,۹۷۴	۲,۵۷۴	شرکت پتروشیمی مارون
وکیوم باتوم	۱۱,۶۸۸	۳,۰۰۰	شرکت پالایش نفت تبریز
لوب کات سنگین	۱۶,۴۲۸	۳,۰۰۰	شرکت پالایش نفت بندرعباس
ورق گرم B	۱۶,۷۰۷	۴۳,۷۵۰	فولاد مبارکه
ورق گرم C	۱۷,۰۷۷	۳۰,۹۸۰	فولاد مبارکه
ورق سرد B	۲۰,۲۰۰	۱۱,۶۷۰	فولاد مبارکه
ورق قلع اندود	۲۹,۱۵۰	۱,۸۵۰	فولاد مبارکه
شمش P-۹۹,۷۱۰۰۰	۷۶,۷۶۸	۱,۵۰۰	شرکت آلومینیوم ایران - ایرالکو
قیر ۶۰۷۰	۱۴,۳۷۲	۸,۸۲۴	نفت پاسارگاد - تهران
منو اتیلن گلایکول	۲۶,۹۶۷	۴۰۰۶	شرکت پتروشیمی اراک
سود کاستیک	۳,۶۷۷	۱,۸۷۲	پتروشیمی بندر امام
دی اتیل هگزانول	۵۲,۴۳۵	۱,۱۰۰	شرکت پتروشیمی اراک
وکیوم باتوم	۱۱,۱۵۷	۶,۳۶۰	شرکت پالایش نفت شیراز
وکیوم باتوم	۱۱,۱۵۷	۱۵,۰۰۰	شرکت پالایش نفت تهران

یادداشت

بورس کالا، نیاز کشاورزی مدرن

بهاره فخری‌زاده
کارشناس بورس کالا

در ایران بازار سرمایه مشتمل بر ۴ بورس است که زیر نظر سازمان بورس و اوراق بهادار فعالیت می‌کنند. این ۴ بورس عبارتند از: بورس اوراق بهادار تهران، فرابورس ایران، بورس انرژی و در نهایت بورس کالای ایران که در آن انواع کالاها مانند محصولات شیمیایی، پتروشیمی، محصولات صنعتی، محصولات کشاورزی و همچنین اوراق مشتقه مبتنی بر دارایی‌های پایه در قالب قراردادهای آتی معامله می‌شود. شکل گیری بورس کالا به سال ۱۳۸۶ هنگامی که سازمان بورس فلزات و سازمان بورس کشاورزی با هدف تشکیل شرکت سهامی عام بورس کالا در یکدیگر ادغام شدند، بازمی گردد. سپس محصولات شیمیایی و پتروشیمی به آن اضافه شد و پس از آن هم معاملات آتی سکه طلا به بورس کالا پیوست. در قدم اول هدف از ایجاد بورس‌های کالایی در قالب بورس کشاورزی و فلزات، ایجاد بستر مناسب برای حرکت از یک بازار سنتی به سمت بازار مدرن و شفاف سرمایه و کالا، تعامل بیشتر با بازارهای بین‌المللی، ایجاد بازاری قانونمند و ساماندهی بازار کالاهای خاص بود.همچنین می‌توان به ۲ کارکرد بسیار مهم دیگر بورس کشاورزی که در راستای حرکت بخش کشاورزی از حالت تولید معیشتی و سنتی به تولید صنعتی حائز اهمیت است، اشاره کرد که عبارتند از: ارائه خدماتی ازجمله تحلیل آماری وضعیت بازار، در مقابل نوسانات قیمتی کالاها در برنامه‌ریزی‌های کلان اقتصادی همراه با راهکارهای کارا و موثر و حذف واسطه‌گری‌های غیرضروری و مبادله آزاد کالا. با توجه به وجود مزیت نسبی در بخش کشاورزی، در مسیر حرکت اجرای برنامه‌های کلی اقتصادی مرتبط با این بخش، مکانیسم عمل بازار سنتی پاسخگوی نیازهای بالقوه آن نبود. بنابر نیاز به وجود بازاری مدرن با سازوکار مناسب فنی، حقوقی و نرم‌افزاری مناسب، بورس کشاورزی ایجاد شد. از سوی دیگر با کارکردی که بورس‌های کالایی تخصصی به فعالان مرتبط با بخش مربوطه دارند، به وضوح مشخص است که با ادامه روش کشاورزی سنتی و با وجود پراکندگی و تنوع بالای محصولات، در صورت هدایت نشدن این بخش در مسیر مناسب، حذف خودکار از چرخه اقتصادی به سادگی رقم خواهد خورد.

تشکیل تعاونی‌ها، شرکت‌های کشت و صنعت، حمایت مالی توسط بانک‌ها و سازوکارهای حمایتی دولت و مجلس از کشاورزان، از کاشت محصولات تا مرحله تولید، ازجمله سازوکارهای حمایتی این صنعت است. اما بورس کشاورزی به مرحله بعد از برداشت و تولید توجه خاص دارد. در نتیجه با حرکت به سوی تولید اقتصادی و صنعتی کارآیی بورس کالا در این زمینه کاملا مشخص می‌شود.به‌طور کلی بورس کشاورزی ازجمله مهم‌ترین بورس‌های دنیا به‌شمار می‌رود و می‌توان گفت که بورس‌های موفق و بزرگ معمولا از بورس کشاورزی آغاز شده‌اند. از سویی هیچ بورسی در دنیا به‌صورت خصوصی و بدون حمایت دولت شکل نگرفته است. باوجود ابزارهای مالی مختلف و مکانیسم‌های مبادلاتی متنوع ازجمله سازوکار مناسب معاملات سلف با هدف تامین نیازهای مالی تولیدکنندگان، معاملات آتی با هدف انتقال ریسک و کسب سود و معاملات نسیه در سایه تضامین مناسب در صورت حمایت دولت شاهد تحولات اقتصادی این بخش، متناسب با پیشرفت سایر کشورها در این زمینه خواهیم بود. ازجمله راهکارهای حمایتی بخش دولتی می‌توان به مصوبات، قوانین و دستورالعمل‌های مربوط به بخش کشاورزی ازجمله صادرات و واردات، خریدهای تضمینی، اعطای اعتبارات، تخصیص بهینه ارز، مشوق‌های دولتی، هدایت بخش سنتی به سوی کشت صنعتی و... اشاره کرد که بورس کالا به‌عنوان ابزاری کارآمد در نیل به این اهداف کارآیی لازم را داراست.

روی خط خبر

- علی پناهی، معاونت توسعه بازار و مطالعات اقتصادی بورس کالا، گفت: طبق رایزنی‌هایی که با معاونت باغبانی وزارت جهاد کشاورزی صورت گرفته، قرار است ۱۷ محصول باغی در تابلوی این سازمان عرضه شود و پرتقال و سیب نیز جزو پذیرش‌های امسال در تابلوی فرعی باشد.
- ارزش معامله‌های بورس انرژی در ۴ ماه نخست امسال به بیش از ۴۵۰ میلیارد تومان رسید. این در حالی است که در ۶ماهه نخست پارسال این رقم تنها ۴۳ تنها میلیارد تومان بود.
- در تیرماه با انعقاد ۱۳۹هزار و ۹۴۴ قرارداد آتی سکه طلای تمام بهار آزادی و زیره سبز در ۶۰ هزار و ۹۰۹ نوبت توسط معامله‌گران در بورس کالای ایران، ارزش معاملات قراردادهای آتی در این بورس به بیش از ۱۴ هزار و ۸۶۸ میلیارد ریال رسید.

یادداشت

دلایل ایجاد تورم و هزینه‌های آن

دکتر حیدر مستخدمین حسینی
معاون مالی اقتصادی ایدرو

تورم پدیده پیچیده‌ای است که می‌تواند ناشی از ترکیب عوامل مختلفی باشد. عرضه بیش از اندازه پول، توسعه اعتبارات بانکی، کسری بودجه، افزایش نرخ سود بانکی ناشی از اثر جبرانی استقراض دولت از سیستم بانکی و کاهش منابع برای بخش خصوصی به‌ویژه در یک بازار سرمایه داخلی محدود، هزینه‌های غیرتوسعه‌ای بالا، رشد سریع جمعیت، مصائب طبیعی، شرایط بد آب‌وهوایی، خشکسالی، شیوع بیماری‌های گیاهی در بسیاری از کشورهای درحال توسعه، احتکار در سطح گسترده و تورم وارداتی می‌توانند موجب تورم شوند. توجه نکردن به ماهیت و ریشه‌های تورم در کنترل و مهار آن، هرگونه تلاشی را صرفا به مسکن‌هایی تبدیل خواهد کرد که تنها التیام کوتاه‌مدت آن را فراهم می‌آورد. بر این اساس برای درمان اصولی ابتدا باید دلایل را شناسایی و آنگاه راه‌حل منطقی ارائه کرد. کارشناسان مهم‌ترین عوامل بروز تورم در ایران را تامین کسری بودجه از طریق استقراض دولت از بانک مرکزی و به‌تبع آن افزایش پایه پولی، نبود مدیریت مناسب نحوه و میزان استفاده از درآمدهای نفتی، نبود انضباط مالی در دولت، اعمال سیاست‌های انبساطی پولی برای فعالیت‌های غیرمولد یا کم‌بازده، بالا بودن هزینه‌های تولید در کشور، غیررقابتی بودن برخی تولیدات و انتظارات تورمی می‌دانند. بهره‌وری پایین و فساد اقتصادی نیز از دیگر عوامل تورم در کشور شناخته می‌شوند. رشد بالای جمعیت، تقاضای روزافزون، تولید محدود، نارسایی شبکه توزیع، نقش دلالان در افزایش قیمت‌ها و همچنین اجرای برخی سیاست‌های دولت در زمینه اشتغالزایی که به‌طور عملی با استقراض از بانک مرکزی و در نتیجه افزایش نقدینگی در کشور صورت می‌گیرد؛ از دیگر دلایل افزایش و ریشه‌های تورم در کشور هستند. همچنین وابستگی تولیدات داخلی به واردات، پایین بودن درجه آزادی تجارت، پایین بودن انعطاف‌پذیری تولید کل، پایین بودن ابداع و نوآوری، کاستی‌ها در زنجیره‌های تامین، نداشتن کارایی‌های ساختاری در شبکه توزیع و ساختار هزینه افزوده در نظام قیمت‌گذاری کشور از دلایل تورم ساختاری در اقتصاد ایران است. عوامل یاد شده، مستقل از همدیگر نبوده و کاملا به هم وابسته و درهم تنیده‌اند. اما بدون شک عمده‌ترین دلیل ایجاد تورم در کشور را باید همان استقراض دولت از بانک مرکزی و افزایش نقدینگی در کشور دانست. اقتصاددانان معتقدند، هزینه‌هایی که تورم بر جامعه تحمیل می‌کند، می‌تواند بسیار جدی باشد. تورم بالا و بی‌ثبات موجب اختلال در نظام تخصیص قیمت‌ها و بر هم خوردن توزیع درآمد در جامعه می‌شود. بی‌ثباتی تورم نه‌تنها موجب خدشه‌دار شدن اعتبار سیاست‌گذاران کلان اقتصادی به‌ویژه بانک مرکزی می‌شود، بلکه تداوم آن می‌تواند موارد حاد بی‌ثباتی سیاسی کشور را موجب شود. در زمان تورمی مقدار زیادی از وقت، انرژی و منابع مالی مردم به جای به کار افتادن در مسیر مولد و مفید صرف فعالیت‌هایی می‌شود که هدف از انجام آنها جلوگیری از کاهش ارزش دارایی‌ها و کسب منافع غیرعادی از طریق معاملات سوداگرانه است. نمونه این فعالیت‌ها در بازار ارز و سکه کشور در یکی، دو سال گذشته مشاهده شده است. در یک محیط تورمی، مکانیسم قیمت‌ها به‌مثابه انتقال‌دهنده اطلاعات آسیب می‌بیند و منجر به کاهش ضریب کارآمدی بازارهای کار و مالی می‌شود. افق برنامه‌ریزی‌ها کوتاه‌تر شده و برنامه‌های زمانی سرمایه‌گذاری‌ها بر دوره‌های کوتاه‌مدت تر تمرکز می‌یابد. همچنین محیط تورمی اعتبار سیاست‌های دولت را کاهش داده و توانایی دولت را در اتخاذ و اجرای برنامه‌های جامع اصلاحات اقتصادی کاهش می‌دهد. تورم رقابت‌پذیری اقتصاد را در بازارهای بین‌المللی کاهش داده و به وضعیت اقتصاد در بازارهای سرمایه جهانی آسیب می‌رساند. عملکرد ضعیف دولت در بعد اقتصادی، اعتماد مردم به دولت را کاهش خواهد داد و مردم نسبت به رفتارهای دولت بی‌اعتماد خواهند شد. این امر اثر منفی شدیدی بر اجرای برنامه‌های دولت در بستر تورمی خواهد داشت؛ زیرا آنچه که برای حل معضل تورم ضروری و اساسی است، همکاری مردم است. به این دلیل که همکاری مردم درخصوص موفقیت سیاست‌های اقتصادی به صورت عام و کاهش تورم به‌صورت خاص امری کلیدی است. باید روی جلب همکاری مردم سرمایه‌گذاری کرد. بی‌ثباتی ناشی از تورم، نه‌تنها اعتماد عمومی دولت و مردم را به شدت تخریب می‌کند، بلکه می‌تواند اثرات منفی قابل توجهی بر افزایش فساد در اقتصاد داشته باشد. شرایط تورمی بستر لازم برای فعالیت‌های فساد را فراهم خواهد کرد. شرایط بی‌ثباتی اقتصاد کشور نه‌تنها انگیزه کارگزاران داخلی برای ادامه فعالیت‌های اقتصادی‌شان را کاهش می‌دهد، بلکه تبعات خارجی منفی بر پیکره اقتصاد کشور وارد می‌سازد. در شرایط تورمی اقتصاد کشور برای سرمایه‌گذاران خارجی مطلوبیت نخواهد داشت. در این شرایط اقتصاد کشور درون‌نگر شده و تداوم حیات آتی اقتصاد ناشی از شرایط اعتماد نداشتن سرمایه‌گذاران به شدت تهدید خواهد شد. بدتر شدن توزیع عادلانه درآمد، سوق دادن منابع به سمت فعالیت‌های غیرمولد، افزایش بی‌اطمینانی و بی‌ثباتی در اقتصاد ازجمله مهم‌ترین تبعات تورم می‌باشند.

توان اعتباردهی سیستم بانکی هرچه زودتر افزایش یابد

نفع تولید از افزایش سرمایه بانک‌ها

زهره محسنی شاد- گروه بانک و بیمه: با نزدیک شدن به فصل مجامع، موضوع افزایش سرمایه بانک‌ها بار دیگر به موضوعی بحث‌برانگیز تبدیل شده است. فعالان اقتصادی از دسترسی نداشتن مناسب به منابع بانکی گله دارند و بانکی‌ها، دلیل این امر را کم بودن منابع در سیستم بانکی می‌دانند. این شرایط متناقض هم باعث شد که چندی پیش وزیر صنعت، معدن و تجارت از دولت درخواست کند تا تصمیم مناسبی را برای افزایش سرمایه بانک‌ها و تامین سرمایه در گردش واحدهای تولیدی بگیرد، البته مدیران عامل بانک‌ها هم نسبت به این موضوع واکنش نشان داده و از وزیر امور اقتصادی و دارایی و رییس کل بانک مرکزی خواستار همکاری برای افزایش سرمایه بانک‌ها شده‌اند. نتیجه هم این شد که وزیر امور اقتصادی و دارایی در کمیسیون اقتصادی مجلس حضور پیدا کرد و از ارائه لایحه افزایش سرمایه بانک‌ها به‌زودی به مجلس خبر داد.

به‌هر حال فعالان اقتصادی امیدوارند با افزایش سرمایه بانک‌ها، قدرت اعتباردهی بانک‌ها افزایش یابد و بتوانند از نقدینگی لازم که در شرایط فعلی نیازشان افزایش یافته است، برخوردار شوند، چراکه مدیران عامل بانک‌ها یکی از دلایل اصلی نبود تامین مالی کافی پروژه‌های بزرگ ملی را در کوچک بودن سرمایه بانک‌ها عنوان می‌کنند و امیدوارند که با افزایش سرمایه بتوانند بخشی از عدم سرمایه‌گذاری و تامین مالی خود را جبران کرده و قدرت بانک‌های خود را افزایش دهند.

در این رابطه محمد طالبی، مدیرعامل بانک کشاورزی با تاکید بر اهمیت افزایش سرمایه بانک‌ها، به‌خصوص بانک‌های دولتی اظهار کرد: افزایش سرمایه بانک‌ها می‌تواند باعث افزایش قدرت تسهیلات‌دهی‌شان شود، به‌طوری‌که بخش‌های اقتصادی بتوانند با شرایط بهتری از منابع بانک‌ها استفاده کنند. وی با بیان اینکه این امر قدرت سپرده‌گذاری را در بانک‌ها نیز بالا خواهد برد، تصریح کرد: به هر حال با توجه به اینکه طی سنوات گذشته بسیار درخصوص ضرورت افزایش سرمایه بانک‌ها صحبت شده است، به نظر می‌رسد که این مهم هرچه زودتر اجرایی شود.

البته در این بین نگرانی‌هایی هم از سوی کارشناسان اقتصادی وجود دارد که بانک‌ها در صورت افزایش سرمایه‌شان، به سمت واسطه‌گری و دلالی روی نیاورند، چراکه معتقدند سیستم بانکی این روزها بیش از گذشته از نقش اصلی خودش دور شده و این نگرانی وجود دارد که با افزایش سرمایه بانک‌ها، فعالیت سوداگری در بانک‌ها افزایش یابد.

علی دینی‌ترکمانی استادیار موسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی در این‌باره با بیان اینکه قدرت اعتباردهی بانک‌ها تابعی از میزان سرمایه آنهاست، گفت: بانک‌ها باید نسبت مشخصی از سرمایه‌شان را در بخش تسهیلات‌دهی به بخش‌های مختلف صرف کنند، بنابراین هرچه میزان سرمایه بانک‌ها کمتر باشد، میزان تسهیلات پرداختی آنها به همان میزان کم خواهد شد.

وی با بیان اینکه با توجه به این شرایط افزایش سرمایه بانک‌ها می‌تواند قدرت تسهیلات‌دهی آن‌ها را به شکل قابل‌توجهی ارتقا دهد، گفت: البته باید توجه داشت که با افزایش سرمایه بانک‌ها، این منابع به شکل واقعی در بخش‌های مولد اقتصاد صرف شود. از آنجا که بانک‌ها طی مدت اخیر از نقش اصلی خود دور شده‌اند و به فعالیت‌های واسطه‌گری می‌پردازند، از این‌رو باید توجه داشت که این منابع در بخش‌های اقتصادی هزینه‌کرد، شود. وی با بیان اینکه برای جلوگیری از این مشکل بانک مرکزی باید نظارت بیشتری بر شبکه بانکی داشته باشد، گفت: به هر صورت اگر طرح موضوع افزایش سرمایه بانک‌ها به شکل جدی تصویب و اجرایی شود، امید می‌رود که در کنار نظارت و کنترل بیشتر بانک مرکزی، بخشی از مشکلات بخش صنعت و بنگاه‌های تولیدی مرتفع شود. به گفته دینی‌ترکمانی، در کنار این سیاست‌ها اگر اصلاح فضای کسب‌وکار نیز در دستورکار متولیان امر قرار بگیرد این امر می‌تواند راهگشای بخش تولید باشد.

حسین راغفر هم در این‌باره افزایش سرمایه بانک‌ها را به نفع تولید و صنعت کشور دانست، اما اجرای چنین طرحی را مشروط به این دانست که این منابع جدید صرف نیاز بخش تولید و صنعت کشور شود و در این خصوص گفت: بانک‌ها در حال حاضر بیشتر به سمت دلالی روی آورده‌اند که اگر قرار است سرمایه بانک‌ها افزایش یابد باید این امر با کنترل و نظارت بانک مرکزی همراه باشد. این کارشناس اقتصادی با بیان اینکه در حال حاضر بخش‌های مولد در کشور شدیدا نیاز به نقدینگی دارند و اگر به این نیاز هرچه سریع‌تر پاسخ داده نشود، فعالان این بخش از ادامه فعالیت باز خواهند ماند، یادآور شد: بانک‌ها نقش مهمی در تامین مالی بنگاه‌های اقتصادی ایفا می‌کنند و بنگاه‌ها و بخش‌های تولیدی و صنعت مستقیما بر شغل‌آفرینی تاثیر می‌گذارند که با توجه به اهمیت این دو موضوع باید شرایط برای حمایت از این بخش‌ها فراهم گردد تا بخش تولید هم باعث اشتغالزایی در کشور شود.

او با تاکید بر اینکه در حال حاضر سیستم بانکی از کمبود منابع رنج می‌برد که بخشی از آن به مطالبات معوق بانک و بخش دیگر نیاز بیش از حد به دریافت تسهیلات از بانک‌ها باز می‌گردد، گفت: به این ترتیب با افزایش سرمایه بانک‌ها این امید می‌رود که منابع بانک‌ها بیشتر شود و نیاز بخش تولید و صنعت هم با افزایش توان اعتباردهی بانک‌ها برطرف شود که البته تمامی اینها مشروط به این است که این منابع به سمت بخش واقعی اقتصاد سوق یابد، نه بخش غیرمولد کشور.

راه‌های افزایش توان تسهیلات‌دهی بانک‌ها

یکی از مواردی که بانک مرکزی درخصوص افزایش توان اعتباردهی بانک‌ها برآن تاکید دارد این است که این امر مبتنی بر استفاده منابع پرقدرت بانک مرکزی نباشد. به گفته رییس کل بانک مرکزی؛ در این رابطه چند راهکار وجود دارد که یکی از این راه‌ها افزایش سرمایه بانک‌هاست. وی معتقد است: درخصوص افزایش سرمایه بانک‌های دولتی، خود دولت باید اقدامات لازم را انجام دهد و بانک‌های خصوصی نیز توسط بانک مرکزی باید راهبری و جهت‌دهی شوند. وی راهکار دیگر حداکثرسازی توان تسهیلات‌دهی را واگذاری بنگاه‌های اقتصادی دانست و اظهار کرد: در حال حاضر شاهد افراط برخی از بانک‌ها در بنگاه‌داری هستیم که به هیچ‌وجه قابل قبول نیست. البته در مواردی این امر به دلیل واگذاری شرکت‌های دولتی در ازای بدهی‌های دولت به بانک‌ها بوده است. برای حل این مشکل نیز ضرورت دارد بانک‌ها با برنامه‌ریزی دقیق و مناسب حداکثر طی ۳ سال به حد نصاب قابل قبول برسند. این فرصت بنابر شرایط بازار سرمایه و همچنین امکان اعمال وقت کافی توسط بانک‌ها در فروش بنگاه‌های مذکور یا سهام مورد نظر است. وی، فروش املاک و مستغلات مازاد را راهکار دیگر معرفی کرد و ادامه داد: در این خصوص نیز باید برنامه‌ریزی مناسبی انجام شود تا حداکثر طی ۵ سال املاک و مستغلات مازاد بر حد نصاب مجاز را واگذار کنند. سیف با اشاره به اهمیت تعیین تکلیف و وصول مطالبات غیرجاری توسط بانک‌ها به‌منظور افزایش توان تسهیلات‌دهی افزود: خوشبختانه در شرایط حاضر نوع نگاه به مطالبات غیرجاری در بانک‌ها کاملا منطقی ومنطبق بر واقعیت‌ها تغییر کرده است و ضمن خارج شدن آن از دستور جلسه ستاد مبارزه با مفاسد اقتصادی، مسئولیت پیگیری آن با همکاری مثبت مسئولان قضایی به بانک مرکزی سپرده شده است.

نوسانات اندک قیمتی سکه طی یک ماه

بازار طلا و ارز آرام است

گروه بانک و بیمه: قیمت طلا در یک ماه گذشته با نوسانات قیمتی تا محدوده ۱۵ دلار همراه بود به‌طوری‌که در یک بازه زمانی طلا با افزایش قیمت مواجه شد، اما به دلیل تغییر شرایط اقتصادی دنیا بار دیگر بر مدار نزول قرار گرفت. به این ترتیب، طی این مدت وضعیت شاخص‌های اقتصادی امریکا بهبود یافت و رکود در بازار بین‌الملل حاکم شد که این امر به کاهش تقاضای طلا در بازارهای جهانی انجامید و روند قیمتی طلا را در مدار نزول قرار داد.

اما طی چند هفته گذشته بحران به وجود آمده در عراق و اوکراین باعث شد قیمت طلا تا ۴۰ دلار افزایش یابد ولی بار دیگر با رفع بحران‌ها دراین مناطق قیمت طلا به نرخ‌های قبلی بازگشت و باعث شد که بازار طلای جهانی یک روال عادی را طی کند.

اما در بازار داخل هم به تبعیت از این جریان قیمت‌ها با نوساناتی همراه شد، به‌طوری‌که در طول یک ماه گذشته حداقل نرخ سکه ۹۴۸ و حداکثر آن ۹۶۸ هزار تومان بود که در محدوده ۲۰هزار تومان نوسان داشت. قیمت هر گرم طلای ۱۸عیار هم از قیمت ۹۶هزار و ۵۰۰ تومان تا ۹۸ هزار و ۵۰۰ تومان متغیر بود که ۲ هزار تومان نوسان را شاهد بوده است. به هر حال، این طور به نظر می‌رسد که بازار طی این مدت، روند تقریبا آرامی را طی کرده و نوسانات قیمتی حاکم هم یک امر طبیعی محسوب می‌شود که تمامی اینها نشان از برقراری ثبات اقتصادی در کشور دارد. کشتی‌آرای، رییس اتحادیه کشوری طلا و جواهر به خبرنگار صمت می‌گوید؛ اگر اتفاق خاصی نیفتد و معادلات در بازار به هم نخورد، پیش‌بینی می‌شود که این روند آرام همچنان طی شود و روند باثباتی را در روزهای آتی شاهد باشیم. البته ناگفته نماند که طی یک ماه گذشته بازار طلا و سکه با رکود خرید و فروش و کم شدن تقاضا مواجه بوده است که با پیش‌بینی رییس اتحادیه کشوری طلا و جواهر به نظر می‌رسد با پایان یافتن ماه مبارک رمضان و همچنین افزایش مراسم‌ها و مناسبت‌ها قبل از ایام محرم، این بازار تا حدودی از رکود خارج شود.

در بازار دیگر یعنی ارز هم، به گفته فعالان این بازار، طی یک ماه گذشته شاهد افزایش یا کاهش‌های آنچنانی قیمت‌ها نبوده‌ایم و همچنان بازار شاهد رکود و کاهش تقاضا برای انواع ارزهاست. خانزاده یکی از فعالان این بازار حتی مسافرت‌های خارجی در تابستان را تاثیرگذار در افزایش تقاضا در بازار ندانست و به خبرنگار صمت گفت: به دلیل این که ارزهای مسافرتی سهم چندانی را در حجم معاملات ندارند، حتی با قرار گرفتن در فصل مسافرت‌ها این امر تاثیری در رونق بازار نداشته است. وی با بیان اینکه خرید ارز توسط فعالان اقتصادی از راه‌های خروج رکود بازار ارز است، تصریح کرد: اما مشکلاتی که بخش‌های اقتصادی با آن مواجه هستند سبب شده که حجم خرید در بازار کم شود و قیمت‌ها هم به‌تبع آن تکان نخورد.

روی خط خبر

در ۳ ماه گذشته بیمه آسیا رشد ۴۰ درصدی را در فروش بیمه‌نامه داشته است. این را مدیرعامل بیمه آسیا می‌گوید. به گفته ابراهیم کاردگر؛ بیمه آسیا دارای ۳ هزار شبکه فروش و نماینده، حدود ۱۰۰ شعبه و باجه خسارت با تعداد ۲ هزار و ۵۰۰ نفر نیرو است. ارائه خدمات بهتر و سریع‌تر بیمه‌شدگان، افزایش شعب و باجه‌های خسارت در سراسر کشور از برنامه‌های آتی این شرکت است.

کارفرمایان سازمان تامین اجتماعی می‌توانند برای پرداخت حق‌بیمه خود از خدمت جدید بانک رفاه کارگران با عنوان USSD بهره‌مند شوند. مهندس سیدابوالحسن پورحسینی افزود: تمامی کارفرمایان برای پرداخت غیرحضوری فهرست حق‌بیمه خود علاوه بر تلفنبانک، موبایل بانک، دستگاه خودپرداز، اینترنت بانک و کارت شتاب از طریق پورتال بانک می‌توانند از این سامانه جدید بهره بگیرند.

مدیرعامل بانک شهر از افزایش دو برابری سرمایه این بانک خبر داد و گفت: با حمایت سهامداران، سرمایه بانک شهر از ۴ هزار میلیارد ریال به حدود ۸ هزار میلیارد ریال افزایش یافته است.

حسین محمدپورزرندی خاطرنشان کرد: در صورت تامین نشدن سرمایه، بانک با مشکلات زیادی مواجه می‌شد، چرا که با ۴هزار میلیارد ریال سرمایه، پاسخگوی نیاز متقاضیان نبود، از این رو باید سرمایه بانک افزایش می‌یافت که با حمایت سهامداران این مهم محقق شد.

اخبار کوتاه

تعیین تکلیف تفحص از بانک‌ها

بهارستانی‌ها بنا دارند در یک اقدام جدی تحقیق و تفحص از بانک‌های دولتی و خصوصی را کلید بزنند و در همین مسیر هم البته مهر تایید را به تفحص از تعدادی بانک خصوصی زده‌اند، اما برای تعیین تکلیف سایر بانک‌ها باید تا ۲ هفته آینده صبر کرد. نمایندگان مجلس در توضیح چرایی بررسی این طرح در کمیسیون اقتصادی مجلس می‌گویند: رویه پرداخت تسهیلات در بانک‌های دولتی و خصوصی، افزایش حجم معوقات نظام بانکی، تشدید شرکت داری و بنگاه‌داری بانک‌ها، کاهش چشمگیر تسهیلات قرض‌الحسنه خروج از وظایف قانونی بانک‌ها و ... مهم‌ترین دلایل کلید خوردن تحقیق و تفحص از بانک‌های دولتی و خصوصی است.

«شتاب ۷» آمد

نسخه جدید شتاب تحت عنوان «شتاب ۷» با ایجاد امکان انجام تراکنش‌های جدید در راستای افزایش تنوع خدمات شتاب متناسب با فضای گسترده کسب و کار به مرحله اجرا رسید. به گفته علی سیفی، مدیر سیستم‌های کارت خدمات انفورماتیک، این نسخه جدید شتاب برپایه نیازهای جدید شبکه بانکی، سطح ضریب امنیتی بالاتر، افزودن کسب و کارهای جدید و به‌کارگیری استانداردهای نوین تدوین و معرفی شده است.

مبادله ۱۱/۱ میلیون برگ سند در اتاق پایاپای

در ۳ ماهه ابتدایی امسال در اتاق پایاپای اسناد تهران بالغ بر ۱۱/۱ میلیون برگ سند به مبلغی معادل ۲۷۸هزار میلیارد تومان مبادله شد و شاخص آن نسبت به مدت مشابه سال قبل به بیش از ۱۵ درصد افزایش یافت. بنا بر اعلام بانک مرکزی از آمار تعداد و مبلغ اسناد مبادله شده و برگشت داده شده در اتاق پایاپای اسناد بانکی تهران در خردادماه سال جاری حدود ۴/۱ میلیون برگ سند به مبلغی معادل ۱۰۱ هزار و ۳۰۰ میلیارد تومان مبادله شده است. در این ماه شاخص‌های تعداد و مبلغ اسناد مبادله شده به ترتیب ۹۵/۵ درصد و ۱۶۵/۱ در صد بود که در مقایسه با ماه قبل ۱/۱ درصد و ۱۳/۱ درصد کاهش داشته است.

تصویب اساسنامه نمونه موسسات اعتباری غیربانکی

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران در یک‌هزار و یک‌صد و هشتاد و دومین جلسه شورای پول و اعتبار مورخ ۱۳۹۳/۴/۲۴، «اساسنامه نمونه موسسات اعتباری غیربانکی» را مورد تصویب قرار داد. شورای پول و اعتبار در سال گذشته به استناد اختیارات مقرر در بند «ج» ماده ۳۰ قانون پولی و بانکی کشور و با هدف ایجاد ساختار و چارچوبی یکسان و استاندارد برای اساسنامه بانک‌ها، «اساسنامه نمونه بانک‌های تجاری غیردولتی» را تصویب کرد. در همین راستا آن شورا در سال جاری نیز با همان هدف و رویکرد «اساسنامه نمونه موسسات اعتباری غیربانکی» را مورد تصویب قرار داد.

آزاد راهی برای ورود به اقتصاد آزاد

فرانک میرزایی: رشد و گسترش مناطق آزاد اقتصادی، مزیت‌های بسیاری را برای کشورهای میزبان ایجاد کرده و توانسته است کشورهای در حال توسعه را در پیمودن فرآیندهای صنعتی شدن هدایت کند. با وجود اینکه کشورها، اهداف متفاوتی را از برقراری مناطق آزاد اقتصادی دنبال می‌کنند، غالبا شباهت‌های فراوانی میان این اهداف مشاهده می‌شود. محمد معزالدین، معاون اقتصادی و سرمایه‌گذاری دبیرخانه شورای‌عالی مناطق آزاد، اساس تشکیل مناطق آزاد را ۲ هدف می‌داند و متذکر می‌شود: اهداف کوتاه‌مدت کشورهای میزبان در تشکیل مناطق آزاد اقتصادی، افزایش صادرات و عایدات ناشی از مبادلات خارجی، تولید فرصت‌های شغلی، تحریک منابع سرمایه‌گذاری و شتابدهی به توسعه منطقه‌ای است. از سوی دیگر، اهداف بلندمدت پیاده‌سازی چنین طرح‌هایی را می‌توان در انتقال فناوری، اکتساب و ارتقای مهارت‌های مدیریتی و بهبود ارتباطات اقتصاد کشور میزبان با سایر اقتصادها در عرصه بین‌المللی جست‌وجو کرد.

جذب سرمایه‌گذاری‌های خارجی

به‌طور کلی می‌توان گفت، یکی از اصلی‌ترین دلایل ایجاد مناطق آزاد، جذب سرمایه‌گذار خارجی است. نمونه موفق در منطقه خاورمیانه در این خصوص، منطقه آزاد فرودگاهی دوبی است که توانسته عنوان منطقه آزاد برتر خاورمیانه در زمینه سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی را در سال۱۳۹۳ کسب کند. پیشینه ۱۶ساله این منطقه آزاد خود دلیلی محکم در زمینه جذب شرکت‌های بین‌المللی است.

آمارهای منتشرشده در سال ۹۰-۹۱ حاکی از آن است که این منطقه به منزلگاهی برای ۱۶۰۰ شرکت چندملیتی تبدیل شده که تقریبا ۱۳ هزار نفر نیز در آنجا مشغول به کار هستند. گزارشی مبنی بر رشد سالانه ۷۳ درصدی در حجم تجارت منطقه آزاد دوبی در این سال ارائه شده و درآمدهای حاصل از فروش نیز حکایت از رشد ۲۶درصدی در مقایسه با سال قبل دارد. معاون اقتصادی و سرمایه‌گذاری دبیرخانه شورای‌عالی مناطق آزاد، در تحلیل این موضوع بیان می‌کند: جدا از مزیت‌های طبیعی مانند موقعیت ژئوپلتیکی که هر یک از مناطق آزاد دارند، کشورها نیز مجموعه مزایایی که امکان تامین آن وجود دارد را فراهم می‌کنند تا بتوانند سرمایه‌های خارجی را جذب کنند. دوبی نیز از همین امر تبعیت کرده است. با این تفسیر، هر یک از این امکانات با توجه به مزیت نسبی و رقابتی هر منطقه در دنیا حضور پیدا می‌کنند. برای مثال ایران با این هدف در منطقه ماکو فعالیت دارد که دارای مزایای نسبی و رقابتی در منطقه است. مزیت‌های طبیعی و مزایای قانونی در کنار هم سبب می‌شوند تا گردش صحیحی در حوزه تجارت بین‌المللی ایجاد شود.

موقعیت استراتژیک

موقعیت مکانی و جغرافیایی ازجمله عوامل کلیدی برای موفقیت هر منطقه آزاد محسوب می‌شود. باوجود تنش‌ها در خاورمیانه، منطقه آزاد فرودگاهی دوبی به‌عنوان یکی از مناطق آزاد تجاری همسایه ایران، همواره توانسته خود را از نظر جهانی به‌صورت یک «هاب مهم تجاری» حفظ کند و به‌عنوان پل ارتباطی آسیا، اروپا و آفریقا مطرح باشد.

با استناد به گزارش شورای بین‌المللی فرودگاه‌ها در سازمان تجارت جهانی، فرودگاه بین‌المللی دوبی با پروازهای خود توانسته بیش از ۱۸۰ مقصد بین‌المللی را پوشش دهد و به‌عنوان ششمین فرودگاه پرتردد جهان از نظر حمل کالا فعال باشد. این فرودگاه بیش از ۲/۲میلیون تن محموله در سال ۹۱-۹۰ جابه‌جا کرده که این حجم جابه‌جایی نشان از رشد سالانه ۳/۱ درصدی در این فرودگاه دارد. درنتیجه تمامی این عوامل سبب شده است که شرکت های چند ملیتی که نقش به سزایی در اقتصاد جهان دارند، فرودگاه دوبی را به دلیل داشتن موقعیت استراتژیک بسیار مناسب، انتخاب کنند.محمد معزالدین در این خصوص می‌گوید: یکی از دلایل موفقیت مناطق آزاد، قرار گرفتن در موقعیت‌های استراتژیک و داشتن قابلیت‌های طبیعی است که زمینه را برای بهبود و توسعه منطقه مساعد می‌کند. نمونه این امر در کشور ما نیز منطقه آزاد چابهار است که کشتی‌های صدهزار تنی توانایی لنگر انداختن در این بندر را دارند. بندر قشم نیز در گلوگاه دریای عمان قرار دارد و ظرفیت لازم برای جذب را داراست.

گسترش صادرات از مجرای آزاد

بسیاری بر این اعتقادند که دلیل اصلی وجود مناطق آزاد اقتصادی در واقع افزایش میزان صادرات و مبادلات در بازارهای بین‌المللی است. ارائه استراتژی‌های صنعتی شدن در کشورهای در حال توسعه و محدودیت کشش بازارهای داخلی این کشورها را مجبور به ورود در عرصه‌های بین‌المللی از طریق افزایش صادرات کرده است. از این‌رو راه‌اندازی مناطق آزاد اقتصادی یکی از مهم‌ترین روش‌های دستیابی به بازارهای بین‌المللی به‌منظور صادر کردن تولیدات خارجی است.

محمد معزالدین می‌گوید: در کشورهای درحال توسعه به‌دلیل متعادل نبودن تراز تجاری، واردات بیشتر از صادرات صورت می‌گیرد. بنابراین در اثر واردات بخش عمده‌ای از مواد خام مورد نیاز صنایع داخلی و کالاهای واسطه‌ای وارد کشور می‌شود و در نهایت می‌تواند عاملی باشد برای احداث مناطق آزاد. در این صورت سردمداران این کشورها به این باور می‌رسند که با احداث مناطق آزاد اقتصادی و درآمد ناشی از افزایش صادرات به تراز تجاری خود سامان بخشند.

مشاغلی که خلق می‌شوند

ایجاد فرصت‌های شغلی عامل دیگری است که سبب می‌شود کشورهای درحال توسعه برای ایجاد مناطق آزاد تجاری تمایل نشان دهند. معزالدین در این رابطه می‌گوید: وقتی سرمایه‌گذاری خارجی وارد کشور مبدا شده و رونق اقتصادی خارج از بروکراسی اداری ایجاد می‌شود، طبیعی است که اشتغال نیز فعال‌تر شود. افزایش نرخ رشد نیروی کار کشورها را بر آن داشته تا با راه‌اندازی مناطق آزاد اقتصادی برای نیروی کار خود مشاغل مناسب را تامین کنند. پس می‌توان ایجاد فرصت‌های شغلی و توسعه مهارت‌های نیروی کار را ازجمله منافع وجود مناطق آزاد اقتصادی برشمرد.

فناوری‌ها سرازیر می‌شوند

بنگاه‌های فعال در مناطق آزاد اقتصادی بیشتر از سایر بنگاه‌ها با دنیای خارج در ارتباط هستند. از این‌رو می‌توان از آنها به‌عنوان پیشران‌های انتقال فناوری‌ها و نوآوری‌های روز آمد جهان مدرن، به داخل مرزهای کشور بهره جست. انتقال دانش از مناطق آزاد به داخل مرزهای کشور مستلزم آماده بودن شرایط در داخل کشور است. معاون اقتصادی و سرمایه‌گذاری دبیرخانه شورای‌عالی مناطق آزاد در این خصوص می‌گوید: یکی از دلایل انتقال فناوری‌ها در درجه اول بحث نیروی انسانی است. در مناطق آزاد به‌دلیل نبود روادید ، تبادل اطلاعات بسیار راحت‌تر صورت می‌گیرد بدون توجه به اینکه این اطلاعات از کجا منتشر شده و به دست چه کسانی می‌رسد. این راحتی در تبادل اطلاعات و کالا باعث افزایش روزافزون فناوری و دانش می‌شود. با توجه به اینکه انتقال اطلاعات در هر حوزه‌ای به‌صورت آزمایشی انجام می‌شود، ابتدا خود را در مناطق آزاد محک می‌زند که کمترین هزینه را برای فرد داشته باشد و در صورتی که نتیجه موفقیت‌آمیز بود، وارد سرزمین‌های اصلی می‌شود. بنابراین با فراهم کردن بسترهای لازم، شرایط برای ورود سرمایه‌های اولیه آماده می‌شود.

اقتصاد بومی متاثر از دانش بین‌المللی

نتایج حاصل از عملکرد مناطق آزاد اقتصادی حاکی از وجود رابطه میان فعالیت‌های مناطق آزاد و اقتصاد بومی است. معزالدین در این خصوص می‌گوید: هرچه این ارتباط گسترده‌تر باشد سودآوری حاصل از فعالیت‌های مناطق آزاد در بلندمدت افزایش خواهد یافت. صنایع ساختمان، تامین انرژی و حمل‌ونقل نقشی اساسی در استحکام این ارتباط بازی می‌کنند. اقتصادهای بومی اقتصادهای خردی هستند که از رشد و توسعه منطقه‌ای و همچنین فناوری‌های روز برخوردار نیستند. بنابراین ایجاد مناطق آزاد و ورود دانش و سرمایه خارجی سبب رشد و کمک به اقتصاد بومی نیز می‌شود.

موفقیت پشت در است!

امروزه عوامل موثر در موفقیت مناطق آزاد اقتصادی موضوع بسیاری از پژوهش‌های علمی شده است. نتایج نشان می‌دهد هرچه میزان جذب بنگاه‌ها به سرمایه‌گذاری در این مناطق بیشتر باشد، توفیق اقتصادی آن افزون‌تر خواهد بود. معاون اقتصادی و سرمایه‌گذاری دبیرخانه شورای‌عالی مناطق آزاد معتقد است: ثبات سیاسی عامل بسیار مهمی در جریان ورود سرمایه به مناطق آزاد اقتصادی کشور میزبان قلمداد می‌شود.

در واقع بنگاه‌های اقتصادی معتبر و بین‌المللی همواره از سرمایه‌گذاری در کشورهایی بدون ثبات سیاسی اجتناب می‌کنند. پس هرچه میزان تعهد دولت به تجارت آزاد بیشتر باشد ضمانت بقای بنگاه‌های خارجی در مناطق آزاد افزایش یافته و جذابیت این مناطق برای سرمایه‌گذاری دوچندان خواهد شد.

در طول تاریخ نظریه‌های گوناگونی در مورد موقعیت‌یابی فعالیت‌های صنعتی، مطرح شده است. اما به‌طور کلی در تصمیم‌گیری برای انتخاب یک منطقه به عنوان منطقه آزاد تجاری، عواملی همچون هزینه‌های حمل‌ونقل، هزینه‌های نیروی انسانی، مزیت‌های بازاریابی و نزدیکی به صنایع مکمل (کمکی) مورد توجه است. برخی از اقتصاددانان نیز خدمات‌رسانی به تعداد مشخصی از مشتریان با صرف کمترین هزینه را خصیصه اساسی یک منطقه آزاد اقتصادی برشمرده‌اند. در این صورت می‌توان ادعا کرد که موقعیت یک منطقه آزاد تجاری از توابع عرضه و تقاضا تبعیت می‌کند. به گفته معزالدین: موقعیت استراتژیک مناطق آزاد، در دسترس بودن، هزینه پایین نیروی کار و همچنین مهیا بودن تسهیلات و زیرساخت‌های مناسب از دیگر عواملی هستند که در موفقیت این مناطق تاثیر بسیار دارند. به نظر می‌رسد این عوامل همگی در موفقیت و توفیق مناطق آزاد تجاری نقش موثری دارند، به‌طوری‌که دولت‌ها تمام تلاش خود را بر آن داشته‌اند تا با تامین امکانات و تسهیلات لازم و همچنین استقرار تجارت آزاد در مناطقی که مزیت استراتژیک دارند، شرایط را برای پرورش و رشد مناطق فراهم می‌کنند، چراکه تحقیقات نشان داده، توفیق بسیاری در عرصه اقتصادی برای کشورهای دارای مناطق آزاد وجود دارد.

یادداشت

توسعه اقتصادی زیر چتر مناطق آزاد

علی‌اصغر مونسان
رییس هیات مدیره و مدیرعامل سازمان منطقه آزاد کیش

توسعه مناطق آزاد اقتصادی قابلیت‌های فراوانی را برای کشورهای میزبان ایجاد کرده و قادر است کشورهای در حال توسعه را در پیمودن فرآیندهای صنعتی شدن هدایت کند. با وجودی که کشورهای مختلف اهداف متفاوتی را از برقراری مناطق آزاد اقتصادی دنبال می‌کنند، ولی شباهت‌های فراوانی میان این اهداف دیده می‌شود. در جهان امروز توسعه مناطق آزاد اقتصادی (FEZS) به عنوان یکی از مهم‌ترین نوآوری‌های نهادی در اقتصاد به‌شمار رفته و نقش کلیدی این مناطق در جذب سرمایه‌گذاران خارجی برای رشد اقتصادی کشورهای در حال توسعه، حیاتی قلمداد می‌شود. امروزه کشورهای درحال توسعه سعی دارند با اعطای امتیازاتی بر تعرفه‌های موجود تنظیم معافیت‌های مالیاتی و تسهیل رویه‌های اداری به حمایت از فعالیت‌های اقتصادی در این منطقه مبادرت ورزند. در حال حاضر تعداد کثیری از مناطق آزاد اقتصادی در سراسر جهان به بهره‌برداری رسیده یا فرآیند برنامه‌ریزی بهره‌برداری از آنها انجام یافته است. باور عمومی بر این است که احداث مناطق آزاد اقتصادی منجر به جذب سرمایه‌گذاری خارجی، ارتقای صادرات، افزایش عایدات ناشی از سرمایه‌گذاری‌های خارجی و ایجاد فرصت‌های شغلی مناسب برای نیروی کار خواهد شد. بدیهی است که برآورده شدن موارد یاد شده تاثیرات مثبتی بر اقتصاد کشور میزبان بر جای گذارده و به بهبود استاندارد زندگی مردم خواهد انجامید.

توزیع مناطق آزاد اقتصادی در جهان

آمار غیررسمی حاکی از وجود ۱۶۷ منطقه آزاد اقتصادی مجزا در کشورهای جهان است. آمارهای موجود نشان می‌دهد که جمهوری اسلامی ایران با ۷ منطقه آزاد اقتصادی ـ در صورت احتساب منطقه آزاد ماکو ـ در میان ۳۶ کشور دارای منطقه آزاد اقتصادی رتبه هشتم را در اختیار دارد. کشورهای ترکیه و امارات متحده عربی، هر کدام با تعداد ۲۱ منطقه آزاد اقتصادی در جایگاه اول قرار گرفته‌اند.

عایدات ناشی از مبادلات بین‌المللی

در واقع افزایش میزان صادرات و مبادلات در بازارهای بین‌المللی به عنوان دلیل اصلی وجود مناطق آزاد اقتصادی مطرح می‌شود. پیاده‌سازی استراتژی‌های صنعتی شدن در کشورهای در حال توسعه از یک سو و محدودیت کشش بازارهای داخلی از سوی دیگر، این کشورها را مجبور به ورود در عرصه‌های بین‌المللی از طریق افزایش صادرات کرده است. از این‌رو راه‌اندازی مناطق آزاد اقتصادی یکی از مهم‌ترین روش‌های دستیابی به بازارهای بین‌المللی برای صادر کردن تولیدات خارجی است.

عوامل موثر در توفیق مناطق آزاد اقتصادی

امروزه عوامل موثر در توفیق مناطق آزاد اقتصادی موضوع بسیاری از پژوهش‌های علمی واقع شده است. نتایج این پژوهش‌ها حاکی از وجود ارتباط میان میزان جذب بنگاه‌ها به سرمایه‌گذاری در این مناطق و توفیق اقتصادی آن است. ثبات سیاسی به عنوان مهم‌ترین عامل در جریان ورود سرمایه به مناطق آزاد اقتصادی کشور میزبان قلمداد می‌شود. در واقع بنگاه‌های اقتصادی معتبر و بین‌المللی همواره از سرمایه‌گذاری در کشورهایی بدون ثبات سیاسی اجتناب می‌کنند. پس می‌توان گفت؛ وجود ثبات سیاسی و اقتصادی کشور میزبان نقش مهمی را در تثبیت و توفیق یک منطقه آزاد اقتصادی ایفا می‌کند. تعهد به اقتصاد آزاد (بازبودن اقتصاد) در حقیقت سیاست‌گذاری‌های مبادله و نرخ مبادله مناسب در اقتصاد کلان و همچنین حاکمیت قانون در راستای حمایت از کسب و کار از عناصر پایه‌ای و ضروری ورود یک اقتصاد درحال توسعه به بازار جهانی است. در کشورهایی که مالیات، تعرفه و سایر محدودیت‌ها برای واردات کالاهای تولیدی وجود دارد، صادرکنندگان قادر نخواهند بود تا به ایجاد مزیت رقابتی برای کالاهای صادراتی خود بپردازند. پس هرچه میزان تعهد دولت به تجارت آزاد بیشتر باشد ضمانت بقای بنگاه‌های خارجی در مناطق آزاد افزایش یافته و جذابیت این مناطق برای سرمایه‌گذاری دوچندان خواهد شد.

به علاوه مناطق آزاد اقتصادی باید در نزدیکی بازارهای عمده بین‌المللی راه‌اندازی شوند. در واقع موفقیت یک منطقه آزاد اقتصادی تا حدود زیادی وابسته به موقعیت جعرافیایی و استراتژیک آن است. به عنوان مثال موقعیت استراتژیک دوبی به عنوان پل ارتباطی غرب و شرق دور و مجاورت با خلیج‌فارس، دریای سرخ، آفریقا و شبه قاره هند شرایط ممتازی را برای موقعیت مناطق آزاد اقتصادی واقع در منطقه «جبل‌علی» فراهم آورده است. در طول تاریخ نظریه‌های گوناگونی در مورد موقعیت‌یابی فعالیت‌های صنعتی، توسعه یافته است. هزینه پایین نیروی کار و تسهیلات و زیرساخت‌های مناسب نیز از دیگر عوامل موثر در توفیق مناطق آزاد در اقتصاد کشورهای جهان به شمار می‌رود.

نگاه روز

تجارت آزاد پشت دروازه‌های بین‌الملل

عاطفه خسروی
دبیر سرویس تجارت

براساس تعریف سازمان توسعه صنعتی ملل متحد، مناطق آزاد تجاری(مناطق پردازش) به‌عنوان محرکه‌ای در جهت تشویق صادرات صنعتی تلقی می‌گردند. بانک جهانی نیز «منطقه آزاد تجاری» را قلمرو معینی در محدوده بنادر دانسته و در آن «تجارت آزاد» با سایر نقاط جهان مجاز شناخته شده است. کالاهایی که از منطقه آزاد تجاری به کشور میزبان وارد می‌شوند، باید قوانینی را رعایت کنند، از جمله پرداخت حقوق و عوارض گمرکی مقرر. به علاوه دولتمردان برای جلب سرمایه‌گذاران خارجی و تسهیل مراودات مشوق‌هایی برای سرمایه‌گذاران و فعالان این بخش در نظر می‌گیرند. فلسفه این مشوق‌ها را نیز می‌توان در تغییر«استراتژی واردات» به «استراتژی توسعه صادرات» دانست.

اولین‌ها در جهان تجارت

نخستین مناطق آزاد جهان در یونان و روم باستان شکل گرفت. در آن روزگار بندر «چالیس و پیرائوس» در یونان و بندر «دلاس» در روم با هدف افزایش حجم مبادلات تجاری تاسیس شد. در آسیا هم هند میزبان اولین منطقه صادرات بود که «کاندلا» نام گرفت و در سال ۱۹۶۵ تاسیس شد. اندکی بعد تایوان در سال ۱۹۶۶ به ایجاد منطقه آزاد صادرات با نام «کائونسیونگ» اقدام کرد و کره‌جنوبی در سال ۱۹۷۰ منطقه پردازش صادرات «ماسان» را تاسیس کرد. تاسیس مناطق آزاد تجاری اواخر دهه ۱۹۵۰ و دهه ۱۹۶۰ به توسعه صادرات محصولات کره‌جنوبی و تایوان کمک بسیاری کرد. البته آنها هنگامی به این اقدامات دست زدند که هنوز سایر کشورهای در حال توسعه آسیا، استراتژی جایگزینی واردات را به شدت دنبال می‌کردند.اما دهه ۱۹۷۰ با تغییرات شدید در خط‌مشی توسعه بسیاری از کشورهای قاره آسیا آغاز و سیاست توسعه صادرات جایگزین سیاست واردات شد. با تغییر خط‌مشی توسعه در این کشورها بود که مناطق آزاد(پردازش) صادرات در مالزی، سریلانکا، تایلند و فیلیپین نیز مانند کشورهای دیگر شکل گرفت. حتی کشورهایی مانند هند، پاکستان و اندونزی که هنوز از سیاست‌های حمایتی (بخش داخلی) دست بر نداشته بودند، به‌منظور توسعه صادرات خود تاسیس مناطق پردازش صادرات را آغاز کردند.

تجارت آزاد به امریکا رسید

اولین منطقه آزاد تجاری در امریکا به نام «منطقه آزاد تجارت خارجی شماره یک» در بندر نیویورک در سال ۱۹۳۷ میلادی (مطابق ۱۳۱۶ هجری شمسی) تاسیس‌شد. براساس قوانین، شرکت‌های امریکایی فعال در این منطقه از مالیات معاف شدند و تسهیلات ویژه در اختیار سرمایه‌گذاران گذاشته شد. سیاست‌های تاسیس مناطق آزاد تجاری تا آنجا پیش رفت که امروز ایالات متحده امریکا با داشتن بیش از یکصدوبیست منطقه آزاد و ویژه اقتصادی در بین کشورهای جهان دارای بیشترین مناطق آزاد تجاری است.

میان ماه من تا ماه گردون !

بررسی در منطقه آزاد جبل علی دوبی نشانه‌ای نه‌چندان غیرواقعی از بررسی میزان موفقیت ایران در استفاده از مناطق آزاد تجاری است. در حال حاضر ۱۵منطقه آزاد اقتصادی در امارات وجود دارند که نقش مهمی در توسعه اقتصادی این کشور ایفا کرده‌اند. امتیازات خاصی که دولت امارات برای فعالان اقتصادی در این مناطق قائل شده سرمایه‌گذاران بسیاری را به این مناطق جذب کرده است. این در حالی است که در سال‌های اخیر افزایش نرخ تورم به‌عنوان یکی از نشانه‌های بی‌ثباتی اقتصادی گریبانگیر اقتصاد این کشور شده است. حق مالکیت صددرصدی یکی از ویژگی‌های مناطق آزاد اقتصادی در امارات است که می تواند مد نظر تصمیم‌گیران کشور ما نیز قرار گیرد. به گواه آمار، با وجود تمام مزیت‌ها و ویژگی‌های محیطی که مناطق آزاد ایران داراست و ظرفیت‌های بالقوه آن، این مناطق دارای چالش‌های بسیاری بوده و به بسیاری از خواسته‌های خود دست پیدا نکرده‌اند. تا آنجا که به گفته برخی از مسئولان و نمایندگان مجلس؛ مناطق آزاد از فلسفه وجودی خود و توسعه صادرات فاصله گرفته و در عمل واردات جایگزین صادرات شده است. با نگاهی اجمالی به وضعیت مناطق آزاد درمی‌یابیم که مناطق آزاد کشور در دستیابی به تکنولوژی پیشرفته نیز چندان توفیق نداشته‌اند و بیشتر صنایع فعال در مناطق آزاد را اغلب شرکت‌های مونتاژ محصولات الکترونیکی و واحدهای نساجی و پوشاک تشکیل می‌دهند. عدم جذب سرمایه‌گذار خارجی از دیگر مشکلات مناطق آزاد کشور است که امید می‌رود با روی کار آمدن دولت یازدهم و اهتمام دولتمردان به توسعه تجارت و بستن درهای واردات، مناطق آزاد تجاری ایران به اهداف اصلی خود نزدیک شوند.

نمایشگاه بین الملل

دوبی میزبان دهمین نمایشگاه «اقتصادی و اسلامی جهان»

صمت: امارات متحده عربی ۶ تا ۸ آبان‌ماه سال‌جاری میزبان کشورهای مسلمان جهان است تا دهمین نمایشگاه «اقتصادی و اسلامی جهان» را برگزار کنند. سال گذشته لندن میزبان برگزاری نهمین نمایشگاه «اقتصادی و اسلامی جهان» بود و امسال نیز دوبی به استقبال برپایی این انجمن در کلاس جهانی می‌رود.

این نمایشگاه توسط «بنیاد انجمن دوبی» به همراهی اتاق بازرگانی و صنایع و حمایت مقامات ارشد این کشور برگزار می‌شود. طبق برنامه‌ریزی‌های صورت گرفته این نمایشگاه در ۳ روز با هدف گسترش شبکه تجاری با حضور افراد صاحبنظر، رهبران و کارشناسان اقتصادی جهانی برپا خواهد شد. به علاوه چشم‌انداز نمایشگاه امسال به کسب‌وکار در جهان اسلام با تمرکز بر صنایع مرتبط با محصولات حلال معطوف شده است.

اهداف و برنامه‌های نمایشگاه

ارتقای رفاه اقتصادی میان مردم کشورهای مسلمان و جوامع مسلمان در سراسر جهان از طریق افزایش تجارت و فرصت‌های کسب‌وکار در میان آنها ازجمله اهداف اولیه این انجمن عنوان شده که برای تحقق این هدف اقداماتی ازجمله برگزاری نمایشگاه «اقتصادی و اسلامی جهان» انجام می‌گیرد. به علاوه جذب سرمایه‌گذاران و شرکای تجاری و ایجاد اتحاد استراتژیک از طریق تبادل ایده، اطلاعات و دانش از اهدافی است که در خلال برگزاری نمایشگاه به‌دست می‌آید. ترویج گفت‌وگو و همکاری متقابل در میان بازرگانان مسلمان و غیرمسلمان از دیگر اهداف برگزارکنندگان این نمایشگاه است. به باور این گروه، همکاری اقتصادی از ویژگی‌های برجسته ایجاد و شکل‌گیری روابط بین‌المللی در قرن ۲۱ است. بر همین اساس، مشارکت در کسب‌وکار می‌تواند پلی به سمت صلح و رفاه بین جهان اسلام و سایر ادیان و جوامع جهانی باشد.

تاریخچه انجمن اقتصادی و اسلامی جهانی

حدود ۱۰ سال پیش مالزی میزبان برگزاری دهمین اجلاس اقتصادی سازمان کنفرانس اسلامی بود. در آن سال کشورهای حاضر در اجلاس اقتصادی سازمان کنفرانس اسلامی با هدف دستیابی به «مدلی برای تجارت اسلامی» اقدام به تاسیس «انجمن اقتصادی و اسلامی جهانی» کردند. هدف اولیه تشکیل‌دهندگان این

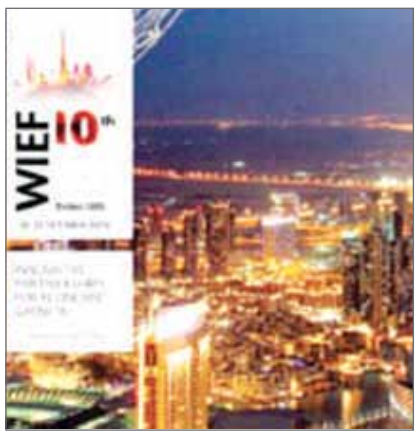

انجمن، همکاری و همفکری رهبران دولت و گردهمایی پیشگامان صنایع و مدیران شرکت‌های بزرگ بود تا از این طریق فرصت همکاری‌های کسب‌وکار در جهان اسلام به‌وجود آید. اولین انجمن اقتصادی و اسلامی جهان به همراه نمایشگاه جانبی با حضور کشورهای مسلمان جهان در سال ۱۳۸۵در کوالالامپور مالزی برگزار شد. اسلام‌آباد پاکستان در سال ۱۳۸۶ میزبان دومین انجمن اقتصادی و اسلامی جهان بود. این انجمن از سال ۱۳۸۵ تاکنون هر سال در کشورهای مختلف جهان اقدام به برگزاری نشست و نمایشگاه کرده که زمان و محل برگزاری آن به شرح زیر است:

کوالالامپور، مالزی- می۲۰۰۷(۱۳۸۵)
کویت- آوریل ۲۰۰۸ (۱۳۸۶)
جاکارتا، اندونزی- مارس ۲۰۰۹(۱۳۸۷)
کوالالامپور، مالزی- می۲۰۱۰(۱۳۸۸)
آستانه، قزاقستان- ژوئن ۲۰۱۱(۱۳۸۹)
جوهار باهرو، مالزی- دسامبر ۲۰۱۲(۱۳۹۱)
لندن، انگلستان- اکتبر ۲۰۱۳(۱۳۹۲)

نمایشگاه «حلال اکسپو» در مسکو

نمایشگاه بین‌المللی «حلال اکسپو» با شعار «برتری در تجارت – هماهنگی روحی» برای پنجمین بار در این کشور برگزار شد.

به گزارش خبرگزاری ابنا در برنامه‌های این نمایشگاه نوآوری‌های بسیاری صورت گرفته، به طوری که برای نخستین بار در چارچوب نمایشگاه سمینار «تجارت براساس قوانین شرعی» برگزار شد. هر سال نمایشگاه حلال اکسپو، تولیدکنندگان محصولات حلال از مناطق مختلف روسیه را در یکی از غرفه‌های مرکز نمایشگاهی سراسری روسیه گردهم می‌آورد. نمایشگاه حلال اکسپو یک پروژه وسیع است که هم برای متخصصان و هم بازدیدکنندگان در نظر گرفته شده است که در آن واحد خریدار و تماشاچی هستند. بازدیدکنندگان این نمایشگاه می‌توانند از تماشای فستیوال هنر اسلامی و شو آشپزی و نمایش مد اسلامی لذت ببرند.

بررسی مزیت‌ها و اهداف نمایشگاه‌های بین‌المللی در گفت‌وگوی کارشناسان با صمت

صنعتی برای درآمدزایی جهانی

صمت: توسعه اقتصادی در هرکشوری علاوه بر رشد کمی تولید، با به‌کارگیری ظرفیت‌های فیزیکی، نیروی‌انسانی و اجتماعی ظرفیت‌های تولید را متحول کرده و منجر به افزایش تولید در اقتصاد می‌شود.

بی‌شک دستیابی به رشد اقتصادی پایدار و توسعه همه‌جانبه، نیازمند پیروی از الگوهای مناسب توسعه اقتصادی است. در سال‌های اخیر برای رهایی از وابستگی به نفت، سیاست جایگزینی صادرات غیرنفتی برای تامین ارز مورد نیاز کشور اعمال شده است.

یعنی صنایع داخلی با اعطای مشوق‌هایی به تولید کالاهای وارداتی تشویق شده و صدور کالا نیز بیش از هرزمان دیگری مورد توجه قرار گرفته است.

در این زمینه اقتصاددانان ایجاد نمایشگاه‌های بین‌المللی داخلی و خارجی را به عنوان امری زیربنایی عامل رونق‌بخش اقتصادی مطرح می‌کنند و به همین دلیل نمایشگاه‌های بین‌المللی می‌توانند به‌عنوان یکی از کانال‌های معرفی کالاهای تولید شده و انتقال فناوری در دنیا نقش بسیار موثری را در فرآیند توسعه صادرات غیرنفتی ایفا کنند. با توجه به این موارد است که نمایشگاه را «صنعت پیشرفت» می‌خوانند. صنعتی که به گفته معاون امور نمایشگاهی شرکت سهامی بین‌المللی نمایشگاه‌های تهران، سالانه درآمد قابل توجهی برای اقتصادی جهانی به وجود می‌آورد. برگزاری نمایشگاه‌ها در اقتصاد ایران نیز از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است و به همین دلیل فعالان این بخش بر این باورند که روند برگزاری نمایشگاه‌ها باید با استاندارد جهانی مطابقت داشته باشد.

ضرورت گسترش فعالیت‌های نمایشگاهی

ایران سالانه میزبان تعداد زیادی نمایشگاه تخصصی است که باید با تلاش بیشتر، میزان آن افزایش یابد.

محمدجواد قنبری، معاون امور نمایشگاهی شرکت سهامی نمایشگاه‌های بین‌المللی جمهوری اسلامی ایران در گفت‌وگو با خبرنگار صمت درخصوص ضرورت گسترش فعالیت‌های نمایشگاهی می‌گوید: سالانه بیش از ۷۰ نمایشگاه در تهران برگزار می‌شود که با برنامه‌ریزی‌های صورت‌گرفته قرار است این تعداد گسترش یابد. به علاوه در تمام کشورهای جهان، شرکت‌ها با ضوابط و شرایط خاصی در نمایشگاه‌ها حضور پیدا می‌کنند که کشور ما هم از این قاعده مستثنا نیست.

وی در رابطه با حضور شرکت‌های خارجی در نمایشگاه‌های بین‌المللی می‌گوید: بخشی از حضور شرکت‌های بین‌المللی از طریق نمایندگی‌هایی که در کشور دارند به عمل می‌آید و بخشی دیگر از طریق مستقیم حضور پیدا می‌کنند.

ضرورت استانداردسازی

ایران با دارا بودن فضای برگزاری نمایشگاهی ازجمله نمایشگاه بین‌المللی تهران، در فهرست کشورهای اول در خاورمیانه از نظر مکان برگزاری نمایشگاه قرار گرفته است. بنابراین می‌توان گفت کشورمان از بستر مناسبی برای برگزاری نمایشگاه‌ها و فعالیت‌های مربوط به آن برخوردار است که باید برای رشد آن اقدامات لازم انجام شود. به علاوه برای توسعه صنعت نمایشگاه، استانداردسازی نمایشگاه‌ها از اهمیت خاصی برخوردار است. قنبری، سایت نمایشگاه بین‌المللی تهران را مطلوب دانسته و تصریح می‌کند نمایشگاه بین‌المللی تهران از وضعیت مطلوبی برخوردار است و در سطح بین‌الملل مورد تایید قرار گرفته و همچنین در سطح منطقه و خاورمیانه دارای ویژگی‌های مناسبی است، البته سایت‌های استاندارد در کشور محدود، پراکنده و گسترده هستند.

محمدجواد قنبری درخصوص نواقص موجود در برگزاری نمایشگاه‌ها می‌گوید: خدمات نمایشگاهی براساس تعداد بازدیدکنندگان و در یک استاندارد خاص است، البته در صورتی‌که شرکت‌کنندگان و بازدیدکنندگان با مشکل مواجه شوند از طریق سیستم نظرسنجی از مشتریان و شرکت‌کنندگان کاستی‌ها، اصلاح می‌شود.

شرکت سهامی نمایشگاه‌های بین‌المللی جمهوری اسلامی بیش از ۴۰ سال عضو اتحادیه بین‌المللی(UFI) است که با بررسی‌های صورت گرفته از طریق آنها، کشورمان جزو ۳ کشور برتر نمایشگاهی در حوزه خاورمیانه شده است.

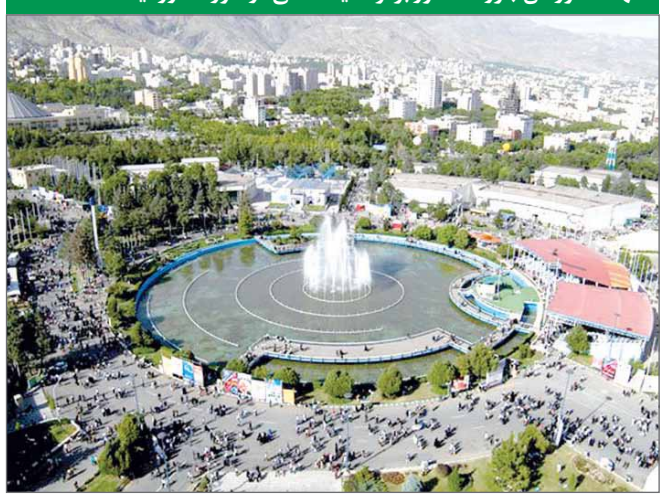

مشارکت خارجی‌ها با همتایان ایرانی

نخستین مزیت هر نمایشگاه، فرصتی است که در اختیار شرکت‌کنندگان قرار می‌دهد که باید از این فرصت‌های به دست آمده نهایت استفاده را کرد. معاون امور نمایشگاهی شرکت سهامی نمایشگاه‌های بین‌المللی جمهوری اسلامی ایران، درخصوص بهترین راهکار بهره‌گیری از این مزیت می‌گوید: اطلاعات مربوط به شرایط شرکت در نمایشگاه‌ها از طریق سایت نمایشگاه در اختیار شرکت‌کنندگان قرار می‌گیرد و همچنین با فراهم کردن سالن‌ها و کارگاه‌های آموزشی در خلال نمایشگاه فضای مناسبی برای مشارکت شرکت‌کنندگان خارجی با همتاهای ایرانی، به وجود می‌آید و همچنین شرایط توافقات تجاری را به ارمغان می‌آورد.

مشکلات گریبانگیر خارجی‌ها

درچند سال گذشته و با شدت گرفتن تحریم‌ها، انتقال ارز شرکت‌کنندگان خارجی یکی از مهم‌ترین مشکلاتی بود که گریبان شرکت‌کنندگان خارجی را گرفت. مشکلی که برای رفع آن نیازمند همکاری نهادهای بسیاری هستیم. قنبری درخصوص مشکلات انتقال ارز شرکت‌کنندگان می‌گوید: انتقال ارز شرکت‌کنندگان گاهی از طریق مجریان اجرایی نمایشگاه صورت می‌گیرد و ارز خودشان را به آنها می‌دهند. به هر حال به خاطر تطابق با سیاست‌های دولت و قوانین موجود در کشور شرایط انتقال ارز برای شرکت‌کنندگان به‌صورت مستقیم صورت نمی‌پذیرد.

آنچه مسلم است برای آسان‌سازی انتقال ارز در کشور باید یک نهاد متولی این امر گردد.این مقام نمایشگاهی در این خصوص می‌گوید: برای حل این مشکل، تمهیداتی صورت گرفته، تا بانکی به‌عنوان بانک عامل، دسترسی شرکت‌کنندگان خارجی را برای انتقال ارز آسان نماید. به گفته قنبری پست بانک ایران برای این کار در نظر گرفته شده است.

شناسایی بازار هدف

علاوه بر مشکلات شرکت‌های خارجی که در نمایشگاه‌های داخلی حضور می‌یابند، بررسی راهکارهای مناسب برای حضور ایران در نمایشگاه‌های خارجی نیز از مواردی است که باید مورد توجه مسئولان قرار گیرد. این در حالی است که برگزاری بعضی از نمایشگاه‌ها بدون بررسی‌های لازم صورت می‌گیرد و موجب پیامدهای مطلوب نمی‌شود.

معاون امور نمایشگاهی شرکت سهامی نمایشگاه‌های بین‌المللی جمهوری اسلامی ایران، شناسایی بازار هدف را برای موفقیت در نمایشگاه بین‌المللی ضروری دانسته و معتقد است در صورت نبود بررسی دقیق در مورد بازار هدف کشور مورد نظر، شرکت‌کنندگان موفقیتی با حضور در نمایشگاه کشور میزبان کسب نخواهند کرد. به علاوه کیفیت محصولات ارائه شده در نمایشگاه‌ها نیز عامل مهمی در موفقیت حضور در نمایشگاه‌ها به‌شمار می‌رود. به گفته قنبری، در چند سال اخیر کیفیت محصولات قابل عرضه در نمایشگاه روندی صعودی داشته است، به علاوه باید محصولات و کالاهایی را در نمایشگاه‌های بین‌المللی اروپا و کشورهای هدف ارائه دهیم که از تقاضای مناسبی برخوردار هستند. به گفته این مقام مسئول، بعضی از کالاهای ایرانی همانند سرامیک و کاشی کشورمان در کشورهای اروپایی با برند خودشان به فروش می‌رسد.

قنبری تاکید می‌کند که برای پیشرفت در صنعت نمایشگاه‌ها باید کالاهای صادراتی‌مان مطلوب باشد تا در کشورهای اروپایی حرفی برای گفتن داشته باشیم.

ضرورت شناسایی بازارهای هدف

نرگس افراسیابی، کارشناس مسئول نمایشگاه شرکت سهامی نمایشگاه‌های بین‌المللی جمهوری اسلامی ایران نیز در ضرورت شناسایی بازارهای هدف می‌گوید: بازارهای هدف براساس طبقه‌بندی‌هایی که در کشور وجود دارد، صورت می‌گیرد.این کارشناس مسئول نمایشگاه می‌افزاید: بعضی از نمایشگاه‌ها به صورت سفارشی هستند که فارغ از هرگونه بررسی از طرف شرکت ما برگزار می‌گردد و بازارهای هدف براساس شاخص تعیین بازار انتخاب می‌شوند.

نرگس افراسیابی درخصوص شاخص‌های انتخاب نمایشگاه‌ها نیز می‌گوید: در بعضی مواقع شناسایی و انتخاب نمایشگاه‌ها از طریق ارزیابی نمایشگاه‌هایی که در گذشته برگزار شده، صورت می‌گیرد و بعد پیشنهاد برگزاری نمایشگاه داده می‌شود. وی یکی دیگر از عوامل انتخاب نمایشگاه‌ها را اعتبار آنها دانسته و می‌گوید: در روند ارزیابی و انتخاب نمایشگاه‌ها برای حضور ایران در کشورهای هدف، نمایشگاه‌ها را براساس سابقه حضور شرکت‌های ایرانی و اطلاعات اینترنتی بررسی می‌کنیم تا اعتبار آنها مشخص شود.

به گفته کارشناس مسئول نمایشگاه شرکت سهامی نمایشگاه‌های بین‌المللی جمهوری اسلامی ایران، بعضی از نمایشگاه‌ها به‌دلیل تخصصی بودن نیازمند مشارکت انجمن‌ها و موسسات تخصصی آنها هستند، تا این‌گونه نمایشگاه‌ها با موفقیت برگزار شوند. وی سقف حضور غرفه‌های شرکت‌کننده ایرانی را در نمایشگاه‌های بین‌المللی بیش از ۱۰۰متر دانست و گفت: برای شرکت در نمایشگاه‌های خارجی باید بیش از ۱۰۰ متر غرفه داشته باشیم و درگذشته در بعضی نمایشگاه‌ها به ۳۰۰۰ متر هم رسیده است.

فروش یا عرضه کاتالوگ

فروش و بازاریابی ازجمله مزایای برگزاری نمایشگاه‌های تجاری به‌شمار می‌روند اما در بسیاری از موارد کالاهای ارائه شده در نمایشگاه‌های بین‌المللی نمایشی و کاتالوگی هستند. نرگس افراسیابی در این خصوص می‌گوید: نمایشگاه‌هایی همانند فرش و سنگ‌های قیمتی به‌دلیل ارزشی بودن آنها به‌صورت نمایشی و کاتالوگ ارائه می‌شود، اما شرکت‌هایی که کالاهای ارزشی دارند می‌توانند خود، مسئول ارائه کالاهای‌شان در نمایشگاه باشند.

یادداشت

نمایشگاه ،ابزاری برای بازار یابی

حمیدرضا حریری
رییس کمیسیون واردات اتاق بازرگانی ایران

نمایشگاه یک ابزار بازاریابی است یعنی قاعدتا اگر از این ابزار درست استفاده شود حتما تاثیر مثبتی در صادرات و واردات کشورمان دارد. ما اگر برنامه‌ای مشخص برای صادرات کشور داشته باشیم، می‌توانیم از این ابزار هم در جهت صادرات استفاده کنیم ولی اگر برنامه نداشته باشیم، آن‌گاه نمایشگاه ابزاری بی‌استفاده می‌شود. در این ارتباط یکی از عمده‌ترین مشکلات نمایشگاه‌هایی در داخل کشور- به جز نمایشگاه نفت و گاز و صنعت- بیشتر نگاه‌ها به سوی داخل است یعنی ما مشتری خارجی نداریم، حضور کشورهای خارجی نیز برای بازاریابی در کشور ماست. اگر ما بخواهیم به واسطه ابزار نمایشگاهی به دنبال صادرات باشیم، باید در نمایشگاه‌های بین‌المللی کشورهای دیگر یا نمایشگاه‌های محلی بازار هدف‌مان شرکت کنیم.

این مواردی که گفته شد، مانند بقیه مسائل اقتصادی کشورمان نقص‌ها و کاستی‌هایی دارد، برای مثال نمایشگاه‌هایی که در داخل ایران برگزار می‌شود، تقویم اجرایی نامرتبی دارند و در خارج از کشور هم که شرکت می‌کنیم نبود استمرار هر ساله در نمایشگاه‌ها و بعد ازآن غرفه‌آرایی و دکوراسیون ازجمله ضعف‌های ما به‌شمار می‌رود.

برای ارزیابی نمایشگاه‌هایی که در داخل برگزار شده نیز می‌توان گفت، ما یکسری نمایشگاه داریم که در تقویم نمایشگاه‌های دنیا جاافتاده‌اند مثل نمایشگاه نفت و گاز و صنعت و دیگر نمایشگاه‌ها که عمدتا نگاه آنها به بازار داخل است و همچنین این نمایشگاه‌ها دارای تقویم مشخص زمانی نبوده تا شرکت‌کنندگان داخلی و خارجی و هم بینندگان حرفه‌ای نمایشگاه بتوانند وقت خود را برای حضور در آن تنظیم کنند.

علاوه بر این ما از نظر سایت نمایشگاهی هم مشکل داریم هر چند از نظر مکانی موقعیت مناسبی دارد ولی ۵۰ سال پیش طراحی شده و سالن‌های نمایشگاهی در ۵۰ سال پیش مانند سوله‌هایی بوده‌اند که داخل آن را غرفه‌بندی می‌کردند ولی امروزه دنیا تغییر کرده است و سالن‌هایی که برای نمایشگاه‌ها ساخته می‌شود، مجهزتر است برای نمونه وجود رستوران‌ها، سرویس بهداشتی مناسب، محلی برای تبادل افکار ازجمله مکان‌هایی است که در نمایشگاه‌های مراکز استان وجود ندارد. باتوجه به این مسائل باید در نمایشگاه‌های‌مان تجدیدنظر کنیم، هم محل‌هایی که برای نمایشگاه در نظر گرفته شده است را بازسازی کنیم و هم سالن‌های جدیدی بسازیم.

هر چند که گروهی معتقدند سالن‌های نزدیک به مرکز شهر ترافیک ایجاد می‌کند ولی من معتقد هستم برای این نیز راه‌حل‌هایی وجود دارد که معضل ترافیک را حل کند. اکنون در حومه تهران سالن نمایشگاهی در حال ساخت است به نام شهر آفتاب که بین فرودگاه امام‌خمینی و فرودگاه مهرآباد است اما باید این نکته را نیز در نظر گرفت که فقط ساخت سالن مهم نیست بلکه نمایشگاه‌ها به زیرساخت‌هایی نیز نیاز دارند، برای نمونه دسترسی آسان به مترو، اتوبوس، تاکسی و وجود هتل‌های خوب و رستوران‌های مناسب علاوه بر این ما شرکت‌های حرفه‌ای برای برگزار کردن نمایشگاه‌ها نداریم و عمدتا اتحادیه‌هایی نمایشگاه برگزار می‌کنند که حرفه‌ای نیستند.

نکته دیگر آنکه برای موفقیت در برگزاری نمایشگاه ها نحوه حضورو حمایت دولت بسیار موثر است.قطعا حضور دولت در هر کار اجرایی اقتصادی به‌طور مستقیم مضر و بی‌فایده است، یعنی دولت باید در کارهای اجرایی تا آنجا که می‌تواند به کنار بایستد و فقط با سیاست‌گذاری بر نمایشگاه‌ها نظارت کند اما اجرا حتما باید به بخش خصوصی واگذار شود. این در حالی است که متاسفانه در چند سال اخیر موضوع نمایشگاه‌ها در ایران و صنعت نمایشگاهی جدی گرفته نشده و تشکل‌هایی که نمایشگاه برگزار می‌کنند، بیشتر به دنبال آن هستند که بخشی از مخارج سالانه خود را با برگزاری نمایشگاه‌ها تامین کنند. با تشکیل شرکت‌های حرفه‌ای نمایشگاهی می‌توان این مشکل را حل کرد.

یکی از بهترین ابزار برای صادرات، شرکت در نمایشگاه‌های بین‌المللی یا نمایشگاه‌هایی است که در بازارهای هدف تشکیل می‌شوند. آنچه در این جا مهم است شرکت منسجم، سالانه و به‌طور مرتب و در صورت امکان تشکیل پاویون‌های ملی و کشوری، کنار هم بودن و یک شکل بودن و بعد از آن نحوه چیدمان، نحوه دکوراسیون است و مهم‌ترین نکته اشخاصی که در آن غرفه‌ها حضور دارند، یعنی آدمی که محصول معرفی می‌کند و فرم پاسخگویی باید در خور محصولات و تولیدات باشد.

«صمت» در گفت‌وگو با نمایندگان مجلس بررسی می‌کند:

فولاد چینی در کوره تخلف

شهریار خدیوفرد- گروه معدن: اگر بخواهیم صنایع همچون مس، آلومینیوم، فولاد وشبیه آن را طبقه بندی کنیم، خواهیم دید صنعت فولاد بیشترین سهم اخبار و اطلاعات را بین سایر صنایع به خود اختصاص داده است، به‌طوری‌که به نوعی می‌توان آن را جزو خبرسازترین صنایع محسوب کرد. خبرهایی که در برخی از مواقع به داستان کلنگ‌زنی پروژه‌ها یا سرمایه‌گذاری‌های جدید معطوف شده و گاهی به تخلفات جدید و عقب‌ماندگی در روند اجرای پروژه‌ها منتهی می‌شود. به هر حال اخبار فولادی این بار موضوعات فوق را دربر نمی‌گیرد، بلکه پای دوستان چشم‌بادامی چینی در میان است.

حدود ۱ ماه پیش بود که موضوع تحقیق و تفحص از صنعت فولاد در صدر اخبار رسانه‌ها قرار گرفت. در این رابطه سیدشریف حسینی، عضو کمیسیون صنایع مجلس با بیان اینکه تحقیق و تفحص مجلس از صنعت فولاد فقط شرکت‌های دولتی را در بر می‌گرفته گفته بود: در این زمینه هیچ تحقیق و تفحصی از شرکت‌های خصوصی انجام نمی‌شود اما در برخی از پروژه‌های فولادی به‌خصوص طرح‌های ۷گانه ردپایی از چینی‌ها و تخلفات بخش خصوصی دیده می‌شود.

همچنین نادر قاضی‌پور، عضو کمیسیون صنایع مجلس که ریاست کمیته تحقیق و تفحص از صنعت فولاد را عهده‌دار است نیز ۱ ماه پیش از اتمام گزارش درباره تخلفات صورت گرفته خبر داده و گفته بود: سوءمدیریت وزرای سابق صنعت، معدن و تجارت و مدیران شرکت ملی فولاد باعث شده تکمیل طرح‌های فولادی به جای ۲هزار و ۶۰۰ میلیارد تومان به بیش از ۹ هزار میلیارد تومان منابع نیاز داشته باشد.

در واقع موضوع تحقیق و تفحص از صنعت فولاد به ویژه ۷ طرح فولادی در حالی از سوی نمایندگان مجلس مطرح می‌شود که طرح‌های ۷گانه فولادی علاوه بر مشکلات مختلف چون مکانیابی نادرست دستخوش مشکلات زیادی ازجمله سوءمدیریت شدند، به‌گونه‌ای که شاهد بروز تخلفاتی در کیفیت قطعات استفاده شده در این طرح‌ها بوده‌ایم. در این رابطه رییس کمیته تحقیق و تفحص معتقد است، بیشترین تخلفات صورت‌گرفته در پروژه‌های دولتی قیمت بالا و همچنین کیفیت نامطلوب قطعات استفاده شده از سوی پیمانکار چینی بوده است. البته در این خصوص مهندس محمدرضا نعمت‌زاده، وزیر صنعت، معدن و تجارت نیز نظر دیگری داشته و در نخستین نشست خبری خود در سال‌جاری گفته بود، در پروژه‌های فولادی هیچ‌گونه گران‌خری رخ نداده است.

عضو کمیسیون صنایع مجلس گفت: سوءمدیریت وزرای سابق صنعت، معدن و تجارت و مدیران شرکت ملی فولاد باعث شده تکمیل طرح‌های فولادی به جای ۲هزار و ۶۰۰ میلیارد تومان به بیش از ۹هزار میلیارد تومان منابع نیاز داشته باشد

نعمت‌زاده همچنین درباره اینکه گفته می‌شود قرارداد ۴ طرح فولادی استانی با چینی‌ها با مبلغ بسیار زیاد ۲۵۰ میلیون دلار به‌ازای هر طرح منعقد شده است، گفته بود: ۸ طرح فولادی که بعدها یکی از آنها به بخش خصوصی واگذار شد هم‌اکنون توسط ایمیدرو در دست اجرا هستند که تاکنون ال‌سی تعدادی از این طرح‌ها گشایش شده است.

وی تاکید کرده بود: ما حتی قیمت‌های قراردادهای مربوط به دولت قبل را مجددا مورد بازنگری قرار دادیم و در قراردادهای جدید توانستیم برای اجرای طرح‌های فولادی از پیمانکاران تخفیف هم بگیریم، درحالی‌که آنها توقع افزایش قیمت داشتند.

هر چند که وزیر صنعت، معدن و تجارت معتقد است، در طرح‌های فولادی گران‌خری رخ نداده و وزارتخانه متبوعش با بررسی مجدد قراردادهای دولت قبل از بروز هرگونه تخلفی از سوی پیمانکاران چینی جلوگیری کرده، با این حال کمیسیون صنایع مجلس عهده‌دار تحقیق و تفحص از این صنعت شده تا مشخص شود آیا چینی‌ها در تخلفات صنایع فولادی همچون قراردادهای مربوط به نفت از فضای تحریمی سوءاستفاده کرده و کالا و خدمات خود را با قیمت‌های بالا عرضه کرده‌اند؟

تخلف چینی‌ها محرز است

نادر قاضی‌پور رییس کمیته تحقیق و تفحص از صنایع فولادی درخصوص نتیجه بررسی‌های این کمیته و تخلفات پیمانکاران چینی در عرضه کالا و خدمات با قیمت بالا و کیفیت نامناسب به «صمت» می‌گوید: گزارش تحقیق و تفحص از صنعت فولاد پایان یافته و به هیات‌رییسه تقدیم شده و باید منتظر شد تا در صحن علنی مجلس قرائت شود.

وی در پاسخ به اینکه آیا تخلف چینی‌ها محرز بوده با سکوت طولانی به کلمه انشاالله اکتفا کرد.

همچنین رمضانعلی سبحانی‌فر، عضو کمیسیون صنایع مجلس نیز در گفت‌وگو با «صمت» درخصوص تخلفات چینی‌ها در صنایع فولادی گفت: بیشترین تخلف چینی‌ها در صنایع فولادی، تاخیر در اجرای پروژه‌هاست. وی افزود: البته باید توجه داشت که این تحقیق و تفحص مربوط به کل صنعت فولاد بوده اما آنچه بیش از سایر موارد مورد توجه اعضای کمیته قرار گرفته افزایش هزینه‌ها به‌دلیل تاخیر در اجرای پروژه‌ها بوده است. این عضو کمیته تحقیق و تفحص از صنایع فولاد گفت: احداث طرح‌های فولادی در سال ۸۵ با برآورد هزینه حدود ۲۸۰۰ میلیارد تومان آغاز شد اما تاخیر ۸ ساله در اجرای آنها هزینه احداث را به بیش از ۹ هزار میلیارد تومان افزایش داده است که این موضوع مورد توجه نمایندگان قرار دارد.

رمضانعلی سبحانی‌فر گفت: باید توجه داشت که این تحقیق و تفحص مربوط به کل صنعت فولاد بوده اما آنچه بیش از سایر موارد مورد توجه اعضای کمیته قرار گرفته افزایش هزینه‌ها به‌دلیل تاخیر در اجرای پروژه‌ها بوده است

وی در پاسخ به اینکه آیا تخلف پیمانکاران چینی محرز شده است، گفت: گزارش نهایی کمیته به هیات‌رییسه تقدیم شده و باید منتظر شد تا در صحن علنی قرائت شود. اما امیدواریم پس از تعطیلات عید سعید فطر شاهد ارائه این گزارش در صحن علنی باشیم.

یادداشت

سایه نفرین نفتی بر بخش معدن

مهرداد اکبریان
عضو هیات‌مدیره انجمن سنگ‌آهن

وجود ذخایر معدنی در یک کشور را می‌توان موهبت خدادادی تلقی کرد، موهبتی که بهره‌برداری از آن به چرخش سریع چرخ اقتصاد کشور کمک می‌کند. به همین دلیل بخش معدن در کشورهای توسعه‌یافته از اهمیت بسیاری برخوردار است. در سه دهه اخیر همراه با رشد شتابان اقتصاد جهانی، روند استخراج منابع زیرزمینی بیش از ۵۰درصد افزایش یافته و از مرز ۱۵میلیارد تن در سال گذشته است. این در حالی است که در چند سال گذشته برخی تصمیمات و سیاست‌های مسئولان بخش معدن موجب شد کشور در این بخش با توسعه چندانی روبه‌رو نشود.

از سوی دیگر، توجه بیش از اندازه به صنعت نفت که گاه از جانب فعالان بخش معدن از آن به‌عنوان نفرین معدنی یاد می‌شود، فاصله این بخش را با توسعه افزایش داد. البته با گذشت زمان توجه دولتمردان بزرگ به‌خصوص در کشورهای توسعه‌یافته از سمت منابع نفتی به سمت منابع معدنی کشیده شده است، زیرا استخراج مواد معدنی و فرآوری آنها نقش مهمی در ایجاد ارزش‌افزوده ایفا می‌کند.

با توجه به محدودیت منابع زیرزمینی، تلاش برای کشف و گسترش این ذخایر دوچندان شده و سرمایه‌گذاری‌های هنگفتی در این زمینه صورت گرفته است. در این میان چین، امریکا و روسیه عنوان بزرگ‌ترین کشورهای تولیدکننده ذخایر زیرزمینی جهان را از آن خود کرده‌اند. ۲ اقتصاد بزرگ جهان (چین و امریکا) ، خود در صدر کشورهای تولیدکننده مواد اولیه قرار دارند.

در واقع اگر تولید ناخالص داخلی برآیندی از دو مولفه منابع انسانی و ذخایر طبیعی یک کشور فرض شود، اقتصاد چین و امریکا از مزیت کشور پهناور و سرشار از ظرفیت معدنی خود نهایت استفاده را به عمل آورده‌اند تا در عرصه رقابت جهانی، اقتصاد بزرگ‌تری بسازند.

درکنار وجود ذخایر معدنی استفاده از نیروی انسانی، نکته‌ای است که نمی‌توان از آن چشم‌پوشی کرد. ژاپن با قرار گرفتن در جایگاه هشتادمین کشور تولیدکننده مواد معدنی چگونه توانسته به مدت نیم قرن خود را به‌عنوان ۳ اقتصاد بزرگ دنیا معرفی کند اما عربستان با درآمدهای سرشار نفتی حتی جایی بین ۲۰ اقتصاد بزرگ دنیا ندارد. این موضوعی است که باید دلیل آن را در کیفیت و کمیت منابع انسانی جست‌وجو کرد. در حالی‌که در کشور ما سالانه تعداد زیادی از فارغ‌التحصیلان رشته مهندسی معدن به‌دلیل نبود شغل در رشته تحصیلی وارد بازار کارهای غیرمرتبط می‌شوند. به همین علت باید با الگوگیری از کشورهای موفق معدنی برای آینده برنامه‌ریزی کرد تا بتوان در بخش معدن توسعه را به‌صورت چشمگیر لمس کرد. بهره‌گیری از سیاست‌های کشوری همچون چین چه در بخش استخراج مواد معدنی و چه در بخش به‌کارگیری نیروی کار می‌تواند توسعه معادن را به همراه داشته باشند.

نگاه روز

شاخص	قیمت (دلار)	درصد تغییرات
پلاتین	۱۴۷۴	+۱
نقره	۲۰/۷۵	+۰/۰۱
پالادیوم	۸۷۷	-۱
آلومینیوم	۲۰۰۸	-۵
فولاد	۴۲۰	+۲۵
مس	۷۱۸۳	+۳۲
نیکل	۱۹۱۶۰	+۸۰
قلع	۲۲۴۰۵	+۱۸۰
سرب	۲۲۶۵	+۵۷
روی	۲۴۲۰	+۳۷
طلا	۱۳۰۹	۰

دریچه

ایران قطب مس و آلومینیوم خاورمیانه می‌شود

گروه معدن: ایران با داشتن ذخایر عظیم معدنی و قرار گرفتن روی کمربند فلزی دنیا ظرفیت زیادی برای تولید مواد معدنی داشته و می‌تواند با سرمایه‌گذاری در این بخش به خودکفایی برسد. آلومینیوم و مس از فلزات مهم در صنعت به شمار می‌آیند. این در حالی‌است که سازمان ایمیدرو نیز قصد دارد تا با سرمایه‌گذاری و تولید هرچه بیشتر این دو فلز به عنوان دومین و سومین فلزات صنعتی پرمصرف جهان به یکی از قطب‌های تولیدکننده در حوزه خلیج‌فارس تبدیل شود. آلومینیوم به عنوان یک فلز انرژی بر شناخته شده و حدود ۴۰ درصد بهای تمام شده این محصول سهم انرژی است.

یکی از دلایلی که سازمان ایمیدرو تصمیم به سرمایه‌گذاری در تولید آلومینیوم گرفته وجود ذخایر گاز طبیعی فراوان در کشور است. از آنجایی که برای تولید آلومینیوم به انرژی فراوانی نیاز است و ذخایر ماده معدنی بوکسیت به عنوان مواد اولیه تولید این فلز رو به اتمام بوده گاز را می‌توان جایگزین مناسبی به عنوان منبع انرژی برای تولید آلومینیوم در نظر گرفت. پیش‌بینی‌ها در این زمینه خبر از برقراری پایگاه‌های تولید آلومینیوم در مراکز انرژی در آینده نزدیک داده‌اند. با توجه به این نکته که استفاده از گاز طبیعی به جای بوکسیت در هزینه تولید نیز تاثیرگذار و به‌صرفه بوده ایمیدرو نیز با توجه به این نکته قصد دارد تا با استفاده از این نعمت خدادادی زمینه توسعه و رشد اقتصادی کشور را از طریق افزایش ظرفیت تولید آلومینیوم فراهم آورد. در دنیای صنعتی امروز شاهد نوسان قیمت فلزات در بورس جهانی هستیم.

یکی از علت‌های مهم تغییر قیمت فلزات در دنیا به خاطر نوسان قیمت، تغییرات نرخ ارزهای مبادلاتی جهان مانند دلار و یورو است. از آنجا که عمده تبادلات فلزات پایه به‌ویژه در بورس لندن براساس نرخ دلار انجام می‌شود، تضعیف بهای آن منجر به افزایش قدرت خرید مشتریان با واحدهای پولی همچون یورو، یوان و... شده و فلز مورد نظر را با بهای ارزان‌تری در بورس کالا تهیه خواهند کرد. البته باید توجه کرد که بهبود یا افت وضعیت اقتصادی هر کشور با واحد پولی آن تقویت یا تضعیف خواهد شد. بنابراین با بحران مالی حاکم بر اروپا و پایین آمدن نرخ یورو شاهد کاهش قدرت خرید این ۲ فلز و در نتیجه کاهش تقاضای فلزات هستیم.

پس می‌توان گفت که افزایش یا کاهش نرخ ارزهای جهانی به‌ویژه دلار و یورو از عوامل تاثیرگذار بر قیمت فلزات پایه بوده، به طوری که قیمت فلزات پایه با تقویت یورو و تضعیف دلار افزایش و برعکس با تضعیف یورو و تقویت دلار کاهش می‌یابد. همچنین از عوامل تاثیرگذار دیگر در تغییر قیمت فلزات در دنیا می‌توان به اختلاف قیمت فروش فلزات در بورس لندن و بورس شانگهای اشاره کرد. با توجه به این نکته که هرچه قدر قیمت فلزات در بورس شانگهای نسبت به بورس lme بالاتر بوده، تقاضا برای خرید چشم بادامی‌ها بیشتر شده و منجر به افزایش واردات به چین و در نتیجه ذخیره‌سازی بیشتر و در نهایت افزایش قیمت فلزات خواهد شد.

با وجود تمام دلایل ذکر شده می‌توان در ادامه به این نکته اشاره کرد که عامل موثر روی توسعه اقتصادی کشورهای بزرگ دنیا و ترازهای تجاری آنها بهای فلز مس است. گفتنی است که آلومینیوم دارای ثبات قیمتی بالاتری نسبت به مس بوده و عمدتاً از اصول خاص حاکم بر بازار خود یعنی عرضه و تقاضا تاثیر می‌پذیرد که حاشیه‌ای امن برای سرمایه‌گذاران صنعت آلومینیوم ایجاد کرده است.

تازه‌های بین‌الملل

عربستان از سپتامبر آلومینیوم تولید می‌کند

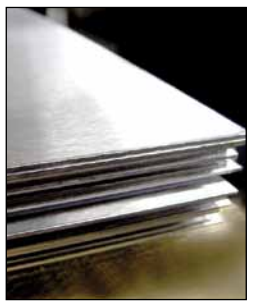

شرکت معدنی عربستان سعودی اعلام کرد، اول سپتامبر سال ۲۰۱۴ برابر با ۱۰شهریور ۱۳۹۳ تاریخ آغاز تولید تجاری کارخانه آلومینیوم این مجموعه از سوی شرکت «آلومینیوم معادن» خواهد بود. شرکت «آلومینیوم معادن» سرمایه‌گذاری مشترک شرکت معدنی عربستان و شرکت تولیدکننده آلومینیوم آلکوا با ۷۴/۹درصد سهم است. هدف این پروژه مشترک ۱۰/۸میلیارد دلاری، تولید سالانه ۷۴۰هزار تن آلومینیوم از طریق کارخانه آلومینیوم است و معتقدند که یکی از کم‌هزینه‌ترین مجتمع‌های تولید آلومینیوم با مشارکت آلکوا خواهد بود.

صنعت زغال‌سنگ چین در اغما

بیش از ۷۰ درصد از شرکت‌های زغال‌سنگ چین با کاهش رشد تقاضا و در نتیجه افت قیمت متحمل زیان شده‌اند. وانگ ژیانگ‌ژنگ رییس انجمن زغال‌سنگ چین در این‌باره گفته: با کند شدن رشد مصرف که نتوانسته افزایش پایدار ظرفیت را جذب کند، مشکلات برای این صنعت از نیمه دوم سال ۲۰۱۲ روی هم انباشته شده‌اند. براساس آمار رسمی منتشرشده، تولید زغال‌سنگ چین درمجموع به ۱/۸۵میلیارد تن در ۶ماه نخست امسال رسید که ۱/۸ درصد نسبت به مدت مشابه سال گذشته کاهش داشته است.

کاهش قیمت ورق در جنوب اروپا

طی ۱۰ روز گذشته قیمت ورق گرم در جنوب اروپا به دلیل تخفیفات ارائه شده از سوی کارخانه‌ها با کاهش جزیی مواجه بوده است، به گونه‌ای‌که در اسپانیا و ایتالیا ورق گرم ۴۱۰ تا ۴۱۵ یورو در هر تن قیمت داشت و ورق سرد و گالوانیزه که کاهش قیمت بیشتری داشتند به ترتیب با قیمت ۴۷۰ تا ۴۷۵ یورو و ۴۵۰ یورو در هر تن معامله شدند. همچنین در بحث واردات نیز تنها ورق سرد چین و هند مورد توجه بود، به گونه‌ای‌که با قیمت ۴۷۰ یورو در هر تن سی‌آی‌اف ایتالیا معامله شد.

رکود در بازار صادرات میلگرد چین

میلگرد صادراتی چین روزهای گذشته تحت‌تاثیر موجودی انبارهای خریداران سنگاپوری و هنگ‌کنگی با افت قیمت و رکود مواجه بوده، به گونه‌ای‌که قیمت میلگرد با کاهش ۲دلار و ۵۰ سنتی به ۴۴۰ تا ۴۴۵ دلار در هر تن رسید. همچنین قیمت پیشنهادی به هنگ‌کنگ در حالی ۴۶۵ دلار در هر تن ثبت شد که هفته قبل ۴۷۰ دلار فروخته می‌شد. در این رابطه کارشناسان معتقدند، رکود بازار سنگ‌آهن و ضعف بازار داخلی چین اجازه بهبود قیمت را به میلگرد صادراتی در کوتاه‌مدت نخواهد داد.

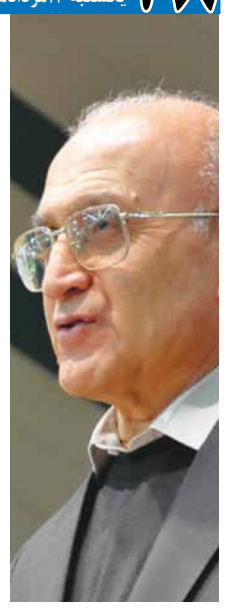

گفت‌وگوی اختصاصی صدرنا با هرمز ناصرنیا، رئیس سازمان نظام مهندسی معادن

شناسایی ظرفیت‌های سرمایه‌گذاری در راستای اقتصاد مقاومتی

حامدشایگان- گروه معدن: با توجه اینکه ایران با دسترسی به ۷ درصد از مواد معدنی دنیا توان بالقوه‌ای در بهره‌گیری از این دارایی ملـی دارد، می‌طلبد که سـازمان‌های ذی‌ربط نگاه ویژه به اصول فنی کاوش و بهره‌بـرداری معادن بیاندازند. با تکیه بر اصول و قوانین، ظرفیت بهره‌برداری از طرح‌های اکتشـافی رشـد قابل ملاحظه‌ای خواهد داشـت. از آنجایی که سـازمان نظام مهندسی معادن متولی نظارت بر طرح‌های معدنی و سـنجش فعالیت مهندسـان و سرپرستان فنی معادن است، با هرمز ناصرنیا رئیس سازمان نظام مهندسی معادن گفت‌وگو کردیم تا ضمن تشریح فعالیت‌های این سازمان، به پرسش‌های مدنظر معدنکاران پاسخ دهند.

◉ فلسـفه شـکل‌گیری سـازمان نظام مهندسـی معادن چیست؟

از آنجایی که معادن ایران طبق قانون اساسی جزو انفال و از دارایی‌های بالقوه کشـور اسـت، توجه به فعالیت‌های معدنی طبق مقررات زیر نظر مهندسان از اهمیت ویژه‌ای برخوردار اسـت. از این‌رو این سـازمان صلاحیت مشاغل مختلف معدنـی را طبق مولفه‌های فنی تعیین می‌کند تا تمام اقدامات فنی معادن تنها زیر نظر مهندسـانی انجام شود که پروانه اشتغال آنها از سوی این سازمان صادر شده است. در حال حاضر ۱۲ شغل تعیین صلاحیت شده و در سال جدید ۶ شـغل دیگر به پروانه اشتغال معادن اضافه خواهند شد.

◉ فعالیت‌هـای سـازمان نظـام مهندسـی معادن زیرمجموعه کدام سازمان قرار می‌گیرد؟

سـازمان نظام مهندسـی معـادن با وجـودی که یک سـازمان غیردولتی محسـوب می‌شـود اما تشـکیل آن براساس قانون بوده و همچون خانه معدن و انجمن معادن در زیرمجموعه قوانین نظام مهندسـی معـادن قرار دارد. البته با وجود رویکرد دولتی بودن نظام مهندسـی معدن هنوز هم برخی از افراد این سازمان را به‌عنوان مجموعه‌ای خصوصی تلقی می‌کنند.

◉ این سـازمان چند عضو دارد و چه رشته‌هایی را بیشتر در بر می‌گیرد؟

در حال حاضر سـازمان نظام مهندسی معادن ۳۰ هزار عضو از رشته‌های زمین‌شناسـی، نقشه‌برداری، استخراج معـدن، متالوژی و... دارد. کمیسـیونی مرکـب از وزارت علوم تحقیقات و فناوری، وزارت صنعت، معدن و تجارت و سازمان نظام مهندسی در حال بررسی عضویت رشته‌های مرتبطی همچون برق، مکانیک، صنایع، کامپیوتر، شیمی و... در سازمان نظام مهندسی معادن هستند.

◉ روند انتصابات در نظام مهندسـی معدن چگونه است؟

اعضای نظام مهندسی معادن استان‌ها هر ۳ سال یکبار هیات‌مدیره ۵ نفره‌ای انتخاب می‌کنند تا پس از هر ۳ سال این هیات مدیره‌های اسـتانی با تشکیل هیات عمومی، ۲ عضو شـورای مرکزی معادن را معرفی کنند. این شورای مرکزی ۱۱ عضو دارد که ۷ عضو آن اصلی است و علاوه بر منتخبین شورای عمومی ۴ نماینده از سوی وزیر صنعت، معـدن و تجارت و یک نماینـده با معرفی وزیر به انتخاب رییس‌جمهور در آن حضور دارند.

◉ سازمان نظام مهندسی معادن چگونه بر فعالیت اعضای خود نظارت می‌کند؟

یـک شـورای انتظامـی که شـبه دادگاه اسـت در هر اسـتان ۲ عضو منتخب دارد؛ یکی از طـرف هیات‌مدیره اسـتان و دیگری با معرفی رئیس دادگستری به عضویت این شـورا در می‌آیند تا به تخلفات مهندسـان استان‌ها و فعالیت معادن که خـارج از چارچوب قوانین مدون عمل می‌کنند، رسـیدگی کند. در سطح کشور نیز شورای نظام مهندسـی معادن با عضویت ۲ نفر به معرفی وزیر صنعت، معدن و تجارت، ۲ نفر با انتخاب شـورای مرکزی معادن و یک نماینده از سـوی رییس قوه قضائیه تشکیل شده که به‌عنـوان مرجع تجدیدنظر آرای شـورای انتظامی معادن استان‌ها رای قطعی صادر می‌کند.

◉ شـورای انتظامـی معـادن به چه نـوع تخلفاتی رسیدگی می‌کند؟

این شورا بیشتر به تخلفات حرفه‌ای معادن همچون دور زدن اصول و قوانین، ارسـال اطلاعات نادرست و مشکلات مالی اعضا با کارفرمایان رسـیدگی می‌کند. برای نمونه اگر اطلاعات غلط در مورد حقوق دولتی از سوی مسئول فنی معادن که مالک معدن نیز هسـت، ارسـال شـود شورای انتظامـی با آن برخورد خواهد کرد اما اگر اطلاعات حقوق دولتی از سـوی مالک ارائه شـود به دلیـل اینکه این فرد عضو سازمان نظام مهندسی نیست در دایره رسیدگی این سازمان قرار نمی‌گیرد.

◉ سـازمان نظام مهندسـی معادن چه برنامه‌هایی برای اعضای خود اجرا می‌کند؟

سـازمان با برگـزاری دوره‌های آموزشـی که به‌صورت سیستمی و گسـترده در تمام اسـتان‌ها برگزار می‌شود، دانش فنی اعضا را ارتقا می‌دهد.

در ایـن دوره‌ها در سـطوح مختلف بـرای ترفیع رتبه مهندسـان از ۳ بـه۲، ۲ بـه ۱ و از ۱ بـه ارشـد صورت می‌پذیرد. از سوی دیگر، سازمان برنامه معادن را براساس اکتشاف، اسـتخراج و بهره‌برداری به ۴ سطح درجه‌بندی می‌کنـد تا با توجه به سـطح فعالیت هر معدن مسـئول فنی متناسـب با آن انتخاب شـود، به گونه‌ای‌که معدنی که دارای رتبه ۳ اسـت باید درجه مهندسی مسئول فنی آن ۲ باشـد و اگر معدنی دارای رتبه ۱ است مسئول فنی باید با مدرک ارشـد فعالیت کند تا صلاحیت نظارت فنی بر آن را کسب کند.

◉ سازمان نظام مهندسـی معادن چه نوع قوانینی را تدوین می‌کند؟

این سازمان علاوه بر تدوین اصول و قوانین فنی معادن با سـازمان‌های دیگر همچـون وزارت صنعـت، معدن و تجارت، مرکز پژوهش‌های مجلس و معاونت برنامه‌ریزی و مدیریت راهبردی رییس‌جمهوری در تهیه دستورالعمل‌ها و قوانین همکاری می‌کند.

◉ نقـش ایـن سـازمان در توسـعه معادن کشـور چیست؟

سـازمان نظام مهندسـی به‌صورت غیرمسـتقیم در توسـعه معادن نقـش دارد، زیرا پیش از تشـکیل این سـازمان در تمـام پروژه‌های اکتشـافی بـدون اینکه در طرح‌های آنها اصول مهندسـی رعایت شـده باشد، پروانه‌های فعالیت آنها صادر شده بود اما پس از تشکیل سازمان کمیته‌ای مسئول بررسی طرح‌های پیشنهادی شـد تا علاوه بر بررسـی فنی طرح مشـکلات آن را با کمک سرمایه‌گذار مرتفع کند.

این اقدام باعث شـد در چندسـال اخیر در سـایه نگاه دقیق مهندسـی کیفیت طرح‌هـای اجرایی در فرآوری و استخراج معادن بهبود یافته، همین طور در این اصول به قدر پایه‌های علمی رعایت شـده که برای هر یک از مواد معدنی یک نوع مقررات بهره‌برداری وضع شده برای نمونه مقررات اکتشاف معادن مس با مقررات حاکم بر استخراج معادن سـنگ آهن متفاوت اسـت و همین اصول مبنای تصمیم‌گیری شورای انتظامی معادن قرار می‌گیرد.

◉ سازمان نظام مهندسی در کدام مرحله طرح‌های اکتشافی را بررسی می‌کند؟

هر طرحی که به وزارت صنعت، معدن و تجارت فرستاده شـود ابتدا در کمیته بررسی طرح‌ها در استان‌ها ارزیابی و سپس در آنجا تصمیم گرفته خواهد شد که طرح تایید یا برای اصلاح به پیشنهاددهنده بازگردانده شود.

باوجود اینکه سازمان برای تامین بودجه کمیته بررسی طرح‌ها با مشـکل مواجه بوده اما این بخش توانسـته در توسـعه و ارتقای فنی و مهندسی معادن نقش ویژه‌ای ایفا کند، بـه همین دلیل وزارت صنعت، معدن و تجارت قول حمایت از سـازمان در جهت تامیـن بودجه این کمیته را داده است.

◉ این سازمان در اقتصاد مقاومتی و برنامه حمایت از تولید در بخش معادن چه نقشی ایفا می‌کند؟

یکـی از وظایف سـازمان نظام مهندسـی معادن جلب مشـارکت بخـش خصوصـی بـوده و در همین خصوص تاکنـون نمایشـگاه، همایـش و همچنیـن جلسـاتی با سـازمان سـرمایه‌گذاری وزارت اقتصاد، ایمیدرو (سازمان توسـعه و نوسـازی معادن کشـور) و دفتر سرمایه‌گذاری وزارت صنعـت، معـدن و تجـارت برگـزار کرده‌ایـم. از طرف دیگر برای شناسـایی ظرفیت‌های سـرمایه‌گذاری با سـازمان ایمیدرو قراردادی در دسـت اجـرا داریم. این سـازمان همین‌طور برای اجرای بهینـه اقتصاد مقاومتی پیشـنهادهایی را به وزارت صنعت، معـدن و تجارت ارائه کـرده تا علاوه بر بهره‌برداری بهینـه، هزینه‌های تولید را تاحد ممکن کاهش دهیم.

برترین‌های معدنی

۱۰ مدیرعامل برتر معدن و صنایع معدنی جهان

گروه معدن: رشد و توسعه اقتصاد معدنی در اکثر کشورهای جهان مدیون نوآوری و خلاقیت مدیران معدنی است که با تلفیقی از دانش مهندسی به همراه علم تجارت توانسته اند اقتصاد جهانی را تحت تاثیر خود قرار دهند. مدیرانی که ضمن ایجاد درآمد برای مالکان معدنی زمینه اشتغال تعداد زیادی از کارگران را نیز فراهم آورده و نام خود را در ردیف مدیران و کارآفرینان بزرگ قرار داده اند. در این گزارش تلاش کرده ایم تا ۱۰ مدیر موفق و بزرگ معدنی جهان را معرفی کنیم.

اندرو مک کنزی
مدیرعامل بی‌اچ‌پی بیلیتون (بریتانیا-استرالیا)

اندرو مک کنزی اسکاتلندی از ماه می سال ۲۰۱۳ در راس بی اچ پی بیلیتون، بزرگ‌ترین شرکت معدنی جهان قرار گرفته اسـت. مک کنزی در سـال ۱۹۸۳ به واحد تحقیقات بی‌پی پیوست و پس از ۲۲ سال حضور در این شـرکت، در مقام نایب رئیس پتروشـیمی، گروه بی پی را تـرک کرد. وی در آوریل سـال ۲۰۰۴ به عنوان مدیر اجرایی واحد مواد معدنی صنعتی به ریوتینتو پیوسـت و در نوامبر سـال ۲۰۰۷ مدیر اجرایـی واحد غیرآهنی بی‌اچ‌پی بیلیتون شـد. مـک کنزی در دهم می سـال ۲۰۱۳ به عنوان مدیرعامل جانشین ماریوس کلاپرز شد.

سام والش
مدیرعامل ریوتینتو (بریتانیا-استرالیا)

سـام والش مدیرعامل گروه ریوتینتو اسـت. وی در ژانویه سال ۲۰۱۳ جانشین تام آلبانیز شـد. والش پیش از این انتصاب مدیر گروه سنگ آهن ریوتینتو و ریوتینتوی اسـترالیا بود. وی با استقرار در پرت نظـارت موفقیت‌آمیزی بر فعالیت‌ها و توسـعه معدنکاری در منطقه پیلبارای استرالیای غربی داشت. در زمان تصدی والش، کسـب و کار سنگ آهن پیلبارا رشد خوبی پیدا کرد و سهم آن در عایدی خالص ریوتینتو به بیش از ۸۰ درصد رسید. والش ۲۰ سال در موقعیت‌های ارشـد صنعت خودرو در جنرال موتورز و نیسان استرالیا حضور داشته و در سال ۱۹۹۱ به ریوتینتو پیوست.

مارک کوتیفانی
مدیرعامل آنگلوامریکن (بریتانیا)

مـارک کوتیفانـی در آوریل سـال ۲۰۱۳ به عنـوان مدیرعامل در آنگلوامریکن منصوب و جانشـین سـینتیا کارول شـد. وی در رشـته مهندسـی معدنکاری در سـال ۱۹۸۲ فارغ‌التحصیل شد و به کالگورلی گولد ماینز پیوسـت. در سـال ۲۰۰۷ در هیات مدیره آنگلوگولـد آشـانتی به عنوان مدیـر، یک کرسـی گرفت و مدت کوتاهـی پس از آن مدیرعامل شـد. نهایتا فعالیت‌ها و ارتباطات را بهبود بخشید تا شمار تلفات جانی را کاهش دهد.

در ژانویه سال ۲۰۱۳ عزیمت کوتیفانی به آنگلوامریکن اعلام شد و در آنجا سمت مدیرعاملی را از سرگرفت.

موریلو فرئیرا
مدیرعامل واله (برزیل)

موریلو فرئیرا که بیش از ۳۰ سال تجربه در معدنکاری دارد، در ماه می سال ۲۰۱۱ بـه عنوان مدیرعامل واله منصوب شـد. وی در سـال ۲۰۰۵ به عنوان مدیر اجرایی بخش سهام و کسـب و کار جدید به هیات اجرایی این شـرکت پیوست.

وی کار حرفـه‌ای در والـه را در سـال ۱۹۷۷ به عنوان تحلیلگـر مالی و اقتصادی آغـاز کرد و پس از آن سـمت‌های مهمی مانند مدیرعامل واله اینکو را به دسـت گرفت که در حال حاضـر دربرگیرنده فعالیت‌های واله در کانادا شده است.

ایوان گلاسنبرگ
رئیس و مدیر اجرایی گلنکور اکستراتا (سوئیس)

گلاسنبرگ در سال ۱۹۸۴ به گلنکور پیوست و در دپارتمان زغال‌سنگ این شرکت در آفریقای جنوبی و اسـترالیا مشـغول شد. وی از سال ۱۹۸۹ تـا ۱۹۹۰ مدیریت دفاتـر هنگ‌کنگ و پکن این شرکت را بر عهده داشت و در سال ۱۹۹۱ مدیر دپارتمان زغال‌سـنگ گلنکـور شـد. در حال حاضـر وی رئیس و مدیرعامـل گلنکور اکستراتاسـت. گلاسـنبرگ در زمان ادغـام ۸۸ میلیارد دلاری گلنکور و اکسـتراتا مدیرعامل گلنکوراکسـتراتا ماند هر چنـد در ابتدا قـرار بود میک دیویـس، مدیرعامل اکسـتراتا مدیرعامل و گلاسـنبرگ رئیس شرکت ادغام شده گلنکوراکستراتا شود.

جمی سوکالسکی
رئیس و مدیرعامل بریک گولد (کانادا)

سوکالسـکی در ژوئن سـال ۲۰۱۲ به عنوان رئیـس و مدیرعامل شرکت بریک گولد منصوب شد. وی به عنوان بخشی از مدیریت ارشد شـرکت نقش محوری در انجام خریدها و پروژه‌های توسعه داشت که در نتیجه به بزرگترین تولیدکننده طلای جهان تبدیل شـده اسـت. سوکالسـکی در زمان تصدی سـمت مدیر مالی، طی یک دهه بیش از یـک میلیارد دلار کاهش هزینـه را از طریق اجرای برنامه مدیریت ریسک ارزی و کالا و دیگر استراتژی‌های کاهش هزینه صورت داد که شامل فعالیت شـرکت تولیدکننده نفت بریک انرژی به عنوان مانعی در برابر افزایش هزینه قیمت سوخت در بلندمدت بود.

چارلز ژانس
رئیس و مدیرعامل گولدکورپ (کانادا)

ژانس از دسـامبر سال ۲۰۰۸ رئیس و مدیرعامل گولدکورپ بود و پیش از آن سمت نایب رئیس اجرایی توسعه شرکت را بر عهده داشت.

ژانـس نایب رئیس، مشـاور کل و دبیر گلامیس گولد از سـال ۱۹۹۹ تا زمان ادغام این شـرکت با گولدکورپ در سال ۲۰۰۶بود . وی توانسـته با تکیـه بر دانش روز و اسـتفاده از تجربیات خود در زمـان نایب رئیسـی در گولد کورپ سـود شـرکت را به طور چشـمگیری افزایش دهد به‌گونه‌ای که این شـرکت هم‌اکنون در لیست ۱۰ شرکت معدنی دنیا قرار دارد.

ون لینگ
مدیرعامل چاینا شنهوا انرژی (چین)

دکتـر ون لینـگ نایـب رئیـس شـرکت سـهامی شـنهوا گـروپ و همچنیـن رئیـس و مدیرعامـل شـرکت چاینـا شـنهوا انرژی اسـت کـه ایـن سـمت را از اوت سـال ۲۰۰۶ در اختیار داشته است.

وی پیـش از بـه دسـت گرفتن این سـمت، در موسسـه فناوری هاربین (اچ‌آی‌تـی) مدرس بود و پیـش از آن بـه عنوان معاون در بانک صنعتـی و بازرگانی چین خدمت کرده بود. وی در رشـته مهندسی دکترا دارد و یکی از اعضای سی‌پی‌سی لیدرشیپ گروپ است.

ریچارد ادکرسون
مدیرعامل شرکت طلا و مس مک موران (آمریکا)

ریچـارد ادکرسـون پیش از اینکـه در سـال ۱۹۸۹ به فریپورت مک موران ملحق شود، در شرکت آرتور آندرسون اندکو، شـریک و مدیرکل بود و از سـال ۱۹۷۶ تا ۱۹۷۸ به عنوان حسابدار حرفه‌ای در کمیسیون بورس و اوراق بهادار در واشنگتن دی‌سی مشغول به کار بود.

ادکرسـون در خلال حدود ۲۵ سـال فعالیت در شرکت فریپـورت مک موران توانسـته با اسـتفاده از تجربیات خود در مسـائل بـورس و اوراق بهادار سـود شـرکت متبوع خود را کـه در زمینه طلا و مس فعالیـت دارد افزایش دهد. افزایشـی کـه نـام او را به عنوان یکـی از مدیران عامـل بزرگ معدنـی در جهان جای داده است.

گری گولدبرگ
رئیس و مدیرعامل نیومونت (آمریکا)

گری گولدبرگ سـمت رئیس و مدیرعامل نیومونت را در مارس سـال ۲۰۱۳ برعهده گرفت.پیش از آن وی به عنوان رئیس و مدیر عملیاتی در این شـرکت خدمت می‌کرد و پیش از آن عنوان نایب رئیس و مدیر عملیاتی را داشـت. در مجموع گولدبرگ از دسامبر سال ۲۰۱۱ در این شرکت کار کرده است.

وی رئیـس و مدیرعامـل ریوتینتـو مینرالـز بود و سـمت‌های مدیریتی متعددی را در بسـیاری از بخش‌های معدنکاری برعهده گرفت و در فاصله سال ۲۰۰۸ تا ۲۰۱۰ رئیس هیات مدیره انجمن ملی معدنکاری آمریکا بوده است.

بین‌الملل

سریع‌ترین شاسی‌بلند بنتلی

مدیر فروش و بازاریابی بنتلی، کوین رز اظهار کرد که شاسی‌بلند بنتلی که قرار است در سال ۲۰۱۶ به فروش برسد، سریع‌ترین شاسی‌بلند تاکنون خواهد بود. وی تاکید کرد، این شاسی‌بلند با گزینه‌های موتور V۸، V۸ هیبریدی شارژی و W۱۲ عرضه خواهد شد، البته تا پایان سال‌جاری برای عرضه آن با موتور V۸ دیزلی نیز تصمیم‌گیری می‌شود. بنتلی پیش‌بینی می‌کند حدود ۳۰درصد فروش این شاسی‌بلند به نسخه هیبریدی شارژی آن اختصاص می‌یابد که طیف حرکتی محدود الکتریکی ۴۸کیلومتر خواهد داشت. قیمت پیش‌بینی شده برای این خودرو ۱۴۰ هزار پوند است.

هیولای SRT پاییز می‌آید

بی‌شک مدل زیبا و قوی‌هیکل چلنجر را می‌توان تنها مدل از خانواده دوج نام برد که به مدل‌های پیشین خود وفادار مانده و به موازات ارتقای ساختار فنی، تغییر ظاهری آن بسیار محسوس است. حال با خبر شدیم دوج قرار است چلنجر خود را با قدرت ۷۰۷ اسب بخار و گشتاور ۸۸۱ نیوتون متر برای هل کت V۸ اواخر امسال وارد بازار کند. این هیولای قرمزپوش با گیربکس دستی ۶ سرعته یا اتوماتیک ۸ سرعته حتی از برخی ابرخودروهای گران‌قیمت دنیا نیز قدرتمندتر است.

افزایش فراخوان نیسان

ایسنا ـ نیسان بیش از ۲۲۶ هزار خودروی دیگر را به فراخوان مربوط به کیسه‌های هوای معیوب اضافه کرد. سازمان ملی ایمنی ترافیک بزرگراه آمریکا اعلام کرد، شرکت نیسان نورث امریکا برای شماری از مدل‌های اینفینیتی، ماکسیما، پت فایندر و سنترا تولید شده در فاصله سال ۲۰۰۲ تا ۲۰۰۴ فراخوان داده است.

نتیجه گفت‌وگوی مجلس و شورای رقابت مشخص می‌شود

اعلام فرمول جدید قیمت‌گذاری تا ۲۲ مرداد

گروه صنعت- اگر چه این روزها بحث داغ قیمت‌گذاری‌ها در حوزه خودرو فروکش کرده است اما تحرکات مجلس و به تبع آن شورای رقابت در این خصوص ادامه دارد. این درحالی است که خودروسازان با هر اظهارنظری واکنش نشان داده و نارضایتی خود را از کاهش قیمت‌ها اعلام می‌کنند.

رییس هیات تحقیق وتفحص از خودروسازان با اشاره به اظهارات شورای رقابت مبنی بر افزایش ۵ درصدی قیمت پایه خودروها اظهار کرد: این ارقام در حالی مطرح می‌شود که با احتساب الزام اجباری آپشن‌های خودرو، قیمت ۱۵ تا ۲۰ درصد افزایش یافته است.

علی علیلو همچنین تاکید می‌کند که ما می‌خواهیم از همه مستندات نتیجه‌ای را به نفع مردم اتخاذ و در فضای آرام مسئله قیمت‌گذاری خودرو را بررسی کنیم اما از سویی سعی می‌کنیم تا ۲۲ مرداد نتیجه گفت‌وگو با شورای رقابت درباره فرمول جدید قیمت‌گذاری خودرو را اعلام کنیم.

وی که دربرنامه «نگاه یک» سخن می‌گفت، با بیان اینکه باید فناوری و صنعت خودروسازی را نه به‌صورت شعاری بلکه به‌صورت واقعی با همکاری دانشگاه‌ها بومی کنیم، افزود: سال‌های پی‌درپی شاهدیم که نارضایتی هم از کیفیت و هم از قیمت‌های خودرو در سطح جامعه مطرح است. این در حالیست که قابلیت‌ها و پیشرفت‌های زیادی در کشور در زمینه‌های مختلف بیوتکنولوژی، فضایی، هسته‌ای، طب، پزشکی و نانو ایجاد شده است.

عضو کمیسیون صنایع و معادن مجلس ادامه داد: در این شرایط این پرسش مطرح می‌شود که در کشوری با این همه قابلیت چگونه می‌شود که باید خودرو بی‌کیفیت سوار شویم و چرا با این کیفیت پایین، قیمت‌های آن در مقایسه با نمونه‌های خارجی بالاست؟

علیلو در خصوص اهداف هیات تحقیق و تفحص از صنعت خودروسازی نیز اظهار کرد: برنامه تحقیق و تفحص این بود که این تحقیق وارد بحث حاشیه‌های بی‌سند نشود بلکه یک کار کارشناسی انجام دهد.

فرمول مجلس نزدیک به بخش تولید

رییس هیات تحقیق و تفحص از خودروسازان گفت: فرمول قیمت گذاری خودرو که شورای رقابت استفاده کرده، علمی است اما فرمول‌های دیگری هم وجود دارد که ما معتقدیم آن فرمول‌ها به بخش تولید نزدیک‌تر است. وی افزود: صنعت خودرو پس از ۴۰ سال هنوز خردسال است و حرفی برای گفتن ندارد و نمی‌تواند یک پلتفرم را خود طراحی کند بنابراین چنین صنعتی باید حمایت درست شود نه حمایت غلط.

عضو کمیسیون صنایع و معادن مجلس گفت: قانون دست شورای رقابت را بسیار باز گذاشته است به گونه‌ای که حتی قدرت عزل مدیران صنعتی را دارد اما مسئولان شورای رقابت هنوز قدرت واقعی خود را نمی‌دانند، اگر بدانند اجازه نمی‌دهند فضای انحصار و رانت به وجود بیاید.

وی گفت: از سال‌های گذشته تاکنون سوءمدیریت‌ها و مدیریت‌های دولتی و بی‌انضباطی عجیب و غریب در زمینه مالی، چاله‌هایی را برای صنعت خودرو ایجاد کرده که پر نمی‌شود اما آنها اسمش را زیان گذاشته‌اند.

علیلو افزود: به خودروسازان می‌گوییم آن چاله‌ها از گذشته بوده است و ربطی به مردم ندارد و اکنون قیمت تمام‌شده فعلی خودرو را اعلام و براساس آن با سود منطقی قیمت‌گذاری کنید.

تولید برخی قطعات خودرو انحصاری است

رییس هیات تحقیق و تفحص از خودروسازان با بیان اینکه از صورت‌های مالی خودروسازان آگاه هستیم، گفت: در تحقیق و تفحص از صنعت خودروسازی آثاری از نهادهای غیرمرتبط در این صنعت ندیدم بلکه این شایعه‌ها برای پوشش بی‌انضباطی مالی خود خودروسازان است و مردم به این شایعات گوش ندهند.

علیلو با بیان اینکه هزینه‌های مالی خودروسازان کشورهای دیگر از ۱/۵ تا ۴ درصد است اما در کشور ما حدود ۱۶ تا ۱۷ درصد است، افزود: ایران‌خودرو بالغ بر ۵هزار میلیارد تومان مطالبات و سرمایه دارد اما چرا باید از تسهیلات بانک‌ها با سودهای زیاد استفاده کند در حالی که خودشان سرمایه دارند.

وی تصریح کرد: بیشتر این مطالبات از طریق رانت‌های ویژه‌ای است که به برخی نمایندگی‌ها داده شده و خودرو گرفتند اما پولش را ندادند.

وی ادامه داد: خودروسازان دارایی‌های راکد سرگردان بسیاری دارند اما چرا این دارایی‌ها را بالفعل نمی‌کنند. علیلو با بیان اینکه خودروسازها باید از قطعه‌سازان حمایت کنند، گفت: خودروسازی که قطعه‌ساز آن هم سهامدار و هم عضو هیات‌مدیره و هم تامین‌کننده است چگونه می‌تواند فضای رقابتی را در زمینه قطعه‌سازی ایجاد کند؟

وی افزود: یکی از اعضای هیات‌مدیره که تامین‌کننده قطعه و مدعی است بزرگ‌ترین تولیدکننده قطعه است در یک مقطع زمانی ۸۶ هزار خودرو به علت نبود همین قطعه خوابید.

علیلو با بیان اینکه برخی تولید قطعات خودروسازی را انحصاری می‌کنند در حالی که باید رقابتی باشد، تصریح کرد: از شورای رقابت در خواست کرده‌ایم که به این موضوع ورود کند و عدالت‌محور باشد و همه قطعه‌سازان مورد حمایت قرار گیرند.

نگاه

افزایش قیمت گزینه همیشگی شورای رقابت

سیدمحمد بیاتیان
دبیر اول کمیسیون صنایع و معادن مجلس

دیدیم از میان تمامی گزینه‌های روی میز شورای رقابت که برای تعیین فرمول قیمت‌گذاری خودرو وجود داشت، افزایش قیمت همچنان باقی ماند و این شورا بدون توجه به تاکیدات مجلس و دولت، قیمت خودروها را افزایش داد. این افزایش قیمت‌ها در شرایطی صورت گرفت که با توجه به حال و هوای سیاسی بعد از انتخابات و ایجاد شرایط مطلوب برای تولید خودرو که شاهد آن بودیم، نسبت به سال گذشته با افزایش چشمگیر تولید روبه‌رو شدیم.

همچنین در سایه کاهش محسوس تحریم‌ها و دریافت ارز مبادله‌ای خودروسازان باید قیمت‌های خود را کاهش می‌دادند که در عمل نتیجه برعکس آن را دیدیم. اما منطقی نبودن نحوه قیمت‌گذاری شورای رقابت به رکود بازار خودرو نیز دامن زد، اگرچه خودروسازان از آن استقبال کردند اما خریداران با نارضایتی از این شرایط همچنان در انتظار کاهش قیمت‌ها هستند. چاره چه بود؟ در ابتدای امر شورای رقابت باید خودروسازان را تحت فشار قرار می‌داد تا ۵ شرط اصلی که با آن به‌توافق رسیدند را اجرایی کنند و در حوزه افزایش کیفیت و بهره‌وری نیز قدم‌های مثبتی بردارند.

در قدم بعدی باید شورای رقابت در بازنگری قیمت‌ها که الزاما نباید با افزایش قیمت همراه می‌بود، قیمت تمام‌شده و واقعی خودرو را محاسبه و درنهایت تنها اقدام به اعلام فرمول دستورالعمل تعیین قیمت می‌کرد، نه قیمت‌های نهایی خودروها را. از طرفی به‌دلیل آنکه نحوه قیمت‌گذاری خودرو یک پروسه چند ماهه را در بردارد، همین فرآیند باعث می‌شود مصرف‌کننده نیز در انتظار قیمت‌های جدید از بازار روی برگرداند. بنابراین باید در نظر داشت در گذشته نحوه قیمت‌گذاری به دست خودروساز و در حاشیه بازار صورت می‌گرفت که هم تولیدکننده راضی بود و هم مصرف‌کننده از بازار استقبال می‌کرد. از این‌رو نحوه قیمت‌گذاری‌ها باید به گذشته بازگردد، مضاف بر اینکه خودروسازی از شکل دولتی خارج و به سمت خصوصی‌سازی حرکت کند، این در حالی است که هم‌اکنون تصمیم‌گیرنده نهایی در بحث قیمت‌گذاری دولت است و مجلس تنها به روند و شفافیت آن نظارت دارد.

برنامه‌های نوین مهندس یکه زارع برای تحول در گروه صنعتی ایران خودرو؛

بازگشت تنوع به بازار ایران با محصولات جدید ایران خودرو

گروه صنعتی ایران خودرو پس از پشت سرگذاردن یک دوره بحرانی، از حدود یک سال پیش حرکت نوینی را با مدیریت جدید آغاز کرد و امروز پس از فائق آمدن بر مشکلات گوناگون داخلی و خارجی در آستانه جهش و پیشرفتی قابل توجه قرار گرفته است.

بزرگ‌ترین خودروساز خاورمیانه که یکی دو سال پیش در چنین روزهایی درگیر ابتدایی ترین مسائل صنعتی مثل تامین قطعه بود، امروز با بازگرداندن رونق به خطوط خود، مساله تولید را حل کرده و آن گونه که مدیرعامل آن می‌گوید تمرکز خود را روی صادرات، کیفیت و تنوع محصولات قرار داده است.

به نظر می‌رسد مهندس یکه زارع رابطه صحیح و اصولی سه ضلع این مثلث را مدنظر قرار داده و از مسیر کیفیت و تنوع محصول، ضمن حفظ داشته‌های فعلی به توسعه بازار داخل و کسب فرصت‌های بین المللی در بخش فروش می‌اندیشد.

مدیریت صحیح، اصولی و راهبردی در فرآیند استراتژیک مذاکره با پژو روند را به گونه‌ای پیش برد که فرانسوی‌ها را متقاعد و به نوعی مجبور کرد تا با ارائه پیشنهاد تاسیس و تشکیل یک شرکت مشترک، ایران خودرو را به عنوان هاب منطقه‌ای تولید و فروش محصولات خود انتخاب و معرفی کنند.

مدیرعامل ایران خودرو در سخنانی که چندی پیش مطرح کرد، خبر داد که شرکت پژو درخواست تشکیل شرکت مشترک جدید به منظور تولید محصولات جدید، توسعه صادرات و استفاده از توان تحقیقات و توسعه به گروه صنعتی ایران خودرو را ارائه داده است.

مهندس هاشم یکه زارع اظهار کرد: شرکت پژو قرار است با تشکیل شرکت مشترک با ایران خودرو، ۵۰ درصد سهام آن را خریداری کند.

وی اضافه کرد: بر اساس این توافق شرکت پژو ملزم به ارائه پلتفرم برای تولید محصول مشترک شده و علاوه برآن نسبت به صادرات محصولات در منطقه نیز از طریق ایران خودرو اقدام خواهد کرد.

یکه زارع با بیان اینکه ایجاد مرکز تحقیق و توسعه مشترک با شرکت پژو سیتروئن در این قرارداد پیش بینی شده، از تولید ۲ محصول جدید پژو ۳۰۱ و ۲۰۰۸ در فاز اول همکاری مشترک خبر داد و افزود: قرارداد با پژو به صورت قطعه به قطعه و تولید محصول مشترک با استفاده از توان قطعه سازان ایرانی و نه به صورت سی.کی.دی خواهد بود.

نکته کلیدی سخنان مدیرعامل ایران خودرو تولید و عرضه ۲ محصول جدید پژو از سوی ایران خودرو بوده است. چرا که این دو محصول جدید از یک سو و باز تولید محصولات دیگر مشترک بین پژو و ایران خودرو مانند پژو ۲۰۶ تیپ‌های ۲ و ۶ باعث افزایش تنوع در بازار خودروی ایران می‌شود. این البته پایان کار نیست. «رنو» دیگر شرکت فرانسوی است که جای پایی در ایران دارد.

مدیرعامل گروه صنعتی ایران خودرو در سخنان خود از توافق برای تولید محصولات جدید با این شرکت نیز خبر داد و گفت: در مرحله اول همکاری با شرکت رنو، ۲ محصول «کلیو۴» و «کپچر» در نیمه دوم امسال به بازار عرضه می شود. این ۲محصول در کلاس خودروی کوچک بوده و در هر ۱۰۰ کیلومتر ۵/۵ لیتر سوخت مصرف می‌کنند.

یکه زارع همچنین با اشاره به راهبرد ایران خودرو در تولید مبنی بر عرضه ۱۰ تا ۱۵ محصول جدید تا سه سال آینده گفت: از این تعداد سه محصول با برند ایران خودرو طراحی و تولید خواهد شد.

وی از مذاکره با خودروسازان برتر چینی خبر داد و گفت: قبلا مذاکراتی با ۲ شرکت چینی انجام شده که هم‌اکنون نیز با درنظر گرفتن مسائل کیفی مقرر شده محصولات جدید از این دو شرکت به بازار ایران عرضه شوند.

مدیرعامل گروه صنعتی ایران خودرو تاکید کرد: براساس راهبرد ایران خودرو حداکثر ۱۰ درصد از تولیدات ایران خودرو به محصولات چینی اختصاص خواهد یافت.

مهندس یکه زارع افزود: ۲ محصول سدان و اس.یو.وی به زودی وارد بازار ایران خواهند شد که آغاز تولید آن با موتور تی.یو.۵ و درصد ساخت داخل آن بالا خواهد بود.

مدیرعامل گروه صنعتی ایران خودرو در ادامه از برنامه‌های تحول و بهبود در کیفیت محصولات خبر داد و افزود: بر اساس ارزیابی‌های شرکت بازرسی کیفیت و استاندارد ایران تمامی محصولات تولید ایران خودرو در رده کیفی خیلی خوب قرار دارند، ولی ما خود را متعهد می‌دانیم که کیفیت از دید مشتری به سطح خیلی خوب ارتقا یابد.

یکه زارع ضمن اشاره به تعریف ۱۰۰ پروژه بهبود کیفیت در سال ۹۳ تصریح کرد: با اجرای این پروژه‌ها ۸۰ درصد رضایت مشتریان در بخش کیفیت محصول برآورده خواهد شد.

وی مشتریان را ذی‌نفعان اصلی ایران خودرو دانست و گفت: رضایت مشتریان با زحمات کارکنان و حمایت سهامداران حاصل می‌شود.

یکه زارع از خروج محصولات قدیمی ایران خودرو از مدار تولید خبر داد و گفت: وانت پیکان با جایگزینی محصول جدید تا پایان امسال از چرخه تولید خارج خواهد شد. همچنین خط تولید پژو ۴۰۵ نیز تا سال ۹۵ متوقف خواهد شد.

مهندس یکه زارع ضمن اشاره به وضعیت مطلوب و مرتب تولید، تمرکز اصلی ایران خودرو را در ۴مقوله خدمات پس از فروش، کیفیت، صادرات و توسعه محصول دانست و تصریح کرد: هدف اصلی ما برندسازی برای ایران خودرو و معرفی آن در سطح بین‌المللی است، اگر برند قوی داشته باشیم در مذاکرات هم مقتدرتر خواهیم بود.

بی شک کمترین نتیجه همه این اقدامات ایجاد تنوع قابل قبول در بازار خودروی ایران خواهد بود که باعث می‌شود مشتری برای تامین خواسته‌های خود گزینه‌های بیشتری برای انتخاب داشته باشد. این امر دغدغه همیشگی بخش مصرف در عرصه خودروسازی ایران بوده که گروه صنعتی ایران خودرو به بهترین نحو ممکن اقدام به رفع آن کرده است.

یادداشت

ابتکار عمل باید در دست شرکت‌های سرمایه‌گذاری باشد

جواد خوانساری
دبیر انجمن شرکت‌های ساختمانی

صنعت ساخت‌وساز در ایران را می‌توان دومین صنعت سودآور پس از نفت دانست. از این‌رو توجه به بالندگی و پیشرفت این صنعت، شرایط و قوانین خاصی را می‌طلبد. همگام‌شدن با فناوری‌های روز دنیا و ایجاد زمینه ورود این نوآوری‌ها به کشور، روش‌های گوناگونی دارد.

اعزام و تربیت دانشجویان به کشورهای پیشرفته با هدف و آشنایی و یادگیری متدهای صنعتی‌سازی ساخت‌وساز، سپس انتقال و استفاده از این متدها در داخل کشور، یکی از ابتدایی‌ترین راه‌های ورود فناوری به کشور است.

علاوه بر این حضور متخصصان و صاحب‌نظران بخش صنعت در همایش‌ها و کنفرانس‌ها نیز کمک شایانی به ورود فنون صنعتی‌سازی به کشور می‌کند.

به نظر می‌رسد این راهکارها علاوه بر هزینه‌بر بودن از ضریب اطمینان و سودآوری چندانی برخوردار نیست؛ چراکه به صرف وجود و حضور کارشناسان و متخصصان صنعتی در کشور نمی‌توان صنعتی‌سازی را جایگزین سنتی‌سازی کرد، بی‌شک وجود سرمایه‌گذاری که بتواند با سرمایه خود در کنار دانش کارشناسان، چرخ‌های صنعت را به حرکت درآورد ضروری به نظر می‌رسد، اما این فرآیند لزوم بسترسازی و ایجاد زمینه‌های مناسب و مطمئن برای حضور سرمایه‌گذار را بیش‌از پیش پررنگ می‌کند؛ اتفاقی که تاکنون در کشور به‌طور جدی مورد توجه قرار نگرفته است.

باید اذعان کرد که در سال‌های اخیر هیچ‌گونه حمایت منطقی و جدی از صنعتی‌سازی و حضور سرمایه‌گذاران خارجی در ایران صورت نگرفته است. به زبانی دیگر، سرمایه‌گذاری کشورهای خارجی در ایران هنوز به دلایل متعدد جای خود را باز نکرده است. در این راستا معتقدم؛ دولت باید ابتکارعمل را به شرکت‌های سرمایه‌گذاری واگذار کند تا با راه‌اندازی کارخانه‌های تولیدات صنعتی ساختمان، علاوه بر ورود فناوری، صنعت ساخت‌وساز را وارد مرحله جدیدی از صنعتی شدن کند.

نکته بسیار مهم ایجاد امنیت مالی و سرمایه‌ای از سوی دولت برای سرمایه‌گذاران است و با توجه به اینکه دولت جدید تمایل زیادی به حمایت از طرح‌های نوین صنعتی‌سازی نشان داده‌است جای امیدواری وجود دارد که با همکاری همه سازمان‌های مملکتی راه‌های ورود صنایع نوین گشوده شود.

اکنون سرمایه‌گذاران متعددی آماده سرمایه‌گذاری در ایران هستند که قوانین دست‌وپاگیر مانع ورود سرمایه‌های آنها به کشور می‌شود. ورود این افراد به مملکت، تنها سودآوری اقتصادی ندارد.

سرمایه‌گذاران خارجی نیازمند شراکت و همکاری نیروی کار در ایران هستند؛ بنابراین اشتغالزایی یکی دیگر از مزایای ورود سرمایه‌داران به ایران خواهد بود.

در کنار همه موارد یادشده، ذکر این موضوع حائز اهمیت است که شهروندان ایرانی باید راه‌ورسم تعامل و همکاری با افرادی که سرمایه خود صرف پیشرفت و آبادانی مملکت می‌کنند، بیاموزند. باشد که در کوتاه‌ترین زمان ممکن همگام با کشورهای صنعتی و پیشرفته گام برداریم.

این‌سو و آن‌سو

سال سیاه سفرهای هوایی پس از هفته سیاه؟

ایسنا: ۳ سانحه سقوط هواپیمای مسافری در یک هفته به معنای آن است که سال ۲۰۱۴ از نظر تلفات مسافران هوایی، به بدترین سال در یک دهه گذشته تبدیل می‌شود. سقوط هواپیمای مک‌دانل‌داگلاس ام.دی ۸۳ در صحرای ساهارا پس از سانحه هواپیمای توربوپراپ ای.تی.آر ۷۲ که با هوای توفانی در تایوان روبه‌رو شد و همچنین سرنگونی پرواز ام.اچ۱۷ مالزی ایرلاینز بر فراز اوکراین روی داد. براساس اطلاعات شرکت آسند ورلدواید، سانحه هوایی اخیر که در آفریقا برای پرواز شرکت هواپیمایی الجزایر اتفاق افتاد، شمار تلفات مسافران هوایی از ابتدای سال ۲۰۱۴ تاکنون را به ۶۸۰ نفر رساند که این رقم بالاتر از تلفات کل سال در ۳ سال گذشته است. در فاصله ۵ماه به پایان سال ۲۰۱۴ چنانچه تلفات هوایی ۱۱۱ نفر دیگر افزایش پیدا کند در این صورت امسال مرگبارترین سال از ۲۰۰۵ خواهد بود که در آن ۹۱۶ مسافر هوایی جان باخته بودند. با این‌همه پل هایس، مدیر ایمنی آساند، معتقد است که تلفات مربوط به سوانح هوایی همچنان پایین است. تلفات هواپیماهای حامل بیش از ۱۴ نفر در سال ۲۰۱۴ شامل ۶حادثه در مقایسه با ۱۰ حادثه در سال ۲۰۱۳ با ۱۶۲ کشته بوده است. تنها ۳ مورد از سوانح امسال از نوعی هستند که در تحلیل‌های ایمنی آساند قرار می‌گیرند در حالی‌که سوانح مربوط به حمله نظامی و عملیات تروریستی که در کنترل شرکت‌های هواپیمایی نیست، مشمول بررسی نمی‌شود.

امنیت، خواسته سرمایه‌گذاران خارجی برای ورود به صنعتی‌سازی ساختمان است

مشارکت به شرط اعتماد

زهرافریدزادگان- گروه صنعت: رشد روزافزون جمعیت در ایران، نیاز به افزایش سرانه زیربنای مسکونی را بیش از پیش می‌طلبد. این نیاز مسئولان را برآن می‌دارد تا با ارائه راهکارها و راه‌حل‌های گوناگونی نیاز مسکن افراد جامعه را برطرف سازند. یکی از راهکارهای افزایش سرانه زیربنای مسکونی تغییر شیوه ساخت‌وساز از سنتی به صنعتی‌سازی بود؛ شیوه‌ای که در سال‌های اخیر به صورت ناهماهنگی در ایران به کارگرفته شد. مصداق این شیوه را می‌توان در ساخت پروژه‌های مسکن مهر مشاهده کرد. در این میان اما نباید فراموش کرد که صنعتی شدن ساخت‌وساز در ایران پیش از هرچیز نیاز به ایجاد بستر مناسب برای سرمایه‌گذاری دارد تا با ورود فناوری و روش‌های نوین صنعتی‌سازی و استفاده آن در انبوه‌سازی بتوان نیاز مسکن افراد را برطرف کرد. بر کسی پوشیده نیست که ایران در زمینه فناوری‌های روز دنیا در صنعت ساختمان نیازمند ورود فناوری به کشور است و بنابراین باید زمینه سرمایه‌گذاری سرمایه‌گذاران خارجی را در ایران فراهم کند. موضوعی که با اما و اگرهای زیادی مواجه است.

بی‌اعتمادی سرمایه‌گذاران خارجی

نایب‌رئیس کمیسیون سرمایه‌گذاری و تامین مالی اتاق بازرگانی تهران در گفت‌وگو با خبرنگار صمت در این مورد می‌گوید: قوانین جذب سرمایه‌گذار در ایران به گونه‌ای تدوین شده است که شرایط مطلوبی را برای سرمایه‌گذاران خارجی فراهم کرده است. اما در سال‌های گذشته به دلایل متعددی از جمله مخدوش بودن چهره ایران در نگاه مجامع بین‌المللی و کشورهای اروپایی، اعتمادی برای سرمایه‌گذاری شرکت‌های خارجی در ایران وجود نداشت.

به گفته «فریال مستوفی»، نخستین گام یک کشور برای جذب سرمایه‌گذار جلب اعتماد و ایجاد بستر مناسب برای سرمایه‌گذاران است، این در حالی است که ایران به دلیل سیاست‌های نادرست دولت پیشین، چهره‌ای همانند کشورهای عراق، سوریه و افغانستان در نظر کشورهای اروپایی داشت بنابراین جایگاه مناسبی برای سرمایه‌گذاری نبود. وی تغییر دائمی قوانین و آیین‌نامه‌های سرمایه‌گذاری را عامل مهم دیگری در عدم تمایل سرمایه‌گذاران خارجی به سرمایه‌گذاری در ایران می‌داند و می‌گوید: سرمایه‌گذار باید براساس اصول و قوانین ثابتی سرمایه خود را به تولید و صنعت یک کشور تزریق کند که در این راستا این مهم، در بخش صنعتی‌سازی ساخت‌وساز شکل جدی‌تری به خود می‌گیرد؛ چراکه صنعتی‌سازی در بخش انبوه‌سازی نیازمند سرمایه‌های هنگفت است.

لزوم تبلیغات درسطح جهانی

نایب‌رئیس کمیسیون سرمایه‌گذاری اتاق بازرگانی و صنایع و معادن تهران راه برون‌رفت از این وضعیت را تبلیغات گسترده در سطح بین‌الملل می‌داند و می‌گوید: اکنون سرمایه‌گذاران خارجی به‌دلیل رکود در کشورهای اروپایی نیازمند مکان امنی برای سرمایه‌گذاری پول‌های سرگردان خود هستند؛ بنابراین بستر بسیار مناسبی برای تبلیغات و رفع سوءظن کشورهای اروپایی در مورد ایران وجود دارد تا علاوه بر ورود فناوری‌های نوین، صنعت ساخت‌وساز ایران نیز متحول شود.

به گفته مستوفی، اگر بخش صنعت و تولید درگیر مسائل سیاسی نباشد، ایران یکی از اهداف مهم سرمایه‌گذاران خارجی محسوب می‌شود.

بیشتر کارشناسان بخش مسکن و ساخت‌وساز بر این باورند که ایران از نظر صنعتی‌سازی ساخت‌وساز هیچ جایگاهی در میان کشورهای پیشرفته ندارد و تاسیس کارخانه‌های مصالح ساختمانی صنعتی‌سازی شده و تولید این مصالح نه‌تنها به نفع صنعتگر و سرمایه‌گذار داخلی نیست، بلکه ورود سرمایه‌گذار خارجی نیز اقدامی نادرست و نابجاست چراکه ساخت‌وساز در ایران همچنان به شیوه سنتی انجام می‌شود.

شرایط ناعادلانه سرمایه‌گذاری

بازرس انجمن انبوه‌سازان تهران نیز در گفت‌وگو با خبرنگار صمت در این زمینه معتقد است: شرکت‌های ایرانی زیادی با سرمایه‌های نسبتا متوسط در بخش صنعتی‌سازی ساختمان سرمایه‌گذاری کرده‌اند، اما اگر نیازی به ورود سرمایه‌گذار خارجی باشد، باید این سرمایه‌ها در سطح کلان مانند ساخت شهر یا شهرک مورد استفاده قرار گیرد.

به گفته «محمدمهدی مافی» ورود تجهیزات و ماشین‌آلات، بدون در نظر گرفتن تعرفه‌های گمرکی و ارائه قیمت‌های ویژه برای سرمایه‌گذاران خارجی، زمینه فعالیت این شرکت‌ها را در ایران به خوبی فراهم می‌کند؛ این در حالی است که سرمایه‌گذاران داخلی از چنین شرایطی برخوردار نیستند و این اختلاف می‌تواند پیمانکار و سرمایه‌گذار داخلی را متضرر کند.

وی باز شدن درهای ورودی کشور به سوی سرمایه‌گذاران خارجی را باعث ایجاد رقابت و افزایش تولید می‌داند و می‌گوید: نگاه سرمایه‌گذار نباید منحصر به سرمایه‌گذاری و سود باشد، بلکه باید نگاه توسعه‌گرانه نیز داشته باشد به این معنا که هدف از سرمایه‌گذاری را علاوه بر سودآوری، توسعه و پیشرفت در کشور مقصد بداند. بازاریابی برای جذب سرمایه‌گذار در صنعت ساخت‌وساز موضوعی است که مافی بر لزوم آن تاکید می‌کند و می‌افزاید: به نظر می‌رسد تاکنون هیچ‌گونه بازاریابی برای جذب سرمایه‌گذار خارجی انجام نشده است و نباید توقع داشت در شرایطی که زیرساخت‌های لازم برای آورده سرمایه‌داران خارجی مهیا نیست، بازاریابی در این زمینه بتواند موفق عمل کند.

از دست‌رفتن یک فرصت خوب!

آنچه در صحبت‌های نایب‌رئیس کمیسیون سرمایه‌گذاری و تامین مالی اتاق بازرگانی تهران مطرح شد، ایجاد بستر اعتماد مالی برای سرمایه‌گذار خارجی در ایران است؛ موضوعی که محمدمهدی مافی نیز بر آن تاکید می‌کند و ادامه می‌دهد: خطر ریسک سرمایه‌گذاری در کشورهای پیشرفته بالاتر از کشورهای جهان سوم است، چراکه به دلیل رقابت زیاد میان سرمایه‌گذار، هیچ تضمینی برای امنیت مالی سرمایه‌گذار وجود ندارد، این درحالی است که کشورهای جهان سوم مانند ایران به دلیل نبود رقبای زیاد می‌توانند امنیت مالی بیشتری داشته باشند، اما درحال‌حاضر این فرصت مناسب به‌دلیل نبود زیرساخت‌های مناسب و بی‌اعتمادی سرمایه‌گذاران خارجی نسبت به ایران، درحال از دست رفتن است. مافی معتقد است که صنعتی‌سازی باید به درون شهرها نیز نفوذ کند و حضور کشورهای پیشرفته و ارائه فناوری‌های نوین صنعتی‌سازی ساختمان نیز می‌تواند مشوق خوبی برای ایجاد بستر پیشرفت این شیوه ساخت‌وساز باشد.

نباید فراموش کرد که نوآوری در هر بخش و صنعتی همیشه با مخالفت‌ها، چالش‌ها و نگرانی‌هایی همراه بوده است، اما آنچه باعث سرعت‌بخشی به ورود و پیشرفت این نوآوری می‌شود، ایجاد بسترهای فرهنگی و تمایل به رسیدن به تراز کشورهای پیشرفته است، در غیر این صورت نباید انتظار داشت که یک فناوری به خودی خود جایگاه خود را در کشوری بیابد.

روی خط خبر

صمت- ابراهیم شوشتری، معاون عملیات هوانوردی شرکت فرودگاه‌های کشور از افزایش ۱۰/۳درصدی پروازهای عبوری بر فراز آسمان کشور طی تیرماه سال‌جاری خبر داد و گفت: پروازهای داخلی و خارجی صورت گرفته در تیرماه سال‌جاری نسبت به خردادماه کاهش یافت.طی ماه گذشته ۱۴ هزار و ۶۴۸ پرواز عبوری بر فراز کشور انجام شد که در مقایسه با مدت مشابه سال گذشته ۱۰/۳درصد رشد نشان می‌دهد. بر این اساس آمارها حاکی از این است که پروازهای داخلی ۳/۵درصد کاهش و پروازهای بین‌المللی ۵/۷درصد افزایش داشته است.

ایسنا- مسلم بیات، مدیرکل استاندارد تهران با اعلام خبر بازرسی از مراکز تولید مصالح ساختمانی، از توقیف بتن آماده با نام‌های تجارتی صادق صفوی‌اصل و فجر مبین، در تهران و در اوایل تیر ماه خبر داد و گفت: در جریان این بازرسی‌ها، کارشناسان این اداره کل این بتن‌های مذکور را به علت غیراستاندارد بودن، در محل تولیدشان، در جاده سیمان و در جاده کرج – شهریار، توقیف کردند. همچنین در بازرسی از واحدهای تولید مصالح ساختمانی در سطح استان تهران، رنگ ساختمانی با نام تجارتی ماهلا، در واحدی در شهرک صنعتی خوارزمی، غیراستاندارد تشخیص داده شد.

تسنیم- باران هاشم‌زهی، مدیرعامل شرکت عمران پرند با تاکید بر این‌که بر اساس برنامه اولویت اول افتتاح پروژه‌های مسکن مهر آماده شد، گفت: این در حالی است که به‌دلیل نبود انشعابات آب، برق وگاز این واحدها قابل واگذاری به متقاضیان نیست. هر چند دستگاه‌های خدماتی به این مسئله ورود پیدا کرده‌اند اما این دستگاه با مشکلاتی از جمله مسائل اعتباری مواجه هستند.

فارس- سیدمهدی هدایت، مدیرکل حقوقی و املاک عمران شهرهای جدید از ابلاغ دستورالعمل تبدیل مسکن مهر ۹۹ ساله به خودمالکی خبر داد و گفت: متقاضیان می‌توانند با پرداخت بخشی به‌صورت نقد و بخشی به‌صورت اقساط زمین را به نام خود کنند. دستورالعمل تبدیل مسکن مهر ۹۹ساله به خودمالکی به شهرهای جدید ابلاغ و در آن تاکید شده که متقاضیان مسکن مهر هیچ اجباری برای این کار ندارند.

مهر- فریبرز واحدی، مدیرکل راه و شهرسازی استان تهران با اشاره به بسترسازی برای دور دوم سفرهای ایمن تابستانی، گفت: این اداره کل ضمن برنامه‌ریزی برای سفرهای تابستانی با توجه به تجربه سال‌های گذشته و همچنین یاری گرفتن از نیروهای انسانی کارآزموده و وسایل و تجهیزات به روز، روکش و بهسازی جاده‌های استان را در دستور کار خود قرار داده است.

ایسنا- علی جهاندیده، معاون بندری و مناطق ویژه سازمان بنادر و دریانوردی با بیان اینکه شرکت‌های خارجی از طرق مختلف برای حضور در ایران اعلام آمادگی کرده‌اند، گفت: لغو تحریم‌ها زمینه بازگشت شرکت‌ها به ایران را فراهم کرده است و با توجه به قطع ارتباط تمامی کشتی‌های خارجی با ایران در چندماه گذشته، شرکت‌ها در حال ارزیابی شرایط و سنجش بنادر ایران هستند تا برای درخواست رسمی اقدام کنند.

باشگاه خبرنگاران- وام ودیعه مسکن تا رقم ۱۵میلیون تومان برای اجاره کردن واحد مسکونی به متقاضیان پرداخت می‌شود تا همزمان با سازمان مدیریت شهری و وزارت راه و شهرسازی بتوانند هرچه سریع‌تر این مناطق را بهسازی کنند.

ایرنا - مدیران بانک مرکزی، وزارت مسکن و شهرسازی، سازمان بورس، فرابورس ایران و بانک مسکن، برای کاهش قیمت اوراق تسهیلات مسکن جلسه‌ای ویژه برگزار کردند و جزئیات تصمیمات این کارگروه به‌زودی اعلام خواهد شد.

صمت- عزیزالله مهدیان، معاون بازسازی و مسکن روستایی بنیاد مسکن انقلاب اسلامی از بازنگری و افزایش تسهیلات مسکن روستایی تا سقف ۱۸میلیون تومان در صورت موافقت هیات وزیران خبر داد و گفت: از سال ۹۱ تسهیلات نوسازی مسکن روستایی با تعیین سقف هر واحد ۱۲میلیون و ۵۰۰ هزار تومان است، اما میزان پرداخت تسهیلات مسکن روستایی در سال ۹۳ بازنگری و به‌زودی سقف آن قطعی خواهد شد.

گپ

عزم مجلس برای رفع خلأهای قانونی صنعتی‌سازی

یلدا یزدان‌فرحی: وارد شدن یک صنعت تولیدی به عرصه رقابت بین‌المللی می‌تواند به منزله گشوده شدن درهای بازارهای جهانی و به‌تبع آن ارزآوری برای کشور باشد.

در چنین شرایطی به‌روز بودن فناوری لازمه ورود به این عرصه رقابتی می‌شود چراکه هر کشوری برای باقی ماندن در فهرست کشورهای پیشرفته، نیازمند استفاده از فناوری‌های روز دنیاست و علاوه بر این در بحث تحقیق و توسعه می‌تواند با کشورهای پیشرفته تعاملات مفیدی داشته باشد.اگرچه ایران در بسیاری از صنایع توان رقابت با کشورهای به روز دنیا را دارد، اما هنوز در بخش صنعتی‌سازی از توان رقابتی بالایی برخوردار نیست. در این زمینه با محسن بیگلری، عضو کمیسیون صنایع و نماینده مردم سقز و بانه در مجلس گفت‌وگو کردیم که در ادامه می‌خوانید.

چرا صنعتی‌سازی ساخت‌وساز در ایران توان رقابتی شدن را ندارد؟ آیا محدودیت‌های قانونی در این زمینه وجود دارد؟مجلس و نمایندگان مردم در این زمینه چه اقداماتی انجام داده‌اند؟

اینکه چرا صنعتی‌سازی در ایران توان رقابت با کشورهای پیشرو در این زمینه را ندارد، نمی‌توان یک یا دو دلیل را عامل دانست. عوامل متعددی ازجمله آماده نبودن زمینه‌های مادی، فرهنگی، حمایتی و عوامل متعدد دیگری دست به دست هم داده‌اند و ایران را از عرصه رقابت در صنعتی‌سازی ساخت‌وساز دور کرده‌اند.در این زمینه محدودیت قانونی خاصی وجود ندارد. سازمان نظام مهندسی ساختمان متولی امور ساخت‌وساز در کشور است و می‌تواند از طریق پیشنهادهای راهگشا، مشوق‌های لازم و بسترسازی مناسب، زمینه توسعه و رقابتی شدن صنعتی‌سازی را فراهم کند.

از این‌رو به‌دلیل کاهش هزینه‌ها و افزایش استحکام ساختمان‌ها از طریق صنعتی‌سازی می‌تواند اولویت صنعت ساختمان در کشور باشد. در این راستا سعی و تلاش وزارتخانه و نهادهای مسئول در جهت تقویت این بخش باید دوچندان شود. بی‌شک مجلس نیز در صورت نیاز، خلأهای قانونی را شناسایی و برطرف خواهد کرد.

به نظر شما چه اقداماتی می‌تواند سرعت این حرکت را بیشتر کند؟

آنچه مشهود است عدم شکل‌گیری مناسب و کارشناسی شده صنعتی‌سازی ساختمان در کشور است. چراکه پیش از آنکه موانع، معایب، مزایا و محاسن این روش در ایران مورد بررسی کارشناسی قرار گیرد، در صنعت ساخت‌وساز به‌کار گرفته شد. بی‌شک هر اقدام کارشناسی نشده‌ای در میانه راه به بن‌بست خواهد رسید و متحمل هزینه‌های دوچندان خواهد شد. اما خط‌مقدم تحقق صنعتی‌سازی در ایران انبوه‌سازان هستند.

دولت و مجلس نیز طی فرآیند کار در صورت نیاز می‌توانند در جهت‌دهی و تقویت این شیوه نوین کمک کنند. اما مهم‌تر از هر چیز سیاست‌گذاری درست دولت برپایه حمایت، می‌تواند حرکت به این سمت را سرعت بخشد.

رخداد

۲۵ درصد فوتی‌های جاده‌ای بی‌سواد هستند

آمارها حکایت از آن دارد که ۳۰ درصد از فوتی‌های ناشی از تصادفات رانندگی در طول سال مربوط به فصل تابستان بوده و بیشترین کشته‌شدگان را شهریورماه با سهم ۱۲/۸درصد به خود اختصاص داده است. با توجه به اینکه امسال ماه مبارک رمضان از تیرماه آغاز شد، بخش زیادی از مسافرت‌های تابستانی به بعد از این ماه موکول شده و این موضوع لزوم توجه به نحوه رانندگی و رعایت مقررات از سوی شهروندان را بیش از پیش ضروری می‌نماید. میانگین سنی تلفات رانندگی هم نشان می‌دهد بیشترین مرگ ناشی از سانحه رانندگی در میان سنین ۲۱ تا ۳۰ سال اتفاق می‌افتد که براین اساس ۲۵ درصد فوتی‌ها در این سن قرار دارند و ۵/۱۷ درصد هم مربوط به گروه سنی ۳۱ تا ۴۰ سال هستند. همچنین افراد با شغل آزاد بالاترین میزان فوتی‌ها یعنی رقم ۲۸/۹درصد را به خود اختصاص داده‌اند و پس از آنها خانم‌های خانه‌دار ۱۵/۸درصد و کارگران ۱۰/۳درصد در ردیف‌های دوم و سوم هستند. از سوی دیگر، تحصیلات افراد نقش زیادی در چگونگی رانندگانی آنها دارد؛ به‌طوری‌که آمارها نشان می‌دهد ۲۴درصد فوتی‌های ناشی از تصادفات جاده‌ای بی‌سواد هستند و ۲۲/۷درصد آنها تحصیلات ابتدایی، ۲۰درصد تحصیلات راهنمایی، ۵/۷درصد دبیرستانی، ۱۳درصد زیردیپلم و ۱۰/۳درصد دانشجو و یا بالاتر از لیسانس هستند. بنابراین ۲/۸۷ درصد از فوتی‌ها را افراد دیپلم و یا زیردیپلم تشکیل می‌دهد که در نهایت این آمارها نقش عوامل انسانی در رانندگی و تصادفات جاده‌ای را بیشتر نشان می‌دهد.

بررسی مشکلات پزشکان زن در جامعه

پزشکی با تاملی زنانه

گروه آینه: ۷ سال سختی ۳ سال مرارت. حالا آنها لباس سفید پوشیده‌اند تا در بیمارستان، درمانگاه، مطب و کلینیک برای کادر درمانی موثر باشند. نیروهایی که باید جاری باشند مثل رگی که به یکسان خون را تقسیم و جاری می‌کند. بعد از دانشگاه زنان پزشک نیز به نسبت تخصص‌هایشان در جامعه مشغول به کار شده‌اند هرچند برای اعزام شدن به مناطق محروم پروایی ندارند اما به امنیت و امکانات نیازمندند. تامین امنیت حتی در مناطق پایین و بالای شهر برای پزشکان زن دغدغه‌ای مسئله‌ساز است تا آنجا که آنها که ملزم هستند برای اجرای تعهد خود ۱۲ سال به مناطق محروم و دور افتاده اعزام شوند از بیم دوری و نبود امنیت پا پس کشیده‌اند.

چند سال پیش مجلس شورای اسلامی تصویب کرد تا آن دست از دانشجویانی که با نمره پایین در رشته‌های پزشکی و تخصص‌های وابسته به خرج دولت پذیرفته می‌شوند متعهد شوند تا در ازای آن ۱۲ سال در نقاط دورافتاده و مورد نیاز به خدمت دولت درآیند. اما حالا در کنار بسیاری مشکلات، پزشکان زن به تعداد کمتری جذب مراکز درمانی می‌شوند. ایرج خسرونیا، رئیس جامعه متخصصان داخلی در گفت‌وگو با خبرنگار صدرت نیز مدعی همین اتفاق است: هرچند در دانشگاه‌ها خانم‌ها برابر با آقایان شرکت می‌کنند و حتی در برخی رشته‌های پزشکی تعداد خانم‌ها بیشتر می‌شود اما در زمان حضور در محل کار تعداد آنها کاهش می‌یابد. به این دلیل که بسیاری باید برای گذراندن طرح‌های ضمن خدمت خود به مناطق دور بروند و از آنجا که بانوان بعد از ازدواج تابع آقایان هستند، باید در کنار خانواده باشند یا خانواده نمی‌خواهند که آنها را دور از خود ببینند.

به گفته او در حال حاضر در رشته‌های پزشکی تعداد خانم‌ها به نسبت آقایان ۴۰ به ۶۰ درصد است اما در محل کار یا حضور در مناطق محروم تعدادشان بسیار کمتر از آنچه که در مراکز دانشگاهی بوده، است.

پیش از این نیز سید امیرمحسن ضیایی، معاون وزیر بهداشت اعلام کرده بود که دختران در صحنه رقابتی کنکور در حال حاضر نیز بیشترین قبولی را در پزشکی عمومی دارند.

به گفته خسرونیا اما خانم‌ها ترجیح می‌دهند در شهرهای خود یا در مراکز استانی کار کنند. درحالی که با توجه به نیاز سراسر کشور به حضور پزشکان عمومی و متخصص با کمبود پزشک برای خدمت در مناطق محروم مواجه هستیم. پیشنهاد ما به وزارت بهداشت این است که افراد را در محل‌های بومی خود به‌کار بگیرد و به نوعی پزشک در شهر محل زندگی پدر و مادر و خانواده‌اش مشغول به کار شود چراکه مسلما کسی که در تهران درس خوانده قبول نمی‌کند که در زاهدان، بندرعباس یا کردستان مشغول به کار شود. بنابراین پیشنهاد ما این است که در تمام رشته هابه‌خصوص رشته زنان و زایمان که بیشتر زنان از آن فارغ‌التحصیل می‌شوند نیروهای بومی استخدام شوند تا این کمبود پزشک در مناطق دورافتاده جبران شود.

آنها باید ۱۲ سال دور شوند

۲ ماه از تجمع ۳۰۰ نفری متخصصان زن مقابل وزارت بهداشت می‌گذرد این ۳۰۰ پزشک متخصص زن در اعتراض به طرح خدمت در مناطق محروم به مدت ۱۲ سال، مقابل ساختمان وزارت بهداشت تجمع کرده بودند تا بگویند که برای اعزام به مناطق محروم آماده نیستند اما معاون آموزشی وزیر بهداشت همان زمان اعلام کرد که اعتراض آنان موجه نیست زیرا آنان تعهد داده و از سهمیه استفاده کرده‌اند.

شهلا میرگلوبیات، عضو کمیسیون بهداشت نیز در گفت‌وگو با گروه آینه اعلام کرد که وقتی این افراد در رشته‌های پزشکی به‌خصوص در دوره‌های تخصصی که افراد نخبه می‌توانند به راحتی قبول شوند پذیرفته شدند از آنها تعهد گرفته شد تا براساس نیاز در مناطق محروم به مدت ۱۲ سال خدمت کنند. به گفته او این تعهد از کسانی گرفته می‌شود که با نمره‌ای پایین‌تر از حد لازم در دوره‌های تخصص یا عمومی پذیرش شده‌اند «در واقع تعهد برای خدمت ۱۲ سال به نوعی سهمیه آنها محسوب می‌شود تا در پایان تحصیل وزارت بهداشت بتواند از آنها در مناطق محروم استفاده کند در غیر این صورت حقوق افرادی که نمره بالاتر از آنها دارند و دوست ندارند این دوره را بگذرانند ضایع شده است اما متاسفانه دیده می‌شود افرادی که در ابتدا قبول کرده‌اند که این تعهد را انجام بدهند و در رشته مورد نظر تحصیل کرده‌اند حاضر به انجام این تعهد نیستند.»

میرگلو بیات توضیح می‌دهد که این طرح در واقع طرحی از سوی نمایندگان مجلس بود که به مجلس آمد و رای نمایندگان را هم گرفت. «من با چند نفر از دوستان مخالف تصویب این قانون بودیم و حالا می‌بینیم که این طرح شکست خورده است. چراکه پزشکانی که حاضر نیستند به مناطق مورد تعهد خود بروند با پارتی بازی می‌روند شروع به کار می‌کنند.»

زنان در برخورد با تضادهای فرهنگی

پیش از این پزشکان عمومی سراسر کشور هم از اعزام به مناطق محروم برای شروع به کار پزشک خانواده استقبالی از خود نشان نداده بودند و متعاقب آن پزشکان زن هم از چنین موضوعی خشنود نبودند. اما الهام سپندارند، یک متخصص پوست و مو در گفت‌وگو با گروه آینه صدرت درباره محدودیت‌های شغلی حتی در رشته‌ای که نخبگان علمی کشور از آن به پست‌های تخصصی می‌رسند، می‌گوید که اگرچه زنان در این حرفه کمتر دچار تبعیض و نابرابری می‌شوند اما با برخی مسائل روبه‌رو می‌شوند که در مناطق محروم و فقیرنشین بیشتر نمود دارد.

به گفته او پزشکان به دلیل سختی‌هایی که در آزمون‌های دانشگاهی می‌گذرانند نشان داده‌اند که از هوش طبیعی بالاتری برخوردار هستند. چراکه پزشکان دوره تحصیلی سختی را می‌گذرانند .۷سال دوره عمومی که همراه با کار در بیمارستان است و به همراه کشیک شب. بنابراین پزشکان در طول دوره تحصیل با سختی‌ها و مرارت کار آشنا می‌شوند. به گفته این پزشک زن اما در حالت کلی باید گفت در این رشته زنان نسبت به همکاران مرد خود کمبود کمتری احساس می‌کنند. اما وقتی حرف از مناطق محروم به میان می‌آید باید گفت که مثلا در استان خراسان‌رضوی در منطقه‌ای نظیر کلات اگرچه با وجود محدودیت‌های زیاد زنان در آن کار کرده‌اند اما همیشه مشکلاتی برای حضور زنان در این منطقه هست. تجربه خود من از کار کردن در نقاط محروم پایین شهر در مشهد هم نشان می‌دهد که زنان دارای محدودیت‌هایی در این مناطق هستند. مثلا فرق زیادی بین شرایطی که یک پزشک زن که در اورژانس بیمارستان کار می‌کند با یک مرد است. مثلا من در آن دوران همیشه مضطرب بودم که در مواجه با همراه بیمار مشکلی برایم پیش نیاید یا حمله‌ای صورت نگیرد چراکه در همین زمینه هم عکس‌العمل دفاعی من در مقابله با یک مرد ضعیف‌تر است و همین موضوع بر تمرکز روی کار تاثیر می‌گذارد. او به مشکلات فرهنگی مردم در این زمینه نیز اشاره می‌کند: «در مناطق پایین شهر شما با فرهنگ خاصی از مردم روبه‌رو هستید که هنوز با حضور زنان در برخی مشاغل مشکل دارند یا برخی افراد هستند که پزشکان مرد را به زن ترجیح می‌دهند و مثلا به نوعی معتقد هستند که کار یک پزشک مرد از من می‌تواند بهتر باشد. همین مسائل باعث می‌شود که مثلا اگر قرار باشد من در منطقه پایین شهر مطب داشته باشم همیشه برای رفت‌وآمد یا تا دیروقت کار کردن در محل کارم استرس و نگرانی داشته باشم.»

حالا اما زنان کلاه بر سر می‌گذارند تا در دورافتاده‌ترین معدن‌ها کار کنند، در کوچک‌ترین شهرهای مرزی فرماندار شوند و در محروم‌ترین روستاها بهیار، پرستار و پزشک شوند ،اما عادلانه.

دریچه

غرویان:

اشتغال زنان و مردان الزام زندگی مدرن است

یک مدرس حوزه و دانشگاه در مورد تفکیک جنسیتی در شهرداری تهران به قصد سالم‌سازی محیط کار گفت: به هر حال ممکن است در محیط کار آقایان و خانم‌ها با هم گفت‌وگو کنند که این از لوازم زندگی مدرن است و بالاخره ما باید واقعیت‌های دنیای جدید را بپذیریم و به لوازمش هم ملتزم باشیم یا اینکه برگردیم به ۵۰۰ یا هزار سال قبل و در چادر و غار زندگی کنیم.

محسن غرویان در گفت‌وگو با ایلنا در مورد تفکیک جنسیتی در شهرداری تهران به‌دلیل آنچه «غیرت» ذکر می‌شود، تصریح کرد: اینکه تفکیک جنسیتی با توجه به شرایط اجتماعی در همه محیط‌ها امکان دارد یا ندارد یا اینکه لزوما تفکیک جنسیتی غیرت دینی را به‌وجود می‌آورد یا نمی‌آورد، محل تامل و بحث است.

وی افزود: بعضی کارها احتیاج به همفکری و همکاری زن و مرد دارد و در چنین شرایطی باید دید تفکیک جنسیتی افت کاری می‌آورد یا نمی‌آورد. آیا راندمان کاری بیشتر می‌شود یا کمتر می‌شود؛ اینها بحث‌هایی است که علمای دین و روانشناسان باید درمورد آن اظهارنظر کنند.

غرویان با بیان اینکه در هر تصمیمی باید شرایط زمان و مکان را در نظر بگیریم، ادامه داد: در شرایطی که تعداد خانم‌های تحصیلکرده از آقایان بیشتر است، این خانم‌ها نیاز به شغل دارند، بنابراین آقا و خانم هر دو مجبورند که شاغل باشند.

وی افزود: برخی اسلام را طوری تفسیر می‌کنند که به نظر من با تفسیر آنها انسان باید در غار زندگی کند؛ این در حالی است که حضرت امام(ره) فرمودند خانم‌ها باید به صحنه سیاست و اجتماع بیایند.

اعلام جزئیات بیمه آزاد زنان خانه‌دار

معاون فنی و درآمد سازمان تامین اجتماعی درباره بیمه آزاد زنان خانه‌دار به‌تازگی گفته است: با مراجعه هر تعداد زن خانه‌دار آمادگی داریم از طریق بیمه حرفه‌ها و مشاغل آزاد آنها را بیمه کنیم و در این خصوص هیچ محدودیتی وجود ندارد.

محمدحسین زدا، در گفت‌وگو با مهر تاکید کرد: بیمه زنان در قالب مشاغل آزاد از قبل وجود داشته و محدودیتی تاکنون از سوی سازمان تامین اجتماعی ایجاد نشده است اما براساس قانون بودجه کشوری بیمه زنان خانه‌دار از وظایف وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی است و باید با همکاری و هماهنگی تامین اجتماعی و بیمه روستاییان و عشایر اجرا شود.

به گفته وی، در صورت بیمه دولتی سهمی از بیمه زنان خانه‌دار باید از سوی دولت پرداخت شود و مابقی از خود این افراد دریافت خواهد شد. بودجه دولت باید برای اجرایی شدن بیمه زنان خانه‌دار به حساب وزارت تعاون ریخته شود.

معاون فنی و درآمد سازمان تامین اجتماعی ادامه داد: بدین منظور سازمان تامین اجتماعی نرم‌افزار و آیین‌نامه لازم را تدوین کرده و هر اندازه که اعتبار به ما اختصاص داده شود نسبت به بیمه زنان خانه‌دار و بدسرپرست اقدام خواهیم کرد.

وی همچنین در مورد اجرایی شدن لایحه افزایش مرخصی زایمان افزود: ۲۹۵ میلیارد تومان برای اجرای افزایش مرخصی زایمان از ۶ به ۹ ماه نیاز داریم که البته این رقم به دولت اعلام شده است و در صورت اختصاص آن نسبت به اجرای مصوبه عمل خواهیم کرد.

زدا تصریح کرد: جلساتی با معاونت زنان ریاست‌جمهوری داشته‌ایم اما ظاهرا مشکلات اعتباری و نقدینگی دولت مانع اجرای این مصوبه شده است.

وی تاکید کرد: دولت به سازمان‌ها و دستگاه‌های زیرمجموعه خود اعلام کرده که سازمان‌ها در صورت تمایل به اجرای مصوبه افزایش مرخصی زایمان از محل اعتبارات داخلی خود می‌توانند اقدام کنند که بعید می‌دانم این کار اجرایی شود چون اعتبارات داخلی به اندازه بودجه و برنامه اختصاص داده شده است.

یادداشت روز

بی‌برنامگی مدیران و پراکندگی، عامل ماندگاری مشکلات زنان

توران ولی‌مراد
مدیر شبکه ایران زنان

هر از چندگاهی به همت رسانه‌ها و فعالان حوزه زنان مباحث و مسائلی از مشکلات زنان مطرح می‌شود. از خلأهای قانون و قوانین تبعیض‌آمیز گرفته تا بیمه زنان خانه‌دار و تبعیض و تفکیک‌های جنسیتی درس و اشتغال از مشکلات زنان کارگر، کارمند، دانشجو و دانشگاهی تا تبعیض در حوزه مدیریت و سیاست و تا مشکلات خانوادگی. فرصتی برای برشمردن نیست ولی اگر جایی برای گفتن باشد حتی زنان حاضر در مجلس و احزاب و زنان در جایگاه‌های مدیریت ارشد هم از تبعیض‌ها نسبت به خود خواهند گفت.

بیش از ۳ دهه از انقلاب گذشته و در همه این سال‌ها زنان به سهم خود در جهت به بار نشستن انقلاب و تثبیت نظامی اسلامی و مردمسالار و تقویت و توانمندی خود تلاش کرده‌اند. این سهم خود زنان بوده است در جهت ارتقای جایگاه خود ولی متاسفانه چرخه مدیریتی که بنا بوده است به «امور زنان» در کشور رسیدگی کند در عمل در جهت ارتقای جایگاه زنان، رفع تبعیض‌ها و رفع مشکلات زنان کارنامه درخشانی نداشته است. همین که مشکلات در ارتباط با زنان رفع نمی‌شوند بلکه از شکلی به شکل دیگر تبدیل می‌شوند و تکثر می‌یابند خود به معنی موفق نبودن این واحدهاست.

مهم‌ترین این چالش‌ها نگاه انحصارطلبانه مردان در مدیریت و در دست داشتن مراکز تصمیم‌گیر و تصمیم‌ساز بوده است. ولی چالش‌ها و موانع یک موضوع است و نبود برنامه عملی در جهت رفع مشکلات زنان و ضعف شدید مدیریت نیروهای موجود یک موضوع دیگر. در همه این سال‌ها زنان با توانمندی‌های فوق‌العاده به همراه مردانی که خواهان تثبیت جایگاه انسانی زنان بوده و هستند همواره برای دستیابی به این هدف در صحنه و همراه بوده‌اند. در مقابل در همه این سال‌ها آنچه عملی نشده است، رفع مشکلات زنان بوده است.

جریان‌های مختلف سیاسی به قدرت می‌رسند و مراکز رسمی قانونگذاری یا اجرا در اختیار آنان قرار می‌گیرد. در طول ۲ دهه در دستگاه‌ها واحدهایی هم به نام زنان تعیین شد. از دانشگاه و رشته درسی و واحدهای پژوهشی تا معاونتی برای رئیس‌جمهوری در امور زنان و خانواده و واحدهایی در دستگاه‌های اجرایی و سازمان‌ها و نهادهای مختلف به نام «امور زنان» سهم اندک زنان از دستگاه‌ها بوده است. فارغ از این که تعریف این جایگاه‌ها چیست و ماموریت آنها کدام است تغییر جریان و مسیر در موضوع «امور بانوان» خود عامل و باعث تشتت در جهت‌گیری و تعیین چشم‌انداز و مهم‌تر از آن ماندن در محدوده‌ای که توسط آقایان رئیس تعیین می‌شود از مشکلات و محدودیت‌های این واحدها بوده است. در عین حال بی‌برنامگی و ضعف مدیریت با تکیه و تمرکز بر مشکلات پنهان نمی‌شوند.

از مراکز اجرایی، اجرا خواسته می‌شود. ماموریت با عمل است که کارنامه را درخشان یا مردود می‌کند و اجرا و عمل هم با برنامه عملی تعریف می‌شود. مشکل اصلی حوزه زنان بی‌برنامگی دستگاه‌ها و واحدهای امور زنان آنها در جهت رفع مشکلات زنان و خانواده‌ها بوده و همچنان هست. رفتن و آمدن و دید و بازدید و گفتم و گفت و امضا کردن و سخنرانی کردن و حتی موضع‌گیری در جهت رفع مشکلات زنان به معنی رفع مشکلات زنان نیست. انجام پژوهش‌هایی که به کار گرفته نشوند، برگزاری همایش‌هایی که در عمل بی‌تاثیر باشند، امضا کردن تفاهمنامه‌هایی که از میانه‌راه بیایند و در میانه‌راه رها شوند به معنای رفع مشکلات زنان نیست. دستگاه‌های اجرایی در حوزه زنان اعم از معاونت زنان ریاست جمهور و مشاورین وزرا و فراکسیون زنان مجلس که باید در حوزه خود عملکردی داشته باشند و شورای فرهنگی اجتماعی زنان و امور زنان سایر دستگاه‌ها از مجمع تشخیص مصلحت نظام تا باقی دستگاه‌ها چه وظایفی دارند و این وظایف از کجا تعیین و نظارت می‌شود؟ عملکردها و عمل‌نکرده‌های این واحدها چگونه و با چه شاخص‌هایی بازرسی می‌شوند و این واحدها چه ماموریت‌هایی را پیگیری می‌کنند؟

اشکال اصلی همین جاست که همه دستگاه‌های مربوط به زنان در کل سیستم به حال خود رها هستند به تعبیر دیگر خودشان تعیین می‌کنند که چه بکنند و چه نکنند و بعد هم کاری می‌کنند و کاری را نمی‌کنند. برنامه‌های کلی و گل‌وگشادی که نظارت بر کرده‌ها و نکرده‌هایی را ایجاب نمی‌کند به کدام کار می‌آید؟ اساسا کدام دستگاه بر کدام دستگاه ناظر است؟ بر همین اساس نظارت و بررسی بر عملکرد واحدهای زنان در جهت ماموریتی که به آن موظف هستند، وجود ندارد. دستگاهی که بودجه و امکانات در اختیار داشته باشد و از جایی هم تعیین نشود که موظف به انجام چه ماموریت‌هایی است و از جایی هم نظارت و بررسی نشود نتیجه همین است که در همه این ۲ دهه در حوزه زنان بوده است.

در جامعه مردمسالار تشکل‌های مدنی و رسانه‌ها نقش تعیین‌کننده و پررنگ دارند و دانشگاه در خدمت رشد و تعالی مردم از یک سمت و از زاویه علمی و کارشناسی دولت‌ها را موظف به انجام کارهای ضروری می‌کند. در جامعه‌ای که تشکل‌های مدنی یا توسط دولت ساخته شوند یا امکانات شان را از دولت بگیرند بدیهی است نقش اصلی آنها بشود پیاده نظام مقام‌های دولتی.

در همه این سال‌ها جریان‌های مختلف سیاسی که به قدرت رسیده‌اند یا هر یک که «امور زنان» واحدها و دستگاه‌ها را در اختیار داشته‌اند، با بهره گرفتن از همین تشکل‌های مدنی هم جهت و رسانه‌ها در عمل به عوض رفع مشکلات زنان در جهت تقویت جریان سیاسی خود فعال شده‌اند. ساختن و بنا نهادن یا جذب و تقویت تشکل‌های مدنی همراه هم جهت برخورد ابزاری در جهت تقویت دولت با تشکل‌های مدنی است. حضور نداشتن موثر و تعیین‌کننده نهادهای مدنی به عنوان پیگیری مطالبات زنان واحدهای امور زنان را به عوض این که واحدهایی در جهت رفع مشکلات زنان فعال کند به عنوان واحدهایی در جهت اقتدار و تقویت و حفظ جریان سیاسی پشت سر آنها تبدیل کرده است که این عمل به معنی کاری سیاسی و دقیقا به معنی سیاسی بازی است تارفع مشکلات زنان.

یک سال از دولت آقای روحانی با شعارهایی شکل گرفته از مطالبات زنان می‌گذرد، ولی همه این یک سال شعارها بوده‌اند که در گفتار تکرار شده‌اند در حالی که دستگاه اجرایی موظف به اجراست، نه وعده و امید و آرزو و سخن گفتن از زبان مطالبه‌گران و کارشناسان. دستگاه اجرایی کشور به عوض این که در جهت رفع مشکلات زنان درعمل فعال باشد تبدیل به بلندگویی در جهت طرح مطالبات زنان شده است. در همه این یک سال در جهت رفع یک مشکل از مشکلات زنان حتی یک برنامه عملی که مشخص کند مسیر را از کدام نقطه آغاز کرده، چه مراحل و اقداماتی را طی کرده و به کدام نقطه خواهد رسید، داده نشده.

بروند و بیایند و بدهند و بگیرند و سخن بگویند؛ همایش و نمایش و سخنرانی و دید و بازدید مدیران نه اسمش برنامه است و نه گره‌ای از مشکلات زنان را باز می‌کند. نبود نظارت و بررسی و موظف کردن به پاسخگویی و نبود وجود تشکل‌های مدنی و رسانه‌های پرسشگر دایره امنی است تا بی‌برنامگی مدیران ارشد همچنان ادامه داشته باشد. بی‌برنامگی باعث می‌شود که از آسیب‌ها هم پیشگیری نشود. به علاوه همین خلأ در عملکرد باعث می‌شود که جامعه برای مشکلاتی که با آنها روبه‌روست بر اساس شناخت و تجربه خود اقدام کند که به همین دلیل شاید یک مشکل را رفع کند، ولی مشکلات دیگر را به عنوان عوارض جانبی ایجاد خواهد کرد.

از این رو اگر رسانه‌ها بخواهند به راهی بروند که به نتیجه برسد راهی نیست جز این که از بی‌برنامگی مدیران ارشد پیشگیری کند، در غیر این صورت مشکلات زنان و خانواده‌ها همچنان بر زمین مانده و تکثیر می‌شود. رسانه‌ها اگر نقطه اصلی و موضوع آسیب‌زای اصلی را فراموش کنند یا به حوزه امن ببرند، با پرداختن به مسائل دیگر به نتیجه مطلوب که رفع مشکل است نخواهند رسید، چرا که در دستگاه‌های اجرایی کسی نیست تا در جهت رفع آن مشکل اقدامی کند. اولین و اصلی‌ترین ماموریت رسانه‌ها پاسخگو کردن مدیران است به عوض این که با حفظ دایره امنی برای آنها تبدیل به تریبون برای مسئولان شوند.

گسترش صمت
صنعت معدن تجارت
یکشنبه ۱۲مردادماه۱۳۹۳ - ۶ شوال ۱۴۳۵-۳آگوست ۲۰۱۴

صاحب امتیاز: سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران
مدیرمسئول و سردبیر: ناصر بزرگمهر
معاون سردبیر: مسعود دهشور
قائم مقام اداری ،مالی و بازرگانی : خلیل محمودی
دبیر تحریریه: محمود مقدس
مدیر فنی و هنری: مهدی نجفی
مدیر فناوری:علی‌رضا فخرآبادی
مدیر چاپ: بیژن بهادری

دبیر گروه عمومی: محمد آقازاده
دبیر گروه گزارش: مینو بدیعی
دبیر گروه صنعت: میترا ممسنی
دبیر گروه معدن: شهریار خدیوفر
دبیر گروه تجارت:عاطفه خسروی
دبیر گروه اقتصاد: مهدیه انوشه
دبیر گروه عکاسی: شیرین برناستی
دبیر ویرایش و تصحیح: حسین شیرازی

تلفن: ۸۲۱۹۰
فکس: ۸۸۷۱۳۷۳۰
سازمان آگهی‌ها: ۳-۸۸۷۲۲۷۳۲
امور مشترکین: ۸۸۷۲۲۷۳۵
روابط عمومی: ۸۸۱۰۵۳۰۹
توزیع و سازمان شهرستان‌ها: ۸۸۷۲۴۲۱۱
چاپ: انتخاب رسانه: ۲-۴۴۹۰۵۳۰۰
پیامگیر صوتی: ۸۸۱۰۵۳۰۴

نشانی: تهران، خیابان قائم مقام فراهانی، کوچه آزادگان
شماره ۲۶ کد پستی ۱۵۸۶۷۳۳۸۱۱
وب سایت: www.smtnews.ir
پست الکترونیکی: info@smtnews.ir
روابط عمومی: PR@smtnews.ir
آگهی: ads@smtnews.ir
مدیریت: management@smtnews.ir
پیامک: ۳۰۰۰۸۲۱۹۰

۸۸۱۰۵۳۰۴ الو وزیر

چرا در کشور هر وقت آب و برق کم می‌آید صنعت قربانی می‌شود و مراکز تولیدی تعطیل می‌شوند.

صمت امیدواریم با حل مشکلات این اتفاقات نیفتد.

چرا گزارشی تهیه نمی‌کنید که سهم تولید ملی از تولید لپ‌تاپ، کامپیوتر و... چقدر است، اگر در این مورد تولیدی رخ نمی‌دهد تا کی می‌خواهیم مصرف‌کننده محصولات دیگران باشیم.

صمت در این باره حتما گزارشی تهیه می‌کنیم

به مشکلات حمل‌ونقل کارگران هم توجه کنید، نصف در آمد ما صرف رفت‌وآمد ما می‌شود

صمت قابل توجه مسئولان

کاش خبرنگاران شما سری به مراکز صنعتی می‌زدند و از نزدیک با مشکلات آشنا می‌شدند

صمت حتما این کار را انجام خواهیم داد

حالا که وزارت مربوطه این روزنامه را منتشر می‌کند تدبیری بیندیشید که این روزنامه در مراکز صنعتی در دسترس اهالی صنعت و معادن قرار بگیرد.

کمی مراقب غلط‌های تایپ‌تان باشید

صمت حتما

نگاه دوم

امیدواریم فعالیت بخش توزیع با کمک نهادهای مسئول توزیع روزنامه صمت به گونه‌ای باشد که در مراکز تولید این روزنامه در دسترس باشد. هر پیشنهاد مفید مخاطبان عزیزمان در اختیار همکارانمان در پخش و توزیع قرار می‌گیرد.

گذر

اکسیر سیمرغ

محمد آقازاده
روزنامه نگار

وقت آن رسیده است پدیدارشناسی روح ایرانی بی‌پرده با خود رودررو شود و راه به آن خودآگاهی بکشد که همه بحران‌ها در پرتو شکل‌گیری آن می‌توانند حل شوند، خودآگاهی درک این نکته است که تمام امور بشری بر ساخته خود اویند و تنها بدست خود او هم قابلیت رفع شدن دارند، سال‌های طولانی است که ما به آمدوشد دولت‌ها چشم دوخته‌ایم که وضعیت کلی جامعه را تغییر دهند و اصلاحاتی را شکل بدهند که همه رویایش را داریم.

تحقق همه اصول را از نظم بوروکراتیک می‌خواهیم و حتی همه کابوس‌های فردیمان را هم به ناکارآمدی این نهاد وا می‌گذاریم.

دولت اما ثمره آگاهی ممکن جامعه است، وقتی نسبت با آن حسی از بیگانگی داریم در دام درهم‌آمیزی نفرت و امید می‌غلتیم، برای تحقق نیازهایمان به نهادی چشم می‌دوزیم که موضوع بیم ماست، فراموش می‌کنیم دولت ساختاری متصلب و یکبار برای همیشه ندارد و در ارتباط فعال، نیم‌فعال و حتی غیرفعال خود را تعریف و از نو می‌سازد.

دولت در حقیقت شکل بیرونی خود ماست، اگر ما امید باخته با جهان رودررو می‌شویم، اگر انفعال شیوه زندگی ماست چگونه می‌توان از دولت خواست تبلوری از غیر از آن باشد که هستیم.

آن منیت فعالی که جز به خود نمی‌اندیشد اگر در سطح جامعه فعال باشد بی‌تردید دامن نهادها و سازمان‌ها را هم خواهد گرفت. اگر شجاعت رودررویی با ضعف‌هایمان را نداشته باشیم چطور می‌توانیم خواهان نقدپذیری دولت در شکل عامش باشیم.

اگر ما توان نداریم کمی، بله تنها کمی از مصرف غیرضروری مان برای انباشت ثروت برای تولید را جدی نگیریم چطور می‌توان رکود فعلی را به رونق مبدل کرد.

رکود تورمی نشانه بیماری خطرناکی است که کلیت اندام جامعه را به فلج می‌کشد. هر درمان بخشی، بیشتر از آنکه درمان باشد به‌دلیل تاثیری که بر بقیه بخش‌ها می‌گذارد بیماری‌های موجود را تشدید می‌کند، باید در نگاه انضمامی کلیت جامعه را با بهبود اجزا به فعالیت بکشانیم. باید به کارشناسان بی‌پروا در تصمیم‌سازی‌ها فرصت دهیم، هنر گفت‌وگو را بیاموزیم. پاسخگوی رفتار خود باشیم و از فرافکنی که بیماری عمومی است بپرهیزیم، روانشناسی جمعی‌مان رخوت زده چشم انتظار امید بی‌محابا است، ولی همانگونه که سی‌مرغ افسانه درنهایت فهمیدند سیمرغ معروف جز خودشان نیستند ما هم باید باور کنیم هم بیمار و هم طبیب خودمان هستیم و بس.

برادری صنعت و بهره‌وری

مسعود دهشور- معاون سردبیر: اول برادری‌ات را ثابت کن بعد سر ارث و میراث دعوا کن. این دقیقا مطلبی بود که «صنعت» به «بهره‌وری» گفت. بهره‌وری پس از مکثی کوتاه و گویی که غافلگیر شده، پاسخ داد، برادری من نیازی به اثبات ندارد. هنگامی که «کار خوب را خوب انجام بدهی» بلافاصله من برادر تو می‌شوم. اصلا من همزاد و برادر دوقلوی تو هستم. مواقعی که در اندیشه کاستن از هزینه‌ها و بالا بردن کیفیت تو هستند صیغه برادری بین من و تو جاری می‌شود. من یک مفهوم هستم که در کیفیت کار پنهانم. «صنعت» که تا این لحظه ساکت بود پس از روغنکاری چرخ‌دنده‌هایش با صدایی حزین اما رسا گفت: تو کجا بودی آن روزها که نیک‌اندیش پاک سرشتی مرا در قالب پول و سرمایه حلال و طیب و طاهرش در شهرکی صنعتی دفن می‌کرد، نه! می‌کاشت. به امید برکت. «از تو حرکت از خدا برکت» مدام ورد زبان آن نیک‌اندیش پاک‌سرشت بود. او مرا می‌کاشت به امید آنکه از من سرسبزی و ثمری به بار آید و در سایه‌سار من سفره‌ای گسترانده شود تا کاسه‌های خالی رنجبران و زحمتکشان از دسترنج خودشان سرشار گردد. واین از نظر او یعنی برکت.

مانده بود آبیاری این بذر. آبروی خویش را به همراه عرق جبین و کدّ یمین با تشویش خاطر و خطرپذیری (ریسک) فراوان در آبپاشی ریخت به‌نام وام و تسهیلات بانکی. آن آبپاش را با بهره ۳۰ درصدی، گویی صدقه می‌دهند به او دادند. که همان وبال گردنش شد و این وبال هنوز که هنوز است همچون بختک بر زندگی او سایه افکنده. به این وبال معوقات بانکی و بهره مرکب می‌گویند. به هر حال من رشد کردم و سر از خاک درآورده و نیاورده که با پرندگانی روبه‌رو شدم مهاجم به سمت‌ام. البته قبلا اجدادم به من درباره آنها چیزهایی گفته بودند تا آن روز که خود از نزدیک آنها را دیدم.

هر یک نوکی به برگ‌های نورسته و ترد و تازه من زدند. نامشان را می‌دانم؛ مالیات، عوارض، قسط وام، قسط شهرک صنعتی و پرنده‌های بیشمار دیگر. تو کجا بودی آن روزهای سخت را ببینی، روزهایی که آن نیک‌اندیش پاک‌سرشت کفش‌های آهنین می‌پوشید با پاهایی تاول زده و خسته از این ارگان به آن سازمان، از آن موسسه به این وزارتخانه، از آن اداره به این دفتر، از آن کارشناس تا این کارچاق‌کن؛ آن هم نه به راحتی که با هزاران بالا و پایین رفتن‌ها، سر دواندن‌ها، ناز خریدن‌ها، ادا و اطوارها که نگو و نپرس. که چه؟ خودش می‌گفت به دنبال پروانه‌ام. آن روز فکر کردم چه دل خوشی دارد، با این همه مشغله و گرفتاری فراوان که دارد به دنبال کامل کردن کلکسیون پروانه‌هایش است. ولی زود متوجه شدم که منظورش پروانه بهره‌برداری، پروانه ثبت، موافقت اصولی، پروانه تاسیس و پروانه‌هایی از این دست است. به آنها اضافه شد حق انشعاب برق و آب و گاز و تلفن و... بماند که همه اینها عاریتی بود؛ مثلا هر وقت شهر برق کم می‌آورد ابتدا سراغ برق او می‌رفتند و هر گاه شهر سردش می‌شد اول یاد گاز او می‌افتادند. فی‌الفور قطع برق و گاز. چرا؟ اولویت با خانه و مغازه و پاساژ است.

من تازه سر از خاک برآورده دوست داشتم با محیط و اطراف خود آشنا شوم. می‌خواستم بدانم همنوع‌های من در شهرک‌های اطراف یا در شهرهای مجاور و بلکه در کشورهای همسایه و حتی در اقصی‌نقاط گیتی؛ چه شکلی‌اند؟ کیانند؟ چه کیفیتی دارند؟ چه لباسی به تن دارند (بسته‌بندی)؟ مهریه‌شان (نرخ بازار) چقدر است و چیست؟ و خلاصه دوست داشتم از حال و روز همنوعانم آگاه شوم. اما مگر همینطوری می‌شد این همه اطلاعات جمع و جور کرد. پاک‌اندیش پاک‌سرشت که نه وقتش را داشت و نه توان مالی‌اش را. خودم هم که هنوز قادربه راه رفتن نبودم، بنابراین بیسواد ماندم که ماندم.

خودت را نبین که مدام در حال رفت و آمد بین دانشگاه و آکادمی و محافل علمی هستی، آخر به تو می‌گویند «بهره‌وری». تو را «صنایع پیشرفته» و «مدیران کارآمد» خوب می‌شناسند، اما من بیسواد جهان ندیده‌ای که حتی تا شهرک صنعتی بغل دستی نتوانسته ام بروم و ببینم اوضاع از چه قرار است را با خودت مقایسه می‌کنی. هیچ‌گاه از من انتظار برادری نداشته باش فلذا چه ارثی چه میراثی؟ و این گفت‌وگو و بگومگوی بین دو برادر تنی بهره‌وری و صنعت، همچنان ادامه دارد. این قصه سر دراز دارد.

نخستین اکوموزه کشور در قشم راه‌اندازی می‌شود

جیب خالی ما و کیسه پر دلار «گردشگری» در اقتصاد کشورها

گروه آینه: ایران سرزمینی پهناور است که جاذبه‌های طبیعی و گردشگری بی‌شمار آن، ظرفیت بالقوه‌ای برای جذب سرمایه و توریسم محسوب می‌شود. کشوری که در گفت‌وگوهای روزمره خودمان به چهار فصل معروف است. جایگاه تاریخی و باستانی ایران‌زمین هم دیگر نیازی به بازگو کردن ندارد.

مدیرکل میراث فرهنگی هرمزگان به تازگی گفته است: حفاظت و مرمت بناهای سواحل خلیج‌فارس و تهیه طرح مطالعاتی اکوموزه لافت در قشم به‌عنوان نخستین اکوموزه کشور از اقداماتی است که توسط اداره کل میراث فرهنگی استان انجام شده است.

عباس نوروزی از تهیه طرح مطالعاتی نخستین اکوموزه کشور در قشم خبر داده و گفته که تاکنون ۱۶ فصل کاوش باستان‌شناسی در سواحل خلیج‌فارس و پس کرانه‌های آن انجام شده است.

او با اشاره به راه‌اندازی موزه مردم‌شناسی –باستان‌شناسی خلیج‌فارس، اضافه کرده که بررسی و شناسایی پس کرانه‌های خلیج‌فارس و جزایر سه‌گانه ابوموسی در سال‌های اخیر به‌طور جدی پیگیری شده است.

نوروزی در مورد قاچاق آثار باستانی هم گفته است به‌منظور جلوگیری از خروج اشیای تاریخی، اداره کل میراث فرهنگی استان همکاری مستمر و هماهنگی با نیروهای نظامی و انتظامی استان داشته است.

نوروزی همچنین از انجام دور جدید پژوهش‌های باستان‌شناسی در حوزه خلیج‌فارس خبر داده و یادآور شده است که این دور از پژوهش‌ها با هدف گردآوری مدارک جدید تبیین حوزه نفوذ سیاسی-اجتماعی و فرهنگی ایران بر کرانه‌های شمالی و جنوبی خلیج‌فارس و جزایر آن انجام شد.

براساس اظهارات این مقام مسئول گویا قرار است کتاب مربوط به این پژوهش به سه زبان فارسی، انگلیسی و عربی که حاوی جدیدترین اطلاعات تاریخی-فرهنگی خلیج‌فارس است به‌زودی به چاپ برسد.

این خبر می‌تواند نویدبخش رویکرد مناسبی در زمینه بهره‌گیری از جاذبه‌های طبیعی و گردشگری کشور باشد. به هر صورت نمی‌توان منکر این موضوع باشیم که بسیاری از ظرفیت‌های درآمدزای کشور نه تنها مورد بی‌توجهی و کم‌لطفی قرار گرفته، بلکه مدیریت ناکارآمد حوزه توریسم در سال‌های گذشته، ویرانی این ظرفیت‌ها را به دنبال داشته است. برای روشن شدن اهمیت توجه و سرمایه‌گذاری در حوزه توریسم شاید بد نباشد نگاهی به آمار و ارقام بیندازیم. برای این کار نیازی نیست راهی دوری برویم؛ می‌توان کشور همسایه ایران، ترکیه را در جذب گردشگر با کشور خودمان مقایسه کرد. استراتژی توسعه زیرساخت‌های اساسی صنعت گردشگری در ترکیه به گونه‌ای است که سالانه با افزایش میزان گردشگر در این کشور روبه‌رو هستیم. برخی آمارها از رشد ۲۸ درصدی میزان گردشگران در ترکیه حکایت می‌کنند. این مسئله به‌طور قطع یک شبه و اتفاقی به دست نیامده است. ترکیه در یک سال حدود ۱۵۰ نمایشگاه برای معرفی صنعت گردشگری خود به خارجیان برگزار کرده و بالغ بر ۱۱۱ فقره حفاری باستان‌شناسی در ترکیه انجام داده است تا آثار باستانی این کشور افزایش یابد.

براساس اطلاعات منتشر شده از سوی دفتر آمار ترکیه، در سال گذشته درآمد این کشور از صنعت گردشگری به بیش از ۳۲ میلیارد دلار افزایش یافته است. این در حالی است که دولت این کشور قصد دارد این رقم را به ۵۰میلیارد دلار در ۱۰ سال آینده برساند.

برای روشن شدن وضعیت گردشگری ایران کافی است یادآور شویم که درآمد گردشگری ایران در سال ۲۰۱۳ تنها ۵میلیارد دلار بوده است؛ آن هم در شرایطی که براساس گزارش سازمان جهانی گردشگری، ایران رتبه دهم جاذبه‌های باستانی و تاریخی و رتبه پنجم جاذبه‌های طبیعی را در جهان داراست. البته بهتر است یادآور شویم درآمد ایران از محل صادرات نفت خام و میعانات گازی در سال ۹۲، به میزان ۴۱میلیارد و ۶۱۰میلیون دلار بوده و این رقم تقریبا برابر با درآمد گردشگری کشور ایتالیاست. اهمیت سرمایه‌گذاری در حوزه توریسم زمانی بیشتر عیان می‌شود که بدانیم کل درآمد نفتی ایران از آغاز تاکنون حدود درآمد ۱۰ سال کشور امریکا از صنعت توریسم است.

با این اوصاف می‌توان کاهش اتکای درآمدهای کشور به فروش نفت را در ظرفیت‌هایی جست‌وجو کرد که بالقوه در ایران وجود دارد اما بی‌توجهی به این جاذبه‌ها، محرومیت کشور از درآمدهای بالای حوزه توریسم و سپردن فرصت به رقبای ایران را به دنبال داشته است.

شهرنوشت

آنها به بهشت نمی‌روند

روح‌الله سپندارند: پل هوایی، بلند بود و مرد هر چه سرک کشید، خبری از پله برقی نبود. نگاهی به خیابان انداخت و سرعت ماشین‌ها هراسانش کرد. انگار مسابقات «فرمول یک» داشت جایی وسط شهر برگزار می‌شد. ماشین‌ها در هم می‌لولیدند و بازی شناور هلندی را به نمایش می‌گذاشتند. بوق ممتد ماشینی، توجهش را جلب کرد، به خودش که آمد تنها شبحی از رنگ سرخ ماشین بر جای مانده بود و در چشم‌برهم‌زدنی از نظر دور شد. آفتاب داغ‌تر از همیشه بود. به آسمان نگاه کرد. لکه‌ای ابر هم برای دلخوشی او در کار نبود. همه چیز بی‌رحمانه به نظر می‌رسید. دل را به خیابان زد. اول پاشنه لاستیکی عصایش آسفالت را لمس کرد، بعد پای سالمش به خیابان رسید. پای دومش، سال‌ها پیش قید زندگی را زده بود، خودش را آخر از همه به‌دنبال مرد کشاند. خیابان همچنان درگیر صحنه‌آرایی ماشین‌ها بود. مردافتان و خیزان وارد بازی شد. باید خودش را به آن سوی خیابان می‌رساند. چاره‌ای نبود. راننده‌ای پا را روی پدال فشار داد. ترمز نبود که فضا را مهربان کند، پدال گاز بود. مثل برق از نزدیکی مرد عبور کرد و برق از چشمان او پرید. کلاه اگر داشت، باد ماشین به هوا پرتابش می‌کرد. تردید در عصایش رخنه کرد؛ اما جای تردید نبود، نه راهِ رفت داشت، نه راه پیش. پیرزنی از کنار خیابان، صدایش کرد: «مگر از جانت سیر شده‌ای؟ پل عابر را نمی‌بینی؟» مرد در هیاهوی ماشین‌ها به پایش اشاره کرد و پله‌های سفت و سخت و بی‌انتهای پل عابر جواب پیرزن را دادند. پیرزن سری تکان داد و گفت: «راست می‌گویی، اصلا فکر ما را نمی‌کنند. انگار شهر را برای ورزشکاران ساخته‌اند.» اوضاع داشت، هولناک‌تر می‌شد. مرد دستمال سفیدی از جیبش در آورد و به سر عصایش گره زد. عصا را بالا برد. ماشین سبز رنگی جلوی پایش ترمز گرفت. راننده پیاده شد و دستمال سفیدی بالا برد. ماشین‌های بعدی یکی پس از دیگری ترمز گرفتند. بوی لنت تمام خیابان را پر کرد. همه از ماشین‌ها پیاده شده بودند و دستمال‌های سفید بالا رفته بود. مرد آرام‌آرام از خیابان رد شد. پیرزن آن سوی خیابان لبخند زد.

یادداشت

آموزش و پرورش تطبیقی روز و افزایش بهره‌وری

مهدی بهلولی
عضو کانون صنفی معلمان ایران

اگر بخواهیم سپهر چیره بر آموزش و پرورش ایران را تغییر دهیم و فضای آموزشی پویایی بسازیم چه کار یا کارهایی را می‌توان و باید انجام دهیم؟ این پرسش، البته، پرسش آشنایی است، از دیرباز هم پاسخ‌های جزئی و کلی گوناگون گرفته است. راست هم این است که چنین کار سخت و سترگی، نیازمند راهکارهای چندگانه است و شاید حتی سر و کارمان به نوعی تقسیم کار بیفتد. بدین معنا که وزارتخانه آموزش و پرورش چه باید بکند، جامعه مدنی فرهنگیان چه وظیفه‌ای دارد و خود فرهنگیان و آموزگاران چه کاری باید انجام دهند؟ اما یکی از کارهایی که به نظر مفید و اثربخش است و کاری مشترک نیز می‌نماید پیگیری گونه‌ای آموزش و پرورش تطبیقی است که شاید بتوان آن را «آموزش و پرورش تطبیقی روز» نامید، یعنی آگاه شدن و ساختن همه بخش‌های آموزش و پرورش از آنچه در جهان کنونی آموزش می‌گذرد. در میان رسانه‌های گوناگون جهانی، جستارها و گفت‌وگوهای ارزنده‌ای یافت می‌شود که آشنایی با آنها، می‌تواند برای آموزش و پرورش ما، انگیزه بخش و اندیشه برانگیز باشد و بر پویایی آن بیفزاید. آموزش و پرورش تطبیقی- آنگونه که در دانشگاه‌ها آموزش داده می‌شود- یعنی سنجش سامانه‌های آموزشی جهان با یکدیگر و بهره گرفتن از تجربه‌های به دست آمده در هر کدام از این سامانه‌ها که بی‌گمان، یکی از راهکارهای ارزشمند در بهسازی‌های آموزشی است اما کاستی مهم آن، تاخیر زمانی آن و گهگاه، قدیمی شدن اطلاعات است. ولی در آموزش و پرورش تطبیقی روز، از آنچه هم اینک در جهان آموزش و پرورش در جریان است آگاه می‌شویم. درست است که آموزش و پرورش در سراسر گیتی، در یک سطح و مرحله نیست و در هر جایی، با مشکلات ویژه خود روبه‌روست اما اینگونه هم نیست که به کلی نتوان هیچ برنامه همپوشانی میان آنها یا دست کم شماری از آنها یافت. نمونه‌اش، بحث «حقوق امتیازی» یا merit pay است که در آموزش و پرورش ما، چندی است محل بحث شده و در برخی از کشورهای دیگر هم، از چند سال پیش، گفت‌وگوها برانگیخته است. روشن است که دشواری مهم پیش رو در آموزش و پرورش تطبیقی روز، آشنایی با زبان‌های کشورهای پیشرفته و به‌ویژه زبان انگلیسی است. در آموزش و پرورش تطبیقی روز، ما نیازمند این هستیم که به رسانه‌های کشورهای توسعه یافته- که با وجود اینترنت، کاری آسان و شدنی است- سر بزنیم و از آنچه از جهان آموزش در آنها می‌گذرد خبردار شویم، پس نیازمند آشنایی با زبان هستیم. کاری که گرچه سخت اما شدنی است؛ به‌ویژه با نگاه به دستاوردهای آن، آسان‌تر هم می‌شود. چندی پیش مصطفی ملکیان، اندیشه‌ور سرشناس، درباره اهمیت ترجمه در کل، سخنانی گفتند که بی‌گمان در باب آموزش و پرورش هم، درست است: بدون سر سوزنی مبالغه، غلو و اغراق عرض می‌کنم که به گمان من- که البته ممکن است خطا باشد- بزرگ‌ترین خدمتی که در جامعه ما و جوامعی همچون ما می‌تواند صورت داد، «ترجمه» است. ترجمه، بی‌آنکه فرصتی برای تفصیل مطلب داشته باشد، لااقل ۲ فایده عمده به همراه دارد. اولین و به باور من، بزرگ‌ترین فایده آن است که ترجمه، تنها چیزی است که یک کشور را از تک‌آوایی فرهنگی نجات می‌دهد. به نظر من، هیچ کشور، جامعه، فرهنگ و تمدنی از چیزی به اندازه تک‌آوایی فرهنگی لطمه نمی‌خورد؛ و تک‌آوایی، ولو تک‌بودن درست‌ترین آواها باشد، جز ویرانگری به بار نخواهد آورد. در مقابل، کار ترجمه، گشودن افق‌های جامعه ما، به روی افق فرهنگ‌ها و جوامع دیگر است. هر کدام از فرآورده‌های ترجمه، یک آوای جدید در حل یک مسئله یا رفع یک مشکل، یا جوابگویی به یک سوال پدید می‌آورد. فایده دوم ترجمه آن است که ما به واسطه آن برای اندیشیدن، مواد خام پیدا می‌کنیم. متفکرترین مغزها و عمیق‌ترین فهم‌ها اگر دستمایه‌ای، برای تطبیق و پیاده‌سازی فکر و فهم خود نداشته باشند به جایی نمی‌رسند؛ چنان که مهارت یک نجار نیز برای بروز و ظهور به چوب نیاز دارد. به عبارت دیگر، صورت‌بخشی تفکر و فهم ما به ماده‌ای محتاج است تا به آن شکل بخشد.

کنسرت

شجریان ۱۹ هزار بلیت فروخت

گروه آینه: همایون شجریان حالا پسری است که نشان از پدر دارد. همایون پله پله راهی را رفته است که سال‌های دور پدرش رفته بود. حالا او برای خودش خواننده‌ای است که می‌تواند در صدر خوانندگان موسیقی سنتی امروز بنشیند. شجریان قرار است از ۱۶ مرداد به مدت ۳ روز کنسرت «چرا رفتی» را در تالار بزرگ وزارت کشور اجرا کند. استقبال آن چنان بود که اجرای این کنسرت به خوانندگی همایون شجریان و آهنگسازی تهمورس پورناظری در تاریخ ۲۳ مردادماه در تهران تمدید شد. این کنسرت که برای ۶ اجرا در تاریخ ۱۶، ۱۷ و ۱۸ مردادماه ۱۹ هزار بلیت فروخته، برای یک شب دیگر در تالار بزرگ وزارت کشور تمدید شده است. در این شب برنامه در ۲ ساعت ۱۸ و ۲۱:۳۰ روی صحنه خواهد رفت و قیمت بلیت‌ها از ۳۵ هزار تومان تا ۱۰۰ هزار تومان خواهد بود. در کنسرت «چرا رفتی» که اجرای زنده آلبوم «نه فرشته‌ام نه شیطان» است، سهراب پورناظری به‌عنوان تکنواز کمانچه گروه را همراهی خواهد کرد.